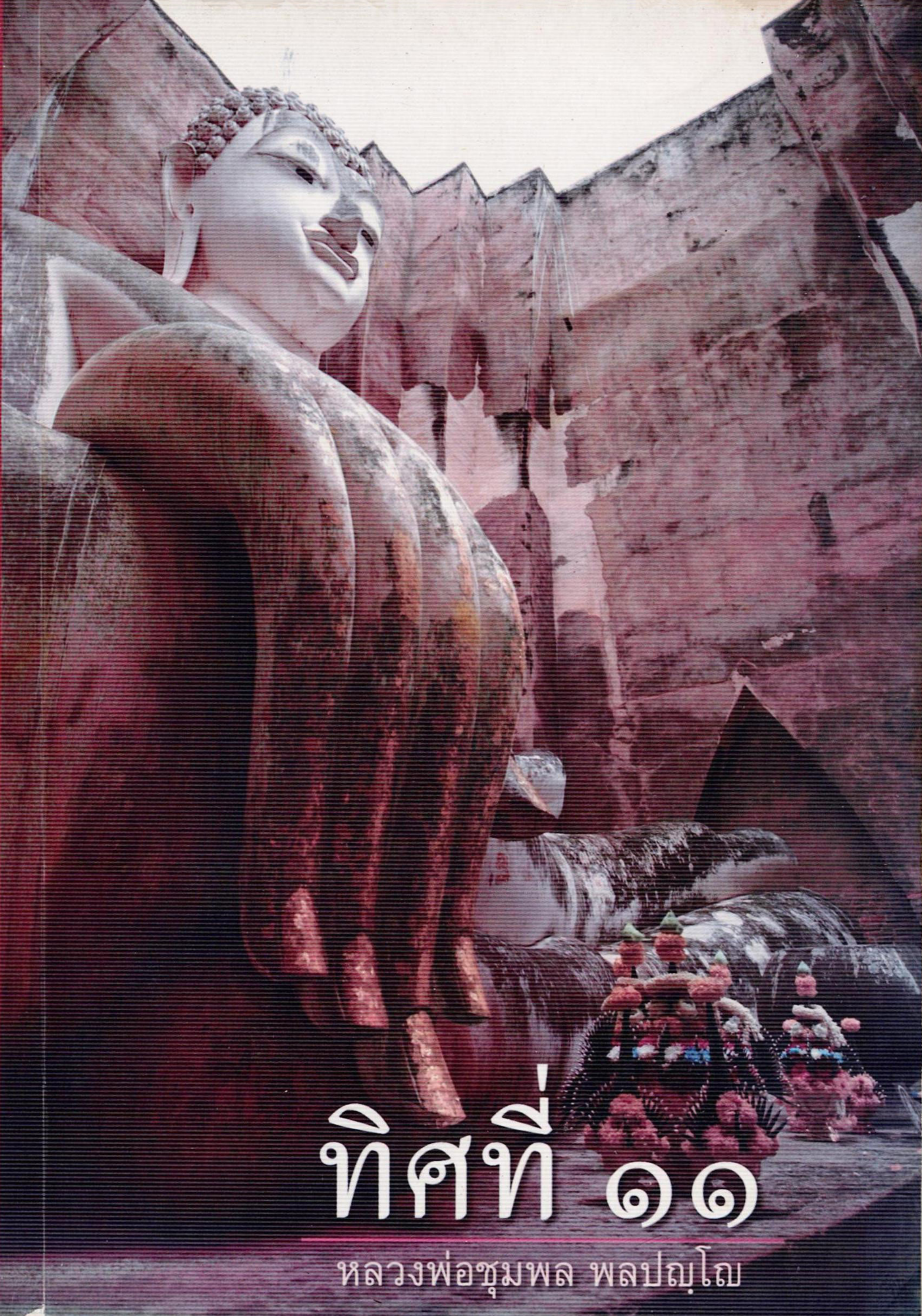

ทิศที่ ๑๑

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ

ทิศที่ ๑๑
หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ

ทิศที่ ๑๑

ทิศที่ ๑๑

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ

สถิติการพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ ๓ วันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๔
เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสครองสิริราชสมบัติครบ ๖๔ ปี และในวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๔ พรรษา
จำนวนพิมพ์ ๖๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๒ วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ จำนวน ๗๕,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๑ วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ จำนวน ๗๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท สุพีเรียพริ้นติ้งเฮาส์ จำกัด
๒๑/๑๒๔-๑๒๖ หมู่ ๖ ถ.งามวงศ์วาน
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐
โทร. ๐ ๒๙๕๔ ๐๕๗๖-๘
Email: superior_job@yahoo.com

ท่านที่ต้องการหนังสือ หรือ ต้องการร่วมพิมพ์ กรุณาติดต่อ
โทร. ๐๒ ๘๘๓ ๗๒๒๗ หรือ email: widhaya3@yahoo.com

คำนำ

นะโม เม สัพพะพุทธานัง

ขอนอบน้อมแด่พุทธะทั้งปวง

หนังสือเล่มนี้ ชื่อว่าทิศที่ ๑๑ เนื่องจากตั้งใจที่จะสื่อความหมายว่า คนทั้งหลายสนใจแต่การรู้เรื่องนอกตัว อยากรู้อยากเห็นไปทั้ง ๑๐ ทิศ แต่เรื่องตัวเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องจิตใจนั้น ไม่ค่อยสนใจและไม่ค่อยรู้เรื่อง ข้าพเจ้าจึงคิดว่า จิตใจอาจจะนับเป็นทิศที่ ๑๑ ซึ่งคนทั้งหลายไม่ค่อยสนใจรู้เรื่องก็ได้ หนังสือเล่มนี้จึงตั้งชื่อว่า **"ทิศที่ ๑๑"** เป็นหนังสือที่พยายามจะเขียนเรื่องวิธีจัดการกับจิตใจไม่ให้ทุกข์เดือดร้อน หรือเดือดร้อนน้อยที่สุด

คนเรานั้นเมื่อดำเนินชีวิตอยู่ในโลก ก็ไม่ควรที่จะละเลยเรื่องจิต เพราะว่า จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว เราควรจะเรียนรู้ธรรมชาติของจิต เพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการจิตได้อย่างดีมีผล ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ชีวิตตนเองและผู้อื่น

ข้าพเจ้ามีเจตนาที่จะตอบแทนบุญคุณแก่โลก ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นส่วนหนึ่งของโลก มีชีวิตอยู่ได้จากการช่วยเหลือและการพึ่งพาอาศัยกันของชาวโลก ข้าพเจ้าตั้งความปรารถนาดีว่า บุคคลทั้งหลายจะได้ประโยชน์ จากธรรมะที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสสั่งสอนสัตว์โลกเพื่อให้พ้นจากทุกข์ อันว่าพระธรรมคำสั่ง

สอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ไม่ให้ตกไปสู่ที่ชั่ว คือความทุกข์ยากลำบากเข็ญทั้งปวง

พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าได้นำพระคาถาอุปปาตะสันติมาร่วมพิมพ์เผยแพร่ด้วย เพราะเห็นว่าเป็นคาถาที่มีค่า เป็นคาถาเก่าแก่ของล้านนาที่มีความศักดิ์สิทธิ์และเนื้อหาไพเราะมาก ถ้ามีการนำพระคาถาอุปปาตะสันติไปสวดกันมากๆ จะช่วยให้โลกร่มเย็นเป็นสุข

หากว่าหนังสือเล่มนี้มีคุณความดีอยู่ ก็ขอถวายบูชาแทบเบื้องบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอริยสาวกทั้งหลาย สำหรับบุญกุศลขออุทิศให้บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณพร้อมด้วยหมู่ญาติ และผู้เนื่องกุศลบารมีกับข้าพเจ้าทั้งปวง ส่วนข้อบกพร่องนั้นข้าพเจ้าจะพยายามแก้ไขขัดเกลาต่อไปในโอกาสข้างหน้า

ขออนุโมทนากุศลพลอยยินดีกับทุกท่านที่มีส่วนทำให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จและแพร่ขยายกว้างไกลออกไป

ธรรมะที่ข้าพเจ้าบันทึกนั้น ปรารถนาจะมอบให้ชาวโลกเพื่อเป็นธรรมทาน จึงไม่หวงแหนในการเผยแพร่ไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้ใดปรารถนาจะนำไปเผยแพร่ก็สามารถทำได้เลยโดยไม่ต้องขออนุญาต

ขอให้สัตว์ทั้งหลายจงได้ดื่มรสแห่งธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

ขออนุโมทนากุศลของท่านสาธุชน

พระชุมพล พลปญฺโญ

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๑

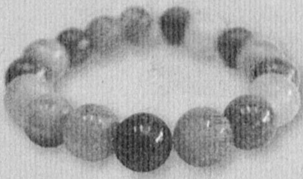

ขอเชิญอ่านธรรมะของหลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ได้ที่

http://www.palapanyo.com

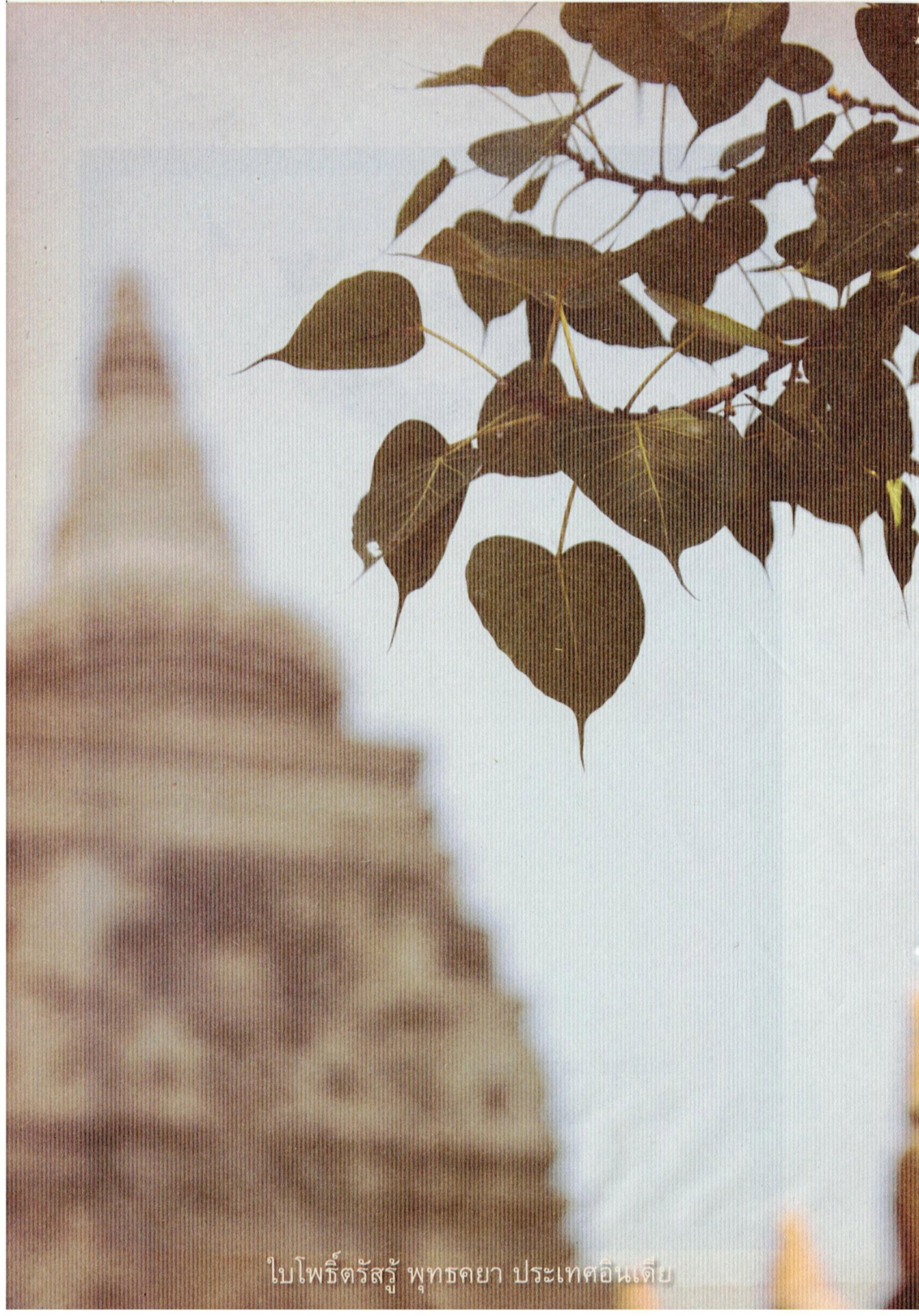

ใบโพธิ์ตรัสรู้ พุทธคยา ประเทศอินเดีย

สารบัญ

คำนำ .... ก
ทิศที่ ๑๑ .... ๑
บทที่ ๑ .... ๓
บทที่ ๒ .... ๔
บทที่ ๓ .... ๕
บทที่ ๔ .... ๖
บทที่ ๕ .... ๗
บทที่ ๖ .... ๘
บทที่ ๗ .... ๙
บทที่ ๘ .... ๑๐
บทที่ ๙ .... ๑๑
บทที่ ๑๐ .... ๑๒
บทที่ ๑๑ .... ๑๓
บทที่ ๑๒ .... ๑๔
บทที่ ๑๓ .... ๑๕
บทที่ ๑๔ .... ๑๖
บทที่ ๑๕ .... ๑๗
บทที่ ๑๖ .... ๑๘
บทที่ ๑๗ .... ๑๙
บทที่ ๑๘ .... ๒๐

บทที่ ๑๙ .... ๒๑
บทที่ ๒๐ .... ๒๒
บทที่ ๒๑ .... ๒๓
บทที่ ๒๒ .... ๒๔
บทที่ ๒๓ .... ๒๕
บทที่ ๒๔ .... ๒๖
บทที่ ๒๕ .... ๒๗
บทที่ ๒๖ .... ๒๘
บทที่ ๒๗ .... ๒๙
บทที่ ๒๘ .... ๓๐
บทที่ ๒๙ .... ๓๑
บทที่ ๓๐ .... ๓๒
บทที่ ๓๑ .... ๓๓
บทที่ ๓๒ .... ๓๔
บทที่ ๓๓ .... ๓๕
บทที่ ๓๔ .... ๓๖
บทที่ ๓๕ .... ๓๗
บทที่ ๓๖ .... ๓๘
บทที่ ๓๗ .... ๓๙
บทที่ ๓๘ .... ๔๐
บทที่ ๓๙ .... ๔๑
บทที่ ๔๐ .... ๔๒
บทที่ ๔๑ .... ๔๓
บทที่ ๔๒ .... ๔๔
บทที่ ๔๓ .... ๔๕
บทที่ ๔๔ .... ๔๖

บทที่ ๔๕ .... ๔๗
บทที่ ๔๖ .... ๔๘
บทที่ ๔๗ .... ๔๙
บทที่ ๔๘ .... ๕๐
บทที่ ๔๙ .... ๕๑
บทที่ ๕๐ .... ๕๒
บทที่ ๕๑ .... ๕๓
บทที่ ๕๒ .... ๕๔
บทที่ ๕๓ .... ๕๕
บทที่ ๕๔ .... ๕๖
บทที่ ๕๕ .... ๕๗
บทที่ ๕๖ .... ๕๘
บทที่ ๕๗ .... ๕๙
บทที่ ๕๘ .... ๖๐
บทที่ ๕๙ .... ๖๑
บทที่ ๖๐ .... ๖๒
บทที่ ๖๑ .... ๖๓
บทที่ ๖๒ .... ๖๔
บทที่ ๖๓ .... ๖๕
บทที่ ๖๔ .... ๖๖
บทที่ ๖๕ .... ๖๗
บทที่ ๖๖ .... ๖๘
บทที่ ๖๗ .... ๖๙
บทที่ ๖๘ .... ๗๐
บทที่ ๖๙ .... ๗๑
บทที่ ๗๐ .... ๗๒

บทที่ ๗๑ .... ๗๓
บทที่ ๗๒ .... ๗๔
บทที่ ๗๓ .... ๗๕
บทที่ ๗๔ .... ๗๖
บทที่ ๗๕ .... ๗๗
บทที่ ๗๖ .... ๗๘
บทที่ ๗๗ .... ๗๙
บทที่ ๗๘ .... ๘๐
บทที่ ๗๙ .... ๘๑
บทที่ ๘๐ .... ๘๒
บทที่ ๘๑ .... ๘๓
บทที่ ๘๒ .... ๘๔
บทที่ ๘๓ .... ๘๕
บทที่ ๘๔ .... ๘๖
บทที่ ๘๕ .... ๘๗
บทที่ ๘๖ .... ๘๘
บทที่ ๘๗ .... ๘๙
บทที่ ๘๘ .... ๙๐
บทที่ ๘๙ .... ๙๑
บทที่ ๙๐ .... ๙๒
บทที่ ๙๑ .... ๙๓
บทที่ ๙๒ .... ๙๔
บทที่ ๙๓ .... ๙๕
บทที่ ๙๔ .... ๙๖
บทที่ ๙๕ .... ๙๗
บทที่ ๙๖ .... ๙๘

บทที่ ๙๗ .... ๙๙
บทที่ ๙๘ .... ๑๐๐
บทที่ ๙๙ .... ๑๐๑
บทที่ ๑๐๐ .... ๑๐๒
บทที่ ๑๐๑ .... ๑๐๓
บทที่ ๑๐๒ .... ๑๐๔
บทที่ ๑๐๓ .... ๑๐๕
บทที่ ๑๐๔ .... ๑๐๖
บทที่ ๑๐๕ .... ๑๐๗
บทที่ ๑๐๖ .... ๑๐๘
บทที่ ๑๐๗ .... ๑๐๙
บทที่ ๑๐๘ .... ๑๑๐
บทที่ ๑๐๙ .... ๑๑๑
บทที่ ๑๑๐ .... ๑๑๒
บทที่ ๑๑๑ .... ๑๑๓
บทที่ ๑๑๒ .... ๑๑๔
บทที่ ๑๑๓ .... ๑๑๕
บทที่ ๑๑๔ .... ๑๑๖
บทที่ ๑๑๕ .... ๑๑๗
บทที่ ๑๑๖ .... ๑๑๘
บทที่ ๑๑๗ .... ๑๑๙
บทที่ ๑๑๘ .... ๑๒๐
บทที่ ๑๑๙ .... ๑๒๑
บทที่ ๑๒๐ .... ๑๒๒
บทที่ ๑๒๑ .... ๑๒๓
บทที่ ๑๒๒ .... ๑๒๔

บทที่ ๑๒๓ .... ๑๒๕
บทที่ ๑๒๔ .... ๑๒๖
บทที่ ๑๒๕ .... ๑๒๗
บทที่ ๑๒๖ .... ๑๒๘
บทที่ ๑๒๗ .... ๑๒๙
บทที่ ๑๒๘ .... ๑๓๐
บทที่ ๑๒๙ .... ๑๓๑
บทที่ ๑๓๐ .... ๑๓๒
บทที่ ๑๓๑ .... ๑๓๓
บทที่ ๑๓๒ .... ๑๓๔
บทที่ ๑๓๓ .... ๑๓๕
บทที่ ๑๓๔ .... ๑๓๖
บทที่ ๑๓๕ .... ๑๓๗
บทที่ ๑๓๖ .... ๑๓๘
บทที่ ๑๓๗ .... ๑๓๙
บทที่ ๑๓๘ .... ๑๔๐
บทที่ ๑๓๙ .... ๑๔๑
บทที่ ๑๔๐ .... ๑๔๒
บทที่ ๑๔๑ .... ๑๔๓
บทที่ ๑๔๒ .... ๑๔๔
บทที่ ๑๔๓ .... ๑๔๕
บทที่ ๑๔๔ .... ๑๔๖
บทที่ ๑๔๕ .... ๑๔๗
บทที่ ๑๔๖ .... ๑๔๘
บทที่ ๑๔๗ .... ๑๔๙
บทที่ ๑๔๘ .... ๑๕๐

บทที่ ๑๔๙ .... ๑๕๑
บทที่ ๑๕๐ .... ๑๕๒
บทที่ ๑๕๑ .... ๑๕๓
บทที่ ๑๕๒ .... ๑๕๔
บทที่ ๑๕๓ .... ๑๕๕
บทที่ ๑๕๔ .... ๑๕๖
บทที่ ๑๕๕ .... ๑๕๗
บทที่ ๑๕๖ .... ๑๕๘
บทที่ ๑๕๗ .... ๑๕๙
บทที่ ๑๕๘ .... ๑๖๐
บทที่ ๑๕๙ .... ๑๖๑
บทที่ ๑๖๐ .... ๑๖๒
บทที่ ๑๖๑ .... ๑๖๓
บทที่ ๑๖๒ .... ๑๖๔
บทที่ ๑๖๓ .... ๑๖๕
บทที่ ๑๖๔ .... ๑๖๖
บทที่ ๑๖๕ .... ๑๖๗
บทที่ ๑๖๖ .... ๑๖๘
บทที่ ๑๖๗ .... ๑๖๙
บทที่ ๑๖๘ .... ๑๗๐
บทที่ ๑๖๙ .... ๑๗๑
บทที่ ๑๗๐ .... ๑๗๒
บทที่ ๑๗๑ .... ๑๗๓
บทที่ ๑๗๒ .... ๑๗๔
บทที่ ๑๗๓ .... ๑๗๕
บทที่ ๑๗๔ .... ๑๗๖

บทที่ ๑๗๕ .... ๑๗๗
บทที่ ๑๗๖ .... ๑๗๘
บทที่ ๑๗๗ .... ๑๗๙
บทที่ ๑๗๘ .... ๑๘๐
บทที่ ๑๗๙ .... ๑๘๑
บทที่ ๑๘๐ .... ๑๘๒
บทที่ ๑๘๑ .... ๑๘๓
บทที่ ๑๘๒ .... ๑๘๔
บทที่ ๑๘๓ .... ๑๘๕
บทที่ ๑๘๔ .... ๑๘๖
บทที่ ๑๘๕ .... ๑๘๗
บทที่ ๑๘๖ .... ๑๘๘
บทที่ ๑๘๗ .... ๑๘๙
บทที่ ๑๘๘ .... ๑๙๐
บทที่ ๑๘๙ .... ๑๙๑
บทที่ ๑๙๐ .... ๑๙๒
บทที่ ๑๙๑ .... ๑๙๓
บทที่ ๑๙๒ .... ๑๙๔
บทที่ ๑๙๓ .... ๑๙๕
บทที่ ๑๙๔ .... ๑๙๖
บทที่ ๑๙๕ .... ๑๙๘
บทที่ ๑๙๖ .... ๑๙๙
บทที่ ๑๙๗ .... ๒๐๐
บทที่ ๑๙๘ .... ๒๐๑
บทที่ ๑๙๙ .... ๒๐๒
บทที่ ๒๐๐ .... ๒๐๓

บทที่ ๒๐๑ .... ๒๐๔
บทที่ ๒๐๒ .... ๒๐๕
บทที่ ๒๐๓ .... ๒๐๖
บทที่ ๒๐๔ .... ๒๐๗
บทที่ ๒๐๕ .... ๒๐๘
บทที่ ๒๐๖ .... ๒๐๙
บทที่ ๒๐๗ .... ๒๑๐
บทที่ ๒๐๘ .... ๒๑๑
บทที่ ๒๐๙ .... ๒๑๒
บทที่ ๒๑๐ .... ๒๑๓
บทที่ ๒๑๑ .... ๒๑๔
บทที่ ๒๑๒ .... ๒๑๕
บทที่ ๒๑๓ .... ๒๑๖
บทที่ ๒๑๔ .... ๒๑๗
บทที่ ๒๑๕ .... ๒๑๘
บทที่ ๒๑๖ .... ๒๑๙
บทที่ ๒๑๗ .... ๒๒๐
บทที่ ๒๑๘ .... ๒๒๑
อุปปาตะสันติ ๒๒๓
เชิญชวนสวด พระคาถาอุปปาตะสันติ ๒๒๕
อุปปาตะสันติ ๒๒๙
บทสวดสงบเหตุร้าย ๒๒๙
คันถารัมภะ ๒๒๙
ประวัติคัมภีร์อุปปาตะสันติ ๓๐๗
ข้อแนะนำการอ่านบาลีอักษรไทย ๓๑๐
ของฝากท้ายเล่ม ๓๑๑

ของฝากท้ายเล่ม ๓๑๓
บทปลงสังขาร ๓๑๖
คาถาเงินล้าน ๓๑๙
จริยธรรมของพระโพธิสัตว์ ๑๐ ประการ ๓๒๑
คำอุทิศส่วนกุศลเวลาบำเพ็ญทาน ๓๒๓
คำขอขมาลาโทษทั้ง ๓๑ ภูมิ ๓๒๔
คำถอนอธิษฐานที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ ๓๒๕
คำแผ่บารมีกุศลมหาอธิษฐาน ๓๒๗
คำอธิษฐานเพื่อพ้นทุกข์โทษเวรภัย ๓๓๐
คำประกาศโทษตน ๓๓๑
คำอธิษฐานเพื่อเจริญธรรม ๓๓๒
คาถาเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์ ๓๓๓
คำแผ่เมตตา ๖ ทิศ ๓๓๕
คำอธิษฐานที่พุทธคยา ๓๓๖
คำอธิษฐานย้ายบัญชีทองคำ ๓๔๑
(คำบูชาครู) ๓๔๑
(บทบวงสรวงท้าวมหาราชทั้ง ๔) ๓๔๒
(บทชุมนุมเทวดา) ๓๔๓
คำอธิษฐานเมื่อออกรถและเดินทางไกล ๓๕๓
บทขอขมากรรมสำนึกผิด ๓๕๕
รายนามท่านผู้จัดพิมพ์ ๓๖๐
อธิบายภาพ ๓๗๗

ทิศที่ ๑๑

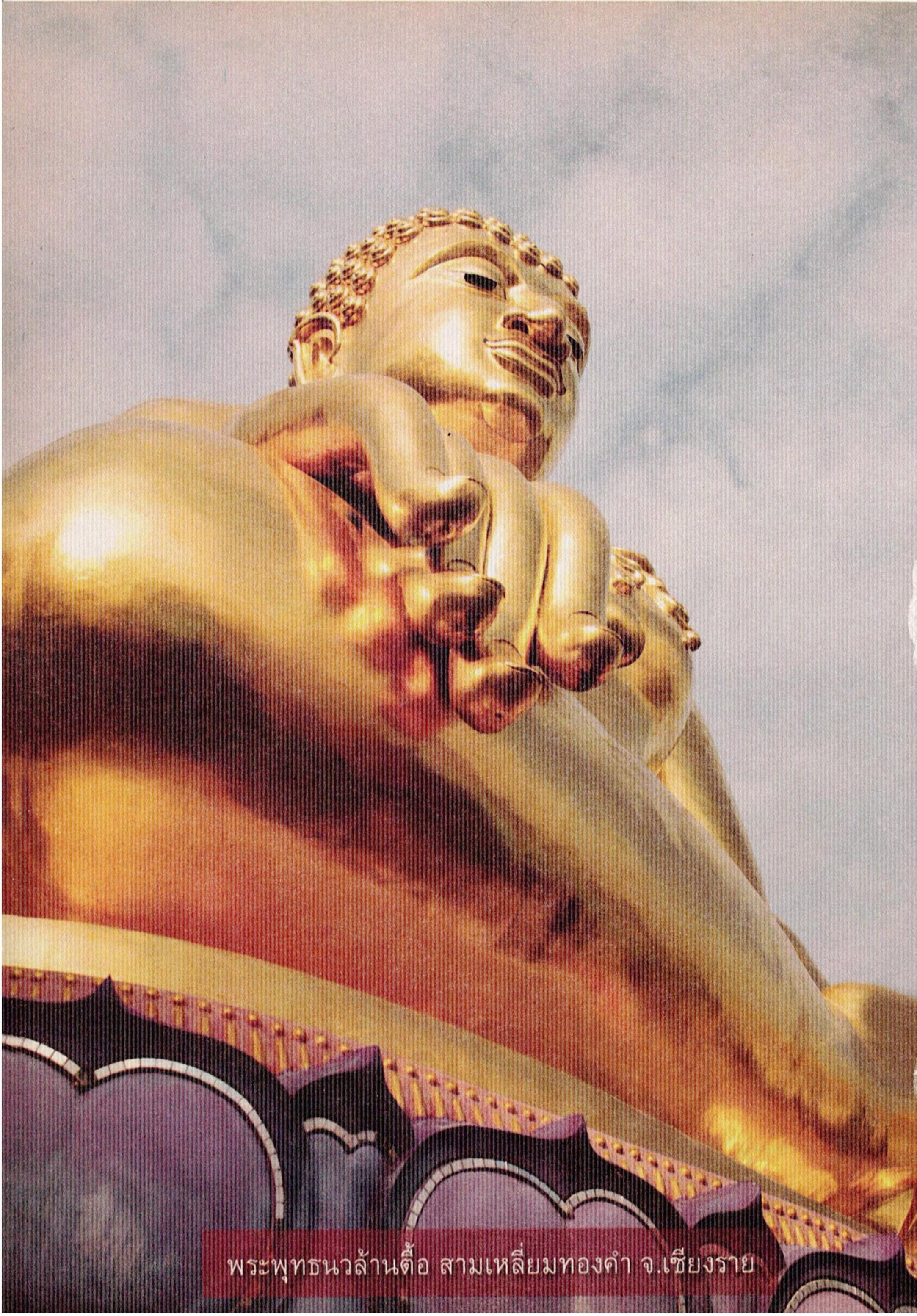

พระพุทธนวล้านตื้อ สามเหลี่ยมทองคำ จ.เชียงราย

บทที่ ๑

สิ่งใดที่มีคุณจะมีโทษทั้งสิ้น

สิ่งใดมีโทษสิ่งนั้นก็มีคุณอยู่ไม่มากก็น้อย

บัณฑิตฝึกตนเมื่อเจอโชคร้าย

คนพาลนิสัยเสียเมื่อเจอโชคดี

อุปสรรคช่วยให้บัณฑิตพัฒนาความเก่งกล้าสามารถ

ความสะดวกสบายทำให้คนพาลหมดสมรรถภาพในการพึ่งตนเอง

ขมเป็นยา หวานเป็นภัย

ไส้เดือนทำให้ปลาเดือดร้อนจากการติดเบ็ด

บัณฑิตทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น

เห็นแจ้งในความมีคุณมีโทษของโลก

จึงวางจิตเป็นกลางมีสติมองโลกด้วยปัญญาญาณ

ไม่ยินดี ไม่ยินร้าย

เป็นผู้สงบ ดับเย็น

แม้ยังอาศัยโลกแต่มิได้ถูกโลกกัด

มีเหมือนไม่มี เป็นเหมือนไม่เป็น

บทที่ ๒

ในยามผิดพลาดยิ่งต้องการแก้ไข
ถ้าผิดพลาดแล้วหมดกำลังใจจะยิ่งซ้ำเติมกันไปใหญ่
เมื่อร่างกายแปดเปื้อนยิ่งต้องการชำระล้าง
ถ้าแปดเปื้อนแล้วท้อใจจะยิ่งหมักหมมกันไปใหญ่
เวลาท้อแท้ก็ต้องเพิ่มกำลังใจ
ถ้าท้อแท้แล้วล้มเลิกจะยิ่งหมดแรงกันไปใหญ่
เวลาขัดสนต้องการความขยันขันแข็ง
ถ้าขัดสนแล้วขี้เกียจจะยิ่งสิ้นไร้กันไปใหญ่
เวลาเจออุปสรรคต้องการความอดทน
ถ้าเจออุปสรรคแล้วตีโพยตีพายจะพ่ายแพ้กันไปใหญ่
โลกนี้ไม่มีอะไรดีพร้อม
ผู้มีวาสนาจะมีชีวิตอยู่เพื่อการแก้ไข
เจอปัญหาไม่ท้อแท้
มีอุปสรรคไม่ท้อถอย
จะสามารถผ่านพ้นเภทภัยทั้งปวงไปได้อย่างราบรื่น

บทที่ ๓

ในสายตาของผู้ไร้ปัญญาปัญหาปรากฏทุกที่
ในสายตาของผู้มีปัญญาโอกาสหาได้ทุกที่
เมื่อท้อแท้ท้อถอยอะไรก็เป็นภาระที่หนักอึ้ง
เมื่อกระตือรือร้นอะไรก็เป็นงานที่น่าเรียนรู้
เมื่อขัดเคืองขุ่นแค้นใครก็เป็นศัตรูของเรา
เมื่ออโหสิอภัยใครก็เป็นผู้ร่วมงานที่ดี
เมื่อจิตใจคับแคบใครก็มาเอาเปรียบเราจังเลย
เมื่อจิตใจกว้างขวางก็น่าภูมิใจที่ได้มีโอกาสเสียสละ
ตั้งจิตไว้ผิดจะเจอทางตัน
ตั้งจิตไว้ถูกจะเจอหนทางโล่งว่าง
คนโง่คิดว่าโลกนี้สร้างปัญหาให้
จึงคิดแต่ตีโพยตีพายด่าว่าโทษฟ้าโทษดิน
คนฉลาดคิดว่าปัญหาอยู่ที่ความไร้สมรรถภาพของตน
จึงขวนขวายเรียนรู้ศึกษาพัฒนาตนตลอดเวลา
ถ้าคิดผิดกี่ปีกี่ปีก็โง่เท่าเดิม
ถ้าคิดถูกก็ได้พัฒนาตนให้ดีขึ้นตลอดเวลา
ที่คนโง่ว่าเป็นปัญหานั้นผู้มีปัญญาว่าเป็นโอกาสทอง

บทที่ ๔

ในความรู้สึกของบัณฑิตนั้น
คำใส่ร้ายป้ายสีไม่รู้สึกว่าน่ากลัว
แม้เจอความอยุติธรรมก็ไม่รู้สึกว่าเป็นทุกข์โทษ
กลับเป็นเครื่องฝึกใจอย่างดี
ความคับข้องใจนั้นมนุษย์หนีไม่พ้น
อย่างน้อยก็มีความแก่ความเจ็บความตายเป็นความคับข้อง
จงฝึกฝนตนเองจากความคับข้องที่ได้เจอในชีวิต
จงฝึกกับความคับข้องเล็กน้อยตอนนี้
จะได้เตรียมพร้อมจิตที่จะรับความคับข้องใหญ่
ความแก่เจ็บตายนั้นอยู่ข้างหน้า
ความพลัดพรากจากของรักก็จะมีโอกาสได้เจอแน่
เรื่องใส่ร้ายป้ายสีนั้นเป็นเรื่องเล็กเล็ก
เรื่องอยุติธรรมก็ดูไม่ใหญ่โต
โลกนี้มีเรื่องทุกข์ยากลำบากเข็ญมากมาย
อย่าประมาทเพลิดเพลินหลงระเริง
อย่าท้อถอยหมดกำลังใจในการฝึกฝนตน

บทที่ ๕

อย่าเพียงตักน้ำใส่ตุ่ม
จงอุดรูรั่วด้วย
ถ้าไม่อุดรูรั่ว
ตักน้ำใส่ตุ่มจะเหนื่อยเปล่า
ผู้คิดสร้างบารมีอย่าเพียงแค่ทำบุญกุศล
จงขวนขวายละความชั่วด้วย
พึงเป็นผู้มีศีล
พึงละความเบียดเบียน
เมื่อผู้มีศีลบำเพ็ญทานย่อมมีอานิสงส์ใหญ่
ฉะนั้นบัณฑิตก่อนให้ทานจึงสมาทานศีลก่อน
เมื่อทานและศีลประกอบกันย่อมมีอานิสงส์มาก
เมื่อตุ่มไร้รอยรั่ว
การตักน้ำใส่ก็ได้ผลสมบูรณ์
จงรักษาจิตรักษาศีลแล้วสร้างความดี
บารมีอันยิ่งใหญ่จะบังเกิดขึ้นมาในใจ
ทุกอย่างต้องสร้างเองไม่มีใครให้กันได้

บทที่ ๖

โลกนี้มีเขามีเหว
จะให้โลกนี้ราบเรียบตลอดได้ที่ไหน
คิดจะให้ราบรื่นเป็นระเบียบไปทั้งโลก
ความคิดนี้เป็นจริงไม่ได้
ผู้คิดจะกลุ้มใจตาย
โลกนี้วุ่นวายไร้ระเบียบเป็นธรรมดา
อย่ารอคอยให้โลกนี้สงบก่อนจึงค่อยเป็นสุข
จงทำจิตให้เป็นสุขสงบเดี๋ยวนี้เลย
เมื่อยอมรับความจริงจะคลายทุกข์ใจไปได้
ถ้าไม่ยอมรับความจริงจิตจะอ่อนแอลงทุกที
ยิ่งหนีความจริงยิ่งเป็นโรคประสาท
ทำจิตให้สบายแล้วไปแก้ปัญหาจะแก้ได้
ถ้าจิตมีปัญหาแล้วจะไปแก้ปัญหาที่ไหนอีกได้เล่า
จงยอมรับความจริงก่อนแล้วจะแก้ปัญหาได้
มันพันยุ่งตรงไหนให้หยิบมาดูเดี๋ยวจะแก้ได้เอง
ไม่มีปัญหาอะไรใหญ่สำหรับผู้อดทนและพากเพียร

บทที่ ๗

ไม้ล้มข้ามได้

คนล้มอย่าข้าม

อย่าบีบใครให้จนตรอก

สุนัขจนตรอกยังหันกลับมาสู้

ผู้จนตรอกจะเกิดพลังอย่างแรงมาตีโต้กลับ

คนโง่เขลาจึงสร้างศัตรูไปทุกที

คนฉลาดจะเปลี่ยนศัตรูให้กลายเป็นมิตร

เย่อหยิ่งถือดีไปที่ไหนก็จะเพิ่มศัตรู

อ่อนน้อมถ่อมตนไปที่ไหนก็จะได้มิตร

ซื่อสัตย์จริงใจจะได้มิตรแท้

อย่ารอคอยมิตรภาพ

มิตรภาพนั้นเราต้องเป็นฝ่ายให้ก่อน

คิดเอาอย่างเดียวจะไม่มีใครคบ

ฝึกให้เสียบ้างจะไม่ตกอับ

เปิดโอกาสให้คนอื่นรอดบ้าง ถึงเวลาเราจะไม่เจอทางตัน

บทที่ ๘

อย่าปิดทางถอยตนเอง
อย่าปิดทางถอยผู้อื่น
ทำอะไรก็ตามต้องวางแผนกันพลาดไว้บ้าง
ต้องเตรียมพร้อมถ้าองค์ประกอบที่หวังไว้ไม่เป็นดังใจ
มีแผนหนึ่งแล้วต้องมีแผนสองด้วยเผื่อเรื่องไม่คาดหมาย
อย่าเชื่อว่าอะไรแน่นอนเตรียมใจไว้ผิดหวังบ้าง
ไม่ว่ามั่นใจแค่ไหนก็ต้องเตรียมอุปกรณ์ไว้ใช้เผื่อพลาดท่า
นี่เรียกว่าไม่ปิดทางถอยตนเอง
อย่ารุกไล่ผู้อื่นให้เขาจนตรอก
อย่าบีบผู้อื่นจนเขาไม่มีอากาศหายใจ
อย่าบังคับผู้อื่นจนผู้นั้นไม่มีทางบรรเทา
ถ้าเขาจนแต้มจริงจริงจะหันกลับมาเล่นงานเราอย่างรุนแรง
เปิดทางรอดให้คนอื่นบ้าง
เว้นโอกาสไว้เพื่อให้มีช่องทางแก้ไขเยียวยา
อย่าบีบคนจนกระทั่งไม่มีช่องทางไป
อย่าปิดทางถอยของใคร

บทที่ ๙

คนทั้งหลายในโลกไม่ชอบฟังคำคุยโม้โอ้อวด
ทนฟังก็ฟังได้แต่ไม่ชอบฟัง
ทำเรื่องที่คนไม่ชอบทำไปทำไม
ถึงได้ก็ไม่คุ้มเสีย
คนทั้งหลายในโลกชอบฟังคำถ่อมตัว
จะรู้สึกเมตตาคนอ่อนน้อมถ่อมตัว
ทำเรื่องที่คนทั้งหลายชอบนั่นแลจึงเรียกว่าฉลาด
อย่าทำสิ่งที่ทำให้คนรอบข้างหงุดหงิด
เลี่ยงได้จงเลี่ยง
ถ้าทำมาเคยชินจนติดเป็นนิสัยต้องแก้นิสัยให้ได้
มีนิสัยเสียคือไร้วาสนา
ไม่ยอมแก้นิสัยเสียคือคนอาภัพ
ทำอะไรตามสันดานเดิมจะซวยทั้งชาติ
คนโง่เที่ยวไปหาคนมาทำนายโชคชะตา
คนฉลาดลิขิตดวงชะตาตนเองด้วยการละชั่วทำดี
มีนิสัยเสียต้องแก้ไขอย่าปล่อยให้ค้างคาจนพาไปลงนรก

บทที่ ๑๐

อย่าใจร้อนมุทะลุ
อย่าใจเร็วด่วนได้
ต้องรู้จักรอคอยต้องรู้จักอดกลั้น
อย่าคิดแต่จะให้ได้ดังใจของตัว
ถ้าได้ดังใจทุกอย่างระวังนิสัยจะเสีย
ความผิดคาดผิดหวังคือรสเผ็ดของชีวิต
จะต้องมีอยู่บ้างเพื่อให้ชีวิตมีรสชาติ
ถ้าได้ดังใจทุกอย่างชีวิตจะจืดชืด
จงยอมรับความเป็นจริงอย่าหนีความจริง
หนีความจริงจะทำให้จิตใจอ่อนแอ
จงยอมรับความจริงของชีวิต
อย่าหวั่นไหวต่อความขึ้นลงของชีวิต
อย่าอารมณ์แปรปรวนไปตามความสมหวังผิดหวัง
จงตั้งจิตให้หนักแน่นอย่าแปรปรวนง่าย
ขวนขวายสร้างงานด้วยความอดทนอดกลั้น
อย่าใจร้อนรีบเร่งต้องการผลประโยชน์
จงพรวนดินรดน้ำบำรุงรักษาต้นไม้อย่างใจเย็น
ผลจะออกมาเองเมื่อถึงเวลาอันสมควร
ความใจร้อนจะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างพังไปก่อนได้รับผล

บทที่ ๑๑

ใส่เกลือเข้าไปจะเค็ม
ใส่น้ำตาลเข้าไปจะหวาน
ใกล้อะไรก็จะกลายเป็นอย่างนั้น
จับชอล์กจะเปื้อนสีขาว
จับถ่านจะเปื้อนสีดำ
อย่าดูถูกสภาพแวดล้อมว่าจะไม่มีอิทธิพลต่อเรา
คนเราเปลี่ยนแปลงได้เพราะสภาพแวดล้อม
ผู้ฉลาดย่อมขวนขวายเข้าหาสภาพแวดล้อมที่ดี
ย่อมขวนขวายคบมิตรดีเข้าสู่สมาคมที่ดี
การคบมิตรดีสามารถช่วยให้เราดีขึ้น
อย่าคบเพื่อนชั่วอย่าเข้าหาสิ่งชั่ว
จงขวนขวายเข้าหามิตรดีเพื่อนดีสมาคมดี
จะช่วยให้เราเจริญรุ่งเรืองในธรรมขึ้นมาได้
อย่าคิดว่าสภาพแวดล้อมไม่สำคัญ

บทที่ ๑๒

คนห่างไกลหาโอกาสยากที่จะทำร้ายทำลายเรา
ที่มีช่องมีโอกาสคือคนใกล้ชิด
จงอย่าเบียดเบียนผู้อื่นจงอย่าข่มเหงคะเนงร้ายทำลายคน
จงกลัวบาปกรรมอย่าคิดว่ากรรมจะมาสนองไม่ได้
ทำร้ายผู้อื่นมากกรรมจะติดปีกบินมาให้ผล
หักหลังทรยศผู้อื่นกรรมจะมาตอบสนองอย่างสาหัส
เล่นงานผู้อื่นไว้มากจะถูกเล่นงานกลับ
ศัตรูจะมาเกิดเป็นลูก
ลูกชนิดนี้จะมาทำให้พ่อแม่เดือดร้อนอย่างสาหัส
จะมาทำร้ายจิตใจเราได้อย่างรุนแรงก็ต้องมาเกิดเป็นลูก
อย่าหลงเพลินสร้างบาปกรรม
ถ้าบาปให้ผลจะหนีไปไหนก็ไม่พ้น
ยิ่งหนีก็ยิ่งเจอ
จงมีความละอายต่อบาปเกรงกลัวต่อบาป
จงขวนขวายละความชั่วกลัวบาปกรรม
อย่าหลงระเริงต่อการทำบาป

บทที่ ๑๓

เมื่อยากไร้ก็ประจบประแจงคนมั่งมี
เมื่อได้ดีมีสุขก็เย่อหยิ่งถือดีลืมตัวลืมตน
นี่คือคนธรรมดาที่มีอยู่เกลื่อนโลก
คุณค่าของคนชนิดนี้เท่ากับก้อนหินกรวดทราย
เมื่อยากไร้ก็ขวนขวายอดออมเสริมสร้างพัฒนาตน
เมื่อได้ดีมีสุขก็เห็นอกเห็นใจช่วยเหลือผู้ด้อยกว่า
นี่คือมหาบุรุษที่หาได้ยากในโลก
คุณค่าของท่านย่อมเปรียบประดุจเพชรพลอยทองคำ
อยากดูธาตุแท้ของคนต้องดูขณะเจอเรื่องวิกฤติ
หรือดูตอนที่ได้เปรียบและเป็นต่อ
ในยามผิดหวังอย่างแรงกับสมหวังอย่างแรง
คนส่วนใหญ่จะแสดงธาตุแท้ออกมา
ระวังเหตุการณ์วิกฤติจะมาแสดงให้เห็นว่า
คุณไม่มีความเป็นสุภาพชนเท่ากับภาพที่พยายามอำพรางแสดง
ระวังเหตุการณ์วิกฤติจะมาทำให้ชาวโลกรู้จักธาตุแท้ของคุณ

บทที่ ๑๔

เวลาจะรับลูกบอลที่เขาเตะมา
ถ้าวิ่งเข้าหาจะกระเด้งกลับแล้วรับไว้ไม่ได้
ถอยออกมาแล้วรับจะรับได้
การจะจับอะไรบางอย่างก็เช่นเดียวกัน
ถึงตั้งใจจะจับก็พึงแสดงอาการปล่อย
เรียกว่าจะจับแสร้งปล่อย
การจะควบคุมคนบางคน
อาจไม่สามารถใช้วิธีการควบคุมบังคับ
จำเป็นต้องใช้วิธีโอนอ่อนผ่อนตาม
แม้ตั้งใจจะควบคุมแต่ต้องแสดงออกซึ่งการโอนอ่อนผ่อนตาม
การจัดการกับเครื่องจักรนั้นควบคุมได้ง่ายดาย
เพราะเครื่องจักรนั้นไม่ซับซ้อนเท่าคน
การจัดการกับคนนั้นยากเพราะมีธรรมชาติที่ซับซ้อน
การจัดการกับคนนั้นต้องใช้ศิลปะ
บางทีจะจับต้องแสร้งปล่อย
จะควบคุมต้องโอนอ่อนผ่อนตาม
จะเอาชนะต้องยอมแพ้ไปก่อน
ขึ้นชื่อว่าคนนั้นเรื่องมากและยุ่งยากซับซ้อน

บทที่ ๑๕

คิดเอาแต่ได้จะกลายเป็นคนใจแคบ
ถ้าไม่รู้จักให้ นิสัยจะเสียลงไปเรื่อย
บัณฑิตย่อมสรรเสริญทาน
เพราะเป็นการช่วยเกื้อหนุนจิตให้กว้างขวาง
อยู่เฉย ๆ จะเป็นคนใจกว้างขึ้นมาไม่ได้
ต้องฝึกการให้ทานจนเป็นนิสัย
ทานจะนำมาซึ่งสรรพสิ่ง
สิ่งที่ให้ไปจะย้อนกลับมาช่วยตนเอง
อานิสงส์แห่งการให้ทานนั้นมีมากมายมหาศาล
เป็นจุดเริ่มต้นของบารมีทั้งปวง
เป็นองค์ประกอบของมหาบุรุษทั้งหลาย
จิตใจกว้างขวางเพราะการให้ทาน
ชีวิตเป็นสุขเพราะการเสียสละ

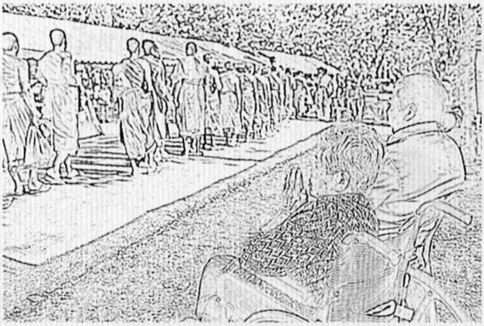

บทที่ ๑๖

ความคิดร้ายต่อผู้อื่นไม่ควรมี
แต่ความคิดป้องกันรักษาตนจำเป็นต้องมี
ทำอะไรก็ตามจงอย่าปิดทางถอยของตนเอง
จงเตรียมการไว้เผื่อพลาด
จงมีความจริงใจต่อคนทุกคนแต่อย่าไว้ใจผู้อื่นจนหมดเปลือก
อย่าคิดร้ายต่อใครแต่จงระวังป้องกันคนคิดร้าย
การไม่สนใจระวังป้องกันรักษาตนคือความประมาท
ความประมาทจะนำมาซึ่งภัย
อย่าโอ้อวดความสามารถของตนไปเสียทุกอย่าง
ถ้าศัตรูรู้เรื่องของเราทั้งหมดจะไม่มีอะไรแก้ไขยามคับขัน
จงสร้างคุณความดียิ่งใหญ่แต่วางตัวเรียบง่าย
ใช้ชีวิตเรียบง่ายจะเป็นเครื่องกันพลาด
แกล้งโง่ให้เป็นบ้างเรื่องราวขัดแย้งจะน้อยลง
เขาด่ามาแกล้งทำเป็นฟังไม่รู้เรื่อง
ลมผ่านหูแล้วก็ผ่านไปจะยึดไว้ทำไมให้หนัก
มากขึ้นเรื่องหนึ่งมิสู้ลดน้อยลงเรื่องหนึ่ง

บทที่ ๑๗

ทำเสน่ห์หรือจะสู้ทำความดี
ใช้อาคมผูกจิตหรือจะสู้ใช้ความจริงใจ
ท่องคาถามัดใจหรือจะเท่าความซื่อสัตย์
เวทย์มนต์ขลังแค่ไหนก็ไม่ยั่งยืน
ความดีงามที่แผ่ซ่านออกจากใจมีอิทธิพลยาวนาน
ถ้าผูกสัมพันธ์ด้วยความดีจะมีน้ำใจข้ามภพข้ามชาติ
ความชั่วนั้นผูกสัมพันธ์ให้ยั่งยืนไม่ได้
คนรักกันเพราะซึ้งในความดี
จะไม่มีใครรักกันเพราะซึ้งในความชั่ว
ความชั่วเป็นสาเหตุแห่งการกินแหนง
เป็นเหตุให้ไว้ใจกันไม่ได้
อยู่กับความดีจึงผ่อนคลาย
อยู่กับความชั่วต้องระแวดระวัง
อยู่ใกล้ความดีได้พักผ่อน
อยู่ใกล้ความชั่วกระวนกระวาย
คุณธรรมยังครองโลกอยู่หนึ่งเดียวจนทุกวันนี้

บทที่ ๑๘

ความอดทนอดกลั้นนั้นช่วยลดทอนปัญหา
ไม่รู้จักอดทนนำมาซึ่งปัญหานานับประการ
ไม่รู้จักอดกลั้นนำมาซึ่งอุปสรรคใหญ่หลวง
ทำอะไรตามใจชอบจะตั้งตัวไม่ได้
ทำอะไรตามอารมณ์จะมีแต่สูญเสีย
ชีวิตขาดความอดทนเหมือนรถขาดเบรก
ชีวิตขาดความอดกลั้นเหมือนดิ่งพสุธาขาดร่ม
อย่าเรียนรู้แต่ความฉลาด
จงเรียนรู้ความอดทนด้วย
อย่าเรียนรู้แต่ความเก่งกล้า
จงเรียนรู้ความอดกลั้นด้วย
ยิ่งต้องทำงานใหญ่
ยิ่งต้องมีความอดทนอดกลั้นที่สูง
สิ่งที่ปล่อยไปอย่างไร้ขอบเขตจะแตก
สิ่งที่ปล่อยไปอย่างไร้ควบคุมจะระเบิด
ความอดทนอดกลั้นคือเงื่อนไขสำคัญของชีวิตมนุษย์

บทที่ ๑๙

อย่าทำความดีอย่างไฟไหม้ฟาง
นึกศรัทธาขึ้นมาก็ทำจนมากเกินประมาณเหมือนลมพายุ
เมื่อผ่านไปก็เลิกจนสิ้นเหมือนที่อับลม
จงสร้างความดีให้สม่ำเสมอ
ถึงเป็นความดีเล็กน้อยแต่จงทำทุกวันให้เป็นนิสัย
อย่ากินข้าวทีละกระสอบแล้วเลิกไม่กินอีกเลย
จงกินข้าวทีละจานแต่กินทุกวัน
สร้างความดีให้สม่ำเสมอดีกว่า
ทำความดีแม้เล็กน้อยแต่ให้สม่ำเสมอจนเป็นนิสัย
ทำเล็กน้อยแต่ทำทุกวันจะมีประโยชน์มากกว่า
อย่าทำมากมายใหญ่โตแต่ทำวันเดียวเลิก
กินน้ำวันเดียวหนึ่งโอ่งแล้วเลิกกินไปหนึ่งปีจะอยู่ได้หรือ
ที่มีประโยชน์คือการทำอะไรให้สม่ำเสมอ
สร้างความดีให้เคยชินจนติดเป็นนิสัย
เมื่อนิสัยแก่กล้าเข้าจะกลายเป็นบารมี
อย่าทำอะไรอย่างไฟไหม้ฟาง
ทำเล็กทำน้อยก็ได้แต่ควรทำทุกวัน

บทที่ ๒๐

ผู้ที่พูดเรื่องความดีอาจไม่ได้สร้างความดี
ผู้อวดโม้สรรพคุณตัวเองอาจไม่ดีอย่างนั้น
การปฏิบัติธรรมนั้นแสลงกับการคุยโวโอ้อวด
ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบจริงจริงจะไม่ได้ออกมาคุยโว
ยิ่งปฏิบัติไปยิ่งเกิดความอ่อนน้อมถ่อมตัว
ยิ่งปฏิบัติไปยิ่งเกิดความรู้สึกไม่ครอบครอง
คิดให้มากกว่าคิดกักเก็บ
ฟังคำชมกับคำด่าแล้วรู้สึกเหมือนกัน
เขายกย่องชมเชยหรือดูถูกเหยียดหยามรู้สึกเหมือนกัน
เมื่อรู้สึกเช่นนี้จะคุยโอ้อวดไปหาอะไร
เมื่อจิตเป็นเช่นนี้จะออกมาโม้เพื่ออะไร
ผู้รู้จริงจะไม่พูด
ของจริงนั้นเป็นใบ้
ธรรมะแท้นั้นมีคุณค่าอยู่ในตัวเอง
ไม่จำเป็นต้องออกไปคุยโวโม้แล้วจึงมีค่า
ไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นมาให้รางวัลแล้วจึงมีค่า
ทองแท้ไม่ต้องการคำชม

บทที่ ๒๑

คนเราเกิดมาในจักรวาลนี้ที่กว้างใหญ่ไพศาล
คนเรานี่เป็นส่วนแค่เศษธุลีที่เล็กนัก
เมื่อเกิดมาก็ต้องอาศัยผู้อื่นอุ้มชูช่วยเหลือ
กว่าจะใหญ่โตมาได้ก็ด้วยการเกื้อกูลของบุคคลอื่น
แล้วจะถือตัวถือดีเย่อหยิ่งไปทำไม
บัณฑิตทั้งหลายเป็นผู้มีปัญญามาก
จึงเห็นว่าโลกนี้อยู่ได้ด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน
จึงแสดงออกต่อโลกด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน
จึงแสดงออกต่อโลกด้วยความกตัญญูรู้คุณ
จึงแสดงออกต่อโลกด้วยความเมตตากรุณา
ไม่ถือตัวว่ายิ่งใหญ่
ไม่เย่อหยิ่งถือดีก้าวร้าว
อยู่ในโลกอย่างคิดแทนคุณโลก
พร้อมเสมอในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
โลกนี้จะอยู่ได้ก็ด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน
ท่านทั้งหลายจงมีเมตตากรุณาต่อกันและกัน
ท่านทั้งหลายจงอย่าเบียดเบียนกัน

บทที่ ๒๒

แม้กำลังประสบความราบรื่นในการก้าวไปข้างหน้า
ก็ควรเตรียมทางถอยที่ดีไว้ด้วย
แม้กำลังปลอดโปร่งจากการโบยบิน
ก็ควรเตรียมที่ร่อนลงอย่างปลอดภัยไว้ด้วย
แม้กำลังแข็งขันกับการก้าวขึ้นสู่ที่สูง
ก็ควรเตรียมบันไดลงที่มั่นคงไว้ด้วย
แม้กำลังเริ่มต้นได้อย่างประสบผลสำเร็จ
ก็ควรเตรียมการจบอย่างสวยงามไว้ด้วย
แม้กำลังห้อมล้อมไว้ด้วยผู้รู้ใจ
ก็ควรเตรียมจิตสำหรับอยู่อย่างโดดเดี่ยวไว้ด้วย
ผู้มีปัญญาไม่ว่าทำอะไรไม่ควรปิดทางถอยของตนเอง
มีความสามารถจัดการในช่วงความเจริญ
ก็จงฝึกฝนความสามารถในการกุมบังเหียนเวลาเสื่อมถอย
ชีวิตเจริญไปถึงไหนก็ไม่พ้นความแก่เจ็บตาย
จงสร้างบุญกุศลรักษาศีลศึกษาธรรมประพฤติธรรมไว้ด้วย
ถึงคราวสังขารร่างกายเสื่อมจะได้มีที่พึ่งทางใจ
ถึงคราวตายจะได้นำบุญกุศลติดตัวตามตนไปบ้าง

บทที่ ๒๓

ยิ่งใหญ่ย่อมล้มดัง
สูงมากย่อมตกเจ็บ
มีค่ามากย่อมต้องระแวดระวังสูง
สมบัติมากยิ่งมีภัยมาก
สมบัติในโลกมนุษย์นี้ย่อมมาพร้อมกับปัญหา
ท่านผู้มีปัญญาจึงเห็นโทษในมนุษย์สมบัติ
จึงไม่หลงใหลเพลิดเพลินลืมตัวไปกับมนุษย์สมบัติ
สมบัติในโลกย่อมไม่เที่ยงแท้
จะใช้ได้ก็ตอนยังไม่ตายจากโลกนี้ไปเท่านั้น
บางทีเรายังไม่ตายสมบัติก็จากเราไปก่อน
บางทียังไม่ถึงเวลาจากแต่ก็มีคนมาแย่งไป
บัณฑิตจึงไม่หลงใหลต่อสมบัติในเมืองมนุษย์
เพียงอาศัยใช้เพื่อการสร้างบารมี
เพียงอาศัยใช้เพื่อการสร้างความดีให้เต็มรอบ
เพียงอาศัยใช้เพื่อเป็นปัจจัยแก่โลกุตตรธรรม
เพียงอาศัยใช้เพื่อสืบสานพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนต่อไป
บัณฑิตเพียงอาศัยใช้ไม่ยึดมั่นถือครองอย่างมัวเมา

บทที่ ๒๔

พืชพันธุ์ไม้แม้ใหญ่โต
แต่ถ้านำลงปลูกในกระถางจะแคระแกร็น
พญาคชสารแม้แข็งแรง
แต่ถ้าถูกล่ามโซ่ไว้ก็ไม่มีโอกาสแสดงกำลัง
จินตกวีควรมีชีวิตที่อิสระ
ไม่ถูกผูกมัดด้วยกลไกของชาวโลก
จึงใช้ปัญญาความคิดได้กว้างไกล
สามารถใช้ปัญญาขบวิเคราะห์ปัญหาที่ยิ่งใหญ่
โดยไม่ต้องลำเอียงไปตามกิเลสของชาวโลก
โดยไม่ต้องลำเอียงไปตามความเห็นพวกเราพวกเขา
พระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าช่างประเสริฐแท้
พระองค์ตรัสรู้แจ้งความจริงไม่ลำเอียงเข้าข้างกิเลสชาวโลก
พระธรรมที่ทรงค้นพบปฏิบัติได้จริงบรรลุผลได้จริง
ข้าพเจ้าขอกราบฝ่าพระบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ขอให้ได้เข้าถึงธรรมที่พระองค์ตรัสรู้ในกาลทุกเมื่อ
พุทโธ ธัมโม สังโฆ น่าอัศจรรย์จริง

บทที่ ๒๕

แม้สร้างผลงานที่ยิ่งใหญ่ขึ้นมาได้
ก็จงพยายามบอกกล่าวถ้อยคำอ่อนน้อมถ่อมตัว
การคุยโวโม้โอ้อวดจะลดคุณค่าของผลงานลงมา
ยิ่งคุยมากเท่าไหร่คำโอ่จะไปลดความดีความชอบ
ทำให้ฝูงชนพยายามมองข้ามความดีความชอบของเราไป
ส่วนบุคคลที่ทำผิดพลาดร้ายแรง
แต่ถ้าหากขวนขวายออกมายอมรับผิดกล้าเปิดเผยโทษของตน
ฝูงชนจะพากันให้อภัย
คำขอโทษเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้ทำผิดสามารถพึ่งพาได้
ถ้ายิ่งพยายามหลบเลี่ยงความผิด
ฝูงชนจะยิ่งนำความชั่วร้ายของเราออกมาโพนทะนา
คำพูดสองชนิดนี้มีค่ายิ่งกว่าทองคำ
คือคำพูดถ่อมตนและคำพูดขอโทษ

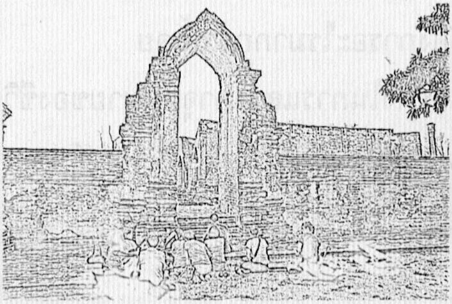

บทที่ ๒๖

เวลากินอาหารรสชาติมากมายสารพัด
ท้ายที่สุดตบท้ายด้วยน้ำเปล่าจืดสนิทเพื่อล้างคอ
จงเอาข้อนี้เป็นอุทาหรณ์ไว้เตือนตน
ชีวิตคนเรานั้นมิได้ต้องการสิ่งฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม
หากแต่อยู่ได้ด้วยการพึ่งพาอาศัยของธรรมดา
ชีวิตมิได้ต้องการของพิเศษ
ชีวิตมิได้ต้องการของแปลกประหลาด
อย่าตอบสนองความมัวเมาหลงใหลในมายากิเลส
ยิ่งตอบสนองความอยากความอยากยิ่งพอกพูน
จงลดละพาตัวเองมาอยู่อย่างเรียบง่าย
อย่างธรรมดาอย่างสามัญอย่างพอเพียง
กินอยู่อย่างธรรมดา
นุ่งห่มอย่างธรรมดา
เป็นคนธรรมดาธรรมดา
ชีวิตมิได้ต้องการอะไรมากกว่านี้เลย
อย่าหลงทิศทางในการแสวงหาจุดหมายของชีวิต

บทที่ ๒๗

คนเรานั้นอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน

เจริญมาได้ด้วยการช่วยเหลือของคนอื่น

ถ้าไม่มีใครช่วยเลยชีวิตจะไม่สามารถสืบต่อไปได้

จงอย่าเย่อหยิ่งถือดี

จงอ่อนน้อมถ่อมตัวเกรงอกเกรงใจต่อโลก

จงมองโลกด้วยความกตัญญูรู้คุณ

อย่าหักหลังทรยศผู้มีคุณแก่ตน

ทั้งคนชั้นสูงชั้นต่ำที่มีส่วนช่วยเราจงคิดแทนคุณเขาด้วย

มีอะไรมากมายอย่าคิดสวาปามแต่ผู้เดียว

จงใช้ในการแทนคุณแก่โลกบ้าง

ถ้ายังไม่ได้ใช้หนี้เงินที่ได้มาจะถือเป็นกำไรไม่ได้

ถ้ายังไม่ได้ตอบแทนผู้มีพระคุณความเจริญที่ปรากฏจะถือเป็นความก้าวหน้าไม่ได้

อย่าเย่อหยิ่งถือดีในตัวเอง

จงมีความกตัญญูกตเวที

จงแสดงออกต่อโลกอย่างเกรงอกเกรงใจ

ผู้คิดให้จะเจริญรุ่งเรืองไม่เสื่อมตกอับ

บทที่ ๒๘

อย่าท้อแท้ท้อถอย
อย่าเป็นคนหดหู่ทอดอาลัย
อย่าสิ้นหวังต่อชีวิต
จงมองธรรมชาติรอบตัวเป็นครู
มดปลวกล้วนมีชีวิตที่กระตือรือร้นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
ต้นไม้ใบหญ้าก็ขวนขวายเติบโตแผ่กิ่งก้านสาขา
เห็ดรามีโอกาสช่องว่างก็หาทางเจริญเติบโต
เกิดเป็นคนจะท้อใจทำไมเล่า
หัวใจยังเต้นไม่มีวันหยุดราชการ
กระเพาะก็ดำเนินการย่อยอาหารทันทีที่มาถึง
ปอดตับยังทำงานของมันอย่างสม่ำเสมอ
กลไกภายในร่างกายของเรายังเดินต่อไปไม่เคยหยุด
เกิดเป็นคนจะท้อใจทำไมเล่า
จงตั้งความเพียรพยายามและความอดทนอดกลั้น
อย่าหมดกำลังใจอย่าเลิกทำการงาน
ต้องสู้ต่อไปจนกว่าจะถึงวันตาย
เมื่อมีแรงใจขึ้นมากำลังวังชาก็จะเกิด

บทที่ ๒๙

แม้แต่ร่างกายนี้ยังต้องทิ้ง
สมบัตินอกกายใครจะหอบหิ้วเข้าเมืองผีไปด้วยได้
บัณฑิตใช้สอยปัจจัยพอประมาณไม่ฟุ้งเฟ้อ
ส่วนที่เหลือนำไปเจือจานเกื้อกูลทำประโยชน์มวลชน
กายนี้จะบำรุงบำเรอเท่าไรก็ต้องเน่าเข้าโลง
ท่านผู้มีปัญญาเห็นความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของชีวิต
จึงขวนขวาย บริจาคทาน รักษาศีล เจริญภาวนา
ไม่ปล่อยให้วันเวลาผ่านเลยไปเปล่า
ไม่ปล่อยให้โอกาสสร้างความดีลอยผ่านหน้า
ผู้มีปัญญาจะเป็นสุขใจเมื่อสั่งสมบุญกุศล
บุญกุศลนี่แหละที่จิตวิญญาณจะนำพาไปได้
วัตถุข้าวของต้องทิ้งทั้งสิ้น
จงเร่งขวนขวายสร้างบุญกุศล
ชีวิตเป็นของไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง
ชีวิตเป็นของไม่แน่นอน ความตายเป็นของแน่นอน

บทที่ ๓๐

ก่อนจะมีโอกาสทำงานใหญ่ต้องรอเวลาที่ฝูงชนยอมรับ
จงพิสูจน์ตัวเองต่อกาลเวลาด้วยการสร้างความดี
อดทนอดกลั้นอย่าเสียคุณธรรมเพราะสิ่งที่มายั่วยวน
ความดีย่อมรักษาผู้ประพฤติเสมอ
ขอให้เชื่อถืออย่างมั่นคงว่า "ทำดีได้ดี"
เมื่อถึงเวลาอันสมควรความดีที่สร้างจะปรากฏผลอย่างน่าชื่นใจ
ให้ฝูงชนยอมรับจากความดีที่เราบำเพ็ญจริงจริงดีกว่า
อย่าเพียงสร้างภาพมากลบความชั่วที่หมกเม็ดไว้
ใบตองห่อปลาร้าไม่ให้คนเห็นได้ แต่ห่อกลิ่นไม่ได้

บทที่ ๓๑

ยาที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกายมักมีรสขม
คำพูดที่มีประโยชน์แก่จิตใจมักระคายหู
ถ้อยคำขัดเกลาจึงเป็นประโยชน์มิใช่คำสรรเสริญป้อยอ
ทุกครั้งที่บัณฑิตได้ฟังคำสรรเสริญ
จะข่มจิตเพื่อระวังตนให้จงหนัก
ถ้าปลิวไปตามลมสรรเสริญจะกลายเป็นคนไร้ค่า
ผู้มีปัญญามากยินดีฟังคำตำหนิมากกว่าคำสรรเสริญเยินยอ
คนโง่จึงอยากฟังแต่คำชมเชย
ผู้นำที่บังคับให้คนรอบข้างต้องยกย่องชมเชยเท่านั้น
เขากำลังมุ่งไปสู่เส้นทางหายนะ

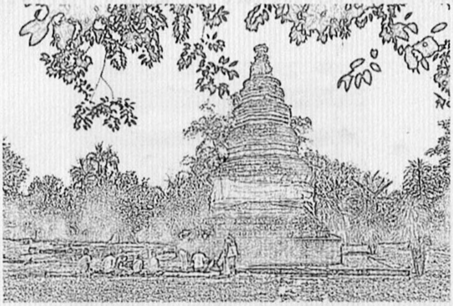

บทที่ ๓๒

การนั่งสมาธินั้นเพื่อสั่งสมความเพียรในการอบรมสติ
อย่าเพียงคิดแค่ว่าจะหาความสงบสบาย
ถ้าต้องการความสงบสบายคือการเชื้อเชิญตัณหามาขี่หัว
จะทำให้ฟุ้งซ่านยิ่งขึ้นกว่าเดิม
จงตั้งใจสร้างความเพียรในการกำหนดกรรมฐานให้ดี
แต่อย่ารอคอยผล
เมื่อรอคอยจิตจะไม่อยู่กับปัจจุบัน
เมื่อจิตไม่อยู่กับปัจจุบันจึงทำให้สติไม่มั่นคง
ทำให้การประกอบกิจในกรรมฐานล้มเหลว
จงทำหน้าที่ให้ดีแต่อย่ารอคอยผล
ผลเกิดจากเหตุปัจจัยที่เราสร้าง มิใช่จากการรอคอย

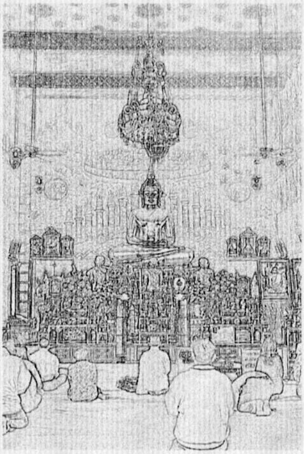

บทที่ ๓๓

อุดมการณ์ที่ดีควรตั้งอยู่บนสัจจะความจริง
ไม่ใช่ตั้งอยู่บนการตอบสนองความต้องการ
อยากได้อะไรก็มองสิ่งนั้นเป็นของดี
มีผลประโยชน์ตรงไหนก็มองการนั้นเป็นการประเสริฐ
อุดมการณ์ใดยังลำเอียงเข้าข้างตนและพวกพ้อง
อุดมการณ์นั้นไม่เป็นสัจจะความจริง
สัจจะความจริงต้องเพื่อสรรพสัตว์ทั้งปวง
ไม่แบ่งเขา ไม่แบ่งเรา
ไม่แบ่งพวกเขา ไม่แบ่งพวกเรา
สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงล้วนแต่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตาย
อย่าแบ่งเขา อย่าแบ่งเรา
อุดมการณ์ที่ดีควรตั้งอยู่บนสัจจะความจริง
เพื่อประโยชน์แก่สรรพสัตว์ทั้งปวง
โดยไม่ลำเอียงเข้าข้างใครเพราะความชอบความชัง
ไม่ลำเอียงเพราะพวกเราพวกเขา

บทที่ ๓๔

ความเย่อหยิ่งจองหองนั้นทำให้ไม่รู้จักตัวเอง
นำไปสู่การประเมินตัวเองผิดพลาด
ความเย่อหยิ่งจองหองนั้นทำให้ไม่รู้จักผู้อื่น
นำไปสู่การประเมินผู้อื่นผิดพลาด
รู้เขารู้เรารบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง
ไม่รู้เขาไม่รู้เรารบร้อยครั้งแพ้สองร้อยครั้ง
ถ้าประเมินตัวเองสูงไปก็พลาดท่า
ถ้าประเมินคู่ต่อสู้ต่ำไปก็เดือดร้อน
ความเย่อหยิ่งจองหองย่อมนำความผิดพลาดใหญ่หลวงมาให้
บัณฑิตทั้งหลายจึงฝึกฝนการอ่อนน้อมถ่อมตน
ถ้าไม่รู้จะสู้ด้วยวิธีใด
ให้แสดงออกซึ่งความอ่อนน้อมถ่อมตนออกไปก่อน
ที่หนักจะกลายเป็นเบา ที่ทุเลาจะเป็นหาย

บทที่ ๓๕

การประสบผลสำเร็จนั้นไม่สำคัญ
การรู้สาเหตุแห่งความเจริญนั้นสำคัญกว่า
เมื่อรู้สาเหตุแห่งความเจริญพึงขวนขวายสร้างเหตุนั้นให้มาก
เรื่องการประสบผลสำเร็จนั้นไม่ต้องกังวลใจเลย
สิ่งทั้งหลายทั้งปวงเกิดมาจากเหตุ
พึงขวนขวายสร้างเหตุให้ดี
ไม่ต้องไปกังวลผล
จงทำหน้าที่ให้สมบูรณ์
อย่าประมาทในการสร้างเหตุของความเจริญ
รู้จักสาเหตุแห่งความเจริญก็คือรู้จักมรรค
มรรคคือสาเหตุแห่งความเจริญมีความเจริญเป็นผล
มรรคก็คือ ทาน ศีล สมาธิ ปัญญา
จงอบรมมรรคแล้วความเจริญจะอยู่ในพกในห่อ
สรรพสัตว์ทั้งหลายประสบความทุกข์จากสังสารวัฏมิรู้จักจบสิ้น
เพราะว่าไม่รู้จักมรรคอันเป็นหนทางไปสู่ความดับทุกข์ทั้งปวง

บทที่ ๓๖

เมื่อมองผิวเผินย่อมเห็นเป็นคนชั้นสูงชั้นต่ำ

ทำให้ต้องแบ่งชั้นวรรณะ

เมื่อมองด้วยตาปัญญาแล้วมีค่าเท่ากัน

คนชั้นสูงหรือชั้นต่ำเมื่อตายก็เน่าเหม็นเหมือนกัน

เมื่อเผาแล้วก็เหลือแต่ขี้เถ้าเหมือนกัน

มีอะไรเป็นอะไรก็ต้องทอดทิ้งไว้ในโลกเหมือนกัน

สมบัติทั้งหลายเป็นของกองท่วมโลก

ตายแล้วไม่ได้เอาอะไรไปเลยเหมือนกัน

เอาไปได้เพียงบุญและบาป

ผู้มีปัญญาจึงขวนขวายสร้างบุญละบาป

ไม่หลงติดกับเปลือกมายาของโลก

สนใจใฝ่หาแก่นมากกว่าสิ่งที่ฉาบทาเอาไว้

กลิ่นที่ระเหยออกมาจากร่างกายมนุษย์นั้นไม่มีกลิ่นหอมเลย

แต่เพียงเอาน้ำหอมมาพรมก็สามารถหลอกกันได้ว่ากายหอม

ผู้มีปัญญาน้อยย่อมติดอยู่ในเปลือกของโลกที่ฉาบทามาหลอกกัน

คนโง่เขลาย่อมถูกจองจำให้ทนทุกข์ทรมานอยู่ในโลก

ท่านผู้มีบารมีย่อมเพิกถอนความมีความเป็นที่หลอกตาให้หลงติด

บทที่ ๓๗

การดำเนินชีวิตที่ดีนั้นควรมีปัญญากำกับ

พึงมีศีลธรรมเป็นบาทฐาน

มนุษย์ที่ดีไม่ควรขาดศีล ๕

ถ้าจะพัฒนาจิตให้เลื่อนสู่ภูมิเทวดาให้รู้จักรักษาศีล ๘

รักษาศีล ๘ ทุกวันพระเรียกว่าอุโบสถศีล

เป็นทางดำเนินของบัณฑิตผู้มีปัญญามาก

ท่านผู้มีปัญญามากจะขวนขวายรักษาศีล

เพราะว่าศีลและปัญญาย่อมชำระซึ่งกันและกัน

ศีลเกื้อหนุนปัญญา ปัญญาเกื้อหนุนศีล

การระลึกถึงคุณของศีลเรียกว่าสีลานุสติ

เป็นกรรมฐานที่ช่วยยกจิตไปสู่ภูมิอริยะ

พระอริยะย่อมระลึกถึงศีลด้วยความปีติซาบซึ้งตรึงใจ

สีลานุสติย่อมพาจิตเข้าสู่นิพพาน

ผู้มีศีลและปัญญาย่อมพ้นทุกข์ทั้งปวงได้

ท่านทั้งหลายจงอย่าประมาท

จงขวนขวายบำเพ็ญธรรมทุกเมื่อเถิด

บทที่ ๓๘

ถ้าทำจิตให้กว้างขวาง

ปัญหาทั้งหลายจะปรากฏว่าเล็กนิดเดียว

ถ้าทำจิตให้คับแคบ

ปัญหาทั้งหลายจะปรากฏว่ามากมายใหญ่โต

ความเห็นแก่ตัวทำให้จิตใจคับแคบ

เมื่อใจแคบก็ทำให้มองแคบ

เมื่อมองแคบจึงไร้ปัญญาที่จะประเมินภาพรวม

เหมือนตั้งใจพยายามเอาหัวชนกำแพงเพื่อให้กำแพงทะลุ

หารู้ไม่ว่าเดินต่อไปอีกหน่อยก็มีประตู

เมื่อใจแคบจึงรับรู้เฉพาะเรื่องที่ตัวเองอยากรู้เท่านั้น

เมื่อความรู้แคบเรื่องเล็กจึงกลายเป็นเรื่องใหญ่

เรื่องแก้ไขได้กลับกลายเป็นทางตัน

จงรู้จักเสียสละประโยชน์ตนเพื่อสังคมบ้างจิตจะได้กว้างขวาง

อย่าทำตัวเองให้โง่ยิ่งขึ้นเพราะความใจแคบเลย

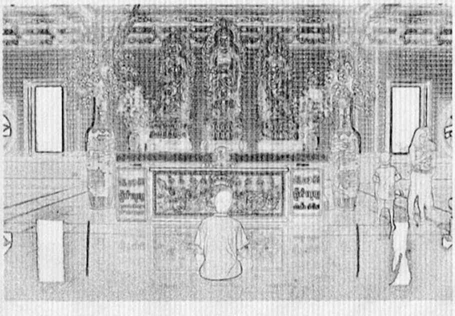

บทที่ ๓๙

เมื่อหาของมาห่อหุ้มมากมายหลายชิ้น
นานไปเลยไม่รู้ว่าอะไรคือเนื้อแท้
ไม่รู้ว่าสิ่งใดคือของดั้งเดิมสิ่งใดเอามาเพิ่ม
เมื่อติดที่เปลือกมากไม่รู้ว่าสิ่งใดบ้างเป็นแก่น
ถ้าหลงใหลแต่ในมายาภาพฉาบฉวยจะไม่รู้แจ้งสัจจะ
สัจจะคือของจริงแท้
ไม่จำเป็นต้องมีใครมาให้คะแนน
สัจจะย่อมเป็นอย่างนั้นของมันเอง
เป็นอย่างโทนโท่
โดยไม่สนใจว่าใครจะดูหรือไม่ดู
โดยไม่สนใจว่าใครจะรู้หรือไม่รู้
จงอย่าเชื่อว่าความคิดของเราเองถูกที่สุด
บางทีสัจจะไม่ได้ยอมรับเลย
เราต้องยอมรับสัจจะไม่ใช่ให้สัจจะมายอมรับเรา
สนใจแต่ความคิดของตัวเองเป็นบ่อเกิดของมิจฉาทิฏฐิ
ย่อมปิดหนทางเกิดของปัญญาอย่างมืดมิดสิ้นเชิง

บทที่ ๔๐

สุขเวทนาและทุกขเวทนาย่อมไปด้วยกัน
ไปไหนก็ไปด้วยกันเหมือนหน้าหัวกับหน้าก้อยของเหรียญ
สุขเล็กทุกข์ก็เล็ก สุขใหญ่ทุกข์ก็ใหญ่
ผู้ไม่เข้าใจเรื่องนี้จึงตื่นเต้นเศร้าสร้อยกับสุขทุกข์
ผู้มีปัญญาย่อมถอนอุปาทานในเวทนา
ไม่ยึดมั่นถือมั่นในสุขและทุกข์
สิ่งทั้งปวงทั้งรูปธรรมนามธรรมมีสามัญลักษณะ
คือเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป
ไม่มีอะไรจีรัง
ถ้ายึดมากจะเดือดร้อนทุรนทุรายมาก
เพราะว่าสิ่งทั้งปวงย่อมเป็นไปตามเหตุปัจจัยของมันเอง
ไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของเรา
ท่านผู้มีปัญญาย่อมถอนอุปาทานในสังขาร
สิ่งทั้งหลายปรากฏแก่ปัญญาคือความเกิดดับ
ไม่มีสิ่งใดเที่ยงแท้แน่นอน
ยิ่งยึดมากเท่าไรก็ยิ่งเดือดร้อนใหญ่เท่านั้น

บทที่ ๔๑

ความเจริญที่ตั้งอยู่บนฐานของคุณธรรมจึงยั่งยืน
ถ้าไร้คุณธรรมสมบัติใดใดก็รักษาไว้ไม่ได้
ถ้าไม่มีความดีรับรองลาภยศสรรเสริญสุขจะไม่จีรัง
จะถูกทำลายในเวลาอันใกล้
บุคคลผู้ไร้คุณธรรมย่อมมีปกติทำลายตัวเองอยู่แล้ว
ไม่ต้องรอให้คนอื่นมาทำร้าย
ความชั่วย่อมทำลายภาชนะรองรับมันเอง
สนิมเกิดแต่เหล็กย่อมกินเหล็กจนสลายสิ้น
กิเลสที่บังเกิดในใจย่อมทำร้ายทำลายผู้นั้น
ไม่ฆ่ากิเลส กิเลสจะกลับมาฆ่าเรา
บำรุงรักษากิเลสไว้จะฉิบหายอย่างใหญ่หลวง
อย่ารั้งรอขัดขวางในการนำธรรมะแทรกซึมเข้าสู่ใจ
วันเวลาไม่ได้มีค่าที่ตัวมันเอง
แต่มีค่าที่นำไปฝึกฝนละชั่วประพฤติดี
มีอะไรก็ไม่เจริญเท่ากับมีความดี
มีอะไรก็ไม่พังเท่ากับมีความชั่ว

บทที่ ๔๒

ดอกไม้ที่งดงาม
เมื่อสร้างความสวยสดแก่โลกย่อมได้รับความชื่นชม
คนเราเมื่อเกิดมา
ขอให้สร้างประโยชน์ประดับโลกโดยส่วนรวมไว้บ้าง
อย่าเกิดมาเปล่าๆ
คนเรานั้นไม่ได้มีค่าที่ตัวเอง
แต่มีค่าตรงที่มีประโยชน์ต่อโลก
คนเห็นแก่ตัวนั้นไม่เป็นประโยชน์แก่ใคร
เกิดมาเปล่าตายไปเปล่าอย่างไร้ค่า
มีความสามารถเล็กน้อยจงทำประโยชน์เล็กน้อยแก่โลก
มีความสามารถยิ่งใหญ่จงทำประโยชน์ยิ่งใหญ่แก่โลก
คุณค่าของเราจึงจะบังเกิดมีขึ้น
ความสุขในการสร้างประโยชน์แก่ผู้อื่นจะยั่งยืน
ความสุขจากการกอบโกยเข้าหาตัวไม่ยั่งยืนหรอก
ไม่ได้มีค่าที่ตัวเองแต่มีค่าเมื่อทำประโยชน์แก่โลก

บทที่ ๔๓

จิตที่ฝึกดีแล้วนำสุขมาให้
ในสิ่งที่ฝึกได้ทั้งหลาย มนุษย์นั้นฝึกได้ดีเลิศ
ท่านผู้ฝึกตนนั้นมีค่าที่สุด
ฝึกตนก็คือฝึกจิต
เพราะจิตเป็นนายกายเป็นบ่าว
แม้ร่างกายดีถ้าจิตเสียทุกอย่างจะพังทลาย
ถึงมีทุกอย่างถ้าจิตเสียจะเสียหมด
เกิดมาแล้วอย่าปล่อยตัวเองไปส่งเดช
ควรฝึกจิตด้วยศีล สมาธิ ปัญญา
ผู้ฝึกจิตย่อมมีค่ามากขึ้นทุกวัน
อย่าปล่อยเวลาไปเปล่า
กรรมฐานทั้งหลายควรค่าแก่จิตมนุษย์
จงฝึกสมาธิ จงเจริญกรรมฐาน
คุณค่าของจิตจะเพิ่มขึ้นนำไปสู่ความประเสริฐ
มนุษย์ผู้ฝึกตนแล้วมีค่าที่สุด

บทที่ ๔๔

รอให้หิวข้าวก่อนค่อยทำนาจะได้กินเมื่อไหร่
รอให้กระหายน้ำก่อนค่อยขุดบ่อจะทันหรือ
อย่ารอให้มีปัญหาก่อนแล้วค่อยคิดแก้ไข
จงตั้งตนไว้ให้ชอบอยู่ทุกเมื่อ
ฝึกฝนตนอยู่เสมอ
ทำความดีไม่ทอดธุระ
เรียนธรรมะอย่าเชือนแช
ปฏิบัติอย่าท้อถอย
ขัดเกลาจิตอย่าคิดล้มเลิก
สร้างบุญกุศลตลอดเวลา
รักษาไตรสรณาคมน์อย่าให้เศร้าหมอง
ขวนขวายฟังธรรมและให้ธรรมเป็นทาน
บูชาคนดีเคารพบัณฑิต
รู้จักคบกัลยาณมิตรหลีกเว้นคนพาล
ชีวิตจิตใจจะไร้ปัญหา
จะประสบความเจริญในกาลทุกเมื่อ

บทที่ ๔๕

จงพิสูจน์ตนเองด้วยการสร้างความดีทั้งชีวิต

ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน

จงสร้างความดีไปจนตาย

ตั้งใจปฏิบัติธรรมสักหนึ่งชาติ

ขอบำเพ็ญเพียรไปจนสิ้นลมหายใจ

หมั่นสร้างกุศลกระทั่งร่างกายแตกสลาย

คุณค่าของการเกิดตายชาติหนึ่งอยู่ที่ไหนเล่า

ถ้าไม่อยู่ที่การพัฒนาจิตวิญญาณ

พัฒนาประคบประหงมร่างกายก็ต้องทอดทิ้งไว้ในโลก

ของรักของหวงสักชิ้นมิได้ติดตามไปเมืองผี

คนรักกันปานจะกลืนไม่ยอมเข้าโลงกับเรา

ภาพในเมืองมนุษย์คือภาพมายา

แก่นแท้คือคุณธรรมในใจ

หาแก่นแท้ดีกว่าหรือหามายาดีกว่า

ถ้าขวนขวายหาแต่มายาภาพชีวิตจะไร้ค่า

เสียเวลามาเกิดมาตาย

เกิดมาเสียชาติเกิด

บทที่ ๔๖

การได้อะไรอย่างง่าย ๆ โดยไม่ต้องพยายาม
จะทำลายสมรรถภาพของคน
กล้ามเนื้อที่ไม่ถูกใช้งานจะลีบลงเรื่อย ๆ
คนที่มีชีวิตได้สบายโดยไม่ต้องใช้สมองจะโง่ลงทุกที
การโอ๋ลูกในทุกสิ่งทุกอย่างทุกเรื่องราว
นั่นคือวิธีการทำลายลูกตัวเอง
อยากให้ใครรู้วิธีรักษาสมบัติจงสอนวิธีหาสมบัติแก่เขา
ถ้าสร้างไม่เป็นจะรักษาไม่เป็น
ถ้าไม่เคยสร้างจะไม่รู้จักความยากลำบากในการสร้าง
แล้วจะไม่เห็นคุณค่าที่จะต้องรักษา
การบำรุงบำเรอตามใจอยากทุกสิ่งจะทำลายผู้นั้น
ผู้ก่อสร้างโลกจะกลายเป็นผู้เข้มแข็งมากด้วยความสามารถ
ผู้เสพเสวยโลกจะกลายเป็นผู้อ่อนแอสมองฝ่อกล้ามเนื้อลีบ
มักง่ายได้ยาก ลำบากได้ดี
อย่าย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค
อุปสรรคและปัญหาจะสร้างคนเหนือคน
งานที่หนักจะสร้างยอดคน

บทที่ ๔๗

ตัดสินใจอะไรให้เอาธรรมเป็นที่ยุติ
นั่นเรียกว่ายุติธรรม
ถ้าไม่เอาธรรมเป็นที่ยุติเรื่องราวในโลกจะไม่ยุติ
การตัดสินใจอะไรก็ตาม
ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเฉพาะตัว
หรือว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับผู้อื่น
ต้องตัดสินให้สามารถอธิบายได้ด้วยธรรม
ต้องตัดสินให้เข้ากันได้กับธรรม
เรื่องเหล่านั้นจึงหมดเรื่อง
เรื่องเหล่านั้นจึงหมดกระแสที่จะนำไปสู่ความวุ่นวาย
เรื่องใดใดถ้าไม่ลงสู่ธรรมจะนำความวุ่นวายมาภายหน้า
แม้ลงความเห็นด้วยเสียงข้างมากแต่ถ้าไม่ตั้งอยู่ในธรรมก็จะวุ่นวาย
เสียงส่วนใหญ่ที่ตัดสินใจเรื่องราวโดยไม่ตั้งอยู่บนยุติธรรม
เสียงส่วนใหญ่นั้นกำลังนำสังคมไปสู่กลียุค
เสียงส่วนใหญ่นั้นกำลังทำให้บ้านเมืองลุกเป็นไฟ
ตัดสินใจอะไรจงเอาธรรมเป็นที่ยุติโลกจึงจะร่มเย็นเป็นสุข

บทที่ ๔๘

ผู้ที่ฉลาดมากจะแสร้งทำเป็นโง่
ถ้าไม่ถึงเวลาอันควรจะไม่แสดงความสามารถออกมา
แม้จะถูกสบประมาทก็ไม่ถือเป็นอารมณ์
คนฉลาดถือเป็นโอกาสฝึกตนเมื่อเจอคำดูถูกเหยียดหยาม
คำดูถูกเหยียดหยามคือยากำลัง
คำยกยอสรรเสริญต่างหากที่ต้องระวังจงหนัก
เหมือนถูกยกขึ้นให้ลอยเสี่ยงต่อการตกเจ็บ
ความดีชั่วนั้นอยู่ที่ใจเรา
หาได้อยู่ที่คำสรรเสริญนินทาไม่
จงละชั่วประพฤติดีให้มั่นคง
รักษาจิตให้ดีงามอยู่เสมอ
แม้จะต้องอยู่ท่ามกลางความชั่วร้าย
จงสร้างความดีให้แก่ชาวโลก
โดยไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทน
จงสร้างความดีอย่างใหญ่หลวง
แต่แสดงออกด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน

บทที่ ๔๙

คนพูดมากนั้นประเมินได้ง่ายกว่า
คนเงียบขรึมนั้นประเมินได้ยาก
อย่าทำให้คนเงียบขรึมโกรธ
จะระวังตัวได้ยาก
ผู้ที่ไม่ค่อยระบายความในใจจะเก็บกดอารมณ์
ถ้าระเบิดออกมาจะแรง
จงหลีกเลี่ยงการเป็นศัตรูกับคนเงียบขรึม
เลี่ยงได้จงเลี่ยง
ประนีประนอมได้จงประนีประนอม
อภัยได้จงอภัย
คนฉลาดจะขวนขวายสร้างมิตร
ถ้ามิตรเพิ่มขึ้นคนหนึ่งศัตรูก็ลดไปคนหนึ่ง
แต่ความกระด้างถือดีในใจนั้นมักจะทำให้เรื่องพัง
จะทำให้แตกแยกง่ายปรองดองยาก
ลดมานะละทิฏฐิเสียบ้างชีวิตจะเป็นสุข

บทที่ ๕๐

อย่าเบียดบังผลประโยชน์ส่วนรวมมาเพื่อตน
เป็นผู้ซื่อตรงดีกว่าขี้โกง
เป็นผู้เสียสละดีกว่าเอาเปรียบชาวบ้าน
เที่ยวไปคดโกงอย่านึกว่าไม่มีใครเห็น
ผีสางเทวดาเล่าลือโพนทะนาไปทั่ว
ผู้คดโกงตายไปจะกลายเป็นเปรตควักไส้ตัวเองกิน
คดโกงมาใช้ในเมืองมนุษย์ได้ไม่นาน
ต้องทุกข์ยากในอบายภูมินั้นนานนัก
พึงเป็นผู้มีศีล
จะช่วยปิดประตูอบายภูมิได้
คนที่ไม่เชื่อว่าตายแล้วเกิดจะพบความซวย
คนที่ไม่เชื่อนรกสวรรค์จะเดือดร้อนอย่างแสนสาหัส
คนที่ไม่เชื่อบุญบาปจะไปสู่อบายภูมิ
คนที่ไม่ศรัทธาในพระรัตนตรัยจะหาที่พึ่งไม่ได้
อย่าประมาทในชีวิตจงขวนขวายละชั่วทำดีแต่วันนี้
ถ้ารอให้พะงาบในเวลาใกล้ตายจะสายเกินไปเสียแล้ว

บทที่ ๕๑

ท่านผู้เป็นมหาบุรุษ
พัฒนาตนมาจากสถานที่ทุกข์ยากลำบากคับแค้น
ผู้ที่ฝึกฝนตนเองบนผ้าขี้ริ้ว
ได้บรรลุผลอันยิ่งใหญ่ไพศาลกว้างไกล
ผู้ที่ฝึกฝนตนเองบนหิ้งบูชา
ได้ผลเล็กน้อยอย่างเชื่องช้า
ความสะดวกสบายกับความสามารถนั้นแสลงกัน
สถานการณ์อันวิกฤตจะสร้างวีรบุรุษ
สถานการณ์อันราบรื่นจะสร้างได้เพียงสามัญชน
ในที่ที่โดนดูถูกเหยียดหยามใส่ร้ายป้ายสี
วีรบุรุษอาศัยเป็นที่ฝึกฝนความอดกลั้นอดทน
ในที่ที่ถูกกลั่นแกล้งลำเอียงละเลยทอดทิ้ง
บัณฑิตอาศัยเป็นที่ฝึกฝนความหนักแน่น
อย่านั่งเฝ้ารอคอยองค์ประกอบที่สมใจหวัง
จะพลาดโอกาสฝึกตนไปสู่ยอดคน
ก่อนที่ฟ้าจะมอบหน้าที่อันยิ่งใหญ่ให้ผู้ใด
จะเคี่ยวกรำปณิธานทรมานกล้ามเนื้อผู้นั้นก่อน
ถ้าฝึกฝนตนกับเรื่องโหดร้าย ต่อไปภายหน้าจะได้ดี

บทที่ ๕๒

ลาภยศนั้นเปรียบประดุจดอกไม้บาน
ต่อให้บานทนนานแค่ไหนก็ต้องถึงกาลเวลาเหี่ยวเฉา
เมื่อเหี่ยวเฉานั้นนึกถึงสภาพที่เคยงดงามแทบไม่ออก
โลกนี้ไม่เที่ยงไม่ยั่งยืน
แม้แต่ชีวิตเราก็ต้องแตกทำลายดับสลายลงสักวัน
ลาภยศเป็นเพียงแค่เปลือกของชีวิต หาใช่แก่นสารไม่
เมื่อบุคคลตายไปชาวโลกจะหวนนึกถึงก็ตรงคุณความดี
คนเรามีอายุไม่กี่ปี
แต่ถ้าสร้างความดีไว้เกียรติศักดิ์จะยืนยงเหมือนไม่ตาย
อย่าหลงระเริงเสพสุข
ร่างกายใช้งานได้ไม่ทน
อายุคนเพียงไม่กี่ปี
สั่งสมความดีจะมีค่า
สร้างกุศลไว้จะเป็นวาสนา
ลาภยศไม่คงที่ ความดีนั้นคงทน

บทที่ ๕๓

คนคำนวณมิสู้กรรมลิขิต
อุตส่าห์วางแผนไว้มากมาย
ผู้มีบุญจะมารับผลประโยชน์ไป
ปลิ้นปล้อนหลอกลวงไม่สู้สร้างกุศลวาสนา
ทรยศคดโกงท้ายที่สุดอะไรก็หลุดมือ
ท้ายที่สุดคนสร้างความดีจะชนะคนทุกประเภท
ในส่วนลึกแห่งจิตใจของปวงชนทั้งหลาย
เมื่อคนดีได้สมบัติจะรู้สึกพอใจ
เมื่อคนชั่วได้สมบัติจะรู้สึกต่อต้าน
ผีสางเทวดาก็จะเกื้อหนุนคนดี
บุญวาสนาจะช่วยให้คนดีพ้นภัย
กุศลบารมีจะช่วยให้คนดีอยู่เย็นเป็นสุข
จงทำความดีให้จริงจริง
แล้วหนทางรอดจะมีเสมอ
อย่าทำความดีเพื่อเอาหน้าจะเสียราคาของความดี

บทที่ ๕๔

ท่านผู้ยิ่งด้วยทานบารมี
ย่อมขวนขวายสละอยู่เสมอ
แม้แต่ของรักของหวงยังยินดีสละ
เพราะจิตรักในทานยิ่งกว่าสมบัติใดใด
ยิ่งให้ของรักของหวงออกไปยิ่งถึงใจสมใจ
เพราะมีศรัทธายิ่งในการให้ทาน
ปรารถนาในการให้มากกว่าการครอบครอง
สร้างผลงานยิ่งใหญ่แต่ไม่อ้างความดีความชอบ
ยินดีในการช่วยเหลือสรรพสัตว์ ไม่ต้องการหน้าตา
ใช้ชีวิตที่เรียบง่ายไม่ต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ
ถอยตัวเองออกมาได้จากสถานที่ที่รุ่งเรือง
ถึงแม้ว่ากิจการที่ทำจะประสบความสำเร็จอย่างสูง
ถ้าเห็นว่าถึงกาลเวลาที่ควรวางมือก็สละได้อย่างไม่ติดข้อง
ชีวิตที่มักน้อยสันโดษนั้นคือชีวิตที่เข้าใกล้กฎธรรมชาติ
กฎธรรมชาติก็คือทุกสิ่งล้วนแล้วแต่ผ่านมาเพื่อผ่านไป
ไม่มีสิ่งใดที่เป็นของเราจริง

บทที่ ๕๕

สิ่งที่ใช้เองใช้ของธรรมดา ๆก็ได้
ส่วนของที่จะนำไปให้ทานจงคัดสรรให้ดี
ให้อย่างไรย่อมได้อย่างนั้น
ให้ของเลวออกไปย่อมได้ของเลว
ให้ของดีออกไปย่อมได้ของดี
โลกภายนอกเปรียบเสมือนกระจกสะท้อน
เราส่งอะไรออกไปย่อมสะท้อนกลับ
ผู้มีปัญญาจึงไม่มีเราไม่มีเขา
ช่วยผู้อื่นเหมือนกับช่วยตัวเอง
เกื้อหนุนผู้อื่นเหมือนกับเกื้อหนุนตัวเอง
การให้ก็คือการได้
การสละก็คือความมั่งมี
ปรารถนาในการให้มากกว่าหวงแหนสงวนไว้เพื่อตน
บัณฑิตผู้มีปัญญามากจะขวนขวายยิ่งในทานบารมี

บทที่ ๕๖

เมื่อจิตใจโอบอ้อมอารีเมตตาปราณี
เหมือนกับสร้างห้องหับที่ใหญ่โตให้ใจตนเองอยู่
ย่อมสะดวกสบายไร้ความขัดข้องใจ
จิตใจกว้างขวางย่อมทำให้ผ่องใสเบิกบาน
เมตตาปราณีย่อมทำให้มองโลกอย่างเป็นสุข
จิตคิดช่วยเหลือเกื้อกูลย่อมเกิดปีติจากกุศล
คิดจะเอาเลยไม่ได้อะไร
คิดจะให้เลยได้ทุกอย่าง
เมื่อคิดจะเอานั้นจิตหิวโหยกระหาย
ย่อมกระวนกระวายไม่เป็นสุข
เมื่อไม่มีความสุขก็เหมือนกับสูญเสียทุกอย่าง
เมื่อคิดจะให้นั้นจิตเบิกบานผ่องใสด้วยเมตตาปราณี
ย่อมอิ่มเอิบด้วยพลังใจแห่งความร่มเย็นเป็นสุข
เมื่อมีความสุขก็เหมือนกับได้รับทุกอย่าง
ถ้าได้อะไรแล้วไม่ลงเอยที่ความสุขก็เหมือนไม่ได้
จิตคิดเอานั้นหิวโหยกระหาย
จิตคิดให้นั้นร่มเย็นเป็นสุข

บทที่ ๕๗

ที่ใดมีปัญหาที่นั่นจะมีทางแก้
จงเฝ้าดูปัญหาให้แยบคาย
ปัญหาจะบอกวิธีแก้ตัวมันเองแก่ผู้เพ่งพินิจ
สถานที่ใดหนาวเหน็บจะมีผ้าห่มขาย
สถานที่ใดเร่าร้อนจะมีน้ำเย็นขาย
ที่ใดมีปัญหาที่นั่นจะมีวิธีแก้ปัญหา
ที่ใดมีปัญหาที่นั่นจะมีผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหา
ที่ใดมีโรคที่นั่นจะมีหมอจะมียา
อย่าด่วนท้อแท้ท้อถอยตีโพยตีพายเสียอกเสียใจ
อย่าน้อยใจบ่นเพ้อว่าตัวเองซวยเมื่อเจอปัญหา
ปัญหาจะมาสอนให้เกิดการเรียนรู้
ปัญหาจะมาสร้างความสามารถในการแก้ปัญหา
ปัญหาจะมาช่วยให้คนขยันขันแข็งมีค่ายิ่งกว่าเดิม
แต่ปัญหาจะมาท่วมทับคนเกียจคร้านจนตาย
อย่าท้อแท้ท้อถอยจงสร้างพลังกายพลังใจขึ้นมา
ปัญหาทุกอย่างมีวิธีแก้เสมอ

บทที่ ๕๘

เมื่อเจอผ้าขาวผืนหนึ่ง
ฝูงชนจะเพ่งดูรอยเปื้อน
จุดดำเล็ก ๆบนผ้าขาวฝูงชนจะถือเป็นเรื่องใหญ่
สิ่งโสโครกบนผ้าดำฝูงชนจะไม่ใส่ใจ
ท่านผู้ปฏิบัติธรรมจงขวนขวายสร้างความดี
จงรักษาจิตตัวเองให้สะอาดอยู่เสมอ
แต่จงอย่าป่าวประกาศว่าตนเองบริสุทธิ์สะอาด
ถ้าประกาศออกไปจะมีคนมากมายมาคอยจับผิด
จะมีคนมากมายมาคอยขุดคุ้ยเสียดสีในความดีที่สร้าง
ฉะนั้นการประกาศว่าตัวเองบริสุทธิ์จะนำมาซึ่งเรื่องยุ่งยาก
นักปฏิบัติธรรมจงรักษาจิตให้สะอาดอย่างผ้าขาว
แต่จงถ่อมตนเหมือนผ้าขี้ริ้ว
อย่าโอ้อวดโม้สรรพคุณตัวเอง
การตั้งตัวประกาศตนเป็นผู้บริสุทธิ์จะนำมารใหญ่มา
คนฉลาดจึงไม่โอ้อวดสรรพคุณตัวเอง
พระอรหันต์ทั้งหลายมักถ่อมตนว่ายังมีกิเลสหนา
คำถ่อมตนที่ออกจากปากเรานั้นคนที่เกลียดเรายังรู้สึกน่าฟัง
นับประสาอะไรกับคนที่รักเมตตาเราจะไม่ชื่นชมยินดีเล่า
คนฉลาดจะไม่อวดโม้สรรพคุณตนเอง

บทที่ ๕๙

ชีวิตของคนนั้นเป็นประดุจเกลียวคลื่น
ย่อมมีขึ้นมีลง
เมื่อลงถึงที่สุดจะขึ้น
เมื่อขึ้นถึงที่สุดจะลง
ย่อมมีสุขมีทุกข์
เมื่อทุกข์ถึงที่สุดจะสุข
เมื่อสุขถึงที่สุดจะทุกข์
ชีวิตนั้นหมายถึงความเปลี่ยนแปลงกลับกลายยักย้ายถ่ายเท
จงอย่าตื่นเต้นลิงโลดเมื่อเจอเหตุการณ์ขาขึ้น
เมื่ออยู่ช่วงขาขึ้นอย่าประมาท
จงเตรียมตัวเตรียมพร้อมเพื่อการลงอย่างสวยงามสง่าด้วย
จงอย่าเศร้าสร้อยเหงาหงอยเมื่อเจอเหตุการณ์ขาลง
เมื่ออยู่ช่วงขาลงอย่าท้อแท้หมดกำลังใจ
จงทำหน้าที่ให้เต็มที่สร้างความดีให้ถึงพร้อมเพื่อรอช่วงขาขึ้น
คนไร้วาสนาคือคนประมาทมัวเมาเมื่อขาขึ้น
คนไร้วาสนาคือคนท้อแท้ท้อถอยเมื่อขาลง
ความไร้วาสนาหรือมีวาสนานั้นอยู่ที่ใจตนไม่มีใครทำให้

บทที่ ๖๐

ฝูงไก่ที่ถูกขังอยู่ในสุ่มแคบเตรียมจะถูกนำไปเชือด

แม้อยู่ใกล้ความตายเพียงคืบศอกก็หารู้ไม่

ยังจิกกันยังแก่งแย่งแข่งความเป็นใหญ่ในสุ่มแคบนั้น

ผู้คนเดินผ่านมามองเห็นย่อมสังเวชใจยิ่งนัก

เจ้าไก่เอ๋ยเจ้าใกล้ตายอยู่รอมร่อยังทะเลาะวิวาทเบียดเบียนกัน

ไม่รู้จักเมตตาอารีผ่อนหนักผ่อนเบาช่วยเหลือเกื้อหนุนกัน

มนุษย์ทั้งหลายก็ถูกขังอยู่ในสุ่มแคบเช่นกัน

มีผนังสองด้านด้านหนึ่งคือความเกิดด้านหนึ่งคือความตาย

ผนังสองด้านอยู่ใกล้กันนักผู้ที่เกิดมาไม่มีใครพ้นความตาย

มนุษย์ทุกคนตั้งแต่วันเกิดก็เหมือนนักโทษ

ถูกตัดสินประหารชีวิตแล้วทุกคน รอแต่เวลาลงอาญา

โลกนี้คือลานประหารยิ่งใหญ่ที่ไม่บอกเวลาลงทัณฑ์ล่วงหน้า

มีวิธีการประหารที่หลากหลายที่สุดเครื่องมือประหารก็มากที่สุด

หมู่มนุษย์ผู้ไร้ปัญญาก็ยังเบียดเบียนกันเหมือนไก่ในสุ่มแคบ

แม้อยู่ใกล้ความตายเพียงคืบศอกก็หารู้ไม่

ท่านทั้งหลายจงเมตตาอารีผ่อนหนักผ่อนเบาช่วยเหลือเกื้อหนุนกัน

อย่าเบียดเบียนกันอย่าเอารัดเอาเปรียบกัน

ล้วนแต่เป็นเพื่อนนักโทษที่รอเวลาลงอาญาจะทำร้ายกันไปทำไมเล่า

บทที่ ๖๑

ชีวิตของผู้ยิ่งใหญ่เพียงใดก็ตาม
ท้ายที่สุดก็ถึงกาลเวลาจบสิ้น
แม้แต่ร่างกายก็ยังต้องสลายคืนสู่ธุลีดิน
ไม่ต้องกล่าวถึงสมบัตินอกกาย
สิ่งใดที่ว่าเป็นสมบัติของเรานั้นคือมายาภาพ
เหมือนลิเกละครสมมุติว่าเป็นนั่นเป็นนี่
พอลงจากโรงที่สมมุติไว้ก็กลับกลายเป็นว่างเปล่า
มีชีวิตอย่าหลงติดเพียงเปลือกมายา
ติดมายาจะโง่เขลาเสียทีที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา
หลงติดเพียงเปลือกหลงเพ้อเป็นบ้าหอบฟาง
เข้าใจว่าเป็นของกูท้ายที่สุดไม่ได้อะไรไป
ผู้มีตาปัญญาเห็นธรรมจะเห็นซึ้งถึงความไม่เที่ยง
ผู้มีตาปัญญาจะเห็นความแตกดับ
ผู้มีตาปัญญาจะเห็นความเสื่อมสลาย
สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง ความตายเป็นของเที่ยง
ควรกระทำกุศล ควรประพฤติพรหมจรรย์
เพราะสัตว์ที่เกิดขึ้นมาแล้วจะไม่ตายย่อมไม่มี

บทที่ ๖๒

สมบัติทั้งหลายทั้งปวงในเมืองมนุษย์
เป็นสิ่งที่ผ่านมาเพื่อผ่านไป
เวลาเกิดมาเราไม่ได้เอาอะไรมาเลย
เวลาตายไปเราไม่ได้เอาอะไรไปเลย
สมบัติทั้งปวงเป็นสิ่งที่ผ่านมาเพื่อผ่านไปโดยแท้
เมื่อได้ครอบครองสมบัติจงอย่าฮึกเหิมลำพอง
สมบัติเหล่านั้นไม่ใช่ของเราจริง
จงอาศัยสมบัติเหล่านั้นเพื่อการสร้างบุญบารมี
เราจะพึ่งบุญบารมีได้เมื่อความตายมาถึง
เมื่อสูญเสียสมบัติใดไปจงอย่าเศร้าโศกเสียใจ
สมบัติเหล่านั้นไม่ใช่ของเราจริงมาตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้ว
เหตุการณ์สูญเสียเป็นเพียงอาการปรากฏไปตามสัจจะความจริง
จงอาศัยเหตุการณ์สูญเสียเพื่อให้ได้ปัญญาบารมี
จงมีปัญญาเห็นแจ้งว่าสิ่งทั้งปวงไม่เที่ยงไม่มีใครเป็นเจ้าของจริง
สิ่งทั้งปวงล้วนผ่านมาแล้วก็ผ่านไปยึดไว้ก็ทุกข์เปล่า
เราจะพึ่งปัญญาบารมีได้เมื่อความตายมาถึง
ถ้าเกิดมาไม่สร้างบุญไม่สร้างปัญญาจะเกิดมาเสียชาติเกิด

บทที่ ๖๓

ใดใดในโลกล้วนอนิจจัง
แปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอด
ควรกำหนดหมายถึงความไม่แน่นอนของสิ่งทั้งหลายไว้เสมอ
จะได้ไม่ต้องผิดหวังรุนแรงเมื่อสิ่งทั้งหลายเปลี่ยนไป
ขุนเขายังเปลี่ยนได้
แม่น้ำสายใหญ่ยังเปลี่ยนเส้นทางเดิน
จิตใจคนยิ่งเปลี่ยนแปลงง่าย
อย่าอิงอาศัยใครจนพึ่งตัวเองไม่ได้
ถ้าเขาเปลี่ยนไปเราจะตั้งตัวไม่ติด
ที่ว่าแน่นอนก็ไม่แน่นอนได้
อย่าหวังอะไรให้จริงจัง
ขวนขวายพึ่งตนเองอยู่เสมอดีกว่า
อย่าอาศัยคนอื่นมากเกินประมาณ
ถ้าเขาเปลี่ยนไปเราจะกลายเป็นง่อย
ดีที่สุดคือพึ่งตัวเองให้มาก
อย่าหวังอะไรเป็นจริงเป็นจัง

บทที่ ๖๔

บัณฑิตแม้เป็นคนเปิดเผย
แต่จะปกปิดความดีความชอบของตนเอง
นั่นคืออาการของความอ่อนน้อมถ่อมตน
ความดีนั้นทำให้มาก แต่โอ้อวดให้น้อย
ความดีนั้นทำให้มาก แต่ทวงบุญคุณให้น้อย
ความดีนั้นทำให้มาก แต่เรียกร้องราคาให้น้อย
เนื่องเพราะผู้ใจสูงย่อมมีจิตคิดสงเคราะห์ผู้อื่นเสมอ
การให้โดยไม่หวังผลตอบแทนนำมาซึ่งความสุขใจ
เป็นความสุขที่เงินทองไม่อาจซื้อหามาได้
แม้เป็นคนเปิดเผย
แต่จะปกปิดความดีความชอบของตนเอง

บทที่ ๖๕

เมื่อมาตรฐานทางศีลธรรมของสังคมเสื่อมทรามลง
คนพาลจะใช้เป็นข้ออ้างเพื่อทำชั่วตามน้ำ
ส่วนบัณฑิตจะถือว่าเป็นโอกาสอันประเสริฐ
ที่จะฝึกฝนตนเองให้แข็งแกร่งต้านทานต่อสิ่งเร้า
ด้วยการตั้งตนไว้ชอบอยู่ในกรอบศีลธรรม
บุคคลบางคนอ้างว่าต้องทำชั่วไปตามสิ่งรอบข้าง
บุคคลผู้นี้มีมาตรฐานจริยธรรมต่ำกว่าความเป็นมนุษย์
สิ่งที่ไหลไปตามกระแสน้ำโดยมิอาจฝืนนั้นคือกอสวะมิใช่เรือ
สิ่งที่เรียกว่าเรือย่อมสามารถบังคับทิศทางให้ต่างจากกระแสน้ำได้

อยากให้เขาเรียกคุณว่าซากศพลอยน้ำ
หรืออยากให้เขาเรียกว่ามนุษย์

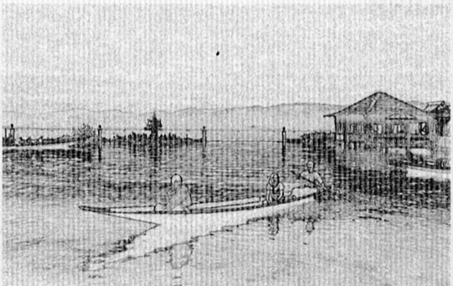

บทที่ ๖๖

ความสงบสันติคือสุขที่ถาวรของชีวิต
ตื่นเต้นเพื่อเศร้าสร้อย
ลิงโลดเพื่อเหงาหงอย
สมหวังเพื่อผิดหวัง
ยินดีเพื่อยินร้าย
เฟื่องฟูเพื่อตกดิ่ง
โด่งดังเพื่ออับแสง
กดสปริงไปข้างซ้ายมากเท่าใด
จะกระเด้งไปข้างขวามากเท่านั้น
ที่จุดกึ่งกลางนั่นจึงเป็นจุดสมดุล
ความสุขยั่งยืนอยู่ที่ความพอดีของชีวิต
แสวงหาเท่าไรก็ไม่เจอ
เมื่อเลิกหาจึงเจอ

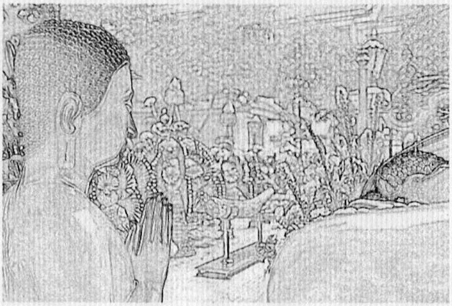

บทที่ ๖๗

ทุกอณูของชีวิตคือความไม่เที่ยง
ทุกอณูของวัตถุนิ่งคือสิ่งเคลื่อนไหว
ทุกสิ่งในโลกพึ่งความเปลี่ยนแปลง
ถ้าไม่มีความเปลี่ยนแปลงกลไกในโลกจะหยุดไปสิ้น
ไม่มีสิ่งใดในจักรวาลที่อยู่กับการไม่เปลี่ยนแปลง
อนิจจังคือรากเหง้าของกฎธรรมชาติ
เพียงแต่จิตที่มีอุปาทานจะไม่ยอมรับความจริง
จึงต้องกลายเป็นจิตวิญญาณชั้นต่ำ
ต้องเกิดความทุกข์ใจกับกลไกของการเปลี่ยนแปลง
ทั้งที่มันเป็นกลไกธรรมดาของสรรพสิ่ง
ทุกสิ่งในโลกไม่เที่ยงแท้
ล้วนแล้วแต่ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย
เพราะจิตโง่เขลาเบาปัญญาจึงไม่ยอมรับความจริงข้อนี้

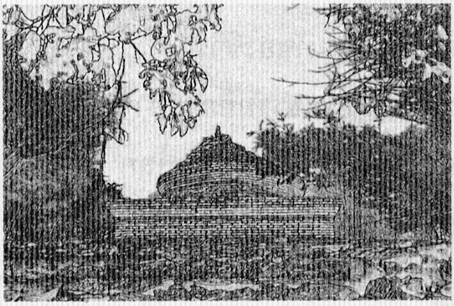

บทที่ ๖๘

ชาวโลกส่วนใหญ่เห็นเราก็แค่เปลือกนอก

ไม่สามารถมองเห็นแก่นแท้ส่วนลึกในใจ

คำสรรเสริญนินทาติชมนั้นทำได้แค่วิจารณ์เปลือกนอก

ถ้าสร้างภาพมาหลอกกันก็สามารถได้รับคำเยินยอแล้ว

คนทำความดีอย่างปิดทองหลังพระอาจถูกสังคมเห็นว่าชั่ว

จงเข้าใจให้ลึกซึ้งถึงสัจธรรม

ใครเคารพยกย่องสรรเสริญจงอย่าดีใจ

ใครก่นด่าว่าดูถูกดูหมิ่นดูแคลนจงอย่าเสียใจ

เกิดมาชาติหนึ่งอย่าเพียงต้องการได้รับยกย่องสรรเสริญ

เกิดมาชาติหนึ่งอย่าเห็นการดูหมิ่นดูแคลนเป็นปัญหา

จงทำจิตให้หนักแน่นมั่นคงกว้างขวางยิ่งใหญ่

ถ้าติดอยู่กับการให้คะแนนของชาวโลกจะทำความเจริญแก่ชีวิตได้ยาก

จงตั้งมั่นในความดี

เอาความดีเป็นแก่นแท้ของชีวิต

สิ่งใดไม่ละอายต่อมโนธรรมก็กระทำไป

จงอย่ารอคอยเพื่อเป็นผู้เสพเสวยโลก

จงทำหน้าที่ด้วยความชอบธรรมสม่ำเสมอ

อย่ารอคอยการยอมรับและการให้คะแนนของชาวโลก

ชาวโลกเห็นเราก็แค่เปลือกไม่ใช่แก่นแท้

บทที่ ๖๙

บุคคลพรวนดินรดน้ำที่รากต้นไม้
มิใช่รอคอยเพื่อให้รากออกลูกออกผล
ทำความดีไว้ที่รากแต่ได้ผลประโยชน์จากกิ่งและใบ
เมื่อทำดีกับใครจงอย่าต้องการให้ผู้นั้นมาตอบแทน
จงทำความดีเพื่อพัฒนาจิตของตนให้สูงขึ้น
ผู้จิตสูงจะได้ทุกอย่างจากทุกคน
ท่านผู้มีปัญญาจึงไม่หวังให้คนที่เราช่วยเหลือกลับมาตอบแทน
บุคคลผู้เห็นว่ารากไม่ออกลูกจึงเลิกพรวนดินรดน้ำต้นไม้
คนผู้นี้โง่เกินไปที่จะเป็นชาวสวน
บุคคลผู้เห็นว่าคนที่เราทำดีด้วยแล้วไม่ตอบแทนจึงเลิกทำความดี
คนผู้นี้โง่เกินไปที่จะเป็นคนดี
จงทำความดีเพื่อสละออกอย่าทำความดีเพื่อรอคอย
ผู้คิดให้โดยไม่หวังผลจะอิ่มเอิบเบิกบาน
ผู้รอคอยจะกลัดกลุ้มจนปวดหัว
จงทำความดีเพื่อพัฒนาจิตของตนให้สูงขึ้น
อย่ารอคอยอะไรจากใคร เพียงคิดให้ด้วยใจบริสุทธิ์
ผู้จิตสูงจะได้ทุกสิ่งทุกอย่างจากทุกคน

บทที่ ๗๐

ผู้ปิดทองหลังพระที่แท้จริง
จะไม่ประกาศให้ใครรู้ว่าปิดทองหลังพระ
เป็นผู้คิดแต่จะให้ไม่ต้องการเรียกร้อง
ถึงแม้มีความชอบแต่ไม่อ้างบุญคุณ
ประกอบกิจที่เป็นประโยชน์ไม่ต้องการชื่อเสียง
ก่อสร้างสิ่งใดไม่คิดครอบครอง
ยินดีในการสละมากกว่าการเสพเสวย
ทำความดีเพื่อความดีมิใช่เพื่อสิ่งอื่น
ไม่ยึดถือเป็นเจ้าของในสิ่งที่ตนเองเกื้อกูล
ชอบในการสร้างเหตุมากกว่ารับผล
สละได้แม้เป็นของรักที่สุดในชีวิต
ปรารถนาการละวางมากกว่าการสั่งสม
มีชีวิตอยู่เบื้องหลังเพื่อยังประโยชน์มวลชน
ผลงานออกไปสร้างความร่มเย็นแก่ชาวโลกโดยมิได้ปรากฏกาย
การสละก็คือเป้าหมายสูงสุดของชีวิตแล้ว
มิต้องการสิ่งอื่นใดอีก

บทที่ ๗๑

อย่าทำให้คนเสียหน้า
อย่ากลั่นแกล้งให้คนอับอาย
ยิ่งถ้าไปทำต่อหน้าสาธารณชน
เขาจะโกรธเกลียดเราไปตลอดชีวิต
เรื่องใดที่ไม่อยากให้ใครมาทำกับเรา
เรื่องนั้นอย่าเอาไปทำกับคนอื่น
ต่ำต้อยแค่ไหนก็มีหัวใจ
อย่าเห็นว่าเขาต่ำต้อยก็กดขี่ตามอำเภอใจ
วิบากกรรมนั้นมีจริง
ทำอะไรกับใครไว้เดี๋ยวจะเจออย่างนั้น
จงเมตตาอารีเห็นอกเห็นใจกัน
เขาก็คนเราก็คน เขาและเราต่างก็มีหัวใจ
จงเอาใจเขามาใส่ใจเรา
อย่าเบียดเบียนคนอื่น อภัยได้จงอภัย
อภัยทานเป็นทานชั้นสูง
แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังตรัสสรรเสริญการให้อภัย

บทที่ ๗๒

ท่านผู้ประสานความสามัคคีของมวลชนนั้นน่าเคารพบูชา
ผู้สร้างความแตกแยกให้สังคมนั้นน่าประณามหยามเหยียด
พึงขจัดความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม
พึงช่วยสลายจุดต่างขยายจุดร่วม
จุดต่างใดสลายไม่ได้ก็จงยอมรับให้เกียรติในความต่าง
จุดร่วมใดขยายไม่ได้ก็จงสร้างจิตเมตตาซึ่งกันและกัน
พึงกล่าววาจาประสานสามัคคี
อย่ากล่าววาจาส่อเสียด
วาจาส่อเสียดคือฟังจากข้างนี้ไปบอกข้างนั้น
แม้เป็นเรื่องจริงแต่ถ้าเขาจะแตกกันก็ไม่ควรเล่า
แม้เป็นเรื่องจริงแต่ถ้าเขาแตกกันก็เป็นโทษเป็นบาป
ความสามัคคีนำไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข
ความแตกแยกนำไปสู่สงคราม
วาจาส่อเสียดไม่กี่คำอาจทำให้คนตายนับล้าน
การกล่าววาจาส่อเสียดยุยงให้คนแตกกันจึงเป็นบาปมาก
บัณฑิตย่อมกล่าวแต่ถ้อยคำประสานสามัคคี
ย่อมหลีกเลี่ยงการกล่าววาจาส่อเสียดเหมือนเลี่ยงการอมหัวงูเห่า

บทที่ ๗๓

ท่านผู้มีเดชบารมีอำนาจอันสูงสุด
จะแสดงต่อโลกด้วยความอดกลั้นอดทนสงบเสงี่ยม
เพราะว่าขันติความอดทนนั้นคือเทพอาวุธอันยิ่งใหญ่
ท้าวสักกเทวราชได้วชิราวุธอันมีมหิทธานุภาพมาก
เพราะว่าเกิดจากอานิสงส์ของขันติที่เคยบำเพ็ญ
ขันติจึงเป็นอำนาจอันสูงยิ่ง
ผู้ไร้ขันติจะกลายเป็นผู้ไร้อำนาจวาสนา
จะต้องตกต่ำไปสู่เขตของผู้ไร้สมรรถภาพ
พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญขันติไว้มากมาย
ว่าเป็นธรรมที่ทำให้งาม และเป็นธรรมที่ทำให้มีอำนาจ
อยากเจริญในธรรมให้ฝึกอดกลั้นอดทน
อยากเสื่อมจงปล่อยใจไปตามอารมณ์
อบายภูมิเป็นจุดหมายของผู้ไร้ขันติ

บทที่ ๗๔

อย่าลงโทษใครเพียงเพื่อให้ได้ความสะใจ
ถ้าอย่างนั้นการลงโทษจะไม่ก่อเกิดประโยชน์
เมื่อลงโทษจงเปิดทางให้เขาแก้ไขและกลับตัวด้วย
การทำลายคนเลวไปหนึ่งคน
หรือเปลี่ยนคนเลวเป็นคนดีคนหนึ่ง
อย่างไหนจะมีค่ากว่ากัน
ก่อนลงโทษใครให้ตั้งเมตตาจิตให้เต็มเปี่ยม
แล้วจะมองเห็นวิธีเกื้อหนุนให้ผู้นั้นแก้ไขและกลับตัว
การทำลายนั้นง่ายมาก
การสร้างสรรค์จะยากกว่า
เมื่อจิตเมตตาจะมองโลกอย่างเข้าใจและให้อภัย
ปรารถนาจะเกื้อกูลมากกว่าทำลายล้าง
โลกนี้มีสิ่งโหดร้ายมากอยู่แล้ว
ถ้าไม่จำเป็นอย่าเพิ่มเข้าไปอีก

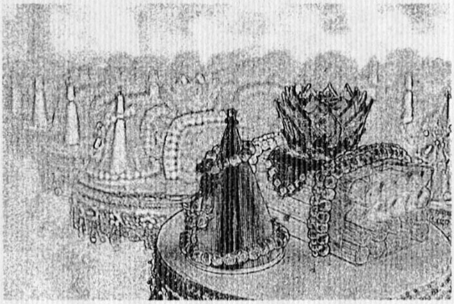

บทที่ ๗๕

อย่าเพิ่งมองคนบางคนว่าไร้ประโยชน์

นอนทับเสื่อทับหมอนไว้ไม่ให้ปลิวก็ถือว่าดีแล้ว

อยู่บ้านเฉยๆก็ช่วยไม่ให้ปลวกขึ้นบ้านได้

จงหัดมองโลกอย่างผู้รู้จักพอ

อย่าคิดแต่ว่าคนรอบข้างจะต้องสร้างประโยชน์ใหญ่ให้เรา

ถ้าเขาไม่ได้สร้างประโยชน์อะไรขึ้นมาเลย

เพียงแต่ไม่ไปทำให้คนอื่นเดือดร้อนก็ถือว่าดีมาก

ถ้ามีคนด่าเราจงขอบคุณที่เขาไม่เอาไม้มาตีหัว

ใช้สายตาแห่งปัญญามองคุณค่าของทุกสิ่งในโลกให้ได้

แล้วทุกสิ่งจะให้คุณแก่เรา

ท่านผู้ฉลาดสามารถแสวงประโยชน์ทางใจได้แม้กับเรื่องเลวร้าย

สุขภาพจิตของท่านจึงดีตลอดกาล

มีปัญหาอะไรให้มันโจมตีได้แต่เพียงภายนอก

อย่าปล่อยให้มันเข้ามาโจมตีถึงจิตใจ

บทที่ ๗๖

บัณฑิตแม้มีปัญญามาก

แต่จะยอมโง่ถ้าจะต้องเอาความฉลาดไปใช้ในการทรยศคดโกง

เมื่อคนชั่วประณามว่าโง่บัณฑิตรู้สึกว่าเป็นคำชมเชย

เมื่อคนเลวสรรเสริญบัณฑิตจะรู้สึกสะดุ้งจากหายนะภัย

คำชมเชยของนักปราชญ์นั้นน่าฟังแต่คำตำหนิยิ่งน่าฟังกว่า

คำตำหนิของนักปราชญ์คือโอวาทอันประเสริฐ

คนฉลาดแสวงหาครูอาจารย์เพื่อฟังคำติ

คนโง่แสวงหาครูอาจารย์เพื่อฟังคำชม

ผู้มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปจะขวนขวายแก้ไขตนเสมอ

พึงเตือนตนด้วยตนเพื่อพัฒนาจิตให้สูงขึ้นอยู่ตลอด

เห็นคุณในกุศลอย่างยิ่งแม้กุศลนั้นจะเพียงเล็กน้อย

เห็นโทษในบาปอย่างยิ่งแม้บาปนั้นจะเพียงเล็กน้อย

ดังนี้จึงชื่อว่าไม่ประมาท

ยอมแพ้ภายนอกเพื่อเอาชนะใจตน

ถึงใครจะดูถูกดูแคลนก็ไม่เปลี่ยนจุดยืนในกุศลธรรม

ยินดีอย่างยิ่งในการละชั่วประพฤติดี

ธรรมะของพระพุทธเจ้านั้นทันสมัยที่สุดเป็นอกาลิโก

ไม่มีล้าสมัยที่จะละชั่วประพฤติดี

บทที่ ๗๗

คบคนเช่นใดก็เป็นเช่นนั้น

อยากเป็นคนชนิดใดจงขวนขวายคบคนชนิดนั้น

คบลิงจะกลายเป็นลิง

คบคนจะกลายเป็นคน

คบเทวดาจะกลายเป็นเทวดา

คบคนชั่วจะกลายเป็นคนชั่ว

คบคนดีจะกลายเป็นคนดี

คบพระอริยบุคคลจะกลายเป็นพระอริยบุคคล

จงหลีกหนีมิตรเลวเพื่อนเลวเหมือนเลี่ยงสัตว์ร้าย

จงเข้าหามิตรดีเพื่อนดีเหมือนแสวงหาอัญมณี

คนชั่วถ้าเข้าใกล้จะพาเราไปทางต่ำ

คนดีถ้าเข้าใกล้จะพาเราไปทางเจริญ

จงเชื่อมั่นในกัลยาณมิตร

จงแสวงหาท่านผู้เป็นสัมมาทิฏฐิ มีศีล มีธรรม

เมื่อพบแล้วจงเคารพนับถือ ไม่ดื้อต่อท่าน

เมื่อรับโอวาทจากท่านแล้วจงขวนขวายปฏิบัติตามด้วยเคารพ

การเคารพนับถือผู้ใดก็คือเรากำลังดำเนินตามผู้นั้น

จงแสวงหากัลยาณมิตรแล้วปฏิบัติต่อท่านผู้นั้นด้วยความเคารพ

บทที่ ๗๘

ถ้าปล่อยความหิวโหยกระหายทำงานโดยปราศจากการควบคุม

จะทำให้บุคคลผู้นั้นเดือดร้อนอย่างแสนสาหัส

เวลาอยากได้อะไรต้องแสวงหามาให้ได้

เวลาเบื่ออะไรก็ต้องรีบถีบหัวส่งมันไปให้เร็วที่สุด

ถ้าเป็นอย่างนี้ก็แสดงว่าใกล้จะบ้าแล้ว

ถ้าอยากจะเป็นคนปกติก็จงฝึกการอดทนข่มกลั้น

อย่าทำอะไรตามใจอยาก

การตอบสนองความหิวโหยกระหายนั้นเหมือนดับกระหายด้วยน้ำทะเล

จงรู้จักหยุดรู้จักพอบ้างชีวิตจึงเจอตัวสมดุลได้

การได้อะไรตามใจอยากทุกอย่างนั้นไม่ใช่ของดี

จะเป็นพิษร้ายในภายหลัง

ชีวิตที่เรียบง่ายจึงจะพบสุข

ดับความหิวโหยกระหายด้วยการข่มกลั้นจะช่วยแก้โรคประสาท

คนบ้านั้นจะทำอะไรตามอารมณ์

จะตอบสนองความหิวโหยกระหายโดยไม่รู้จักขอบเขต

บทที่ ๗๙

มีสมบัติภายนอกมากมายก็ไม่มีค่าเท่าคุณธรรมในใจ
มีฐานันดรสูงส่งก็ไม่มีค่าเท่ากับการเข้าถึงธรรม
สมบัติในโลกเป็นของที่ตายแล้วไม่ได้เอาไป
บัณฑิตจะขวนขวายประพฤติธรรม
ไม่ให้เสียทีที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์และพบพระพุทธศาสนา
การอุบัติของพระพุทธเจ้ามีได้โดยยาก
ท่านทั้งหลายอย่าแชเชือนอย่าประมาท
รื่นเริงอะไรกันนักในเมื่อไฟคือความแก่เจ็บตายลุกท่วมอยู่
สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงความตายเป็นของเที่ยง
อันเราจะพึงตายเป็นแท้
เมื่อเราตายจะเอาอะไรไปได้บ้างจงคิดให้มาก
จงขวนขวายประพฤติธรรมปฏิบัติธรรม
ขวนขวายสร้างบารมีสร้างทานศีลสมาธิปัญญา
อย่าเชือนแชปล่อยเวลาผ่านไป่เปล่า
เวลาผ่านไปแต่ละวันเราก็เข้าใกล้ความตายไปอีกหนึ่งวัน
สังขารไม่ยั่งยืนความตายเป็นของยั่งยืน
คุณได้ทำที่พึ่งให้แก่ตัวเองแล้วหรือ?

บทที่ ๘๐

โลกนี้ไม่มีที่ลับในการทำชั่ว
จะทำชั่วในที่ที่ไม่มีใครรู้นั้นไม่มี
ผีสางเทวดาเห็นอยู่
ตัวเองก็รู้อยู่
คนทำชั่วในที่ลับนั้นไม่เกรงใจตนเอง
ไม่เกรงใจต่อมโนธรรม
ผีสางเทวดาพากันโพนทะนาอึงคะนึงอยู่
แต่บุคคลผู้นั้นหารู้ไม่
บัญชีในนรกก็บันทึกเหตุการณ์อย่างละเอียดลออ
แต่บุคคลผู้นั้นหารู้ไม่
เป็นผู้อุดหูขโมยกระดิ่ง
มีตัวเองคนเดียวเท่านั้นที่เข้าใจว่ากระดิ่งไม่ดัง
แต่คนทั้งหลายได้ยินเสียงกระดิ่งกังวานไปทั่ว
อย่าเสียใจว่าทำดีแล้วไม่มีคนเห็น
อย่าดีใจว่าทำชั่วแล้วไม่มีคนรู้
ตัวเองนั้นไม่ใช่คนหรือ ?

บทที่ ๘๑

เมื่อถึงเวลาควรอ่อนก็ต้องอ่อน
เมื่อถึงเวลาควรแข็งก็ต้องแข็ง
ถ้าอ่อนตลอดจะแพ้
ถ้าแข็งตลอดจะพ่าย
เวลาควรสู้ก็ต้องสู้
เวลาควรยอมก็ต้องยอม
เวลาควรบุกก็ต้องบุก
เวลาควรถอยก็ต้องถอย
ยุทธวิธีที่ดีที่สุดคือพลิกแพลงไปตามสถานการณ์
กฎทั้งหลายคือของตาย วิจารณญาณคือของเป็น
เอากฎต่าง ๆ มาใช้ก็จริงอยู่
แต่ควรใช้วิจารณญาณปรับให้เข้ากับสภาพความจริง
เอาระเบียบบวกกับปัญญาประกอบกันจะใช้งานได้ผล
ถ้าทำอะไรอย่างดันทุรังจะพลาดท่าเสียที

บทที่ ๘๒

คนรวยหรือคนจนอย่าเพียงดูที่เงิน

ต้องดูที่ใจ

ถ้าใจอิ่มก็รวย ใจยังหิวก็จน

เมื่อความหิวกระหายทะยานอยากขับดัน

บุคคลผู้นี้มีเท่าไหร่ได้แค่ไหนก็ไม่พอ

นี่คือคนที่จนแสนจน

เมื่อความพอบังเกิดขึ้นที่ใจ

ย่อมรู้จักเพียงพอในสิ่งที่มีอยู่ตามอัตภาพ

นี่คือคนรวย

คนเราเกิดมาไม่ได้เอาอะไรมา ตายไปไม่ได้เอาอะไรไป

บัญชีรายรับรายจ่ายตลอดชีวิตของคนทุกคนเหมือนกันคือเท่าทุน

ที่ต่างกันคือที่จิต

คนโง่เขลาเบาปัญญาย่อมปล่อยให้ความกระหายอยากเป็นเจ้าหัวใจ

ย่อมเป็นขี้ข้าเสือหิว มีชีวิตทั้งชีวิตดิ้นรนทุรนทุราย

แม้ตอนตายเขาก็มิได้ขนวัตถุอันใดไป

คนโง่ย่อมเป็นขี้ข้าความทะยานอยาก

เมื่อถึงวันตายความจริงจะเปิดเผย

ไม่ได้เอาอะไรไปเลยสักอย่างเดียว

บทที่ ๘๓

ทำอะไรต้องดูกาลเทศะ
ควรจริงจังก็จริงจัง
ควรผ่อนผันก็ผ่อนผัน
เหมือนกับพายเรือในน้ำเชี่ยว
ควรแข็งขืนก็แข็งขืน
ควรโอนอ่อนก็โอนอ่อน
แข็งมากไปก็หัก
อ่อนมากไปใช้งานไม่ได้
ศิลปะคือการปรับให้พอดี
ไม่ว่าอะไรมากไปก็ไม่ดีทั้งนั้น
จงทำจิตให้หนักแน่นมั่นคง
ทำหน้าที่ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้
อย่าหวั่นไหวต่อปัญหาและอุปสรรค
พลิกแพลงแก้ไขไปตามสภาพการณ์
แล้วทุกอย่างจะดีไปเอง

บทที่ ๘๔

เมื่อเกิดความหลงผิด
ฟ้าสว่างแค่ไหนแต่ตาใจมืดบอด
ไม่ยอมมองความจริงมองแต่มายาภาพ
คิดตามที่ฝันไว้ไม่ยอมคิดตามที่เป็นจริง
ทำไปตามแรงขับดันของกิเลสไม่สนใจเหตุผล
ลำเอียงไปกับความชอบความชังหายุติธรรมไม่ได้
หลอกคนอื่นด้วยหลอกตนเองอยู่ในความมัวเมาด้วย
เก็บปัญญาไม่ใช้ ใช้แต่สัญชาตญาณ
เป็นขี้ข้าตัณหา ไม่สนใจศีลธรรม
ต้องการถูกใจ ไม่ต้องการถูกต้อง
คดในข้องอในกระดูก
ถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่กว่ากฎเกณฑ์ของโลก
ขอให้ได้เฉพาะหน้าก็พอไม่สนใจผลที่ตามมาภายหลัง
เมื่อเป็นเช่นนี้หายนะก็อยู่ในพกในห่อแล้ว
ความเจริญนั้นอยู่ไกลสุดขอบฟ้า

บทที่ ๘๕

เมตตานั้นนำมาซึ่งความสุข
สุขทั้งเราสุขทั้งเขา
โทสะนั้นนำมาซึ่งความทุกข์
ทุกข์ทั้งเราทุกข์ทั้งเขา
ทำอะไรออกไปตัวเองคือผู้รับ
ให้อะไรออกไปคืนมาทั้งสิ้น
เกื้อกูลผู้อื่นคือเกื้อกูลตนเอง
ทำร้ายผู้อื่นคือทำร้ายตนเอง
โลกนี้คือกระจกเงาบานใหญ่
ทำอะไรออกไปจะสะท้อนกลับมาให้ผู้ทำ
จงเชื่อเรื่องกรรม
ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
อย่าคิดว่าทำชั่วแล้วจะเป็นสุขอยู่ได้
อย่าคิดว่าทำชั่วแล้วจะได้ดี
กงกรรมกงเกวียน
วัวไปทางไหนเกวียนก็ไปทางนั้น

บทที่ ๘๖

ผู้เห็นธรรมจะขวนขวายสร้างบุญกุศลเป็นนิจ
บุญกุศลเป็นสิ่งจำเป็นแก่จิต
เหมือนเลือดเนื้อจำเป็นต่อร่างกาย
ยิ่งฉลาดมากก็ยิ่งเห็นคุณค่าของบุญกุศล
คนโง่จะทำบาปอย่างไม่ยั้งคิด
เพราะสาเหตุที่ไร้ปัญญา
ผู้ไร้ปัญญาย่อมสั่งสมเหตุของความเดือดร้อน
บาปกรรมคือสาเหตุของความเดือดร้อน
บุญกุศลคือสาเหตุของความเจริญรุ่งเรือง
คนฉลาดที่ไหนจะไม่แสวงหาบุญกุศล
ที่หลงทำบาปกรรมเพราะว่าโง่เขลา
ที่หลงทำชั่วเพราะว่าไร้ปัญญา
ที่เห็นแก่ตัวเพราะว่าไร้สมองคิด
ที่เบียดเบียนผู้อื่นเพราะเห็นผิดเป็นชอบ

บทที่ ๘๗

ผู้ที่มีใจคอกว้างขวางย่อมไม่ปฏิเสธอะไรง่าย

สามารถยอมรับได้แม้แต่สิ่งที่ตัวเองรังเกียจ

ทะเลเมื่อรองรับสายน้ำที่หลากหลายจึงยิ่งใหญ่

ท่านผู้คิดประกอบกิจการงานใหญ่อย่าเพียงสนใจความรักชังส่วนตน

อย่าเพียงเอาความคิดของตนเองเป็นใหญ่

จงประสานสิ่งดีที่สุดของหมู่ชนมารวมกัน

ยอมรับได้กับความคิดดีดีที่ออกมาจากคนที่ตนไม่ชอบ

ยกย่องคนตามผลงานโดยไม่สนใจความชอบชังส่วนตัว

แม้คนใกล้ชิดทำผิดก็ต้องลงโทษด้วยยุติธรรม

ผู้ที่ทำตัวให้ผู้อื่นกินแหนงแคลงใจจะทำงานใหญ่ได้หรือ

จงทำตัวให้มวลชนยอมรับในความเที่ยงธรรม

จะได้อะไรจากใครให้ได้หัวใจเขามาก่อน

ถ้าไม่ได้จิตใจของมวลชนงานใหญ่จะดำเนินไปไม่ได้

หน้าที่ต้องมาก่อนอย่าทำอะไรตามใจชอบ

อย่าเห็นแก่ตัวอย่าเอาความต้องการส่วนตัวเป็นใหญ่

คนเห็นแก่ตัวจะเล็กลงทุกที

บทที่ ๘๘

เมื่อคิดทุจริตฉ้อฉลก็พลาดท่าเสียแล้ว
ทำร้ายทำลายตัวเองตั้งแต่เริ่มคิดก็ไม่รู้ตัว
แค่คิดก็เดือดร้อนแล้วทำออกมาจริงยิ่งเป็นหายนะ
ความชั่วช้าเลวทรามไม่เป็นที่พึ่งแก่ใครได้
ความชั่วช้าเลวทรามไม่เป็นที่รักของใคร
มหาโจรที่เลวร้ายที่สุดยังต้องการคนซื่อสัตย์มาอยู่ใกล้
คนชั่วที่สุดก็อยากได้ของดี
ความชั่วไม่เป็นที่ต้องการของใคร
นั่นหมายถึงคนชั่วนั้นไม่ต้องการตัวเอง
คนชั่วทำลายตัวเองด้วยการทำชั่ว
เรื่องดังนี้ผู้มีปัญญาที่ไหนจะทำได้
ฉะนั้นคนทำชั่วคือคนโง่เขลาเบาปัญญาทั้งสิ้น
เพราะไร้ปัญญาจึงกระทำความชั่ว
เพราะโง่เขลาจึงประกอบเรื่องทุจริต
ผู้มีปัญญาจึงรักษาความดีเหมือนเกลือรักษาความเค็ม
ไม่ประกอบทุจริตแม้มีสิ่งมาล่อใจ

บทที่ ๘๙

กิเลสในใจเราก็คือโจร
โจรที่เตรียมการปล้นชีวิต
สั่งสมกิเลสคือเลี้ยงเสือไว้ในบ้าน
ความชั่วในใจคือกับระเบิดในห้องนอน
อย่าเชือนแชปล่อยความชั่วหมักหมมในใจ
อุจจาระแม้เล็กน้อยก็มีกลิ่นเหม็น
ความชั่วแม้เล็กน้อยก็สร้างความเดือดร้อนให้ใจ
เล็กน้อยวันนี้อาจกลายเป็นยิ่งใหญ่ในวันหน้า
ผู้มีปัญญาจึงไม่ดูหมิ่นในของเล็กน้อย
มีศรัทธาในกุศลความดีแม้เล็กน้อย
เห็นโทษเห็นภัยในความชั่วแม้เล็กน้อย
นี่คือความไม่ประมาท
พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญความไม่ประมาทไว้มาก
บุคคลผู้ไม่ประมาทย่อมเข้าถึงความเจริญทางธรรม
ผู้ประมาทคือผู้ตายแล้วแต่ยังหายใจ

บทที่ ๙๐

เมื่อประสบโอกาสที่ไม่เป็นใจ
ยิ่งต้องฝึกความอดทนอดกลั้น
ยิ่งต้องเสริมความพากเพียร
ปัญหาในโลกนี้ไม่น่ากลัว
กลัวแต่คนจะไร้ความเพียร
ภูเขายังทำลายได้
ทะเลกว้างยังข้ามได้
บนฟ้ายังไปถึงได้
ก้นสมุทรยังดำลงไปได้
แล้วเราไฉนจึงท้อแท้ท้อถอย
มัวงอมืองอเท้าจะให้ประโยชน์แก่ใครได้
ความสิ้นกำลังใจเคยช่วยเหลือมนุษย์หน้าไหนบ้าง
ล้มแล้วก็ลุกได้
ตกแล้วก็ขึ้นใหม่
อะไรก็ไม่น่ากลัว กลัวแต่จะไร้ความเพียร

บทที่ ๙๑

ผู้ที่หลงระเริงเพลิดเพลินสุขจะไปเจอทุกข์
ผู้ที่ขวนขวายกำหนดหยั่งรู้ทุกข์จะไปเจอสุข
ปากทางของทุกข์คือสุข
ปากทางของสุขคือทุกข์
เวทนาคือสุข ทุกข์ อุเบกขา ย่อมไม่เที่ยง
แปรปรวนไปตามเหตุปัจจัย
ผู้มีธรรมจักษุจะเห็นความไม่เที่ยงแท้ของเวทนา
จึงเบื่อหน่ายที่จะเข้าไปกอดรัดเสพเสวยต่อสังขารทั้งหลาย
เวทนาย่อมเปลี่ยนไป เดี๋ยวสุข เดี๋ยวทุกข์ เดี๋ยวเฉย ไม่จบสิ้น
ผู้มีปัญญาเห็นดังนี้ย่อมถอนความยึดมั่นในเวทนา
เห็นความเป็นจริงว่าทุกสิ่งไม่แน่นอน
ยึดไว้ก็ทุกข์เข็ญปล่อยวางจึงเบาสบาย
หมดความหิวโหยกระหายในเวทนา
อยู่ในอุเบกขาและสติที่ไม่ติดข้องกับโลก
รับรู้โลกแล้ววางไปไม่กอดรัดผูกพัน
เป็นผู้ละตัณหาเสียได้

บทที่ ๙๒

เกียรติประวัติของวีรบุรุษนั้นอยู่ที่สิ่งที่ตนสร้างเอง
ยิ่งเหนื่อยยากลำบากตรากตรำนั้นยิ่งเป็นความสูงค่า
มิใช่ยิ่งใหญ่ตรงที่รับมรดก
มิใช่ยิ่งใหญ่ตรงโชคดีโชคช่วย
ความโชคร้ายเหนื่อยยากลำบากนั้นขับเน้นคุณค่าของวีรบุรุษ
ศัตรูอุปสรรคปัญหาคือบันไดเหยียบขึ้นสู่ที่สูง
หยาดเหงื่อหยาดเลือดหยาดน้ำตาคือยาบำรุง
ความอดทนอดกลั้นเพียรพยายามไม่ย่อท้อคืออาวุธ
ความทุกข์ยากลำบากเข็ญนั้นเป็นโอกาสฝึกตน
ความใฝ่ดีใฝ่เจริญคือเพื่อนร่วมทาง
การได้ทำหน้าที่อย่างดีอย่างเต็มที่ก็ภาคภูมิใจแล้ว
ไม่สนใจรอคอยว่าผลต้องออกมาดีที่สุด
ยินดีสร้างเหตุมากกว่านอนรอคอยเสวยผล
ต้องการเป็นผู้เหน็ดเหนื่อยในการสร้างโลก
ไม่สนใจเป็นผู้เสพเสวยสุขในโลก
มีชีวิตเพื่อการสร้างประโยชน์แก่มวลชน
โดยไม่เรียกร้องชื่อเสียงเกียรติยศ

บทที่ ๙๓

คนคำนวณมิสู้กรรมลิขิต
ในโลกนี้แรงกรรมมีน้ำหนักที่สุด
เมื่อกรรมให้ผลไม่มีสิ่งใดจะขวางได้
กรรมดีจะเกื้อหนุนเป็นอัศจรรย์
กรรมชั่วจะทำร้ายทำลายจนเสียหาย
ได้ผลประโยชน์อะไรมาจากการสร้างกรรมชั่วอย่าดีใจ
สูญเสียอะไรเพราะการสร้างกรรมดีอย่าเสียดาย
อย่าประมาทหลงเพลินสร้างกรรมชั่ว
เมื่อรู้สำนึกจงพยายามเลิก
การสั่งสมกรรมชั่วจะปิดหนทางเจริญของจิตวิญญาณ
ถึงเวลาเปลี่ยนภพชาติจะต้องไปสู่ที่ต่ำ
จงแก้ไขสิ่งผิดเสียแต่วันนี้อย่าเชือนแช
ถ้ารอคอยให้ไปรู้สำนึกในขุมนรกจะสายเกินไปเสียแล้ว
หากไม่รู้สำนึกจะเดือดร้อนอย่างแสนสาหัส
จะต้องไปยัดเยียดอยู่ในนรกร้องไห้จนน้ำตาเป็นสายเลือด

บทที่ ๙๔

ธรรมสมบัติจงเสริมสร้าง
บารมีทั้งหลายจงประพฤติให้เต็มรอบ
สั่งสมความดีเหมือนปลวกขนดิน
หมั่นทำทีละเล็กทีละน้อยไม่เลิกก็กลายเป็นจอมปลวกใหญ่
อย่าหยุดในการสร้างความดี
อย่าเลิกในการสร้างกุศล
ตราบใดยังมีลมหายใจ
ตราบนั้นเป็นเวลาสร้างบารมี
ถ้าหายใจแล้วไม่ได้สร้างบารมี
ชีวิตก็เสียชาติเกิด
เกิดมาตายเปล่า
ชีวิตมีค่าที่ได้มาสร้างบารมีเท่านั้น
มิได้มีค่าตรงกายเปื่อยเน่า
มิได้มีค่าตรงสมบัติที่กองทิ้งท่วมโลก
เวลาตายเอาไปได้แต่บุญและบาป

บทที่ ๙๕

พึงแสวงหากัลยาณมิตรที่ตักเตือนเราได้
แล้วพึงอ่อนน้อมรับโอวาทท่านโดยเคารพ
คนฉลาดแสวงหาครูบาอาจารย์เพื่อต้องการคำติ
เพราะเชื่อว่าคำติของครูบาอาจารย์มีค่าดั่งทองคำ
เป็นช่องทางการพัฒนาจิตพัฒนาชีวิตให้เจริญ
คนโง่แสวงหาครูบาอาจารย์เพื่อต้องการคำชม
ยิ่งไร้ปัญญายิ่งอวดโอ่สรรพคุณของตนต่อหน้าครูบาอาจารย์
มากกว่านั้นยังยกตนข่มท่านด้วยความไร้สำนึก
คนโง่เมื่อมองเห็นขี้หมากับทองคำวางคู่กัน
คนโง่ย่อมเก็บเฉพาะขี้หมาใส่พกใส่ห่อกลับบ้าน
ย่อมไม่ใส่ใจทองคำ
เพราะความไร้ปัญญาจึงต้องการอวดโอ่และแข่งดี
ไม่ต้องการรับโอวาทเพื่อพัฒนาตน
ย่อมสงวนรักษาความโง่เขลาเบาปัญญาไว้อย่างประคบประหงม

บทที่ ๙๖

ในโลกนี้ไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบ
จงใช้ปัญญาแสวงหาสิ่งเป็นประโยชน์จากข้อบกพร่อง
ถ้ามองดังนี้ได้ข้อบกพร่องจะเสียหายตรงไหน
จงมองโลกในแง่ดีจะมีความสุข
อย่าเป็นทุกข์กับปัญหาที่มาไม่คาดหมาย
สิ่งเหล่านี้ให้ถือเป็นหินลับปัญญา
เปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา
ถ้าเจอแต่สะดวกสบายปัญญาจะฝ่อ
ปัญญานั้นมากับปัญหา
ปัญหานำมาซึ่งปัญญา
จะกลัวปัญหาไปทำไมเล่า
เวลาเจอปัญหาอย่าตีโพยตีพาย
จงตั้งสติให้ดี
จะเป็นโอกาสให้ปัญญาก่อกำเนิด

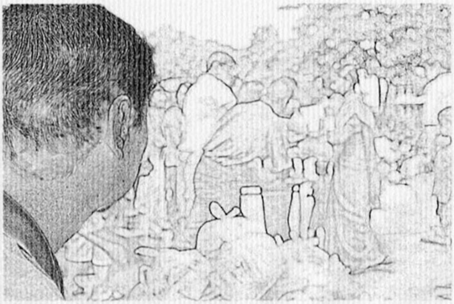

บทที่ ๙๗

ต้องการสิ่งใดก็ตามทีในโลกนี้

เอาความดี ความเพียร ความจริงใจไปแลกก็คงจะได้ทั้งสิ้น

ใจของคนในโลกนี้ลนให้อ่อนลงได้ด้วยความดีงาม

เอาความชั่วช้าเลวทรามไปลนจะยิ่งแข็งกระด้างตีโต้กลับ

ก้นบึ้งหัวใจของคนในโลกจะยอมอ่อนข้อให้คนดี

คนเราจะไม่ยอมลงให้ใครถ้าไม่เคยซึ้งใจกันมา

คนเรานั้นจะซึ้งใจกันตรงความดีไม่ใช่ความชั่ว

คนฉลาดในโลกจึงขวนขวายสร้างความดี

โดยไม่หวั่นไหวต่อสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้ลงต่ำ

ผู้ทุศีลทำลายตัวเองอย่างไม่มีชิ้นดีก่อน

แล้วจึงค่อยไปทำลายคนอื่น

ความชั่วที่ตั้งขึ้นในใจใครย่อมทำลายใจดวงนั้นก่อน

แต่ผู้ไร้ปัญญาไร้ความคิดยังเปิดโอกาสรับความชั่วเข้าสู่ใจอย่างยินดี

บัณฑิตย่อมละอายต่อบาปเกรงกลัวต่อบาป

เห็นโทษความชั่วในใจตนยิ่งกว่ามารร้ายผีเปรตใดใด

ผู้รักษาความดีในใจตนมีค่าเท่ากับรักษาทุกสิ่งในโลก

บทที่ ๙๘

เมื่อสร้างความดียิ่งใหญ่เพียงใดให้แก่โลก

นั้นก็เพียงเป็นเรื่องที่เราสมควรและจำเป็นต้องทำ

อย่านำไปอ้างความดีความชอบกับใคร

สิ่งที่ควรทำที่สุดเมื่อเกิดมาในโลกคือการสร้างความดี

สิ่งที่ต้องทำที่สุดเมื่อเกิดมาในโลกคือการสร้างความดี

ความดีคือสิ่งที่สมควรทำและจำเป็นต้องทำ

ฉะนั้นเมื่อสร้างความดีขึ้นมาแล้วจะไปอ้างความดีความชอบกับใคร

ถ้าหากมิได้สร้างความดีนั่นแลชีวิตจะเดือดร้อนเสียหาย

การได้สร้างความดีนั้นคือสิ่งประเสริฐของชีวิตแล้ว

แล้วจะต้องไปขอรางวัลอะไรจากการสร้างความดีอีกเล่า

บัณฑิตย่อมมีศรัทธาในการสร้างความดีอย่างยิ่งยวด

เป็นผู้สร้างความดีเพื่อความดี

มิได้ต้องการสิ่งใดตอบแทน

มิได้สร้างความดีเพื่อต้องการชื่อเสียงลาภยศ

นำความใฝ่ดีในจิตออกมาสร้างประโยชน์สุขแก่ชาวโลก

โดยไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทน

มีโอกาสได้สร้างความดีก็พอแล้ว จะต้องการอะไรอีกเล่า

บทที่ ๙๙

ร่างกายมนุษย์

เมื่อมองด้วยตาเนื้อย่อมเห็นเป็นหญิงชายสูงต่ำดำขาวสวยขี้เหร่

แต่เมื่อมองด้วยตาปัญญาแล้วย่อมเสมอกันโดยธาตุ

เสมอกันโดยความเป็นธาตุดินน้ำไฟลม

เสมอกันโดยความที่ต้องแตกดับ

เสมอกันโดยความที่ต้องทิ้งไว้ในโลก

เสมอกันโดยขนไปไม่ได้ทั้งสิ้น

เสมอกันโดยความทุกข์ทนอยู่ได้ยาก

เสมอกันโดยไม่สามารถเป็นที่หลบเร้นจากภัย

เสมอกันโดยเป็นเป้าของทุกข์ภัยทั้งหลาย

เสมอกันโดยไม่เป็นที่พึ่งถาวร

เสมอกันโดยความไม่มีแก่นสาร

เสมอกันโดยบังคับบัญชาไม่ได้

เสมอกันโดยไม่ใช่ตัวตนของตน

ควรเบื่อหน่ายควรคลายกำหนัดควรหลุดพ้น

ควรถอนความยึดมั่นถือมั่น

ควรทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพานอันพ้นจากสังขารทั้งปวง

บทที่ ๑๐๐

เมื่อเจอความทุกข์ยาก
อาจได้โอกาสในการทบทวนหวนนึกแก้ไขสิ่งผิด
เมื่อเจอเหตุการณ์ประสบโชคสมหวัง
ระวังว่าจะหลงตัวลืมตนประมาทมัวเมา
เจอของดีอะไรก็ตามอย่าสวาปามจนเกินไป
เจอเรื่องดีใดใดก็จงหัดเบรกตัวเองไว้บ้าง
อย่าเสพเสวยจนลืมตน
เวลาเจอทุกข์นั้นจะได้คิด
เวลาสมหวังอย่าเพลินจนลืมตัว
เจอของอร่อยถูกใจระวังท้องจุก
กินสักครึ่งท้องก็พอแล้ว
เจอคนถูกใจพึงระวังอกหัก
รักสักครึ่งใจก็พอแล้ว
เวลาเจอของดีวิเศษมาล่ออย่าทุ่มไปทั้งตัวทั้งใจ
จงรู้จักระวังระไวมองหน้ามองหลัง
รู้จักหยุดรู้จักพอ
ของอะไรก็ตามถ้ามากเกินไปจะเดือดร้อน

บทที่ ๑๐๑

จงสร้างเหตุให้ถึงพร้อม

จงสร้างเหตุให้เต็มที่

โดยไม่กังวลผล

อย่าเสียเวลาไปกับการหิวโหยกระหายลุ้นรอคอยผล

เอาเวลาไปสร้างและพัฒนาเหตุยังดีกว่า

ปลูกต้นไม้พึงหมั่นรดน้ำพรวนดินกำจัดศัตรูพืช

ไม่ต้องไปนั่งที่โคนต้นไม้ลุ้นให้ออกลูก

รดน้ำพรวนดินเสร็จแล้วก็กลับบ้านไปนอนได้

ไม่ต้องมานั่งที่โคนต้นไม้คอยลุ้นให้เสียเวลา

จงใช้เวลาแรงกายแรงใจไปในการสร้างเหตุให้ดี

ไม่ต้องไปกังวลคอยลุ้นผลด้วยความหิวโหยกระหาย

ผลเกิดแต่เหตุมิได้เกิดจากความหิวโหยกระหาย

ผลเกิดแต่เหตุมิได้เกิดจากความอยากของเรา

ความอยากและความหิวโหยกระหายทำให้เหนื่อยกายเหนื่อยใจฟรี

คนเราสามารถสร้างเหตุแห่งความเจริญได้โดยไม่ต้องหิวโหยกระหาย

สามารถสร้างความเจริญได้โดยที่ไร้ตัณหา

พระอรหันต์ย่อมไร้ตัณหาไร้ทุกข์แต่สามารถสร้างความเจริญได้

บทที่ ๑๐๒

โลกนี้อายุยาวนานนับไม่ถ้วนล้านปี

ชีวิตของคนนั้นนิดเดียว

ชีวิตของคนนั้นเป็นของที่ผ่านมาในโลกแผล็บเดียวแล้วผ่านไป

อาการที่ผ่านมาแล้วผ่านไปย่อมสะกิดใจและญาณปัญญาของบัณฑิต

การทรงอยู่ของชีวิตนั้นนิดเดียว

ไม่สามารถเรียกได้ว่าครองโลก

เพียงเรียกว่าผ่านมาแล้วก็ผ่านไป

บัดเดี๋ยวใจก็แตกดับเปลี่ยนแปลง

ความแก่เจ็บตายย่อมปรากฏแก่ญาณปัญญาบัณฑิต

โลกนี้เป็นเพียงทางผ่านไม่สามารถครอบครองสิ่งใดได้

เมื่อเกิดมาก็บ่ายหน้าไปสู่ความตาย

ชีวิตคือความผ่านมาผ่านไปเกิดแล้วก็แตกดับ

ไม่มีสิ่งใดควรยึดมั่นถือมั่น

ไม่มีสิ่งใดควรเย่อหยิ่งถือดี

เมื่อมีปัญญาเห็นความเกิดดับก็จงอย่าประมาท

จงขวนขวายสร้างบารมีเพื่อเป็นปัจจัยแก่พระนิพพาน

ถ้าประมาทมัวเมาจะเดือดร้อนเสียใจในภายหลัง

ชีวิตนี้น้อยนัก

บทที่ ๑๐๓

นักปราชญ์จะบอกกล่าวข้อด้อยของตนให้สังคมรู้
เพราะว่ายิ่งปกปิดเขาจะยิ่งอยากมาขุดคุ้ย
เปิดเผยออกมาให้รู้เลยดีกว่า
พวกชอบขุดคุ้ยจะหมดสนุก
แล้วจะยอมปล่อยให้ผ่านมือไปได้
การบอกกล่าวโทษของตัวเองก็คือการขอขมา
เป็นการแสดงออกถึงการสำนึกผิด
ปวงชนจะพร้อมให้อภัยแก่ผู้สำนึกผิด
ในทางตรงกันข้าม
คนทั้งหลายจะอยากนำของที่ปกปิดมาโพนทะนา
กุศลจิตที่พระพุทธเจ้าสั่งสอนมีคุณอันประเสริฐยิ่ง
ท่านทั้งหลายจงแผ่เมตตา ขอขมา ให้อภัย
จงสำนึกในความผิดแล้วพร้อมยอมแก้ไข
ยิ่งจิตใจกว้างขวางยิ่งมีศรัทธาต่อกุศล
เห็นคุณในกุศลแม้เล็กน้อย เห็นโทษในอกุศลแม้เล็กน้อย
พร้อมยอมรับผิดแล้วคิดแก้ไขในสถานการณ์ทั้งปวง

บทที่ ๑๐๔

แม้ประสบผลสำเร็จที่น่าพอใจ
ก็ไม่ควรตั้งอยู่ในความประมาท
จงขวนขวายเสาะหาจุดบกพร่องของตนเองเสมอ
เพ่งโทษตนเองเพื่อแก้ไขพัฒนา
อย่านับความผิดของตนเพื่อนำไปกลุ้ม
ผ้าสกปรกนั้นซักได้
เห็นรอยเปื้อนจงขวนขวายขยี้ตรงที่นั้น
อย่าเห็นรอยเปื้อนแล้วนั่งร้องไห้
เมื่อเจอความผิดของตนแล้วให้แก้ไขทำคืน
อย่าไปมัวนั่งกลุ้ม
อย่ามองข้อดีของตนเอง
จงมองแต่ข้อเสียแล้วแก้ไข
เวลาซักผ้าอย่าดูที่สะอาด
มองหารอยเปื้อนแล้วขยี้ให้สะอาด
แม้ประสบผลสำเร็จก็อย่าเพลิดเพลิน
จงเพ่งโทษตัวเองแล้วขวนขวายแก้ไขพัฒนาในที่นั้น
อย่าเสียเวลาไปนั่งนับข้อดีตัวเอง

บทที่ ๑๐๕

ตักน้ำใส่ตุ่มโดยไม่สนใจอุดรูรั่ว

ระวังจะได้ไม่คุ้มเสีย

ให้ทานใหญ่โตแต่ไม่สนใจรักษาศีล

ระวังว่าความเจริญไม่คุ้มความเสื่อม

สนใจแขกแปลกหน้าแต่ไม่รักษามิตรภาพในญาติพี่น้อง

ระวังว่าความสัมพันธ์ใหม่ที่ฉาบฉวยไม่คุ้มบ้านแตก

ชอบสร้างภาพเอาหน้าแต่ไม่สร้างแก่นแท้ในใจตน

ระวังชื่อเสียงไม่สามารถกลบความไร้สมรรถภาพที่เป็นจริง

ตั้งอุดมการณ์สูงส่งแต่ไม่สนใจแก้นิสัยเสียของตน

ระวังว่าความชั่วในใจตนจะปิดกลบอุดมการณ์นั้นจนมืดมิด

ขวนขวายหาของมีค่ามาประดับกายแต่ไม่สร้างความดีประดับใจ

ระวังว่าสังคมจะรังเกียจความเลวของเราจนไม่สนใจดูการแต่งกาย

หลงรักบำรุงบำเรอลูกเมียแต่ไม่สนใจตอบแทนบุญคุณพ่อแม่

ระวังว่าตอนเราแก่กรรมจะตามสนอง

หาแต่เงินทองข้าวของไม่สนใจสร้างบุญกุศลเพื่อเป็นเสบียงภายหน้า

ระวังว่าตายแล้วต้องไปเป็นผีเปรตอดอยากไม่ได้กินข้าวกินน้ำ

สนใจแต่วัตถุไม่เคยสนใจธรรมะ

ระวังว่าชาติหน้าภพภูมิจะตกต่ำไปสู่อบายภูมิ

บทที่ ๑๐๖

การยอมละหลักการเพื่อไปเอาใจผู้อื่น

ใหม่ ๆ อาจดูเหมือนดี

แต่ภายหน้าต่อไปจะประสบปัญหานานับประการ

ถ้าเรารักษาหลักการให้มั่นคง

ใหม่ ๆ อาจถูกผู้เห็นแก่ตัวด่าประณาม

แต่ภายหน้าต่อไปจะสร้างคุณค่าสร้างความน่าเชื่อถือแก่เราอย่างยิ่ง

สตรีที่ยอมละความเป็นกุลสตรีเพื่อโอนอ่อนผ่อนตามชาย

สตรีผู้นั้นจะเป็นที่ดูถูกเหยียดหยามว่าไร้ค่าไร้ราคา

แม้แต่ชายผู้ได้ประโยชน์ได้ความสนุกจากการนั้นก็ยังดูถูก

ถ้าเรายืนยันในหลักการจึงจะมีค่า

ถ้าเรายืนยันในการรักษาสงวนความดีเขาจะมาง้อถึงที่

ถ้าเราโอนอ่อนผ่อนตามไปอย่างไร้หลักการจะกลายเป็นคนไร้ค่า

เขาจะพาเราไปดูถูกเหยียดหยามอย่างไม่มีชิ้นดี

ไร้หลักการมีความหมายเท่ากับไร้ค่าไร้ราคา

ศีลคือหลักการที่ประเสริฐที่สุดในหมู่หลักการทั้งหลาย

จงยืนยันในการรักษาศีลให้บริสุทธิ์แม้จะต้องประสบทุกข์เจียนตาย

ถ้าไร้ศีลจะไร้ค่าไร้ราคา

บทที่ ๑๐๗

จะดูคนให้ชัดแจ้งต้องดูที่เรื่องปลีกย่อย
แม้ตั้งใจมาหลอกลวงเราสิ่งปลีกย่อยจะแสดงธาตุแท้
มองที่สิ่งปลีกย่อยจะรู้ซึ้งนิสัยคน
เวลาตกใจจะแสดงออกกันบึ้ง
เวลาเผลอจะแสดงนิสัยจริง
ผู้ตั้งใจสร้างภาพจะกลบเกลื่อนในเรื่องใหญ่
เรื่องเล็กน้อยจะถูกละเลย
ฉะนั้นบุคคลที่ละเลยในเรื่องเล็กน้อยมักไม่ดีจริง
คนดีจริงจะจัดการเรียบร้อยแม้เรื่องปลีกย่อย
ถ้ามองคนเพียงหน้าฉากจะโดนหลอก
ถ้ารีบด่วนตัดสินคนอาจผิดพลาดได้
จะดูคนต้องดูนานนาน
อย่ามองข้ามเรื่องปลีกย่อย
สิ่งปลีกย่อยจะแสดงธาตุแท้ออกมาให้เห็น
คนดีจริงจะดีเสมอต้นเสมอปลายแม้ในเรื่องเล็กน้อย
ถ้ามองแต่เรื่องใหญ่จะโดนหลอก

บทที่ ๑๐๘

บุคคลผู้ไม่รู้จริงจะพูดจากลบเกลื่อน
เมื่อถึงจุดสำคัญจะพูดจาเลี่ยงไป
ไม่รู้ทำอย่างไรจะแกล้งพูดตลก
ถ้ายิ่งพูดออกมามากผู้อื่นก็จะยิ่งทราบว่าไม่รู้อะไร
ถ้าเราไม่เข้าใจเรื่องอะไรจงนิ่งไว้จะดีกว่า
ยิ่งพูดมากจะยิ่งเสีย
ยิ่งแสดงออกมากก็ยิ่งบอกคนอื่นว่าเราไม่รู้เรื่อง
ถ้ายิ่งคุยโม้โอ้อวดก็จะยิ่งเป็นที่ดูถูกเหยียดหยาม
ถ้าไม่รู้ในเรื่องใดจงนิ่งและฟังดีกว่า
ไม่ต้องใช้ปาก เปลี่ยนมาเป็นใช้หูให้มาก
ถ้าไม่รู้เรื่องใดจงยอมรับว่าไม่รู้
นั่นแลจะเป็นสาเหตุให้ฉลาดขึ้นได้บ้าง
คนที่ยอมรับว่าตนเองโง่นั่นแลจะเป็นหนทางฉลาด
ถ้าโง่แล้วอวดฉลาดจะมีแต่เสียหาย
ถ้ายิ่งฝืนคุยโม้โอ้อวดก็จะยิ่งประจานตัวเอง
คนทั้งหลายจะรู้ได้ว่าเราโง่

บทที่ ๑๐๙

สิ่งทั้งหลายในโลกไม่เที่ยงแท้แน่นอน
ถ้าเข้าใจว่าอะไรเที่ยงสักอย่างเดียวจะเดือดร้อน
สิ่งที่ยังไม่แตกนั่นแลกำลังแตก
สิ่งที่ยังไม่ดับนั่นแลกำลังดับ
สังขารนั้นหมายถึงยึดถือไว้ไม่ได้
ยึดไว้มากยิ่งก่อให้เกิดความทุกข์เข็ญใหญ่
จะต้องคร่ำครวญหวนไห้เมื่อสิ่งนั้นแปรปรวนเปลี่ยนแปลง
ทุกข์ยากใด ๆ ล้วนเกิดจากความยึดมั่นถือมั่น
ยึดมั่นในสังขารที่ต้องแตกดับ
ยึดมั่นในของรักที่ต้องพลัดพรากจากกันไป
ยึดมั่นในชีวิตที่ต้องสิ้นสูญ
ยึดมั่นในสมบัติที่ต้องทิ้งไว้ในโลก
การยึดมั่นเป็นการกระทำที่ฝืนสัจธรรมความจริง
บัณฑิตซึ่งรู้แจ้งในสัจธรรมย่อมขวนขวายปล่อยวาง
ยึดมากก็ทุกข์มาก ปล่อยวางได้นั้นดีกว่า
แบกหนัก วางเบา ไม่ยึดมั่นสบาย

บทที่ ๑๑๐

ปัญญาไม่ใช่บารมีตัวสุดท้าย
ต่อจากปัญญาจะมีวิริยะความเพียรและขันติความอดทน
รู้ดีแค่ไหนถ้าไม่มีความเพียรงานก็ไม่ก่อเกิด
ถ้ามีความเพียรแต่ไม่อดทนงานก็ไม่สำเร็จ
ความเพียรและความอดทนนั้นสำคัญมาก
เพราะเป็นแรงผลักดันให้ปัญญาออกมาเป็นผลงาน
ปัญญานั้นเหมือนการรู้ทิศทาง
ความเพียรนั้นเป็นแรงขับเคลื่อน
ความอดทนนั้นคือการบำรุงรักษาเครื่องยนต์
ผู้ที่มีปัญญาอย่างเดียวคือคนอาภัพ
ถึงรอบรู้แต่ก็ทำอะไรไม่สำเร็จ
ท่านผู้ใฝ่เจริญจงสร้างวิริยะขันติให้เกิดในใจ
จะเป็นกำลังยิ่งใหญ่ให้การงานสำเร็จผล
อย่าขี้เกียจ อย่าเปราะบางไม่รู้จักอดทนอดกลั้น
มิเช่นนั้นจะกลายเป็นผู้อาภัพอับวาสนา

บทที่ ๑๑๑

บุคคลผู้จิตใจกว้างขวางจะมองต่างจากคนทั่วไป
จะมองคนทั้งหลายด้วยจิตเมตตาเสมอกัน
มองในแง่ดีไม่คอยจับผิดผู้อื่น
พร้อมในการให้อภัยมากกว่าคนธรรมดา
ยอมรับว่าโลกนี้บกพร่อง
ไม่กะเกณฑ์ให้สิ่งทั้งปวงสมบูรณ์แบบเพื่อตน
ไม่โกรธเวลาถูกขัดใจขัดแย้ง
ถูกหักหลังทรยศก็ถือว่าเป็นการเรียนรู้
ไม่เศร้าเสียใจในสิ่งที่ผิดคาดหมาย
ยอมรับได้กับการลบหลู่ดูหมิ่นดูถูกเหยียดหยาม
แม้รู้ทันในกลมายาของผู้อื่นก็ไม่กล่าวเปิดโปงให้อาย
ยอมรับได้กับถ้อยคำวิจารณ์เสียดสี
ไม่ถือว่าตัวเองสำคัญที่สุด
ยอมให้คนอื่นเด่นกว่าได้อย่างพลอยยินดี
เมื่อมองโลกด้วยจิตใจกว้างขวางความทุกข์จะน้อย
สุขภาพจิตจะดีมีความสุขใจอิ่มเอิบเบิกบาน

บทที่ ๑๑๒

ความคิดร้ายต่อผู้อื่นนั้นจะทำร้ายตัวเราเองเป็นอันดับแรก
ของเลวร้ายนั้นตั้งอยู่ที่ใดที่นั้นจะเดือดร้อน
ถ้าหากความคิดเลวร้ายตั้งขึ้นมาที่ใจเรา
ใจจะถึงความเจริญสุขได้อย่างไรเล่า
ของเหม็นตั้งอยู่ที่ใดที่นั้นจะเหม็นคลุ้ง
ถ้าความคิดที่เหม็นคลุ้งตั้งขึ้นในใจเรา
ใจเราย่อมเหม็นคละคลุ้ง
อย่าให้ของสกปรกโสโครกตั้งขึ้นในใจตน
ถ้าใจมีของโสโครกจะสดชื่นได้หรือ
ธรรมะของพระพุทธเจ้าน้อมไปในการไม่เบียดเบียน
นั่นคือการล้างสิ่งโสโครก
อย่ารักษาแต่ความสะอาดของร่างกาย
ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว
ใจนั้นสำคัญมากนัก

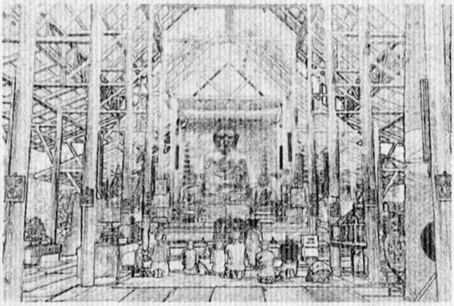

บทที่ ๑๑๓

เมื่อเป็นผู้ให้จงเป็นอย่างมีเกียรติ
ให้โดยไม่หวังการตอบแทนจากผู้รับ
ให้โดยไม่คิดทวงบุญคุณ
เมื่อเป็นผู้รับจงเป็นอย่างมีศักดิ์ศรี
รับโดยไม่ทำผู้ให้เดือดร้อน
รับอย่างรู้จักพอ
รับโดยรู้สำนึกในบุญคุณท่านผู้ให้
รับอย่างกตัญญูกตเวทีหาโอกาสตอบแทนบุญคุณผู้ให้
จงเป็นผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่
ปรารถนาช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยเมตตาที่ไม่มีประมาณ
ปรารถนาสละเพื่อยังประโยชน์และสันติสุขแก่มวลชน
ปรารถนาให้สรรพสัตว์ทั้งปวงเป็นสุข
เป็นผู้รับเป็นง่ายแต่มีค่าน้อย
เป็นผู้ให้เป็นยากแต่มีคุณค่าที่ยิ่งใหญ่
เมื่อเป็นผู้ให้จงให้อย่างมีเกียรติ
เมื่อเป็นผู้รับจงรับอย่างมีศักดิ์ศรี

บทที่ ๑๑๔

ไม่ว่าความสามารถสูงเพียงใด
ถ้านิสัยเสียจะไม่มีใครคบ
ไม่ว่าเก่งกล้าเพียงใด
ถ้าเป็นคนชั่วจะไม่มีใครนับถือ
ไม่ว่าจะมีคุณสมบัติเด่นมากมายเพียงใด
ถ้าไม่มีความดีจะกลายเป็นไร้ค่า
ความดีนั้นเหมือนเกลือ
แทรกเข้าไปเพื่อให้สิ่งนั้นไม่เน่า
ถ้าไม่มีความดีจะเป็นแหล่งกำเนิดหนอน
ถ้าไร้ความดีถึงเก่งแค่ไหนจะกลายเป็นไร้ค่า
จงขวนขวายสร้างความดีเพื่อเพิ่มคุณค่าให้ชีวิต
ความดีจะเพิ่มค่าให้แก่ตนเอง
ท้ายที่สุดผู้มีความสามารถในการสร้างความดีจะชนะ
ความดีมีค่าเหนือความสามารถ
บุญกุศลมีค่าเหนืออำนาจวาสนา

บทที่ ๑๑๕

ผู้มีความฉลาดจะตั้งตนอยู่ในจุดที่ไม่พลาดท่า
พึงรักษาตนเองให้มั่นคง ป้องกันภัยที่ไม่คาดหมาย
รักษาตนให้ชอบ เว้นช่องทางที่เภทภัยจะเข้ามาได้
ผู้มีปัญญาจะรักษาตนให้ปลอดภัยตั้งแต่ภัยยังไม่เกิด
จงรู้จักรับผิดร่วมกับผู้อื่น
รับผิดร่วมกับผู้อื่นจะได้พวกพ้องที่แนบแน่น
จงหลีกเลี่ยงการรับความดีความชอบร่วมกับผู้อื่น
รับความชอบร่วมกับผู้อื่นจะได้ผู้อิจฉาผู้เพ่งโทษและศัตรู
จงรู้จักร่วมทุกข์กับผู้อื่น
ร่วมทุกข์ด้วยจะได้พวกพ้องที่จริงใจ
จงหลีกเลี่ยงการร่วมสุขกับผู้อื่น
ร่วมสุขกับผู้อื่นจะได้ความรังเกียจความกีดกันความดูถูก
สิ่งใดที่ไม่สมควรเป็นของเราจงอย่ารับเอา
สิ่งใดที่สมควรเป็นของเราจงอย่ารับเต็มที่
เสียสละแจกจ่ายให้แก่ผู้อื่นบ้าง
ทำเช่นนี้อยู่เสมอจะไร้ศัตรู
จะมีพวกพ้องช่วยป้องกันภัย
ชื่อว่ารักษาตนให้ปลอดภัยตั้งแต่ภัยยังไม่เกิด

บทที่ ๑๑๖

เมื่อบุคคลกำลังเดินหลงทาง
ถ้ามีผู้มาบอกกล่าวชี้แนะทางที่ถูกให้
การบอกกล่าวนั้นมีคุณค่าที่ยิ่งใหญ่
การกล่าววาจาสุภาษิตนั้นมีค่ามหาศาล
เป็นการชี้เส้นทางอันประเสริฐ
วาจาอันประกอบด้วยธรรมที่ออกมาจากปากผู้ใด
มีคุณค่าอันยิ่งใหญ่แก่ผู้ได้ฟัง
เทวดาทั้งหลายย่อมอนุโมทนาในถ้อยคำสุภาษิต
เพราะถ้อยคำสุภาษิตย่อมชี้นำไปสู่สวรรค์นิพพาน
ลายแทงที่นำไปสู่ขุมทรัพย์นั้นมีค่ามาก
ถ้อยคำที่ไร้แก่นสารถึงมีดนตรีประกอบก็ไร้ค่า
ถึงให้คนเสียงไพเราะที่สุดมากล่าวก็ไร้สาระอยู่ดี
บัณฑิตย่อมขวนขวายกล่าวถ้อยคำสุภาษิต
ถ้อยคำสุภาษิตนั้นมีค่ายิ่งใหญ่
การกล่าว เขียน เผยแพร่ถ้อยคำสุภาษิตนั้นเป็นบุญมหาศาล

บทที่ ๑๑๗

คนเรานั้นเกิดมาหลายภพชาติ
สะสมนิสัยเก่าหลายหลากอยู่ก้นบึ้งของใจ
เป็นฝ่ายดีบ้างเสียบ้างคละเคล้ากันไป
ไม่มีใครมีแต่ดีอย่างเดียว
ไม่มีใครมีแต่ชั่วอย่างเดียว
สิ่งดีที่เคยมีมาแล้วพยายามรักษาทำให้เจริญขึ้น
สิ่งชั่วที่เคยมีพยายามแก้ไขตัดรอนรื้อถอนออก
ถึงทำยากก็ต้องทำ
คุณค่าที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาคือได้พัฒนาตน
ถ้าไม่ได้แก้ไขสิ่งผิดจะไร้ค่า
ถ้าไม่ได้เพิ่มพูนความดีจะไร้ค่า
ถ้าโง่เท่าเดิมเลวเท่าเดิมจะไร้ค่า
จะเกิดมาเสียชาติเกิด
ชีวิตต้องดีขึ้นอย่าเลวลง
จงละชั่วประพฤติดีสร้างบารมีอย่าย่อท้อ
ทางเดินร้อยลี้เริ่มจากก้าวก้าวเดียว

บทที่ ๑๑๘

ในรถยนต์คันหนึ่งย่อมมีทั้งคันเร่งมีทั้งเบรก
เมื่อเวลาสมควรเหยียบคันเร่งต้องเหยียบคันเร่ง
เมื่อเวลาสมควรเหยียบเบรกต้องเหยียบเบรก
ถ้าเหยียบผิดเวลาจะเดือดร้อน
ชีวิตคนก็เหมือนกัน
ควรเร่งก็เร่ง ควรหยุดก็หยุด
ถ้าเร่งอย่างเดียวไม่รู้จักหยุดจะเดือดร้อน
ถ้าหยุดอย่างเดียวไม่รู้จักเร่งจะกลายเป็นท่อนไม้
ใช้ปัญญาจัดการให้ถูกต้องในกาลเทศะอันสมควร
ด่วนในกาลที่ควรด่วน
ช้าในกาลที่ควรช้า
หยุดนิ่งในกาลที่ควรหยุดหนึ่ง
เมื่อถึงเวลาควรหยุดให้หยุดนิ่งเหมือนก้อนหินท่อนไม้
อย่าหวั่นไหวต่อสิ่งเร้าที่มากระตุ้น
ถ้าบุคคลไม่รู้จักหยุดพอในโอกาสที่ควรหยุดพอ
จะทำให้กระบวนการในการก้าวไปข้างหน้ามีปัญหา
ควรหยุดต้องหยุด ควรพอต้องพอ
วางแผนการงานอะไรก็ตามอย่าทิ้งตัวหยุดตัวพอ

บทที่ ๑๑๙

คำพูดนั้นออกจากใจมาสู่ปาก
คำพูดที่ดีย่อมทำให้ใจหอมปากหอม
คำพูดไม่ดีย่อมทำให้ใจเหม็นปากเหม็น
คนเราฝึกอะไรก็เป็นได้ไม่ยาก
ฝึกหัดอะไรถ้าตั้งใจก็จะเป็นทั้งสิ้น
ฝึกพูดดีย่อมลิขิตชีวิตของตนให้เจริญรุ่งเรือง
ฝึกพูดร้ายย่อมลิขิตชีวิตของตนให้เสื่อมตกอับ
การพูดร้ายคือวจีทุจริตมี ๔ ประการ
พูดปดมดเท็จหลอกลวงปลิ้นปล้อน
พูดส่อเสียดยุยงให้คนแตกความสามัคคีทะเลาะวิวาทกัน
พูดคำหยาบคายด่าว่าให้เจ็บช้ำน้ำใจ
พูดเพ้อเจ้อส่งเดชหาแก่นสารใจความไม่ได้
วจีทุจริตทั้ง ๔ อย่างนี้บัณฑิตพึงละเสีย
เคยติดนิสัยมาแต่กาลใดก็ต้องแก้ไขให้ได้
คำพูดชั่วจะทำร้ายทำลายตน
คำพูดดีนั้นมีคุณหาประมาณมิได้

บทที่ ๑๒๐

ฐานรากที่จะรักษาความมั่นคงให้ชีวิตมนุษย์คือความดี
เพราะว่าความชั่วเป็นเครื่องกัดกร่อน
ความชั่วอยู่ที่ใดย่อมทำร้ายทำลายที่นั้น
ที่ใดพอกพูนความชั่วจะเหมือนระเบิดลง
จะเสียหายถูกทำลายสูญสิ้นทุกสิ่ง
อย่าเพียงป้องกันภัยจากภายนอก
ความชั่วนั้นทำร้ายทำลายคนออกมาจากภายใน
กำแพงใหญ่ก็ไร้ค่าถ้าศัตรูอยู่ในบ้าน
ความชั่วตั้งขึ้นที่ใจผู้ใดก็จะทำลายผู้นั้นอย่างแสนสาหัส
ผู้มีปัญญามากในโลกล้วนขวนขวายใฝ่ดี
ความดีคือเครื่องป้องกันความเสื่อม
ความดีประดุจเกลือรักษาเนื้อหัวใจ
รักษาใจไม่ให้เน่าด้วยความดี
ชีวิตพังไม่มีชิ้นดีเพราะความชั่ว

บทที่ ๑๒๑

เมื่อมนุษย์เกิดขึ้นมาในโลก
ความจำเป็นที่จะต้องนำอาหารเข้าสู่กายนั้นเป็นธรรมดา
มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องรับอาหารเข้าบำรุงเลี้ยงร่างกาย
ธรรมะนั้นคืออาหารบำรุงใจ
จิตใจจะสมบูรณ์ได้จำเป็นจะต้องมีอาหารบำรุง
ผู้ไร้ธรรมะจิตใจจะโหยหิวกระหาย
จะทุรนทุรายยากแสนเข็ญ
จะต้องอยู่ในโลกอย่างเดือดร้อน
มนุษย์ในโลกจำนวนมากไม่เห็นคุณค่าของอาหารใจ
นั่นเพราะไร้ปัญญา
คนไม่ฉลาดจึงทำให้ตนเองอดอยากหิวโหย
คนไร้อาหารกายจะสิ้นแรงจนตาย
คนไร้อาหารใจจะสิ้นความดีจนไปสู่อบายภูมิ
แม้ยังอยู่ในโลกก็หาความสุขไม่ได้
ธรรมะนั้นจำเป็นต่อมนุษย์อย่างยิ่งขาดไม่ได้
ใครคิดว่าธรรมะไม่สำคัญนั่นเพราะไร้ปัญญา
ไก่พบพลอยย่อมเห็นว่าไร้ค่า

บทที่ ๑๒๒

การทำหน้าที่นั้นให้ถือหน้าที่เป็นใหญ่
อย่าเอาความชอบความชังเป็นใหญ่
อย่าให้อารมณ์เป็นใหญ่
อย่าให้ความอยากเป็นใหญ่
จงทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ผลจึงจะออกมาสมบูรณ์
ถ้าอยากทำก็ทำ ไม่อยากทำก็เลิก
ถ้าอารมณ์ดีก็ทำ อารมณ์ไม่ดีก็เลิก
อย่างนี้การงานจะสำเร็จด้วยดีได้อย่างไร
จงทำตามหน้าที่ อย่าทำด้วยความอยาก
ปล่อยให้ความอยากเป็นใหญ่ในชีวิตจะเดือดร้อน
จะทำอะไรไม่สำเร็จ
จะไม่มีใครไว้ใจ
จงทำหน้าที่ตามหน้าที่ด้วยความเพียรและอดทน
ผลสำเร็จจะออกมาเอง
งานใหญ่แค่ไหนสำเร็จได้ด้วยความเพียรและอดทน
จงถือหน้าที่เป็นสำคัญ
อย่าถืออารมณ์เป็นสำคัญ

บทที่ ๑๒๓

ยิ่งคอยนั่งจับผิดผู้อื่นจะยิ่งทำให้กิเลสหนา
ผู้ปฏิบัติธรรมไม่มีหน้าที่คอยจับผิดผู้อื่น
แต่มีหน้าที่จับผิดตัวเอง
จับผิดตัวเองเพื่อแก้ไขให้ดีขึ้น
การฝึกจิตเหมือนกับการพายเรือทวนน้ำ
ถ้าเฉื่อยชาเชือนแชจะถอยหลังกลับที่เก่า
หน้าที่ของเราคือการพายเรือของเราเอง
ไม่ใช่การพายเรือคนอื่น
จงเข้มงวดต่อตนเองผ่อนปรนต่อผู้อื่น
ธรรมะจึงจะเจริญก้าวหน้า
ถ้าปล่อยปละละเลยตนเองคอยแต่จับผิดเพ่งโทษผู้อื่น
ธรรมะในใจเราจะฝ่อเหี่ยวแห้งตาย
อย่าคิดว่าเราดีแล้ว
ความดีอยู่ที่การพัฒนาแก้ไขตนเองอยู่เสมอ
ไม่ใช่อาบน้ำครั้งเดียวแล้วหายเหม็นไปตลอดชีวิต
ต้องทำความดีแก้ไขพัฒนาให้เป็นกิจวัตร
จึงจะเป็นที่พึ่งแก่ตนได้
จงเพ่งโทษตนเพื่อแก้ไขพัฒนาอยู่เสมอ

บทที่ ๑๒๔

อย่าคิดแต่จะไปจัดระเบียบโลก
ความดีทั้งหลายต้องเริ่มต้นที่เราเอง
จงจัดระเบียบตัวเองก่อนเป็นอันดับแรก
เขาร้ายมาเราต้องดีไป
เขาหลอกลวงมาเราต้องซื่อตรงไป
เขาโหดมาเราต้องเมตตาไป
เขาเห็นแก่ตัวมาเราต้องโอบอ้อมอารีไป
ความดีนั้นจงอย่าเกี่ยงให้คนอื่นทำก่อน
ผู้ที่เกี่ยงให้คนอื่นทำความดีก่อนคือคนชั่ว
คนดีคือผู้เจาะจงทำเรื่องดี
ไม่ว่าสถานการณ์เปลี่ยนไปอย่างไรก็ไม่ท้อ
จงชนะคนชั่วด้วยการทำความดี
จงชนะคนตระหนี่ด้วยการให้
ถ้ากัดตอบหมาจะกลายเป็นสุนัข
จงรักษาความดีเหมือนเกลือรักษาความเค็ม
สถานการณ์เปลี่ยนไปอย่างไรใจก็ไม่เปลี่ยน

บทที่ ๑๒๕

ในวันแดดร้อน
บุคคลย่อมแสวงหาร่มเงา
ในโลกที่แก่งแย่งชิงดีกัน
บุคคลย่อมแสวงหาความเมตตากรุณา
ความเมตตากรุณาย่อมแผ่ความร่มเย็นเป็นสุข
การเบียดเบียนต่อกันนำมาซึ่งทุกข์ร้อน
การแก่งแย่งชิงดีนำมาซึ่งความกระวนกระวาย
มนุษย์นั้นมิได้ต้องการเพียงแค่ปัจจัยสี่
ย่อมต้องการร่มเงาให้จิตใจได้พักอาศัย
ความซื่อสัตย์จริงใจย่อมนำความชุ่มเย็นมาให้
ความเมตตาอารีต่อกันนำมาซึ่งความสดชื่นรื่นเริง
ที่ใดไร้ซึ่งคุณธรรมที่นั้นไม่น่าอยู่
จงเผยแพร่คุณธรรมให้บังเกิดบนหัวใจชาวโลก
การเผยแพร่ธรรมเป็นทานทำให้โลกสงบสุข
การเผยแพร่ธรรมเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่น่าภาคภูมิใจ
เป็นต้นเหตุให้โลกร่มเย็นเป็นสุข

บทที่ ๑๒๖

ในการตัดต้นไม้
ขวานที่จะใช้ตัดต้องคม
แต่แรงกดกระแทกคมขวานก็สำคัญ
ถ้าไร้เรี่ยวแรงคมขวานจะไม่เจาะลึกเข้าไป
ปัญญาเป็นคมของขวาน
กำลังใจเป็นแรงที่ใช้ฟันต้นไม้
มีปัญญาอย่างเดียวทำงานไม่สำเร็จผล
จะต้องมีกำลังใจเป็นเรี่ยวแรงสำคัญ
ความพากเพียรไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค
ความอดทนไม่หวั่นไหวต่อสิ่งกีดขวาง
กำลังใจมุ่งมั่นที่จะก้าวหน้าไปในทางธรรม
ความมั่นคงไม่ล้มเลิกในจุดมุ่งหมายอันประเสริฐ
ความจริงจังจริงใจไม่เหลาะแหละ
ความก้าวหน้าทางธรรมจะเกิดขึ้นได้
ต้องมีกำลังใจใฝ่ต่อการฝึกฝนตน
ล้มลงไปต้องลุกขึ้นใหม่มาสู้
พลาดพลั้งหลายหนก็อย่ากลัว
ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น

บทที่ ๑๒๗

ความแข็งกร้าวนั้นใช้เป็นเครื่องมือทำลายล้างได้
แต่ไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือก่อสร้าง
ผู้ที่มีอุปนิสัยแข็งกร้าว
จะไม่สามารถสืบสานงานได้อย่างราบรื่น
ยิ่งไม่สามารถใช้ในการบำรุงรักษาได้
ผู้ทำงานใหญ่นั้นจะมีบุคลิกอ่อนน้อมถ่อมตน
สามารถยืดหยุ่นพร้อมรับฟังความเห็นผู้อื่น
ผู้นำที่ดีควรเป็นที่รวมความคิดดี ๆมาจากกลุ่มชน
ผู้นำที่ดีไม่จำเป็นต้องฉลาด
แต่ผู้นำที่ดีต้องรู้จักใช้งานคนฉลาด
ถ้าถือความคิดตัวเองเป็นใหญ่จะไม่มีโอกาสใช้ปัญญามวลชน
มหาสมุทรนั้นอยู่ที่ต่ำ
จึงเป็นแหล่งรวมของน้ำที่หลากหลาย
ตาน้ำบนเขานั้นอยู่ที่สูง
น้ำที่มีอยู่จึงไหลไปที่อื่น
อ่อนน้อมจะมีคุณประโยชน์ใหญ่
แข็งกร้าวจะไม่เหลืออะไร

บทที่ ๑๒๘

จงทำหน้าที่สมบูรณ์ต่อเบื้องบน เบื้องกลาง เบื้องล่าง
เบื้องบนคือผู้ที่เป็นใหญ่กว่าเราต้องให้ความเคารพ
เบื้องกลางคือผู้ที่เสมอเราต้องให้ความโอบอ้อมอารี
เบื้องล่างคือผู้ที่ต่ำกว่าเราจงเมตตาปราณีช่วยเหลือเกื้อหนุน
ถ้าทำหน้าที่สมบูรณ์ทั้งสามด้านชีวิตจะมั่นคง
จะมีที่หลบเร้นภัย จะมีที่อาศัย จะมีที่หยั่งเท้า
บัณฑิตย่อมทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์โดยธรรมต่อผู้เกี่ยวข้อง
หน้าที่ที่สมบูรณ์นั่นแลจะเป็นที่พึ่งพาอาศัยได้
ผู้ปฏิเสธการทำหน้าที่จะทำให้ชีวิตมีปัญหา
ผู้ทำหน้าที่ด้วยความเบื่อหน่ายจะทำให้ชีวิตไร้ประสิทธิภาพ
จงตั้งใจทำงานของตนอย่างเต็มเปี่ยมด้วยกำลังใจ
การทำงานอย่างไม่เต็มใจจะกลายเป็นคนไม่เต็มคน
สิ่งใดที่พูดออกมายิ่งสมควรทำให้ได้
คำพูดอย่างเดียวนั้นไม่ศักดิ์สิทธิ์
การกระทำนั่นแหละที่ทำให้คำพูดศักดิ์สิทธิ์
จงทำให้จริงแล้วจะได้ของจริง
ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์แล้วชีวิตจะสมบูรณ์

บทที่ ๑๒๙

วิ่งมาก็ช่างเหนื่อยนัก
หยุดพักเสียที
ความอยากนี้ย่อมขับให้เราวิ่งไม่จบ
พอได้อะไรมาก็เบื่อแล้ว
อยากได้อย่างอื่นใหม่อีก
ถ้าละความอยากเสียได้จะสบายอุรา
ไม่ต้องโหยหิวกระหาย
ไม่ต้องเป็นขี้ข้าความอยาก
รู้จักหยุดพอสันโดษมักน้อยบ้างดีกว่า
รู้จักขัดเกลาตนบ้างดีกว่า
แสวงหาแต่พอประมาณใช้เฉพาะเท่าที่จำเป็น
วิ่งตามความอยากก็เหมือนวิ่งคว้าเงา
เหน็ดเหนื่อยแต่ไร้ค่า
ดื่มน้ำทะเลแก้กระหายก็มีแต่กระหายยิ่งขึ้น
จงรู้จักชีวิตที่หยุดพอเสียบ้างจะเจอความเบาสบาย
ไม่หิวโหยกระหายเหมือนชีวิตที่คอยตอบสนองตัณหา

บทที่ ๑๓๐

ความละโมบโลภมากไม่รู้จักพอนั่นแลคือความจน
ความโลภทำให้หิวกระหายไม่จบสิ้น
ผู้หิวกระหายจะรวยได้อย่างไร
คนโลภมีสมบัติเท่าไรก็ยังไม่สมหวังในชีวิต
ผู้ไม่สมหวังในชีวิตจะรวยได้อย่างไร
คนโลภได้เท่าไรก็ยังไม่พอ
ผู้ยังไม่พอจะรวยได้อย่างไร
คนโลภมีเท่าไรก็ยังต้องการได้อีก
ผู้ยังต้องการได้อีกจะรวยได้อย่างไร
ผู้ที่ดูความรวยความจนที่สมบัติภายนอกชื่อว่าดูไม่ลึกซึ้ง
ดูให้จริงต้องดูไปถึงจิตใจ
ใจอิ่มก็รวย ใจหิวก็จน
อย่าวัดความรวยความจนที่วัตถุข้าวของ
คนจนที่สุดคือคนใจแคบ
คนอดอยากที่สุดคือคนไม่รู้จักความพอ
คนสิ้นไร้ไม้ตอกคือคนทรยศคดโกง

บทที่ ๑๓๑

ธรรมแท้จริงนั้นคือภาษาใจ
ไม่ใช่ภาษาหนังสือ
รสชาติของธรรมคือการนำไปปฏิบัติ
เมื่อนำไปปฏิบัติแล้วจะสัมผัสผลขึ้นที่ใจ
ความสุขสบายจากผลการปฏิบัติธรรมนั้นสุขสงบเย็น
เป็นสุขที่มีรสชาติประเสริฐ
ผู้นำธรรมไปปฏิบัติให้เข้าถึงเท่านั้นที่จะได้เสพรสชาตินี้
ผู้เรียนธรรมเพียงการอ่านเขียนท่องจำย่อมไม่รู้รส
การเรียนธรรมต้องนำมาฝึกฝนให้ลงสู่ใจ
ต้องนำมาปฏิบัติด้วยความเคารพในโอวาทศาสดา
ธรรมแท้จริงนำไปสู่การสละ
ไม่นำไปสู่การยึดมั่นถือมั่น
รสชาติของธรรมคือรสชาติของการสละ
ย่อมปลอดโปร่งว่างเบาร่มเย็นเป็นสันติสุข

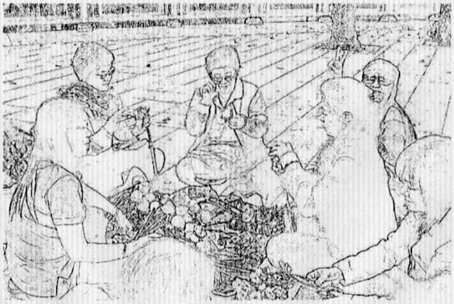

บทที่ ๑๓๒

เมื่อจิตใจโหดร้าย

โลกทั้งโลกจะปรากฏเป็นดังศัตรูคู่แค้น

ต้องหวาดระแวงกับทุกสิ่งรอบตัว

แม้นอนหลับพักผ่อนยังต้องหวาดสะดุ้ง

นอนอยู่ในปราสาทก็เหมือนนรก

กรรมสนองให้ผลชัดเจนตั้งแต่ชาติปัจจุบัน

ผู้คิดร้ายย่อมเปลี่ยนสภาพจิตใจตนเอง

เปลี่ยนจิตตัวเองให้ย่ำแย่ลงเรื่อย

คิดปรารถนาจะทำร้ายผู้อื่นความคิดนี้ก็มาทำร้ายใจตัวเอง

คิดให้ร้ายผู้อื่นนั่นคือให้ร้ายตัวเอง

คิดทำลายผู้อื่นนั่นคือทำลายตัวเอง

เมื่อจิตใจโหดร้ายก็หาความสุขใจไม่ได้

จงแก้จิตโหดร้ายคิดเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้

จงรู้จักการอโหสิ เมตตา อภัย

เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร

อดกลั้นดีกว่าอาละวาดออกมา

บทที่ ๑๓๓

แม่น้ำใดเสมอตัณหาความอยากย่อมไม่มี
แม่น้ำสายใหญ่ยามน้ำหลากมายังรู้จักเต็ม
แม่น้ำคือความอยากในใจถมเท่าไหร่ไม่เคยเต็ม
ผู้คิดถมความอยากด้วยการตอบสนองความอยากนั้นไม่ได้
ยิ่งตอบสนอง ความอยากก็ยิ่งเพิ่มพูน
จงรู้จักลดละขัดเกลาจิต
จงมีขอบเขตในการบำรุงบำเรอตน
บำเรอตนเกินประมาณจะมีปัญหาใหญ่
ตามใจตัวเองเกินไปจะกลายเป็นความเดือดร้อน
จงรู้จักประมาณ
จงเสพแต่พอดี
ลดละบ้างจะเจอสมดุลชีวิต
ทะยานอยากมาพร้อมกับปัญหานานับประการ
จงมีขอบเขต จะช่วยคลี่คลายปัญหาได้
ฝึกสละความอยากอยู่เสมอ จะพบชีวิตปลอดโปร่ง
อย่าคิดแต่ตอบสนองตัณหา เพราะมันไม่รู้จักพอ

บทที่ ๑๓๔

ทะเลรองรับแม่น้ำร้อยสายจึงยิ่งใหญ่
จงรู้จักถ่อมตนลงน้อมรับโอวาทจากนักปราชญ์ทั้งหลาย
รู้จักถ่อมตนน้อมรับจึงมีญาณปัญญากว้างขวางยิ่งใหญ่
เย่อหยิ่งถือดีดื้อด้านคือการสงวนรักษาความโง่
อยากเจริญต้องน้อมรับการขัดเกลาด้วยความเคารพ
อยากได้ดีต้องน้อมรับการฝึกฝนด้วยความอดทน
อยากรุ่งเรืองต้องยินดีรับคำกระหนาบจากครูบาอาจารย์
ไม่มีใครดีมาตั้งแต่ท้องพ่อท้องแม่
จะได้ดีเฉลียวฉลาดได้ด้วยการศึกษาเรียนรู้ฝึกฝน
รับโอวาทใดก็ไม่สู้รับโอวาทธรรม
ไม่มีอะไรขัดเกลาจิตมนุษย์ได้ดียิ่งกว่าธรรม
ฝึกฝนอะไรก็ไม่สู้การฝึกฝนปฏิบัติธรรม
รับคำกระหนาบจากใครก็ไม่สู้รับจากครูบาอาจารย์ทางธรรม
โอกาสที่ได้มาประสบพบธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นโอกาสประเสริฐ
พระธรรมจะสามารถเป็นที่พึ่งที่แท้จริงแก่ชีวิต
ผู้ใดไร้ธรรมจะเป็นทุกข์แสนเข็ญหาความสุขไม่ได้
มีชีวิตอันประเสริฐต้องดำรงชีวิตโดยธรรม
พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐยิ่ง

บทที่ ๑๓๕

ทำอะไรต้องรู้จักพอเพียง
มากมายเกินไปจะกลับเป็นพิษ
การแสวงหาความเหมาะควรภาษาธรรมเรียกว่าที่สัปปายะ
ที่สัปปายะคือไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป
สามารถนำมาใช้เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของตนได้
คนแต่ละคนนั้นมีจุดอ่อนกันคนละเรื่อง
สิ่งสัปปายะคือสิ่งที่มาช่วยแก้ไขจุดอ่อนให้เรา
เพื่อมาช่วยเหลือให้เราแก้นิสัยเสียของตัวเอง
ถ้าอยู่ที่ไหนใช้ของสิ่งใดหรือคบคนชนิดใดแล้วนิสัยเสียยิ่งขึ้น
ที่นั้นของนั้นคนนั้นควรเว้น
ถ้าเกี่ยวข้องกับที่ใดของใดคนใดแล้วนิสัยเสียเราลดลง
ควรเข้าใกล้ที่นั้นของนั้นคนนั้นให้มาก
แม้ถูกไล่หนีก็ควรหน้าด้านอยู่ไม่ควรรีบด่วนจากไป
สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือกัลยาณมิตรมิตรดีเพื่อนดี
บุคคลใดที่สามารถสอนธรรมเป็นตัวอย่างแนะนำเราได้
ควรเข้าไปหาท่านบ่อย ๆ แสดงความเคารพท่านประดุจบิดา
มารดา
แม้ถูกไล่ตะเพิดก็ควรหน้าด้านอยู่ไม่ควรรีบด่วนจากไป
กัลยาณมิตรนั้นหายาก จงเคารพเทิดทูนบูชาท่าน

บทที่ ๑๓๖

รสชาติของกามนั้นท่านเปรียบเหมือนสุนัขแทะกระดูก
เข้าใจว่าได้รับรสชาติอันน่าเคลิบเคลิ้ม
แท้ที่จริงเป็นรสชาติของน้ำลายตนเอง
คนเรานั้นจะมีความรู้สึกที่กายตนเท่านั้น
จะไม่มีความรู้สึกที่กายผู้อื่น
เข้าใจว่าได้รับสัมผัสที่น่าเร้าใจจากผู้อื่น
แท้ที่จริงเป็นความรู้สึกที่กายตนเอง
ฉะนั้นผู้ใฝ่หากามจึงถูกหลอกโดยธรรมชาติ
สำหรับผู้ใฝ่ธรรมนั้นย่อมตั้งใจจะแสวงหาตนเอง
ตั้งสมาธิและสติอยู่ในกายและใจตนเอง
ผู้ใฝ่หาธรรมจึงเจอสัจจะไม่ถูกหลอกโดยธรรมชาติ
ผู้ใฝ่หากามจะไปสู่เส้นทางทุกข์เดือดร้อน
ผู้ใฝ่หาธรรมจะไปสู่เส้นทางสุขสงบเย็น

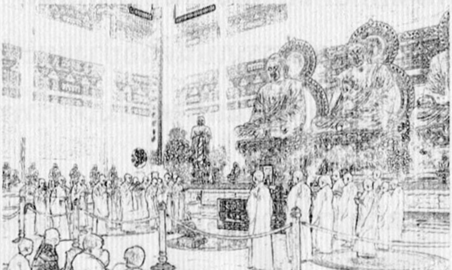

บทที่ ๑๓๗

ชีวิตที่ไร้สมบัติก็ไร้ความห่วงกังวล
ไร้ชื่อเสียงก็ไร้เรื่องวุ่นวาย
ไร้ยศศักดิ์ก็ไร้คนตีหน้าประจบสอพลอ
ไร้ความสามารถพิเศษก็ไร้เรื่องยุ่งยาก
ต่อให้มีอะไรมากมาย ในที่สุดก็หมดไปอยู่ดี
ไม่หมดตอนเป็น ตายแล้วก็หมด
ถ้าติดอะไรมาก ๆ เวลาจากจะทุกข์แสนเข็ญ
เราต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจเป็นธรรมดา
คนไม่รู้จักความไม่เที่ยงคือไร้ปัญญา
ความเป็นอนิจจังนั้นต้องเรียนรู้ไว้บ้าง
ถ้าหลงคิดว่าทุกสิ่งคงทนจะเดือดร้อนภายหลัง
สิ่งทั้งปวงเกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไป
อยู่กับความไม่เที่ยงนั้นคือเรื่องธรรมดาของสังขาร
ใครไม่รู้เรื่องนี้จะพลาดท่า
จะทุกข์เดือดร้อนอย่างแสนสาหัสเวลาความจริงปรากฏ

บทที่ ๑๓๘

โรคมะเร็งเกิดขึ้นที่กายว่าร้ายแล้ว
ยังไม่ร้ายเท่ามิจฉาทิฏฐิคือความเห็นผิด
ความเห็นผิดย่อมนำชีวิตตกต่ำไปทั้งชีวิต
เห็นผิดว่าบุญไม่มีบาปไม่มี
เห็นผิดว่าตายแล้วสูญ
เห็นผิดว่าไม่มีนรก ไม่มีสวรรค์
เห็นผิดดังนี้ย่อมไม่เกิดจิตศรัทธาในกุศลผลบุญ
ย่อมหลงผิดสร้างแต่บาปกรรม
ย่อมคิดชั่วไม่กลัวเกรงสิ่งใด
นี่เป็นภัยอย่างมหันต์
นำไปสู่เภทภัยนานับประการ
ทำให้ภพชาติตกต่ำ
เป็นการดำเนินไปสู่อบายภูมิ
มิจฉาทิฏฐิความเห็นผิดนั้นร้ายยิ่งกว่ามะเร็งร้าย
ผู้ใดตั้งอยู่ในมิจฉาทิฏฐิย่อมเป็นโทษอย่างใหญ่หลวง
กำลังเดินตกเหวโดยเข้าใจว่าเป็นทางไปสู่ที่รื่นรมย์
ท่านทั้งหลายจงศรัทธาในพระรัตนตรัย
จงเห็นโทษในบาปอกุศล จงใฝ่ในบุญกุศล
บุญบาปมีแน่ นรกสวรรค์มีแน่

บทที่ ๑๓๙

คำตำหนิติเตียนของบัณฑิตเหมือนพรจากฟ้า
คำด่าว่ากระหนาบของครูบาอาจารย์นั้นฟังไพเราะยิ่ง
ไม้เรียวของบุพการีช่วยให้ลูกได้ดี
อยากได้ดีต้องขวนขวายเข้าหาบัณฑิต
อ่อนน้อมถ่อมตัวเข้าหาท่าน
รอคอยรับคำกระหนาบอย่างเต็มใจ
คนเรานั้นเดิมทีเหมือนไม้ออกจากป่า
ถ้าไม่ถูกถากถูกขัดถูกไสจะสวยงามได้อย่างไร
ผู้เย่อหยิ่งถือดีต่อบัณฑิตกำลังขุดหลุมฝังตัวเอง
ผู้ไม่ยอมรับการขัดเกลาจะมีภัยอยู่ข้างหน้า
ในหมู่มนุษย์นั้นผู้ฝึกตนแล้วเป็นผู้ประเสริฐ
จงยินดีให้บัณฑิตด่าว่า
อย่ายินดีกับถ้อยคำชมเชยของคนพาล
คนโง่มาหาครูบาอาจารย์เพื่อต้องการคำชม
คนฉลาดแสวงหาครูบาอาจารย์เพื่อรับฟังคำตำหนิ
การชี้โทษของครูบาอาจารย์คือการชี้ขุมทรัพย์
พึงแสวงหาเข้าใกล้บัณฑิตแล้วรับโอวาทท่านโดยเคารพ

บทที่ ๑๔๐

งานแรกของผู้ปฏิบัติธรรมคือการขัดเกลาตนเอง
ถ้าไม่ทำงานแรกให้ลุล่วงก่อนงานอย่างอื่นจะเสียหายหมด
จะคิดขัดเกลาตนเองต้องรู้ข้อเสียของตนเองให้ชัด
ไม่มีความจำเป็นที่ผู้ขัดเกลาตนต้องไปรู้ข้อเสียของผู้อื่น
จงเลิกจับผิดคนอื่นให้ได้
จงให้อภัยในความผิดของผู้อื่นทุกเมื่อ
อย่าไปนั่งนับความผิดของผู้อื่น
ต่อผู้อื่นจงอภัย ต่อตัวเองให้เข้มงวด
ดูโทษตัวเอง อย่ามองโทษผู้อื่น
ดูโทษตัวเองเพื่อแก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้นทุกเมื่อ
อย่าไปดูโทษตัวเองเพื่อกลัดกลุ้มเศร้าหมองเสียใจ
จงฝึกฝนขัดเกลาตัวเองให้สำเร็จเป็นอันดับแรก
จึงจะสามารถไปฝึกฝนขัดเกลาผู้อื่นได้
ปอกมะพร้าวเป็นสักลูกหนึ่งลูกอื่นก็เหมือนกัน
ลูกแรกยังปอกไม่สำเร็จ อย่าเที่ยวแส่ไปปอกลูกอื่น
สอนตนเองยังไม่สำเร็จ อย่าเที่ยวแส่ไปสอนคนอื่น
ตัวเองยังว่ายน้ำไม่เป็นจะไปสอนคนอื่นว่ายน้ำได้อย่างไร
อย่าทำงานที่สองก่อนงานแรก

บทที่ ๑๔๑

สถานการณ์ในโลกดำเนินไปตามธรรมชาติธรรมดา
คนใจร้อนจะกระวนกระวายและตำหนิว่าช้าไป
สถานการณ์ในโลกดำเนินไปอย่างราบรื่น
คนจิตใจคับแคบจะหวาดระแวงว่ามีผู้มาเอาเปรียบ
สถานการณ์ในโลกดำเนินไปอย่างปกติ
คนโหดร้ายจะขัดหูขัดตาน่าออกไปทำลายล้างผลาญ
โลกนี้ขึ้นลงไปมาสูงต่ำตามวิถีทางที่เคยเป็น
จิตที่ต่างกันจะมองโลกออกมาในภาพต่างกัน
เจตนามุ่งหมายต่างกันก็จะมองโลกในมุมต่างกันไปอีก
โลกนี้เป็นอย่างเดียวกันจะต่างกันก็ที่จิตใจผู้มอง
ฉะนั้นมิจฉาทิฏฐิคือความเห็นผิดจึงเป็นโทษอย่างยิ่ง
สัมมาทิฏฐิคือความเห็นชอบจึงเป็นคุณเหลือประมาณ
จงสร้างใจให้ดีโลกนี้จึงจะสดใส
จงรับธรรมะของพระพุทธเจ้าเข้าสู่จิตใจ
จงดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันชอบ
โลกนี้จะกลายเป็นสถานที่โล่งเบาแก่ผู้มีจิตใจผ่องใส

บทที่ ๑๔๒

ถ้าจิตใจไม่ดีปราสาทที่อยู่ก็เหมือนขุมนรก
ถ้าจิตใจดีงามกระท่อมปลายนาก็ประดุจดังวิมาน
อยู่ที่ไหนก็ไม่สุขถ้าจิตใจไม่มีความสุข
หนีไปแห่งใดก็นำจิตใจที่มีปัญหาไปด้วย
บุคคลทั้งหลายหาที่อยู่สวยงามไม่เคยหาจิตใจดีงาม
ถ้าจิตใจไม่ดี ต่อไปทุกอย่างจะมีปัญหา
ถ้าจิตใจไร้ปัญหา เรื่องอื่นจะพลอยคลี่คลายไปด้วย
อย่าแสวงหาแต่สิ่งภายนอกปล่อยให้ใจหิวโซ
ถ้าจิตใจมีปัญหา ผู้นั้นจะทำลายทุกสิ่งที่มีอยู่
แม้แต่ชีวิตของตนเองยังทำลายได้ไม่ต้องพูดถึงสิ่งนอกกาย
เลี้ยงลูกอย่าเลี้ยงแต่เพียงร่างกาย
จงสั่งสอนธรรมะให้แก่เขาเหล่านั้นด้วย
ลูกหลานมีธรรม พ่อแม่จะพลอยสุขใจ
ลูกหลานไร้ธรรม ต่อไปจะนำเภทภัยมาให้
ปราสาทที่สร้างไว้ก็จะกลับกลายเป็นขุมนรกได้

บทที่ ๑๔๓

มีคนรักใคร่ชอบพอก็อย่าไปดีใจ
มีคนรังเกียจอิจฉาริษยาก็อย่าไปเสียใจ
คนเราอยู่ได้ด้วยการตั้งตนไว้ชอบ
ไม่ได้อยู่ด้วยการให้คะแนนของใคร
คนรักคนชังย่อมมีอยู่เสมอทุกกาลสถานที่
คนคิดช่วยเหลือเกื้อหนุนหรือทำร้ายทำลายก็มีตลอด
บัณฑิตย่อมฝึกฝนจิตใจไม่ให้หวั่นไหวทั้งเรื่องดีเรื่องเลว
ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด
อย่าหวั่นไหวเพราะการขึ้นลงของชีวิต
อย่าหวั่นไหวเพราะความรักความชัง
อย่าหวั่นไหวเพราะนินทาสรรเสริญ
จงตั้งตนไว้ชอบ
อย่าเกลือกกลั้วต่อปลักโสมมความชั่วร้าย
สร้างความดีและบุญกุศลอยู่เป็นนิจ
แล้วทุกอย่างจะราบรื่น
อุปสรรคอันใดก็จะพ้นไปได้

บทที่ ๑๔๔

ตัณหาเป็นนายที่โหดร้าย
อย่าตกเป็นทาสตัณหา
อย่าเป็นขี้ข้าความอยาก
อย่าเป็นลาโง่ให้กิเลสขี่
เป็นทาสของตัณหา ชีวิตเหมือนอยู่ในกองไฟ
แมลงเม่าบินเข้ากองไฟเพราะคิดว่าสวย
หารู้ไม่ว่าร้อนจนตาย
คนโง่เวลาเห็นอะไรจะรู้เฉพาะว่าสวย
ส่วนเรื่องมีทุกข์มีโทษนั้นคนโง่หาได้รู้ไม่
กามนั้นมีทั้งคุณและมีทั้งโทษ
เหมือนเลียน้ำผึ้งที่ปลายใบมีดโกน
คนโง่รู้จักแต่ว่าหวาน
ไม่รู้จักว่าจะโดนบาด
บัณฑิตเป็นผู้รู้แจ้งทั้งคุณทั้งโทษ
อยู่ในโลกอย่างผู้อาศัยโดยไม่ติดข้องด้วยความกระหายอยาก
ไม่ตกเป็นทาสตัณหา ไม่เป็นขี้ข้าความอยาก

บทที่ ๑๔๕

เมื่อจิตใจเป็นทุกข์
โลกนี้ก็ปรากฏเป็นที่ระทมขมขื่น
เมื่อจิตใจเป็นสุข
โลกนี้ก็ปรากฏเป็นที่สว่างสดใส
จิตใจย่อมมีอิทธิพลยิ่งใหญ่
จิตใจเป็นอย่างไรโลกนี้ก็จะปรากฏเป็นอย่างนั้น
การรักษาจิตจึงสำคัญยิ่งนัก
จิตนั้นมีอกุศลเป็นของแสลงมีบุญกุศลเป็นเครื่องรักษา
จงละความชั่วจงหมั่นประพฤติดี
จงขวนขวายให้ทานจงรักษาศีล
จงสวดมนต์ไหว้พระแผ่เมตตาเจริญกรรมฐาน
จงเว้นเพื่อนชั่วจงเข้าใกล้ผู้มีศีลมีธรรม
จงใฝ่สนใจศึกษาในธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
จงฝึกฝนขัดเกลาจิตเห็นโทษในความชั่วที่ตั้งขึ้นในใจตน
จงศรัทธาในกุศลความดีขวนขวายสร้างบุญไม่ย่อท้อ
เมื่อจิตใจดีงามก็จะเป็นสุข
โลกนี้ก็จะปรากฏเป็นรมณียสถาน

บทที่ ๑๔๖

ถ้าไม่ผ่านการทดสอบจะถือว่าเรียนจบได้หรือ
มารร้ายและศัตรูคือครูที่มาจัดการสอบไล่
อย่ามองแต่ว่าอุปสรรคนั้นคือโทษ
อย่ามองแต่ว่ามารนั้นคือผู้กีดขวาง
อย่ามองแต่ว่าศัตรูนั้นคือผู้มาทำร้าย
สีดำนั้นจะช่วยขับเน้นให้สีขาวโดดเด่น
คนชั่วจะมาช่วยให้ความดีที่เราขวนขวายอบรมปรากฏชัด
อย่าเสียเวลาไปในการน้อยใจเสียใจโกรธประชด
มารร้ายและศัตรูคือครูที่มาช่วยแจกข้อสอบ
เมื่อเจอปัญหาให้มองไปในมุมที่เมตตาและเห็นอกเห็นใจกัน
นั่นเป็นการยกจิตของเราให้สูงเหนือปัญหา
เมื่อถึงเวลาตัดสินจะสอบผ่าน
ไม่ว่าอะไรเสียหายก็อย่าให้จิตเราเสียหาย
รักษาจิตให้ผ่องใสเหมือนรักษาไข่ในหิน
ถ้าจิตเราดีงามปัญหาทั้งหลายจะแก้ได้หมด

บทที่ ๑๔๗

เมื่อพลั้งเผลอทำความชั่วขึ้นมา
ให้รีบออกมาขอโทษทำคืนและยอมรับผิด
พึงบอกกล่าวการสำนึกผิด
พึงประกาศโทษตน ปวารณาตัวเพื่อการแก้ไขสิ่งผิด
ความผิดที่ใหญ่ก็จะได้บรรเทาให้เล็กลง
ถ้าทำความชั่วแล้วปกปิดกลบเกลื่อนหมกเม็ดไว้จะมีโทษมาก
เพราะว่าปัญหาจะไม่ได้รับการแก้ไข
เรื่องเล็กน้อยจะกลายเป็นเรื่องใหญ่
ยิ่งปกปิดความชั่วจะยิ่งเป็นโทษเป็นภัย
ความชั่วนั้นจะมีโทษเล็กลงเมื่อเปิดเผย
ความชั่วจะมีโทษใหญ่ขึ้นเมื่อปกปิด
เมื่อสร้างความดีอย่าเที่ยวไปโอ้อวดโม้โฆษณา
อวดโม้มากคุณค่าของความดีนั้นจะเล็กลง
ถ้าทำความดีเพื่อโอ้อวดบุญกุศลจะน้อยลง
พึงทำความดีไม่ต้องโอ้อวดทำความดีอย่างปิดทองหลังพระ
บุญกุศลอันเป็นผลของความดีนั้นจะยิ่งใหญ่

บทที่ ๑๔๘

ในขณะที่เจอปัญหา
ในขณะที่เจอวิกฤตการณ์
ถ้าไม่รู้จะแก้ไขอย่างไร
นิ่งไว้เสียก่อนเป็นดี
อดทนอดกลั้นให้มั่นคง
อาละวาดโวยวายตีโพยตีพายจะยิ่งเสีย
ประชดประชันทำลายตัวเองจะยิ่งพัง
จงยอมรับความมีอยู่ของปัญหาแล้วหาสาเหตุ
พยายามเข้าไปแก้ที่เหตุอย่าแก้ที่ผล
อย่าหนีปัญหาอย่ากลบเศษแก้วด้วยขี้เถ้า
ค่อยค่อยแก้ปัญหาไปทีละเล็กทีละน้อย
ทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุดเสมอต้นเสมอปลาย
เรื่องไหนที่คุมไม่ได้อย่าเสียสมองไปกลุ้มกับมัน
จะได้เอาสมองส่วนนั้นมาคิดเรื่องที่เราคุมได้
ไม่มีปัญหาใดที่แก้ไม่ได้
ยกเว้นแต่จะไม่ยอมมามองความจริง ไม่ยอมแก้ปัญหา
คิดตามที่เหตุการณ์มันเป็นจริงดีกว่า อย่าคิดตามที่ฝันไว้

บทที่ ๑๔๙

เมื่อล้างมลทินความสะอาดย่อมปรากฏ
เมื่อละความชั่วความดีย่อมปรากฏ
จงถือว่าการละความชั่วเป็นการงานสำคัญของชีวิต
ชีวิตที่ไม่มีองค์ประกอบการละความชั่วจะเสียชาติเกิด
ถ้าไม่อาบน้ำให้ร่างกายสัก ๑ เดือนจะเดือดร้อนแค่ไหน
เคยขวนขวายอาบน้ำให้จิตบ้างหรือเปล่า
ศีลธรรมเป็นเครื่องชำระล้างจิต
ผู้ไม่สนใจศีลธรรม จิตจะเดือดร้อนทุรนทุราย
ชีวิตนี้ขาดอะไรก็ได้ แต่อย่าขาดศีลธรรม
ขาดศีลธรรรมจะหาความสุขแท้จริงในชีวิตไม่ได้
จะประสบความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัส
จิตนั้นเป็นนาย กายเป็นบ่าว
บุคคลในโลกนี้บำรุงบำเรอบ่าวแต่ปล่อยให้นายอดอยาก
ชีวิตนี้จึงไม่ประสบผลสำเร็จ
ไม่สามารถนำชีวิตไปสู่ความสุขที่แท้จริงได้
น่าสงสารที่เกิดมาเสียชาติเกิด

บทที่ ๑๕๐

จิตมนุษย์ทั่วไปนั้นมีธรรมชาติว่าไม่เคยเต็มอิ่ม
มีความต้องการมากยิ่งขึ้นอยู่เสมอ
การช่วยเหลือคนต้องช่วยจากน้อยไปสู่มาก
ถ้าช่วยอย่างมากแต่แรกแล้วเปลี่ยนมาน้อยจะถูกต่อต้าน
การปกครองคนนั้นต้องกระทำด้วยศิลปะ
การใช้พระเดชเข้มงวดต้องใช้จากมากมาสู่น้อย
ถ้าใช้จากน้อยไปสู่มากจะเกิดการต่อต้าน
ถ้าใช้จากมากมาสู่น้อยจะรู้สึกซึ้งถึงน้ำใจ
อย่าปกครองด้วยการให้รางวัลอย่างเดียว
อย่าปกครองด้วยการลงโทษอย่างเดียว
การให้รางวัลและการลงโทษต้องกระทำในกาลเวลาที่สมควร
ต้องมีความชอบธรรมเป็นที่ยุติ
นั่นจึงเรียกว่ายุติธรรม
ถ้ามีความชอบใจเป็นที่ยุติเรื่องราวจะไม่ยุติ
พระธรรมนั้นย่อมครองโลกอยู่หนึ่งเดียวไปตลอดกาล
ถ้าทำอะไรแล้วตอบไม่ได้โดยธรรมจะเดือดร้อนวุ่นวาย
ถ้าตอบได้โดยธรรมจะสงบร่มเย็น
ทำอะไรก็ตามจงอย่าฝืนความชอบธรรม
อย่าทำอะไรตามความชอบใจ

บทที่ ๑๕๑

ไม่จำเป็นเลยที่ต้องไปเป็นศัตรูกับคนชั่ว
คนชั่วย่อมสร้างศัตรูเพื่อตัวเองอยู่เสมอแล้ว
ไม่จำเป็นต้องเอาตัวเราไปเพิ่มจำนวนอีก
อย่าอนุญาตให้ความชั่วร้ายในโลกมาขัดข้องใจเราได้
บัณฑิตพึงตั้งจิตให้มั่นคงในการแผ่เมตตา กรุณา อภัย
จงขจัดจิตดวงที่อาฆาตเคียดแค้น
เรื่องเลวร้ายในโลกนี้มีมากเป็นธรรมดา
อย่าปล่อยให้ลามมาสู่ใจเรา
เมื่อประสบคนชั่ว คนเลว จงตั้งจิตเป็นอุเบกขา
ทำจิตให้เป็นกลาง วางเฉย นิ่งอยู่
บางทีคนที่เลวที่สุดอาจมาสอนธรรมขั้นสูงให้แก่เรา
จงตั้งจิตให้เสมือนดังแผ่นดิน
บุคคลทั้งหลายย่อมเทของดีบ้างชั่วบ้างลงบนแผ่นดิน
แผ่นดินย่อมไม่หวั่นไหว
จงทำจิตให้มั่นคง
โลกนี้แปดเปื้อนเป็นธรรมดาอยู่แล้ว
อย่าปล่อยให้จิตเราแปดเปื้อนไปด้วย

บทที่ ๑๕๒

อย่าหมกมุ่นกับอารมณ์อดีตอนาคตให้มาก
เพราะว่าจะทำให้จิตมีปัญหา
เรื่องในอดีตแก้ไขไม่ได้แล้ว
เรื่องในอนาคตยังทำไม่ได้
เรื่องในปัจจุบันทำได้เลย
นึกถึงอดีตแต่ละครั้งก่อให้เกิดความเครียด
นึกถึงอนาคตแต่ละครั้งก่อให้เกิดความกังวล
ระลึกถึงปัจจุบันไม่เครียดไม่กังวล
การเจริญสติพึงกำหนดอารมณ์ปัจจุบันให้มาก
รู้เรื่องราวมากมายก็ไม่สู้รู้ปัจจุบัน
รู้ปัจจุบันจะหมดทุกข์
รู้ปัจจุบันจะอิ่มเอิบ
รู้ปัจจุบันจะเบิกบาน
รู้ปัจจุบันจะผ่องใส

บทที่ ๑๕๓

ให้สมบัติใหญ่แก่ผู้ที่ไม่รู้จักพอ
ให้เหมืองทองคำสักเหมืองก็ไม่อิ่ม
ให้มากเท่าไหร่คนเช่นนี้ก็ไม่รู้จักบุญคุณ
ยังโกรธเกลียดเคียดแค้นว่าเราให้น้อยไป
เมื่อจิตของบุคคลนั้นไร้ธรรมะ
ให้เท่าไหร่ก็มิอาจเต็มได้
เพราะเหตุที่ไร้ธรรม
ราธะพราหมณ์ถวายข้าวทัพพีเดียวแก่พระสารีบุตร
พระสารีบุตรมีความกตัญญูสำนึกบุญคุณอย่างยิ่ง
เพราะว่าท่านรู้จักพอ
เมื่อรู้จักพอย่อมรู้สึกว่าของที่เขาเมตตาให้มาเป็นของใหญ่
เมื่อเห็นดังนี้จึงสำนึกบุญคุณอย่างยิ่ง
เมื่อจิตมีธรรมะย่อมทำให้รู้จักพอ
ธรรมะเป็นเหตุให้กลมเกลี่ยวรักใคร่ปรองดองกัน
อธรรมเป็นเหตุให้ขัดเคืองอาฆาตเคียดแค้นตอบโต้
อธรรมจะนำโลกไปสู่กลียุค
ธรรมะจะนำโลกไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข
จงแพร่ขยายออกไปซึ่งธรรมะอันจะทำให้โลกร่มเย็นเป็นสุข

บทที่ ๑๕๔

สุขและทุกข์เป็นแรงสะท้อนซึ่งกันและกัน
ที่ใดมีสุขมากที่นั่นจะมีทุกข์มาก
ที่ใดมีสุขน้อยที่นั่นจะมีทุกข์น้อย
บัณฑิตย่อมเห็นแจ้งสภาวะของธรรมชาติ
เห็นแจ้งความแปรปรวนเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง
จึงแสวงหาที่ไร้สุขไร้ทุกข์
ตราบใดที่ยังข้องในการเสวยเวทนาย่อมติดสุขติดทุกข์
สรรพสิ่งเป็นอนัตตาบังคับบัญชาไม่ได้
ปรากฏแก่ญาณปัญญาท่านผู้ปฏิบัติธรรมว่าเป็นมายา
สิ่งทั้งปวงเป็นเพียงความเกิดดับไร้ตัวไร้ตนไร้เราไร้เขา
เมื่อเห็นดังนี้ย่อมสละความยึดมั่นถือมั่นด้วยอุปาทาน
เมื่อเห็นแจ้งสภาวธรรมย่อมถอนอุปาทานในการเสพเสวยเวทนา
เมื่อไร้ตัวไร้ตนไร้เราไร้เขาจึงไร้สุขไร้ทุกข์
นั่นจึงเป็นความดับเย็นเป็นสันติธรรม
พระนิพพานย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

บทที่ ๑๕๕

หนทางยินดีต้อนรับคนหกล้ม

ความผิดพลาดเป็นครูมิใช่ตราบาป

เอาความผิดพลาดมาเป็นตราบาปจะไม่เกิดการแก้ไขพัฒนา

คนดีคือผู้แก้ไข

ได้มีโอกาสแก้ไขก็ดีที่สุดแล้ว

อย่าหวังว่าจะไม่ให้แปดเปื้อนเลย

อยู่ในโลกก็มีผิดพลาดเป็นธรรมดา

ความผิดพลาดไม่ใช่ความชั่ว

ไม่รู้จักคิดแก้ไขนั่นแลจึงชั่ว

ผ้าที่ไม่เคยเปื้อนเลยจะมีหรือ

เมื่อเปื้อนก็ซักให้สะอาดเปื้อนที่ไหนขยี้ตรงนั้น

ทุกสิ่งในโลกแก้ไขได้

ยกเว้นแต่จะไม่คิดแก้ไข

เมื่อเลิกละความชั่วก็จะกลายเป็นคนประเสริฐขึ้นมาได้

คนดีจะคิดแก้ไข คนไม่ดีจะคิดแต่แก้ตัว

บทที่ ๑๕๖

การเสแสร้งนั้นหลอกได้แต่คนอื่น
ไม่สามารถหลอกตัวเอง
มโนธรรมของทุกคนนั้นมีอยู่
ทำชั่วทำเลวนั้นฝืนมโนธรรม
เดือดร้อนอยู่ในใจของผู้ทำชั่ว
มโนธรรมของตัวเองจะลงโทษ
จะกระวนกระวายไม่สบายใจ
เวลาทำชั่วขึ้นมาไม่จำเป็นต้องมีใครรู้
มโนธรรมของตัวเองจะลงโทษเอง
ผู้ทำบาปจะหาความสุขใจไม่ได้
ถึงหน้าตาชื่นบานแต่อกตรม
บัณฑิตจึงมีความละอายต่อบาปเกรงกลัวต่อบาป
ไม่ยอมทำชั่วแม้ลับตาคนอื่น
เพราะให้เกียรติตัวเองที่ก็เป็นคน

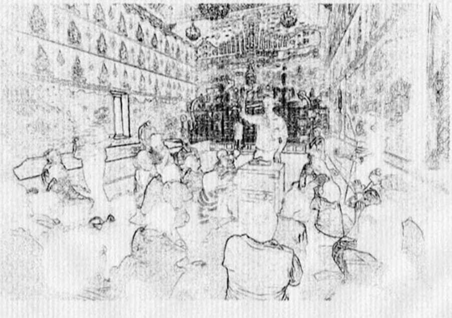

บทที่ ๑๕๗

เมื่อขึ้นสูงสุดจะคืนสู่สามัญ
เพราะปัญญาสูงสุดจึงแสดงออกซึ่งความกลมกลืน
เพราะรู้แจ้งสรรพสิ่งจึงเห็นว่าสิ่งทั้งปวงมีค่าเสมอกัน
เพราะรู้แจ้งโลกธาตุจึงไม่แบ่งแยกสิ่งทั้งปวง
ไร้เขา ไร้เรา ไร้เกิด ไร้ดับ
เมื่อมีเขาก็มีเรา เมื่อมีเราก็มีเขา
เมื่อมีเกิดก็มีดับ เมื่อมีดับก็มีเกิด
เมื่อไร้อุปาทานจึงไร้ความยึดมั่นถือมั่น
ไม่มีตัวตนสำหรับเป็นเราเป็นเขา
ไม่มีตัวตนสำหรับเกิดดับ
เมื่อไร้อุปาทานก็ไม่แสวงหาสิ่งใด
ไม่ต้องการบรรลุเป็นอะไร
เมื่อจิตไม่รอคอยสิ่งใด ปัจจุบันขณะจึงเป็นคำตอบ
ไม่ปรารถนาสิ่งใดอีก
รู้สึกถึงความสม่ำเสมอของโลกธาตุ
เมื่อขึ้นสูงสุดจะคืนสู่สามัญ

บทที่ ๑๕๘

ความดีที่เราทำไว้นั้นมีค่าทั้งสิ้น
แม้แต่ความดีเล็กน้อย
ความดีเล็กน้อยที่เราสร้างอาจช่วยแก้ปัญหาใหญ่ได้
อย่าประมาทในคุณค่าของสิ่งเล็กน้อย
กระเบื้องแตกรูเดียวอาจทำให้น้ำเจิ่งนองทั้งห้อง
ของเล็กน้อยนิดเดียวอาจเป็นสิ่งจำเป็น
ข้อดีบางอย่างของตัวเราอาจเล็กนิดเดียว
แต่อาจเป็นเล็กนิดเดียวที่ขาดไม่ได้
ความดีและความชั่วนั้นเป็นของที่ไม่ควรประมาทว่านิดเดียว
ดีนิดเดียวก็คือดี
ชั่วนิดเดียวก็คือชั่ว
ดอกมะลิดอกเดียวก็หอม
อุจจาระนิดเดียวก็เหม็นคลุ้ง
ดอกมะลิดอกเดียวกับอุจจาระนิดเดียวให้ความรู้สึกต่างกันไกล
ความดีและความชั่วนั้นไม่ควรถือว่านิดเดียว

บทที่ ๑๕๙

บัณฑิตเกิดมาสร้างความดีและประโยชน์สุขไว้ในโลก
โดยไม่เรียกร้องชื่อเสียงและผลประโยชน์
ท่านผู้ใฝ่ในการสร้างบารมีจะมีจิตน้อมไปในการให้
รื่นเริงในการสละมากกว่าครอบครอง
สมหวังในความไร้มากกว่าความมั่งคั่ง
ยินดีในการให้มากกว่าการรับ
ทำความดีโดยไม่คิดครอบครอง
ให้โดยไม่หวงห่วงอาลัย
เพลิดเพลินกับรอยยิ้มของคนอื่นมากกว่ารอยยิ้มของตนเอง
สร้างผลงานโดยไม่คิดถึงผลตอบแทนเข้าสู่ตน
ให้ได้แม้ของหวง
สละได้แม้คนที่รักมาก
จิตโปร่งเบาสบายหลังจากการให้นั้นคุ้มค่ากับของที่เสียไป
ลงความเห็นว่าใจนั้นสำคัญกว่าวัตถุธาตุทั้งปวง
เมื่อใจดีจะได้ที่พึ่งที่คนทั้งหลายหาพึ่งได้ยาก
กุศลที่เกิดขึ้นในใจจะเป็นที่พึ่งที่ถาวรมั่นคงมาก
ยิ่งศรัทธาก็ยิ่งปีติ ยิ่งปีติก็ยิ่งศรัทธา

บทที่ ๑๖๐

เวลาเกิดมาเราก็ไม่ได้เอาอะไรมาเลย
เวลาตายไปเราก็ไม่ได้เอาอะไรไปเลย
สมบัติทั้งหลายคือสิ่งที่ผ่านมาเพื่อจะผ่านไปทั้งสิ้น
แล้วจะหวงอะไรไว้เล่า
แล้วจะเสียดายอะไรเล่า
การให้ทานเพื่อสละนั้นคือบารมีที่สูงยิ่ง
ไม่ให้เพื่อทวงบุญคุณ
ให้แล้วไม่เสียดายภายหลัง
การสละเป็นรสชาติอันประเสริฐของการให้ทาน
ผู้ยินดีในการให้ทานย่อมยินดีในรสชาติของการสละ
ยินดีในการให้ยินดีในการสละก็เต็มอิ่มบริบูรณ์แล้ว
ไม่ต้องการสิ่งตอบแทนอย่างอื่นอีก
ท่านผู้มีปัญญาย่อมพยายามฝึกตนให้แกล้วกล้าในทาน
ได้ให้ก็พอแล้วไม่ต้องการสิ่งใดอีก
ไม่ต้องการแม้แต่คำขอบคุณ
ปรารถนายิ่งที่จะสร้างทานบารมีให้เต็มรอบ

บทที่ ๑๖๑

ผีสางเทวดาย่อมนับถือคนที่คุณธรรมในจิต
ย่อมไม่สนใจยศเกียรติตำแหน่ง
ตำแหน่งยศเกียรติสูงเพียงใด
เมื่อนั่งอยู่หน้ายมบาลสิ่งนี้ไม่มีค่า
ยศสูงแค่ไหนถ้ามีความชั่วก็ถูกถีบลงนรก
ในปรโลกวัดกันที่ความดีความชั่วเท่านั้น
จงหมั่นสร้างบุญกุศลทุกวันเดี๋ยวนี้
อย่ารอให้ตายไปเสียก่อนค่อยได้สำนึก
แล้วจะเสียใจว่าตอนมีชีวิตอยู่ทำบุญเอาไว้น้อย
มีชีวิตมีลมหายใจอยู่อย่าประมาทเชือนแช
เวลานี้ทำบุญได้ให้รีบทำ
จงหมั่นให้ทานรักษาศีลเจริญภาวนา
จงหมั่นสวดมนต์ไหว้พระแผ่กุศลแผ่เมตตา
อย่าต้องไปเศร้าโศกเสียใจในเมืองผี
ยามมีชีวิตไม่ทำความดีตายไปจะเดือดร้อน

บทที่ ๑๖๒

อย่ารับปากใครพล่อย ๆ
อย่าสัญญาใครไปส่งเดช
อย่ารับคำใครอย่างชุ่ย ๆ
อย่าบอกกล่าวคำหวานที่ไม่คิดทำจริง
คนเรานั้นจะโกรธแค้นที่สุดเวลาถูกหลอกลวง
จะบันดาลโทสะอย่างแรงเวลาถูกโกหก
ฉะนั้นการชอบหลอกลวงคือการสร้างศัตรู
การชอบโกหกคือการสร้างคู่อาฆาต
ซื่อสัตย์ซื่อตรงดีกว่า
ถึงแม้ถูกด่าแต่เขาจะไม่รังเกียจ
พูดความจริงออกไปดีกว่า
ถึงเขาโกรธแต่จะไม่เป็นคู่อาฆาต
คำหลอกลวงจะถูกเผยออกมาจนได้
คำพูดจริงจะประกาศความดีงามของผู้พูด
จงรักความจริงจงพูดคำสัจ

บทที่ ๑๖๓

สตินั้นจำเป็นต้องฝึก
เพราะสติเปรียบเหมือนผู้กุมบังเหียนม้า
เมื่อจิตออกนอกลู่นอกทางจะไปสู่อารมณ์อกุศล
จงใช้สติกำกับจิต
แล้วน้อมจิตไปสู่อารมณ์กุศลที่เราชำนาญ
การน้อมจิตไปสู่กุศลท่านสาธุชนควรรู้จักอนุสติสิบ
ระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์
ระลึกถึงคุณของศีล คุณของทาน คุณของธรรมะที่ทำให้เป็นเทวดา
ระลึกถึงความตาย พิจารณากายแยกกายออกเป็นส่วน ๆ
ระลึกถึงลมหายใจเข้าออก ระลึกถึงคุณของพระนิพพาน
อนุสติทั้งสิบนี้คืออารมณ์ที่ระลึกเพื่อให้จิตเป็นกุศล
พึงน้อมจิตไปสู่อารมณ์กุศลหลีกเว้นจากอารมณ์อกุศล
กุศลนำมาซึ่งความสุขความเจริญ
อกุศลนำมาซึ่งความทุกข์เดือดร้อน
พึงฝึกสติเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการนำจิตไปสู่อารมณ์กุศล

บทที่ ๑๖๔

ผู้นำที่มีผู้ตำหนิติติงมากนั้นไม่น่าเป็นห่วง
ถ้าหากไม่มีใครกล้าตำหนิติติงเลยนั้นแลน่าเป็นห่วง
ถ้าเราเผลอใส่กางเกงตูดขาด
มีคนบอกให้รู้ตั้งแต่อยู่ในบ้านย่อมดีกว่า
ดีกว่ารอคอยให้เดินรอบตลาดแล้วค่อยมีคนบอก
รู้ตอนอยู่ในบ้านถึงอายบ้างก็นิดหน่อย
ถ้ารู้ตอนอยู่กลางตลาดจะอายคนมาก
คนฉลาดย่อมตั้งคนรอบข้างไว้คอยบอกข้อบกพร่องของตน
มีความดีใจทุกครั้งที่รู้ข้อบกพร่องของตนเอง
โชคดีที่รู้เร็ว ถ้ารู้ปีหน้าจะซวยมากกว่านี้
ใครบอกข้อบกพร่องของเราให้ฟังจงขอบคุณเขาด้วยใจจริง
อย่ากลัวที่จะรู้ความจริง
จงกลัวว่าจะไม่รู้ความจริง
ความจริงแม้โหดร้ายแต่เมื่อรู้จะได้จัดการแก้ไข
รู้ตั้งแต่บัดนี้ความเดือดร้อนอาจจะไม่มาก
ถ้าหมกเม็ดเอาไว้จะกลายเป็นปัญหาใหญ่หลวง

บทที่ ๑๖๕

ถ้าหากถนนตรง
ย่อมสามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้ไกล
ถ้าถนนคดเคี้ยวเลี้ยวลด
ย่อมไม่สามารถมองไปได้ไกล
ถ้าจิตใจซื่อตรง
จะสามารถมองสัจธรรมได้ลึกซึ้ง
ถ้าจิตไม่ซื่อตรง
จะถูกบังไม่อาจเห็นสัจธรรมได้
ความซื่อตรงย่อมเกื้อหนุนความเจริญของญาณปัญญา
คิดจะบำรุงปัญญาต้องฝึกความซื่อตรง
อย่าคิดคดเพราะจะทำให้ปัญญาแคระแกร็น
สัจจบารมีย่อมเกื้อหนุนแก่ปัญญาบารมี
คุณความดีทั้งหลายย่อมเสริมเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน

บทที่ ๑๖๖

ผู้มีจิตใจใสสะอาดจะสามารถเมตตาได้แม้กระทั่งคนชั่ว
แต่คนชั่วจะไม่ยอมรับแม้กระทั่งคนดี
อิจฉาริษยาได้แม้กระทั่งผู้ที่มีพระคุณแก่ตน
หักหลังทรยศได้แม้กระทั่งผู้กำลังช่วยเหลือตน
ผู้ใฝ่ธรรมเห็นดังนี้เป็นอุทาหรณ์
จึงรักษาจิตตัวเองให้บริสุทธิ์อยู่เสมอ
ไม่โกรธเกลียดคนชั่ว
ไม่อาฆาตพยาบาทผู้ให้ร้าย
ความชั่วในโลกนี้มีอยู่มากแล้ว
อย่าปล่อยให้ลามเข้ามาสู่ใจเรา
รักษาจิตให้ดีงามไว้ดีกว่า
ถ้าจิตเราเสีย เราจะเดือดร้อนเป็นคนแรก
เราโกรธเกลียดใคร เราจะทุกข์เป็นคนแรก
รักษาจิตให้บริสุทธิ์นั้นมีค่ายิ่ง
จิตที่ดีงามนั้นมีค่ากว่าเพชรพลอยทั้งปวง

บทที่ ๑๖๗

ท่านผู้สั่งสมจิตด้วยเมตตา
ย่อมมีความปรารถนาดีต่อสรรพสัตว์ทั้งปวงเสมอกัน
ไม่แบ่งชั้นวรรณะไม่เลือกที่รักที่ชังไม่แยกมิตรศัตรู
สิ่งที่ทำให้คนใจกว้างที่สุดคือการแผ่เมตตาอัปปมัญญา
แผ่เมตตาโดยไม่เลือกเขตแดน
เมตตาอัปปมัญญานำมาซึ่งความสงบสันติแก่ชาวโลก
ถ้ายังแบ่งเขาแบ่งเราจะนำโลกไปสู่สันติไม่ได้
อุดมการณ์ใดที่ถือว่าพวกของตัวเองถูกเท่านั้น
อุดมการณ์นี้ไม่สามารถนำโลกไปสู่ความสงบสันติได้
พระพุทธศาสนาสอนเมตตาที่ไม่เลือกเขตแดน
ไม่แบ่งแยกพวกเราพวกเขา
เมตตาเสมอกันในสรรพสัตว์ทั้งปวง
ไม่แบ่งแยกเพื่อลำเอียง
พระพุทธศาสนาจึงเป็นอุดมการณ์ที่นำความสงบสันติมาสู่โลกได้
จงมีเมตตาต่อกัน
สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงล้วนเป็นเพื่อนร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตาย
จงอย่าเบียดเบียนกัน

บทที่ ๑๖๘

สิ่งใดใดในโลก
ถ้ารังเกียจจะติว่ามากไป
ถ้าชมชอบจะติว่าน้อยไป
ถ้าอยากหยุดจะติว่าเร็วไป
ถ้าอยากเคลื่อนจะติว่าช้าไป
คำพูดที่ประกอบด้วยความรักความเกลียดไม่ถือเป็นสัจจะได้
เมื่อมีความต้องการเพื่อผลประโยชน์ตนจิตจะลำเอียง
ขณะที่จิตเกิดการลำเอียงจะไม่เห็นสัจจะได้ชัดเจน
ผู้ปฏิบัติธรรมพึงละความเห็นแก่ประโยชน์ตน
จงอย่าถือว่าความเห็นของตนเท่านั้นที่ถูกต้อง
อย่าให้คะแนนว่าเรื่องของตัวเองสำคัญที่สุด
ทำความรู้สึกว่าตนเองเสมอกับสัตว์ทั้งปวงจึงจะเห็นสัจจะได้
การแผ่เมตตาเป็นอัปปมัญญาโดยไม่เลือกบุคคลนั้นมีประโยชน์มาก
ทำให้จิตเป็นกลางเสมอในสัตว์ทั้งปวงไม่ลำเอียงเข้าข้างใคร
เมื่อวางจิตดังนี้จะช่วยให้รู้แจ้งสัจจะได้ง่ายดาย
การเจริญอัปปมัญญานั้นช่วยให้บรรลุธรรมได้รวดเร็ว

บทที่ ๑๖๙

ถ้าหากยังมีความต้องการเพียงลาภยศชื่อเสียงในโลกมนุษย์
ชื่อว่ายังติดกับดักในโลกนี้อยู่
กับดักย่อมมีเหยื่อล่อที่น่าพอใจ
หย่อนเบ็ดเปล่าลงมาปลาไม่สนใจ
เมื่อมีเหยื่อลงมาในเบ็ดด้วยปลาจึงฮุบ
เหยื่อนั้นมีเพื่อให้ปลาเดือดร้อนมิใช่เพื่อผลประโยชน์
สิ่งที่สร้างความพอใจให้เราหลงติดคือเหยื่อในโลก
เหยื่อในโลกมีเพื่อความเดือดร้อนของชาวโลก
เหยื่อนั้นมีเพื่อให้เดือดร้อน มิใช่เพื่อผลประโยชน์
ติดข้องในสิ่งใดสิ่งนั้นจะสร้างความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัส
ต้องเวียนว่ายตายเกิดนับภพนับชาติไม่ถ้วนเพราะหลงเหยื่อ
ตกนรกหมกไหม้ก็เพราะเหยื่อในโลกอีกเหมือนกัน
ท่านผู้มีปัญญาตัดใจสละความยินดีในเหยื่อของโลก
สละสมบัติมากบ้างน้อยบ้างออกบรรพชา
ขวนขวายปฏิบัติเพื่อทำนิพพานให้แจ้ง
เมื่อเกิดมาก็มีกิเลสเหมือนคนทั้งหลาย แต่ขวนขวายสละละวาง

บทที่ ๑๗๐

ก่อนได้ดีต้องผ่านเส้นทางลำเค็ญ
ไม่มีมหาบุรุษท่านใดประสบผลอย่างง่ายราบรื่น
ต้องเจอปัญหาอุปสรรคกันทั้งนั้น
ปัญหาอุปสรรคใหญ่มีไว้รอมหาบุรุษใหญ่
ผู้มีบารมีสูงจะฝึกตนจากความทุกข์เข็ญ
ก่อนอรุณรุ่งก็เหมือนกับมืดมิดไปทุกทาง
แต่ตะวันก็มีกาลเวลาขึ้น
จงอดทนทำความเพียรอย่าย่อท้อ
สั่งสมความดีอย่างเสมอต้นเสมอปลาย
อย่าอ่อนแอท้อถอยเพราะอุปสรรค
น้ำสูงทำให้ก้านบัวสูง
คนเรายิ่งใหญ่ได้เพราะพยายามอดทนต่อสิ่งบีบคั้น
รักษาความดีให้มั่นคงอย่างเกลือรักษาความเค็ม
ในช่วงเวลาที่สิ้นไร้ไม้ตอกนั้น
ความดีจะเป็นที่พึ่ง

บทที่ ๑๗๑

การระเบิดโทสะนั้นเหมือนไฟไหม้ป่า
มอดไหม้จนสิ้นแล้วก็ทำให้กลับดีดังเดิมได้ยาก
กว่าจะเกิดป่านั้นยาวนาน
ไฟเผาผลาญใช้เวลานิดเดียว
มิตรภาพนั้นอาศัยกาลเวลานานบ่มเพาะขึ้น
อย่าทำลายลงง่าย ๆ
ระเบิดโทสะทีเดียวก็พังสิ้น
จะแก้คืนได้ยาก
ทำอะไรจงคิดหน้าคิดหลัง
อดกลั้นดีกว่ามุทะลุ
จงฝึกตัวเองให้รู้จักอดกลั้นอยู่เสมอ
อย่าทำตนให้คุ้นเคยกับการระเบิดอารมณ์
เสียหายไปแล้วไม่คุ้มค่ากับความสะใจที่ได้นิดเดียว
ขันติความอดทนข่มกลั้นและโสรัจจะความเสงี่ยม
นี่เป็นธรรมของบัณฑิต

บทที่ ๑๗๒

เมื่อถูกด่าว่าอย่างเจ็บแสบ
แกล้งทำเป็นโง่ฟังไม่รู้เรื่องยังดีกว่า
อย่าไปฉลาดทุกเรื่อง
แกล้งโง่บ้างจะให้คุณ
สิ่งในโลกนี้ไม่จำเป็นต้องดูทั้งหมด
แกล้งทำเป็นตาบอดบ้างจะให้คุณ
สิ่งในโลกนี้ไม่จำเป็นต้องฟังทั้งหมด
แกล้งทำเป็นหูหนวกบ้างจะให้คุณ
สิ่งในโลกนี้ไม่จำเป็นต้องพูดทั้งหมด
แกล้งทำเป็นคนใบ้บ้างจะให้คุณ
สิ่งในโลกนี้ไม่จำเป็นต้องจำได้ทั้งหมด
แกล้งทำเป็นลืมไปบ้างจะให้คุณ
สิ่งในโลกนี้ไม่จำเป็นต้องเข้าใจไปทั้งหมด
แกล้งทำเป็นโง่เขลาเบาปัญญาบ้างจะให้คุณ
สิ่งในโลกนี้ไม่จำเป็นต้องชนะไปทั้งหมด
แกล้งทำเป็นพ่ายแพ้อย่างหมดรูปเสียบ้างจะให้คุณ

บทที่ ๑๗๓

เมื่อทำความดีแต่ละครั้ง
จิตใจอิ่มเอิบเบิกบานปีติรื่นเริง
เมื่อทำความชั่วแต่ละครั้ง
จิตใจก็ห่อเหี่ยวเป็นทุกข์กระวนกระวายใจ
เส้นทางของความดีนั้นสว่างสวยใส
เส้นทางของความชั่วนั้นอับทึบหม่นหมอง
ความดีเมื่อทำแล้วผู้ทำย่อมภูมิใจ
จิตใจเป็นสุขร่มเย็น
อานิสงส์ของการสร้างความดีนั้นให้ความสุขใจก่อนอื่น
หลังจากนั้นจะนำมาซึ่งความประเสริฐอีกมากมาย
ใจย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของมนุษย์
ใจดีย่อมเกิดผลดีที่สุด
ใจเสียย่อมเกิดผลเสียที่สุด
เมื่อทำชั่วนั้นใจย่อมเสีย
เมื่อใจเสียแล้วจะเหลืออะไรเล่า
จงอย่าประมาทในชีวิต
ความตายก็รุกรนเข้ามา จะเอาอะไรเป็นที่พึ่ง

บทที่ ๑๗๔

สตินั้นให้ตั้งมั่นในปัจจุบันอารมณ์
ฐานที่ตั้งแห่งสติคืออารมณ์ปัจจุบัน
อารมณ์อดีตอนาคตไม่เป็นที่ตั้งแห่งสติ
กำหนดความรู้สึกที่กายจะได้ปัจจุบันอารมณ์
ความรู้สึกที่กายจะเป็นปัจจุบันอารมณ์ตลอด
จงกำหนดสติที่กาย
กำหนดสติที่ลมหายใจเรียกว่าอานาปานสติ
กำหนดสติที่การเคลื่อนไหวของกายเรียกว่าเจริญสติในอิริยาบถ
สติในปัจจุบันอารมณ์มีค่าอย่างยิ่งต่อท่านผู้ปฏิบัติธรรม
จะเป็นจุดเริ่มต้นแก่กรรมฐานทั้งหลาย
จะเป็นบ่อเกิดของธรรมทั้งหลายมีโพธิปักขิยธรรม ๓๗ เป็นต้น
ถ้าปล่อยใจไปอดีตอนาคตจะเป็นที่ตั้งแห่งธรรมไม่ได้
ปัจจุบันอารมณ์เป็นที่ทำงานของท่านผู้ปฏิบัติธรรม
ปฏิบัติไปถึงไหนก็อย่าทิ้งปัจจุบันอารมณ์
ปัจจุบันอารมณ์เป็นตาน้ำแห่งธรรมทั้งปวง

บทที่ ๑๗๕

เมื่อได้ผลประโยชน์อะไรแล้วหวงแหนเอาไว้เฉพาะตัว
ไม่รู้จักขวนขวายเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปัน
ผู้นั้นกำลังสร้างศัตรูแวดล้อมอยู่รอบตัว
กำลังพัฒนาสาเหตุของความตกอับให้เกิดขึ้น
เมื่อรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จะมีมิตรอยู่รอบตัว
สมบัติทั้งหลายเป็นของคู่โลก
เราเกิดก็ไม่ได้เอามา เราตายก็ไม่ได้เอาไป
รู้จักใช้สมบัติของโลกเพื่อสร้างมิตรภาพให้เกิดขึ้น
เป็นการลงทุนน้อยแต่ได้ผลประโยชน์คุ้มค่า
สมบัติของผู้ตระหนี่กลายเป็นของไร้ค่า
หวงแหนเอาไว้ก็ไม่สามารถนำเข้าโลงไปด้วย
เกื้อกูลผู้อื่นบ้าง ใจจะเกิดสุข
รู้จักแต่หวงแหนตระหนี่ จะมีแต่ความทุกข์

บทที่ ๑๗๖

คนทั้งหลายชอบลืมคนที่สำคัญที่สุดในชีวิต
ผู้นั้นคอยช่วยเราทุกเรื่องเราจึงไม่ใส่ใจ
เราคิดแต่จะเอาใจคนอื่นไม่เคยสนใจคนที่เป็นห่วงเราตลอด
เขาช่วยเราด้วยน้ำใจรักอันบริสุทธิ์เราเลยเห็นเขาเป็นของตาย
ของตายที่เราไม่ต้องสนใจใส่ใจเลยก็ได้
บุคคลผู้หนึ่งคิดจะปลูกต้นไม้
ขวนขวายแต่การบำรุงกิ่งใบไม่เคยสนใจบำรุงราก
บุคคลผู้นี้คือคนโง่เขลาเบาปัญญา
คนโง่จะไม่สนใจบำรุงคนที่เป็นต้นเหตุแห่งความเจริญ
คิดแต่จะเอาอกเอาใจคนอื่นโดยไม่เคยใส่ใจความรู้สึกของบุพการี
คนอกตัญญูในโลกนี้เป็นคนโง่เขลาเบาปัญญาทั้งสิ้น
ปลูกต้นไม้แต่ไม่เคยใส่ใจบำรุงราก
คนกตัญญูย่อมใส่ใจเอื้อเฟื้อบำรุงบุพการี
ความกตัญญูนั้นเกิดมาจากความเฉลียวฉลาด
ความกตัญญูนั้นกลั่นมาจากญาณปัญญาที่คมกล้าที่สุด
เพราะความโง่เขลาเบาปัญญาจึงกลายเป็นคนอกตัญญู
คนอกตัญญูคือคนโง่ คนกตัญญูคือคนฉลาด

บทที่ ๑๗๗

ความเห็นผิดนั้นมีโทษภัยใหญ่หลวงนัก
ทำให้หลุดคลาดไปจากทางเจริญ
ทำให้ต้องหลงไปสู่เส้นทางหายนะ
นำไปสู่ทิศทางลงเหว
เดินไปเส้นทางทุกข์โดยเข้าใจว่าเป็นสุข
ทำให้ต้องจับมีดทางคม
ถูกหลอกให้เอามือจับถ่านไฟ
ความเห็นผิดนั้นมีโทษภัยใหญ่หลวงนัก
ท่านผู้เป็นบัณฑิตพึงสมาทานสัมมาทิฏฐิให้มั่นคง
พร้อมทั้งเผยแพร่สัมมาทิฏฐิให้มั่นคงแพร่ขยายในโลก
ธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคลังของสัมมาทิฏฐิ
บัณฑิตย่อมมีศรัทธาในธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างมั่นคง
พยายามเกื้อหนุนให้พระธรรมแพร่ขยายตั้งมั่นมั่นคงในโลก
เพื่อประโยชน์อันสูงสุดแก่ตนและผู้อื่น
เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของโลกธาตุ
พระธรรมแพร่ไปที่ใดที่นั้นย่อมสุขเย็นเป็นอเนกประการ
สัมมาทิฏฐิช่วยมิให้โลกเข้าสู่กลียุค

บทที่ ๑๗๘

ชีวิตย่อมมีขึ้นมีลง ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน

สมบูรณ์พูนสุขอาจไม่อยู่ตลอด ความตกต่ำอาจมาเยือน

เวลาได้ดีมีสุขอย่าหลงระเริงลืมตน

อย่าคิดแต่จะตอบสนองความต้องการของตนฝ่ายเดียว

เมื่อเราได้ดีแล้วจงเปิดทางรอดให้คนอื่นบ้าง

จะทำให้เราไม่เจอทางตัน

เมื่อเราเป็นสุขแล้วจงช่วยให้คนอื่นพ้นทุกข์บ้าง

จะทำให้เราไม่เจอทางตกต่ำ

เมื่อเราอิ่มแล้วจงช่วยให้คนอื่นพ้นจากความหิวโหยบ้าง

จะทำให้เราไม่เจอความตกอับ

คนเรานั้นถ้าทำอะไรออกไป ก็จะได้กลับคืนมาอย่างนั้น

ถ้าเราใจดำกับผู้อื่น เขาก็จะใจดำกับเรา

ถ้าเราใจดีกับผู้อื่น เขาก็จะใจดีกับเรา

จงเมตตาต่อผู้อื่นบ้าง อย่าสนใจแต่ความต้องการของตนเอง

จงรู้จักอกเขาอกเรา เอาใจเขามาใส่ใจเรา

ผู้เห็นแก่ตัวจะไม่สามารถเจริญยั่งยืน

บทที่ ๑๗๙

อย่าไปกลัวผีที่ไหน
ผีที่ร้ายที่สุดอยู่ที่ใจเราชั่ว
เมื่อใจเราชั่วจะกลายเป็นผีร้ายเสียเอง
ต้องไปสู่อบายภูมิอันเป็นแหล่งรวมจิตวิญญาณชั้นต่ำ
ไม่มีใครสามารถทำให้เราลงสู่ที่ต่ำได้เท่ากับใจเราชั่ว
คนไร้ค่าจะกลัวแต่สิ่งเลวร้ายภายนอกไม่กลัวความชั่วในใจตน
เหมือนกับกลัวแดดร้อนภายนอกเลยเข้าไปหลบในบ้านที่ไฟไหม้
ถ้าบ้านไฟไหม้จะเดือดร้อนยิ่งกว่าโดนแดดเผา
ถ้าใจเราเลวก็เสียทุกอย่าง
ถ้าใจเราชั่วก็หาที่พึ่งอื่นไม่ได้
จงละอายต่อบาปในใจตน จงเกรงกลัวต่อบาปในใจตน
พึงมีศรัทธายิ่งยวดในการละชั่วประพฤติดี
ถ้าจิตเราดีชื่อว่าทำลายผีตัวใหญ่ไปเสียได้
เมื่อจิตเราดีก็คือการทำลายขุมนรกเสียสิ้น
อย่ากลัวอะไรให้มากกว่าความชั่วในใจตัวเอง
อย่าชื่นชมศรัทธาอะไรให้มากกว่าความดีในใจตัวเอง

บทที่ ๑๘๐

การสร้างกุศลนั้นให้ตั้งใจกระทำเพื่อพัฒนาจิต
อย่าทำกุศลเพื่อชื่อเสียงเกียรติยศ
อย่าทำกุศลเพื่อเอาหน้าเอาตา
ทำความดีให้บริสุทธิ์
จงมีศรัทธาในความดีแล้วทำไป
ทำความดีเพื่อความดี
เพราะว่าความดีนั้นสูงค่ายิ่งแล้ว
จะทำความดีเพื่อไปแลกของที่มีราคาต่ำกว่ากระนั้นหรือ
จงศรัทธาในความดี
แล้วความดีจะอุ้มชูเราอย่างอัศจรรย์
ธรรมะย่อมคุ้มครองรักษาผู้ประพฤติธรรม
ขอเพียงแต่ว่าทำให้จริง
ทำจริงได้ของจริง
ทำเล่นได้ของเล่น
ธรรมะของพระพุทธเจ้าสามารถท้าพิสูจน์ได้ทุกกาลสมัย
ขอเพียงให้เรามีศรัทธาจริงแล้วทำให้จริง
ประพฤติธรรมเพื่อธรรมอย่าเพื่ออย่างอื่น

บทที่ ๑๘๑

วันเวลาที่ผ่านมาของคนย่อมนำมาซึ่งประสบการณ์
จงสร้างสมประสบการณ์ด้วยอุดมการณ์แห่งความซื่อตรง
ใจคดย่อมจะนำไปสู่ประสบการณ์คด
ประสบการณ์คดย่อมนำไปสู่ชีวิตที่คด
มีชีวิตเสพสุขไปวันๆแต่หาความภาคภูมิใจไม่ได้
ชีวิตจะมีประโยชน์อะไร?
ถ้าระลึกถึงชีวิตตนเองแล้วต้องละอายแก่ใจทุกครั้ง
สมบัติที่คดโกงมาจะช่วยอะไรได้
ความซื่อสัตย์ซื่อตรงจะสร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองได้
ถึงไม่มีใครเคารพ ยังสามารถไหว้ตัวเองได้สนิทใจ

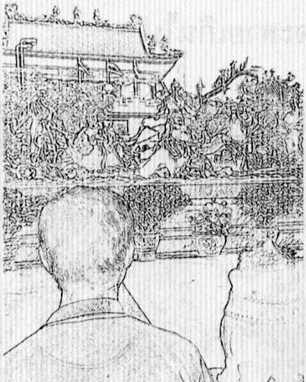

บทที่ ๑๘๒

ทุกครั้งที่เราทรยศคดโกง
จิตวิญญาณของเราจะซึมซับความเจ็บปวดเดือดร้อน
เพียงแต่ว่าบุคคลผู้นั้นไม่รู้สึกตัว
เมื่อบุคคลรับสารก่อมะเร็งเข้าสู่ร่างกาย
บุคคลผู้นั้นมิได้ทราบเลย
แต่ร่างกายกำลังดำเนินไปสู่ความเดือดร้อน
จิตวิญญาณของคนทุกคนโหยหาคุณงามความดี
แต่คนบางคนไม่มีปัญญาล่วงรู้
จึงทำแต่ความชั่วอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน
จิตวิญญาณของเขาย่อมเสื่อมคุณภาพลงทุกที
อบายภูมิคือจุดหมายของจิตวิญญาณที่เสื่อมคุณภาพ
จงรู้สำนึกก่อนที่จะสายเกินไป

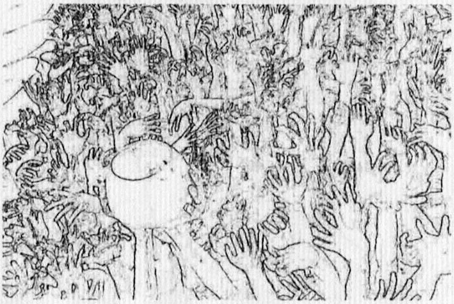

บทที่ ๑๘๓

ท่านผู้ใจสูงในโลกนี้จะสร้างประโยชน์ใหญ่แต่ใช้ชีวิตเรียบง่าย
เมื่อคิดจะช่วยเหลือส่วนรวมก็ยิ่งไม่อยากล่วงเกินผู้อื่น
เมื่อคิดจะให้ก็ยิ่งไม่อยากเอาเปรียบใคร
เมื่อคิดจะช่วยเหลือคนก็ยิ่งไม่อยากให้ใครเดือดร้อนเพราะตัวเอง
เมื่อเมตตายิ่งใหญ่จึงขวนขวายมอบสิ่งที่ตัวเองมีให้แก่โลก
โดยพยายามเรียกร้องทวงคืนให้น้อยที่สุด
เมื่อยิ่งให้ก็ยิ่งอยากสละ
เห็นรอยยิ้มคนอื่นแล้วปลื้มใจยิ่งนัก
เมื่อได้ช่วยใครก็ไม่คิดทวงบุญคุณ
ยิ่งใจสูงก็ยิ่งถ่อมตน
มีอะไรก็อยากจะให้ออกไปอย่างเดียว
สร้างประโยชน์ยิ่งใหญ่แก่มวลชน
แต่ใช้ชีวิตเรียบง่าย

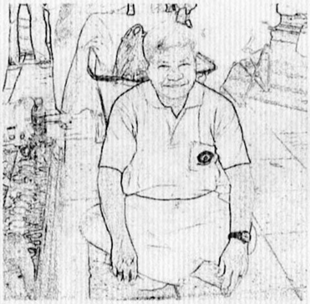

บทที่ ๑๘๔

ท่านผู้เป็นมหาบุรุษ
เมื่อกินอิ่มจะเป็นห่วงคนหิวโหย
ในยามลมหนาวจะเป็นห่วงผู้ไร้ผ้าห่ม
ท่านผู้เป็นมหาบุรุษย่อมมีจิตเมตตาหาประมาณมิได้
เมตตาผู้อื่นเท่ากับเมตตาตนเอง
เมตตาบุตรผู้อื่นเท่ากับเมตตาบุตรตนเอง
สามารถสละความสุขของตนได้เพื่อประโยชน์สุขของมวลชน
สามารถทนทุกข์ยากลำบากเข็ญแต่มิต้องการเบียดเบียนผู้ใด
ยินดีในการให้มากกว่าการครอบครอง
ยินดีในการสละมากกว่าการหวงแหน
ในใจของคนทุกคนก็มีท่านผู้เป็นมหาบุรุษแทรกอยู่
เพียงรอคอยวันเปิดประตูใจเชิญท่านออกมาเท่านั้น
คนธรรมดาอย่างเราก็ออกมาทำความดีที่ยิ่งใหญ่ได้

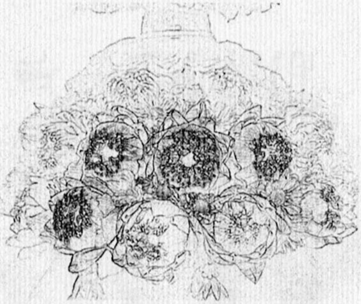

บทที่ ๑๘๕

อย่าไปสนใจว่าเดินมาถึงไหนแล้ว
จงสนใจว่าเดินไปในทิศทางขึ้นหรือทิศทางลง
มีแต่ความเพียรพยายามอย่างเดียวไม่ได้
จะต้องมีสัมมาทิฏฐิคือความเห็นชอบด้วย
เพราะว่าสัมมาทิฏฐิคือตัวนำส่งไปสู่ทิศทางขึ้น
จงรักษาตนให้อยู่ในทิศทางขึ้น
แม้จะต้องฝ่าฝืนสันดานเดิมอย่างยากลำบาก
เมื่อเดินขึ้นสู่ที่สูงจะต้องลำบากเป็นธรรมดา
แต่จะให้ผลอย่างคุ้มค่า
ลงที่ต่ำง่ายสบายก็จริงอยู่
บัณฑิตทั้งหลายหายินดีไม่
อดทนอดกลั้นในทางขึ้นดีกว่าเบาสบายในทางลง
ค่าของคนอยู่ที่การพัฒนาตน
เหนื่อยนักก็พักหน่อย
แต่อย่าเลิกล้ม

บทที่ ๑๘๖

อย่ามองโลกอย่างสุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่ง
สิ่งทั้งหลายเปลี่ยนแปลง
เรื่องราวทั้งหลายพลิกแพลงไปได้
สิ่งทั้งปวงเมื่อขึ้นสูงสุดจะต้องลง
เมื่อลงถึงที่สุดจะขึ้น
ขึ้นไปก็เพื่อจะลง ลงไปก็เพื่อจะขึ้น
ร้อนเพื่อจะเย็น เย็นเพื่อจะร้อน
ในที่เย็นจะมีร้อน ในที่ร้อนจะมีเย็น
ตะวันขึ้นสูงสุดจะต่ำลง
มืดถึงที่สุดอรุณจะฉายแสง
สิ่งทั้งปวงเมื่อมองด้วยปัญญาจะเห็นเป็นเพียงมายาภาพ
อย่าไปยึดสิ่งใดเป็นจริงเป็นจัง
สิ่งใด ๆ ก็ไม่เที่ยงแท้
แปรปรวนเปลี่ยนแปรได้ตลอด

บทที่ ๑๘๗

อย่าให้คะแนนในสิ่งใดว่าแน่นอนร้อยเปอร์เซ็นต์

ประสาทสัมผัสของมนุษย์นั้นอ่อนด้อยนัก

ความลำเอียงเข้าข้างตัวเองหรือเพราะสิ่งรักสิ่งเกลียดก็มีบ้าง

กระดาษห่อที่ทำให้ไม่อาจเห็นเนื้อในก็ด้วย

สิ่งเหล่านี้ทำให้การรับรู้ยังไม่แน่นอน

นอกจากนั้นสิ่งทั้งหลายยังไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงได้

ที่เคยดีก็เสียได้

ที่เคยเสียอาจได้รับการแก้ไขไปแล้ว

บัณฑิตรู้ความไม่เที่ยงของสิ่งทั้งหลายดังนี้

จึงเปิดช่อง "ไม่แน่" ไว้ให้ปัญญาด้วย

ที่ว่าแน่ ๆ อาจพลาดได้

แม้ตั้งทัพอยู่ในที่มั่นคงที่สุดแล้วก็จงอย่าปิดทางถอย

คนฉลาดจะเตรียมช่องทางไว้เผื่อความพลาดพลั้งที่คาดไม่ถึง

ไม่มีอะไรแน่นอนร้อยเปอร์เซ็นต์

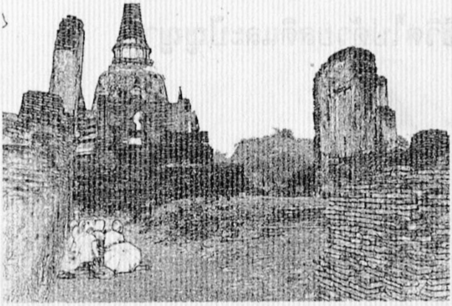

บทที่ ๑๘๘

ทางสายกลางที่พระพุทธเจ้าตรัสสอน
คือไม่สุดโต่งไปข้างใดข้างหนึ่ง
เมื่อรักชอบมากจะสุดโต่งไปข้างหนึ่ง
ย่อมหวงแหนหมกมุ่นผูกรัด
เมื่อเกลียดโกรธมากจะสุดโต่งไปข้างหนึ่ง
ย่อมอาฆาตเคียดแค้นหวังทำลาย
ขณะที่อยู่ในอารมณ์รักมากและโกรธมากย่อมไม่สนใจเหตุผล
ขณะนั้นปัญญาย่อมดับถูกเก็บไม่ได้ใช้งาน
สุดโต่งทั้ง ๒ ข้างย่อมเป็นหนทางผิดพลาด
พระพุทธองค์ตรัสสอนให้หลีกเลี่ยง
ควรนำจิตเข้าสู่เส้นทางสายกลางอันประกอบด้วยสติและปัญญา
ไม่โอนเอนไปตามความชอบความชัง
ทำหน้าที่ให้สมบูรณ์อย่างเต็มที่ไปตามเหตุและผลอันสมควร
ทางสายกลางจะนำไปสู่ความสำเร็จ
จงดำเนินชีวิตไปด้วยสติและปัญญา

บทที่ ๑๘๙

เวลามีปัญหาอะไรอย่าเพิ่งคิดให้ตัวเองกลุ้ม
เมื่อใจกลัดกลุ้มจะไม่มีแรงไปแก้ปัญหา
มีเรื่องราวอะไรขึ้นมาจงแก้ไขใจให้คลายทุกข์ก่อน
ใจที่ดีคือองค์ประกอบแรกในการแก้ปัญหาทั้งหลาย
ถ้ามีเครื่องมืออุปกรณ์ครบแต่ใจเสียหายจะทำให้ปัญหาใหญ่ขึ้น
จงมองโลกในแง่ดีไว้ก่อนจะคลายกลุ้ม
ปัญหาทั้งปวงมีทางออกเสมอ
เดิมทีเวลาเกิดมาเราไม่ได้เอาอะไรมาเลย
เมื่อสูญเสียอะไรไปบ้างจงอย่าเห็นเป็นเรื่องใหญ่
เมื่อยามใกล้ตายขาสองแขนสองยังบังคับบัญชาไม่ได้
ฉะนั้นถ้าควบคุมบงการอะไรไม่ได้จงอย่ากลุ้มให้มาก
มีโอกาสได้สัมผัสสายลมแสงแดดก็ดีแล้ว
จะไปเอาอะไรให้มาก
จงทำจิตให้ผ่องใสแล้วทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด
นี่คือเคล็ดลับของการแก้ปัญหาใหญ่

บทที่ ๑๙๐

ต้องมีเมตตาประกอบกับอุเบกขาจึงช่วยคนสำเร็จ
ถ้ามีแต่เมตตาจะตะบี้ตะบันช่วย
เขาจะระแวงถึงจุดประสงค์การช่วยของเราว่าต้องการอะไร
หรือมิเช่นนั้นก็เกินเลยกาลเทศะทำให้การช่วยไม่เป็นผล
จงรู้จักนิ่งวางเฉยเพื่อดูตาม้าตาเรือดูกาลเทศะ
จงรู้จักสงบนิ่งรอคอยโอกาสอันสมควรที่จะเข้าไปช่วย
คิดแต่จะตะบี้ตะบันช่วยจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี
เขาไม่ต้องการกินข้าวเราไปเคี้ยวข้าวบ้วนใส่ปาก
เขาไม่ต้องการกลืนอาหารเราเอาไม้ไปกระทุ้งคอ
ทำอย่างนี้ก็ได้แต่เขาจะไปอ้วกทิ้ง
คิดช่วยใครต้องรู้จักนิ่งเฉยสงบรอคอยโอกาสอันเหมาะด้วย
จะปล่อยให้เมตตาออกไปทำงานส่งเดชไม่ได้
ต้องใช้อุเบกขาความวางเฉยไปกำกับมีปัญญาไปควบคุม
ต้องยอมรับด้วยว่าสัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม
แม้เราปรารถนาดีต้องการช่วยใครแต่ถ้าเกินวิสัยก็ต้องวางเฉย
อย่าเอาเมตตาไปฝืนกฎแห่งกรรมที่ว่าทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว
จะไม่สามารถฝืนได้สำเร็จ แล้วเราจะต้องเดือดร้อนด้วย

บทที่ ๑๙๑

ตื่นเต้นอย่างมาก

เมื่อเรื่องตื่นเต้นผ่านไปจะรู้สึกเศร้าสร้อยอย่างแรง

ลิงโลดอย่างมาก

เมื่อเรื่องลิงโลดผ่านไปจะรู้สึกเหงาหงอยอย่างแรง

เป็นสุขอย่างมาก

เมื่อเรื่องเป็นสุขผ่านไปจะรู้สึกเป็นทุกข์อย่างแรง

ผู้ที่อยู่ในวิถีชีวิตที่บำรุงบำเรอตนอย่างยิ่งมิใช่จะดี

ธรรมชาติชีวิตของมนุษย์นั้นเหมือนสปริง

ยิ่งดึงออกไปยาวจะยิ่งหดเข้ามาอย่างแรง

ผู้มีชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมจึงเป็นโรคประสาทกันทั่วหน้า

อยู่อย่างพอเพียงมักน้อยสันโดษดีกว่า

เรียบง่ายจึงจะพบสุขเบาสบาย

ตื่นเต้นลิงโลดจะพบสุกเร่าร้อนแผดเผา

ชีวิตที่เรียบง่ายอย่างธรรมชาติธรรมดาเป็นที่พอใจของบัณฑิต

มีมากก็รู้จักให้ทานออกไปบ้าง

เสพเสวยมากมิใช่ของดี

ปรนเปรอบำรุงบำเรอจะเป็นพิษร้ายแก่จิตใจในภายหลัง

บทที่ ๑๙๒

ความสดชื่นรื่นเริงและความเศร้าโศกเสียใจนั้นเป็นมายา
บัณฑิตย่อมตั้งจิตเป็นกลาง
ไม่หวั่นไหวขึ้นลงต่อสถานการณ์ใด ๆ
เป็นผู้ทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์อย่างซื่อสัตย์
มีความภาคภูมิใจที่ได้สร้างประโยชน์สุขแก่มวลชน
ไม่สนใจความมากน้อยของผลประโยชน์ตอบแทนส่วนตน
เป็นผู้มีสายตายาวไกลจึงคิดให้มากกว่ารอคอยรับผล
ผู้สร้างโลกจะเข้มแข็งขึ้นทุกวัน
ผู้เสพเสวยโลกจะอ่อนแอลงทุกวัน
อยู่ที่ใดก็ตามจึงคิดแต่จะให้ คิดแต่จะช่วยเหลือเกื้อกูล
สิ่งที่เราให้ออกไปนั่นแลมีอานิสงส์ยิ่งใหญ่ในใจของผู้มีศรัทธา
จงศรัทธาในความดีแล้วกระทำอย่าย่อท้อ
การได้สร้างประโยชน์ต่อผู้อื่นจะเติมเต็มใจของบัณฑิต
ชีวิตที่ได้มีโอกาสให้จะอิ่มเอิบเบิกบานใจด้วยปีติ
คนที่ร่ำรวยบุญกุศลนั้นจิตใจจะเป็นสุขยิ่ง
คนที่ร่ำรวยเงินทองนั้นไม่แน่ว่าจิตใจจะมีความสุข
อย่าท้อแท้ท้อถอยในการสร้างความดี

บทที่ ๑๙๓

ผู้โลภมากในทรัพย์สินคือพวกบ้าหอบฟาง
ผู้โลภในชื่อเสียงเกียรติยศคือพวกติดใจเสียงกบเขียด
ผู้ไม่รู้อนิจจังเข้าใจว่าสมบัติในโลกมีอยู่จริง
ทั้งที่สิ่งทั้งปวงเป็นมายา
ล้วนผ่านมาผ่านไปไม่มีใครเอาไปเมืองผี
ล้วนแต่เป็นมายาภาพฉาบฉวย
หลงติดไปก็เพราะไร้ปัญญา
จะนำพาทุกข์เข็ญมาให้
มีอะไรมากมายไม่สู้อยู่อย่างมักน้อยสันโดษ
มีสมบัติกองท่วมหัวไม่สู้การประพฤติขัดเกลา
พวกมีสมบัติมากก็ยิ่งโหยหิว
อะไรก็เต็มได้แต่ตัณหาความอยากไม่มีเต็ม
โหยหิวกระหายอยากได้ไม่รู้จบไปจนตาย
ถ้าไม่รู้จักพอยิ่งมีมากก็ยิ่งเครียด
อยู่อย่างไร้ จะรู้สึกว่าเจอแก่นแท้ของชีวิต
รู้จักพอเพียง จะพบสุขอยู่แค่เอื้อม
อย่าเป็นพวกวิ่งไล่จับเงาตนเอง

บทที่ ๑๙๔

กายนี้เวลาเกิดมาก็ไม่ได้เอามาเวลาตายไปก็ไม่ได้เอาไป

เป็นดินน้ำไฟลมของโลกมาประกอบเพื่ออาศัยใช้ชั่วคราว

ตั้งแต่ศีรษะจรดเท้าไม่มีตัวเราของเราเป็นเพียงธาตุของโลก

เมื่อจิตวิญญาณมาเกิดในโลกมนุษย์ย่อมนำธาตุของโลกมาประกอบ

จิตวิญญาณมาอาศัยเพื่อเป็นเครื่องมือใช้งานในโลกมนุษย์

เมื่อใดที่หมดเวลาในโลกมนุษย์ก็ทิ้งร่างกายซึ่งเป็นเครื่องมือไว้

ย่อมสมมุติกันว่าตาย แท้จริงไม่มีใครตายเป็นเพียงทิ้งเครื่องมือไว้

เมื่อบุคคลกินข้าวย่อมหยิบเอาช้อนมาใช้งานเมื่อเลิกกินก็ทิ้งช้อนเอาไว้

ช้อนเป็นเครื่องมือสำหรับใช้งานเมื่อเลิกใช้งานก็ทิ้งเอาไว้ตรงนั้น

เช่นเดียวกับจิตวิญญาณที่ทิ้งกายเอาไว้แล้วไปเกิดในภพภูมิอื่น

เมื่อบุคคลกินข้าวเสร็จทิ้งช้อนเอาไว้เราจะร้องไห้กับช้อนหรือไม่

กายนี้เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อใช้งานในเมืองมนุษย์เมื่อหมดเวลาก็ทิ้งไป

กายนี้เป็นธาตุของโลกไม่มีตัวเราของเราไม่มีคนสัตว์หญิงชาย

ผู้มีวิปัสสนาปัญญาย่อมถอนอุปาทานความยึดมั่นออกจากกาย

กายนี้ไม่ใช่ของเราเป็นเพียงเครื่องมือมาอาศัยใช้ในเมืองมนุษย์

เมื่อจิตวิญญาณหมดเวลาที่จะเสวยภพภูมิของมนุษย์ก็ทอดทิ้งร่างกายไว้

ธาตุสี่ดินน้ำไฟลมย่อมสลายคืนไปสู่โลก

ไม่ได้เอามาไม่ได้เอาไปไม่ใช่ตัวเราไม่ใช่ของเรา

จงพิจารณาให้เห็นซึ้งถึงความจริงอย่าหลงมัวเมาอยู่

จงถอนความยึดมั่นถือมั่นออกจากกายให้ได้

จะนำจิตไปสู่วิมุตติหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

บทที่ ๑๙๕

จะเกณฑ์ให้สภาพแวดล้อมบริสุทธิ์เพื่อเรานั้นเป็นไปไม่ได้

ธรรมชาติของโลกนี้คือความบกพร่อง

ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา คือข้อบกพร่อง

อย่าแสวงหาสิ่งสมบูรณ์แบบเพราะว่าจะผิดหวัง

การแสวงหาสถานปฏิบัติธรรมที่ได้อย่างใจเราทุกอย่างนั้น

ถ้ามัวแต่หาจะไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติธรรม

ในที่บกพร่องนั่นแหละจงฝึกฝนตนเองไปก่อน

ความสมบูรณ์แบบจะไม่กระตุ้นให้เกิดกลไกของการปฏิบัติธรรม

ในความบกพร่องจะทำให้ได้พบทุกข์

ผู้ใดเห็นทุกข์ผู้นั้นเห็นธรรม

ปัญญาจะมากับสถานการณ์ขัดข้องขัดแย้ง

ชีวิตที่ราบรื่นไม่นำพาให้เกิดปัญญา

ความราบรื่นทำให้กลายเป็นคนอ่อนแอ

จงฝึกฝนการกำหนดสติในปัจจุบัน

ราบรื่นหรือขัดข้องก็จงกำหนดสติลงในปัจจุบัน

อย่าแสวงหาสถานการณ์ จงเรียนรู้ด้วยการหยั่งรู้ในปัจจุบัน

การปฏิบัติธรรมนั้นมิใช่เพื่อครอบครองโลก

จึงไม่ต้องไปจัดระเบียบโลก

การปฏิบัติธรรมนั้นหยั่งรู้โลกเพื่อรู้แจ้งโลกและไม่ทุกข์กับโลก

บทที่ ๑๙๖

ที่ใดมีสิ่งดีจะมีสิ่งชั่วไปแอบแฝง
นี่เป็นเรื่องธรรมดา
ที่ใดมีคนดีมากที่นั้นย่อมเป็นที่ยอมรับนับถือ
มวลชนย่อมเห็นดีเห็นงามเคารพศรัทธา
สถานที่นั้นย่อมสมบูรณ์ด้วยลาภผล
เมื่อมีลาภผลคนชั่วย่อมอาศัยแอบแฝงมาหากิน
คนชั่วย่อมเข้ามาเพื่อแอบคนดีใช้บังหน้า
เมื่อใช้คนดีบังหน้าย่อมช่วยให้หากินคล่อง
ฉะนั้นที่ใดมีคนดีจะมีคนชั่วมาแอบแฝงเป็นธรรมดา
อย่าปล่อยให้เรื่องคนชั่วที่มาแอบแฝงทำให้เราหมดกำลังใจ
สังคมจะเสียหายถ้าคนดีท้อแท้
ยิ่งมีคนชั่วแทรกเข้ามาคนดียิ่งต้องสร้างความดีให้หนัก
อย่าท้อแท้ท้อถอยถอดใจเลิกสร้างความดี
มิเช่นนั้นสังคมจะยิ่งพัง
คนชั่วย่อมมีหน้าที่ทำลายนั่นเป็นเรื่องธรรมดา
เราจงสมาทานการเป็นผู้สร้างต่อไปอย่าท้อแท้
เมื่อมีโรคอย่าหมดกำลังใจที่จะกินยา
ถ้าไม่กินยาจะเดือดร้อนหนักยิ่งขึ้นไปอีก

บทที่ ๑๙๗

กฎธรรมดาของโลก
มีเหตุต้องมีผล
การเชื่อว่ามีเหตุต้องมีผลนั่นคือสัมมาทิฏฐิ
การเชื่อดังนี้นำมาสู่ปัญญาญาณอันยิ่งใหญ่
เป็นปัญญาอันเห็นชอบ
เมื่อสร้างเหตุแล้วผลย่อมเกิดแน่
เมื่อสร้างเหตุชั่วแล้วผลชั่วย่อมเกิดแน่
เมื่อสร้างเหตุดีแล้วผลดีย่อมเกิดแน่
ไม่ต้องสงสัยลังเล
เมื่อไม่สงสัยลังเลย่อมสร้างเหตุดีอย่างมั่นใจ
ย่อมมีความศรัทธาในการละชั่วทำดีอย่างแรงกล้า
สร้างเหตุดีอยู่เสมอชีวิตย่อมดีขึ้นแน่
ไม่สร้างเหตุชั่วชีวิตย่อมไม่ตกต่ำ
สร้างเหตุเช่นไรผลย่อมตามมาเช่นนั้น
อย่าลังเลสงสัยในกฎแห่งสัจธรรม
ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วไม่อาจหลีกพ้นไปได้

บทที่ ๑๙๘

ที่ใดมีผลประโยชน์มากที่นั่นจะมีอันตรายมาก

ที่มีค่ามากก็จะมีอันตรายมาก

นี่คือโทษของสมบัติในเมืองมนุษย์

สมบัติในโลกมนุษย์ไม่ใช่สมบัติชนิดที่ไร้ปัญหา

ที่ใดมีสมบัติที่นั่นจะมีปัญหา

ที่ใดมีสมบัติที่นั่นจะวุ่นวาย

ที่ใดมีสมบัติที่นั่นจะอันตราย

บางทีคนไม่ผิดแต่ผิดที่ครอบครองสมบัติ

เพราะครอบครองสมบัติจึงเป็นเป้าให้ถูกทำร้ายทำลาย

สมบัติจะนำมาซึ่งภัย

สมบัติในเมืองมนุษย์มากับความหวาดหวั่นพรั่นพรึง

มากับความเป็นห่วงเป็นใยทุกข์กังวลไม่เป็นอันกินอันนอน

บัณฑิตทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้นย่อมเห็นโทษในมนุษย์สมบัติ

ย่อมพยายามตัดอาลัยในมนุษย์สมบัติ

เพราะสมบัติในเมืองมนุษย์มีโทษมาก

ท่านผู้มีปัญญาจึงขวนขวายสร้างบารมีเพื่อเป็นปัจจัยแก่นิพพานสมบัติ

บทที่ ๑๙๙

เมื่อลำบากอย่าหมดกำลังใจ
อย่าคิดว่าชะตาชีวิตกลั่นแกล้ง
อย่าน้อยใจเสียใจโกรธประชดชีวิต
คนเราทนได้ทุกอย่าง
เว้นเสียแต่ว่าจะไม่ยอมทน
คนเราทำได้ทุกอย่าง
เว้นเสียแต่ว่าจะไม่ยอมทำ
ฝึกตนเองให้ขี้บ่นจะกลายเป็นคนน่ารำคาญ
ฝึกตนเองให้อดกลั้นจะกลายเป็นคนน่านับถือ
ชาวโลกจะนับถือคนอดได้ทนได้
สายตาชาวโลกจะมองดูว่ามีค่า
ทำอะไรไปตามอารมณ์ตีโพยตีพายนั้นง่ายนิดเดียว
แต่จะไม่เกิดประโยชน์อะไรแก่ชีวิต
เกิดมาฝึกตนดีกว่าปล่อยตัวเองส่งเดชเหมือนสวะลอยน้ำ
ถ้าไม่อดทน สักวันจะกลายเป็นเศษสวะ

บทที่ ๒๐๐

ความดีและความชั่วที่คนทำ
จะประกาศตัวต่อโลกธาตุ
เราทำความดีที่ใดทำชั่วที่ใด
มันจะประกาศตัวเองให้ได้ยินกระเทือนโลกธาตุ
ไม่มีประโยชน์ในการพยายามปกปิดความชั่ว
ความชั่วที่เราทำย่อมล่วงรู้ไปตลอดโลกธาตุ
ในบัญชีที่เมืองนรกก็จดไว้อย่างละเอียดลออทุกขั้นตอน
ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องประกาศอวดอ้างความดี
ความดีที่เราทำย่อมล่วงรู้ไปตลอดโลกธาตุ
ในบัญชีที่แดนสวรรค์ก็จดไว้อย่างละเอียดลออทุกขั้นตอน
ความชั่วไม่ทำเสียเลยดีกว่า
จงหลีกเลี่ยงการทำชั่วเหมือนหลีกเลี่ยงเสือร้าย
จงมีความละอายต่อบาปเกรงกลัวต่อบาป
ความดีจงทำให้มาก
จงศรัทธาในความดีและบุญกุศล
จงพยายามละความชั่วทำความดีให้ถึงพร้อม
จะเกิดมาไม่เสียชาติเกิด

บทที่ ๒๐๑

ความมีค่าชักนำมาซึ่งศัตรู

ความสวยงามชักนำมาซึ่งผู้ข่มเหง

ชื่อเสียงดีงามชักนำคนชั่วมาอาศัยบังหน้าหากิน

ต้นไม้มีค่าจะถูกตัดโค่น

สมบัติในโลกมนุษย์นำมาซึ่งปัญหานานับประการ

บัณฑิตสละสมบัติในโลกออกบรรพชา

ความขาดแคลนภายนอกสร้างจิตอิ่มเอิบภายใน

อยู่อย่างไร้สร้างความมั่งคั่งในจิต

มักน้อยสันโดษสร้างจิตที่ร่ำรวย

ความรู้จักพอสร้างความเต็มอิ่มให้จิต

การสละนำมาซึ่งจิตใจที่กว้างขวางใหญ่โต

การแผ่เมตตาส่งความปรารถนาดีไปตลอดโลกธาตุ

มิใช่ปรารถนาความสุขเฉพาะตนแต่เพื่อสรรพสัตว์ทั้งปวง

วางจิตเสมอในตนและผู้อื่น

รักตนเองเช่นไรก็รักบุคคลอื่นเพียงนั้น

พระพุทธเจ้าอัศจรรย์จริง พระธรรมอัศจรรย์จริง พระสงฆ์อัศจรรย์จริง

การรับพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันสูงสุดเป็นความชาญฉลาดที่สุด

บทที่ ๒๐๒

อย่าดีแต่ปาก
ต้องทำให้จริง
คนเรานั้นศักดิ์สิทธิ์อยู่ที่การกระทำ
ไม่ใช่ศักดิ์สิทธิ์อยู่ที่คำพูด
เมื่อพูดจริงทำจริง
คำพูดจึงจะพลอยศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมา
คำพูดของคนพูดจริงทำจริงมีสัจจะเท่านั้นที่ศักดิ์สิทธิ์
อย่าพูดอะไรส่งเดช
บุคคลผู้ที่พูดแล้วไม่ทำคือการประกาศลดราคาคำพูดตนเอง
ถ้ามีสัจจะคำพูดจะกระเทือนฟ้าดินได้
ผู้มีสัจจะอธิษฐานในสิ่งใดก็ศักดิ์สิทธิ์
สัจจบารมีและอธิษฐานบารมีนั้นเกื้อกูลต่อการบรรลุธรรม
จำเป็นที่ผู้ปฏิบัติธรรมต้องสร้างสมอบรม
บารมีทั้งสองนี้จะช่วยให้ตัดกิเลสได้เด็ดขาด
คนกลับกลอกจะทำอะไรเด็ดขาดได้หรือ

บทที่ ๒๐๓

ของบางอย่างในโลกแม้ว่าเป็นของดี
แต่คนเลวก็สามารถเอาไปใช้เพื่อการทำความชั่วได้
ของบางอย่างในโลกแม้ว่าเป็นของเลว
แต่คนดีก็สามารถเอาไปใช้เพื่อการทำกุศลได้
เมื่อปัญญาเกิดก็สามารถทำประโยชน์ได้ในทุกสภาวการณ์
ไม่มีสิ่งใดที่ดีถาวร ไม่มีสิ่งใดที่ชั่วถาวร
ไม่มีคนใดที่ดีถาวร ไม่มีคนใดที่ชั่วถาวร
สิ่งทั้งหลายทั้งปวงในโลกนี้เป็นไปตามเหตุปัจจัย
บัณฑิตย่อมเป็นผู้ไม่ประมาท
ย่อมขวนขวายสร้างเหตุดีปัจจัยดีอยู่เสมอ
ไม่นอนใจกับความดีที่สร้างไว้แล้ว
ไม่นอนใจกับความชั่วที่ละไปแล้ว
ถ้าหากประมาทเมื่อใดก็สามารถพลาดท่าได้เสมอ
บัณฑิตย่อมรักษาจิตเหมือนควบคุมพวงมาลัยรถ
ไม่ประมาทเชือนแชแม้สิ่งเล็กน้อย
ประมาทเพียงเสี้ยววินาทีอาจนำหายนะใหญ่มาได้

บทที่ ๒๐๔

ศีลและทานย่อมเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน
ศีลย่อมควบคุมจิตให้อยู่ในขอบเขต
ทานย่อมช่วยให้จิตมีตัวสละละวาง
เมื่อรู้จักสละละวางก็ไม่ต้องการสิ่งเกินพอดี
การให้ทานทำให้รักษาศีลได้ง่ายขึ้น
การรักษาศีลก็ช่วยให้บำเพ็ญทานได้ง่ายขึ้น
ท่านจึงกล่าวว่าการให้ทานนั้นถ้าผู้ให้มีศีลด้วยอานิสงส์ยิ่งมาก
เพราะว่าทานและศีลย่อมเสริมฤทธิ์ซึ่งกันและกัน
ผู้ยินดีในศีลควรยินดีในทานด้วย
ผู้ยินดีในทานควรยินดีในศีลด้วย
จะช่วยเกื้อหนุนความเจริญทางธรรมอย่างใหญ่หลวง
การสละนั้นช่วยให้รอดพ้นจากภัยทั้งปวง
การรักษาศีลช่วยให้สงบสันติร่มเย็นอย่างถาวรมั่นคง
ทานและศีลนั้นย่อมเป็นรากฐานแก่คุณธรรมทั้งปวง
ท่านผู้บำเพ็ญทานและศีลจะบรรลุถึงทุกสิ่งที่พึงประสงค์
แม้ปรารถนานิพพานก็จะเข้าถึงในไม่ช้า

บทที่ ๒๐๕

เมื่อเราหวังดีคิดจะสั่งสอนให้ผู้อื่นได้ดี
จงให้พอประมาณที่เขาจะรับได้ด้วย
ถ้าให้มากเกินขนาดเขาจะรับไม่ได้
เกิดผลร้ายมากกว่าผลดี
เวลาเดินจูงเด็กจำเป็นต้องก้าวเท่ากับก้าวของเด็ก
ถ้าเราจูงเดินตามอำเภอใจเด็กจะล้มหัวแตก
ป้อนอาหารเด็กต้องได้ขนาดปากเด็ก
คำใหญ่เกินไปจะมีปัญหา
หวังดีกับใครก็จริงต้องดูวาสนาเขาด้วย
ถ้าช่วยหรือให้เกินวาสนาที่เขาจะรับได้ปัญหาจะเกิด
หาตัวพอเหมาะพอดีให้เจอแล้วช่วย
ทำจิตเป็นกลาง ๆ ไม่ยินดียินร้ายแล้วช่วย
อย่าช่วยใครอย่างตะบี้ตะบันช่วย
เพราะว่าจะพังมากกว่าสำเร็จผล
เมื่อปรารถนาดีกับใครต้องเอาปัญญามากำกับด้วย

บทที่ ๒๐๖

คนที่ขอขอขอจนพอนั้นไม่มี
เพราะว่ายิ่งขอก็ยิ่งหิว
เมื่อจิตหิวจะพอได้ที่ไหน
ยิ่งตั้งหน้าตั้งตาที่จะขอก็ยิ่งจน
เมื่อกระหายหิวอยู่จะไม่จนได้อย่างไร
รู้จักพอเมื่อไหร่ก็รวยเมื่อนั้น
คิดให้บ้างเถิดตัวพอจะเกิดขึ้นที่ใจ
ตัวพออยู่ที่ใดที่นั่นจึงจะมีความรวย
รวยหรือจนให้ดูที่ใจอย่าดูที่เงิน
มีเงินมากเท่าไหร่ถ้ายังหิวกระหายก็ยังจนอยู่

บทที่ ๒๐๗

เมื่อเราทำความชั่วขึ้นมา
แม้แต่ตัวเราเองก็ไม่สามารถพึ่งพาอาศัยความชั่วนั้นได้
แล้วจะเป็นที่พึ่งแก่คนอื่นได้อย่างไร
เมื่อเราสร้างความดีขึ้นมา
ความดีนั้นเราจะพึ่งได้
แล้วยังจะเป็นที่พึ่งแก่คนอื่นได้ด้วย
ความดีงามเท่านั้นที่จะอุ้มชูโลกอยู่ได้
ความชั่วช้าเลวทรามไม่สามารถจะอุ้มชูสิ่งใดได้
ท่านทั้งหลายจงศรัทธาในความดีศรัทธาในบุญกุศล
จงสร้างความดีขึ้นมาในใจตน
แล้วเผยแพร่ความดีออกไปให้กว้างขวาง
โลกนี้จึงจะร่มเย็นเป็นสุข
อยากให้โลกนี้ดีงามให้เริ่มต้นที่ใจตนเป็นอันดับแรก

บทที่ ๒๐๘

บัณฑิตผู้ฝึกใฝ่อยู่ในการสร้างบารมี
เป็นผู้ยินดีในการให้มากกว่าเรียกร้องขอ
สนใจในการสละมากกว่าการยึดครอง
ปรารถนาความเป็นสุขของผู้อื่นมากกว่าตนเอง
เบิกบานอย่างยิ่งในการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ชื่นชมในทานการสละเป็นยิ่งนัก
เมื่อให้สิ่งใดไปย่อมไม่เสียดายภายหลัง
ไม่ให้เพื่อเอาหน้า
ไม่ให้เพื่อเรียกร้องผลประโยชน์
ศรัทธาในกุศลจิตมากกว่าวัตถุข้าวของ
แม้ประสบทุกข์ยากเพราะการให้แต่ใจยังปีติซาบซึ้งในทาน
เจตนาในการจาคะของท่านผู้รู้แจ้งธรรมเป็นเช่นนี้
ท่านจะติดข้องโลกในที่ใด?

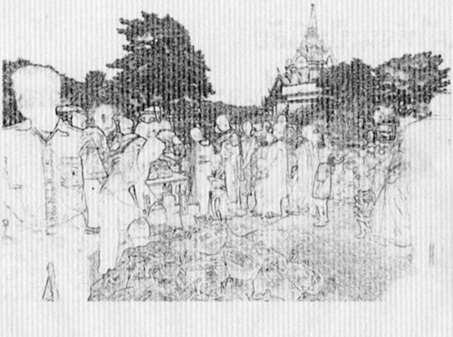

บทที่ ๒๐๙

ขุนพลที่กล้าหาญที่สุดจะออกมายอมรับผิดเป็นคนแรก

จะซื้อใจคนได้ก็ตอนที่ออกมารับผิดมิใช่ตอนรับความดีความชอบ

แม้ความดีความชอบที่สร้างขึ้นมาเอง

ก็หัดยกให้คนอื่นไปบ้าง

ให้ได้หัวใจคนมาก่อนอย่างอื่นจะตามมาเอง

คนที่ใจกว้างกว่าผู้อื่น

ฝูงชนจะปล่อยให้ขึ้นสู่ที่สูงอย่างเต็มใจ

ไม่มีใครยอมใครถ้าหากไม่เคยซึ้งใจกันมา

คนที่คิดแต่เอาผลประโยชน์เข้าตัวเองใครจะยอมรับ

ตัวเองยังภูมิใจตัวเองได้ยาก

คนอื่นจะไม่ชังน้ำหน้าคนเห็นแก่ตัวได้อย่างไร

ยังไม่รู้จะทำอะไรก็จงฝึกการเป็นผู้ให้เอาไว้ก่อน

เพราะว่าบารมีทั้งหลายเริ่มต้นด้วยทาน

ฝึกตนเป็นผู้ให้จนเป็นนิสัย

แล้วความประเสริฐอย่างอื่นจะทยอยตามมาเอง

บทที่ ๒๑๐

ความแพ้พ่ายและชัยชนะล้วนเป็นเรื่องมายา
การได้และการสูญเสียล้วนเป็นเรื่องมายา
ถ้าตั้งเงื่อนไขในใจตนว่าต้องชนะเท่านั้นแพ้ไม่ได้
นั่นคือการนำจิตไปใส่กรงที่คับแคบ
เมื่อชนะก็ตื่นเต้นลิงโลดดีอกดีใจ
เมื่อแพ้ก็เป็นทุกข์เศร้าโศกเสียใจ
ถ้าไม่ตั้งเงื่อนไขในใจตนว่าต้องชนะเท่านั้นแพ้ไม่ได้
จิตใจย่อมเปิดกว้างเป็นอิสระยิ่งนัก
ถ้าชนะขึ้นมาก็อย่างนั้นอย่างนั้นแหละ
ถ้าพ่ายแพ้ก็จะเป็นอะไรไป
แม้การได้และการสูญเสียก็เป็นเช่นเดียวกัน
ถ้าเราไม่ตั้งเงื่อนไขในใจตนว่าต้องได้เท่านั้นสูญเสียไม่ได้
จิตใจย่อมเปิดกว้างเป็นอิสระยิ่งนัก
ไม่เป็นการนำจิตไปใส่กรงที่คับแคบ
โลกนี้เป็นมายาไม่จีรังยั่งยืน
เกิดเพื่อดับ พบเพื่อจาก มีเพื่อหมด มาเพื่อไป ชนะเพื่อแพ้
จงขวนขวายสร้างกุศลสร้างความดีสร้างบุญบารมีให้มาก ๆ
เรื่องราว แพ้-ชนะ ได้-เสีย ในโลกอย่าไปยึดเป็นจริงเป็นจัง

บทที่ ๒๑๑

ความดีนั้นจงทำให้สูงยิ่ง
แต่ให้แสดงออกต่อสังคมด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตัว
เราทำดีกับใครให้ลืมไปเสีย
ใครทำดีกับเราจงจำให้แม่น
ใครทำร้ายกับเราให้ลืมไปเสีย
เราเคยร้ายกับใครให้ขวนขวายชดเชยแก้ไข
อย่าดูความดีของตัวเอง
อย่าดูความชั่วของคนอื่น
จงดูความชั่วของตัวเองเสมอเพื่อแก้ไข
อย่าดูความชั่วของตัวเองเพื่อเอามาเศร้าใจ
ผ้าเปื้อนซักได้ เคยผิดพลาดมาก็แก้ไขได้
ทุกวันต้องขวนขวายละชั่วประพฤติดี
ชีวิตต้องดีขึ้นอย่าเลวลง
แต่จงอย่าทำความดีเพื่อไปข่มขี่ผู้อื่นว่ากูดีกว่ามึง
จงอย่าอวดโม้สรรพคุณความดีของตนเอง
จงประกาศความผิดพลาดบกพร่องของตนเองเสมอ
อยากพัฒนาตนต้องทำให้จริงอย่าดีแต่โม้โอ้อวด

บทที่ ๒๑๒

เมื่อความประมาทตั้งขึ้นที่ใจ
ก็ประดุจห่างไกลเป็นร้อยโยชน์
ธรรมะนั้นเมื่อขวนขวายก็ประสบพบเจอ
เมื่อเชือนแชประมาทก็เหมือนเหินห่างจนยาวไกล
ธรรมะเกิดได้ทุกขณะจิต
กิเลสก็เกิดได้ทุกขณะจิต
ไม่เลือกโอกาสกาลสถานที่
จงเจริญสติทุกเมื่อ
อย่าประมาทในธรรม
มีสติเมื่อใดธรรมะก็ตั้งขึ้นได้เมื่อนั้น
ประมาทเมื่อใดก็พังได้เมื่อนั้น
ธรรมะย่อมเกื้อหนุนธรรมะด้วยกัน
กิเลสก็ย่อมเสริมกิเลสด้วยกัน
อย่าดูหมิ่นในของเล็ก ของเล็กอาจชักจูงของใหญ่มา
อย่าประมาทในบุญเล็กน้อยแล้วละเลย
อย่าประมาทในบาปเล็กน้อยแล้วฝืนกระทำ
อย่าปล่อยให้ความประมาทตั้งขึ้นที่ใจ

บทที่ ๒๑๓

พื้นฐานของนิพพานคือบุญกุศล
ส่วนบาปอกุศลนั้นอยู่ห่างไกลนิพพานยิ่งนัก
บุญกุศลนั้นเป็นเหตุปัจจัยให้เข้าสู่นิพพาน
ผู้ที่ไม่มีบุญกุศลเป็นกำลังใหญ่จะไหลเข้าสู่นิพพานไม่ได้
บุญกุศลนั้นเปรียบเหมือนเรือข้ามฝั่งไปสู่นิพพาน
เมื่อถึงฝั่งก็ต้องทิ้งเรือ
แต่ถ้ายังไม่ถึงฝั่งจะทิ้งเรือไม่ได้เด็ดขาด
เรือเป็นอุปกรณ์สำคัญที่สุดที่จะนำพาข้ามฝั่ง
ฉะนั้นจงบำรุงรักษาเรือให้แข็งแรง
สร้างเรือให้มั่นคงเพื่อต่อสู้กับคลื่นและอุปสรรค
จงสร้างบุญกุศลให้มากเพื่อเป็นเสบียงไปสู่นิพพาน
เพื่อจะเป็นองค์ประกอบในการผ่านมารและอุปสรรค
อย่าปล่อยให้เรือรั่วเรือผุโดยไม่บำรุงรักษา
ความดีและบุญกุศลต้องสร้างให้เกิดอยู่เสมอ
อย่าเชือนแชท้อแท้ผ่านเวลาไปเปล่า
อุปสรรคขวากหนามและมารย่อมจะมีอยู่เสมอ
จงเตรียมบุญบารมีไว้ให้พร้อมเพื่อเป็นเครื่องมือผ่านด่าน
บุญกุศลจะช่วยฝ่าด่านไปนิพพาน

บทที่ ๒๑๔

ชาวโลกบ่นเพ้อว่าโลกนี้ช่างมีแต่ความทุกข์
โน่นก็ทุกข์นี่ก็ทุกข์
แต่ถ้าหากรู้ว่ากายนี้เป็นเพียงดินน้ำไฟลมผสมกัน
ไม่มีตัวเราไม่มีของเรา
ทุกคนเกิดมาก็มาตายกันหมด
สมบัติทั้งหลายก็ไม่มีใครขนไปเมืองผี
ร่างกายก็เน่าเปื่อยผุพังสลายกลับคืนไปสู่ธาตุดิน
ไม่มีสิ่งใดที่ครอบครองเป็นของเราจริง
ล้วนแต่เป็นมายาภาพฉาบฉวย
คนเราเกิดผ่านมาในโลกนี้แล้วก็ผ่านไป
ไม่มีใครเอาอะไรมาเกิด ตายไปก็ไม่ได้ขนอะไรไป
เอาไปได้ก็เพียงแต่บุญและบาป
ของรักหวงแหนแค่ไหนตายไปก็ไม่มีใครขนไปสักชิ้น
ญาติสนิทมิตรสหายก็ต่างมาต่างไปตามกรรมของตน
ไม่มีใครเป็นอะไรของใคร ไม่มีใครมีอะไรอย่างแท้จริง
โลกนี้ล้วนเกิดขึ้นตั้งอยู่แล้วก็ดับไปสิ้น
แล้วจะหวงห่วงอาลัยทุกข์ลำเค็ญใจไปทำไมเล่า

บทที่ ๒๑๕

สูงสุดต้องคืนสู่สามัญ
การสูงโดดเด่นอยู่อย่างเดียวจะเสียสมดุลธรรมชาติ
ยิ่งสูงส่งยิ่งต้องอ่อนน้อม
ยิ่งโดดเด่นยิ่งต้องถ่อมตัว
เย่อหยิ่งถือดีเป็นพิษภัย
กระด้างจองหองเป็นความเสียหาย
เจริญแล้วเย่อหยิ่งจะไปไม่รอด
รุ่งเรืองแล้วถือดีจะอยู่ไม่ทน
มีอำนาจแล้วกระด้างฝูงชนจะไม่ยอมรับ
ร่ำรวยแล้วจองหองจะถูกก่นด่าประณาม
คนเรานั้นเวลาธรรมดาจะดูกันยาก
เมื่อมีอำนาจวาสนาจะแสดงธาตุแท้
เมื่อเจอเหตุการณ์คับขันจะแสดงนิสัยเดิม
การฝึกฝนจิตให้ตั้งอยู่ในธรรมจะเป็นคุณค่าแท้จริงของชีวิต
ลาภยศสรรเสริญเป็นคุณค่าชั่วคราว
อำนาจวาสนาเป็นคุณค่าฉาบฉวย
ผู้มีปัญญาเห็นแจ้งในความไม่เที่ยงของสังขาร
จึงแสดงออกต่อโลกอย่างอ่อนน้อมถ่อมตัว
วาสนาใดก็ไม่สู้วาสนาทางธรรม
สิ่งทั้งปวงไม่เที่ยง อย่าเย่อหยิ่งถือดี

บทที่ ๒๑๖

ลาภยศสรรเสริญคือสมบัติในโลกนี้
สมบัติในโลกนี้มีกายเป็นผู้เสวย
โลกนี้ไม่เที่ยง กายนี้ไม่เที่ยง
สิ่งทั้งปวงเป็นอนิจจังคือไม่เที่ยง
ผู้เห็นแจ้งในสัจจะจึงไม่ติดในลาภยศสรรเสริญ
ผู้มีปัญญาญาณย่อมไม่ติดกับสมบัติในโลกนี้
เป็นผู้สักแต่ว่าอาศัยเพื่อสร้างบารมีสร้างคุณความดี
มีสมบัติเพื่อทำประโยชน์แก่ชาวโลก
มีสมบัติเพื่อประดิษฐานสัจธรรมให้ยั่งยืน
ลาภยศอาศัยได้แต่อย่าไปยึดมั่น
การยึดมั่นถือมั่นสิ่งใด ๆเพราะไม่เข้าใจสัจจะของสิ่งทั้งปวง
ความจริงคือความเกิดดับ
ยึดไว้ก็ทุกข์เปล่า
หวงเอาไว้ในที่สุดก็ไม่ใช่ของเราอยู่ดี
จงปล่อยวางความยึดมั่นออกจากใจ
ก่อนที่มันจะจากเราไปแล้วทิ้งไว้แต่คราบน้ำตาของคนโง่เขลา

บทที่ ๒๑๗

อารมณ์ทั้งหลายย่อมผ่านมาแล้วก็ผ่านไป
ไม่มีอะไรอยู่คงทน
ตั้งอยู่เพียงขณะหนึ่งแล้วก็ดับไป
เหมือนน้ำที่ผ่านสายยาง
ผ่านมาแล้วก็ผ่านไป
อารมณ์ที่ผ่านจิตก็เป็นเช่นนั้น
ผ่านมาแล้วก็ผ่านไป
มีแต่ความเกิดดับเปลี่ยนแปร
สังขารทั้งรูปธรรมนามธรรมล้วนไม่เที่ยงแท้
ไม่คงทนเปลี่ยนแปรตลอดกาล
อย่ายึดมั่นกับสิ่งใด
ยึดไว้ก็ทุกข์เปล่า
สังขารทั้งหลายย่อมไม่สนใจความยึดของเรา
ย่อมเป็นไปตามกฎเกณฑ์อย่างซื่อตรง
ไปยึดเองก็ทุกข์เอาเอง

บทที่ ๒๑๘

เมื่อจิตไร้อุปาทาน
ย่อมมองทุกอย่างตามความเป็นจริง
ย่อมยอมรับความจริง
ย่อมไม่ฝืนความจริง
อย่าเอาอัตตาไปฝืนความจริง
อย่าเอาความถือดีไปฝืนความจริง
อย่าเอาความลำเอียงเข้าข้างตัวเองไปฝืนความจริง
ฝืนความจริงไปก็ไม่ได้อะไรนอกจากทุกข์ตอบแทน
เมื่อจิตไร้อุปาทานจึงถอนความยึดมั่นถือมั่น
ย่อมยอมรับความจริงว่าสิ่งทั้งปวงไม่เที่ยงเป็นทุกข์เป็นอนัตตา
เมื่อยอมรับความจริงจึงสิ้นทุกข์
ไม่มีความกลัว ไม่มีความโศกเศร้าพิรี้พิไรรำพัน
จิตไร้อุปาทานย่อมสิ้นทุกข์ทั้งปวง
จงขวนขวายเจริญศีลสมาธิปัญญาเพื่อละอุปาทานในขันธ์ ๕
ความพากเพียรนี้จะนำไปสู่ความสิ้นสุดการเวียนว่ายตายเกิด
นำไปสู่นิพพานอันเป็นบรมสันติสุข

จบ "ทิศที่ ๑๑"

เขียนเมื่อ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ถึง ๘ มิถุนายน ๒๕๕๑

บุญกุศลที่เกิดจากการนี้ขอถวายบูชาพระคุณ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์

โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสมณโคดมบรมครู

ซึ่งเป็นดวงประทีปแก้วส่องโลกอยู่ในปัจจุบัน

พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระอริยสาวกทุกองค์

พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์

บิดามารดาครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณของข้าพเจ้าทุกภพทุกชาติ

ขอให้มีส่วนในบุญกุศลนี้ด้วยเทอญ

ธรรมะที่ข้าพเจ้าบันทึก ไม่สงวนลิขสิทธิ์

ขอให้สัตว์ทั้งหลายจงมีส่วนแห่งการดื่มธรรมรส

แล้วพ้นจากทุกข์ทั้งปวงด้วยเทอญ

พระชุมพล พลปญฺโญ

๙ มิถุนายน ๒๕๕๑

อุปปาตะสันติ

พระธาตุเจดีย์ทองจังโก วัดชมพู อ.เมือง จ.เชียงใหม่

เชิญชวนสวด
พระคาถาอุปปาตะสันติ

พระคาถาอุปปาตะสันตินั้นเป็นพระคาถาเก่าแก่ของล้านนา เป็นพระคาถาที่ศักดิ์สิทธิ์และเนื้อหาไพเราะมาก เป็นบทสวดเพื่อสงบเคราะห์กรรม สวดเพื่อสงบเหตุร้าย และสวดเพื่อสงบสิ่งที่กระทบกระเทือนให้เดือดร้อนต่างๆนาๆ

พระคาถาอุปปาตะสันติเป็นพระคาถาที่น่าสวดเป็นอย่างยิ่ง ผู้ที่สวดนอกจากจะได้บุญมากแล้ว ยังมีคุณประโยชน์และอานิสงส์เป็นอเนกประการเพราะสาเหตุที่ว่า

๑. ได้กล่าวถ้อยคำสรรเสริญคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากมายหลายพระองค์

๒. ได้กล่าวถ้อยคำสรรเสริญคุณของพระธรรมเจ้า

๓. ได้กล่าวถ้อยคำสรรเสริญคุณของพระปัจเจกพุทธเจ้า(พระปัจเจกพุทธเจ้าหมายถึง พระพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง แต่ไม่ได้สั่งสอนใคร ไม่ได้วางหลักศาสนาไว้ พระปัจเจกพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นมาในโลก ก็ต้องเป็นยุคที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนาไม่ดำรงอยู่ในโลกแล้ว ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าพระปัจเจกพุทธเจ้ามีบารมีน้อยกว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มีบารมีมากกว่าพระอรหันต์สาวกทั้งหลาย)

๔. ได้กล่าวถ้อยคำสรรเสริญคุณของพระอรหันต์สาวกสงฆ์

๕. ได้กล่าวถ้อยคำสรรเสริญคุณของพระสาวิกาภิกษุณีอรหันต์

๖. ได้ระลึกถึงเทวดาทั้งหลาย เป็นเทวตานุสติกรรมฐาน อันเป็นกรรมฐานกองหนึ่งที่จะทำให้เป็นที่รักที่ชอบใจของเทวดา

ส่วนอานุภาพพระคาถาอุปปาตะสันติมีนานับประการ จากที่ท่านนำมากล่าวไว้ตอนท้ายตรงส่วนอานิสงส์ของพระคาถามีดังนี้

๑. ผู้ที่สวดหรือฟังพระคาถาอุปปาตะสันติ จะหนีไกลจากบาปทุกประการ มีความเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ

๒. ผู้ใดปรารถนาความสวัสดี ก็ได้ความสวัสดี ผู้ปรารถนาความสุข ก็ได้ความสุข ผู้ปรารถนาให้อายุยืน ก็จะได้อายุยืน ผู้ต้องการมีบุตร ก็จะได้บุตร

๓. โรคต่าง ๆ จะไม่เบียดเบียน ไม่ตายก่อนอายุ (ตายโหง) เทวดาฝ่ายมารจะไม่รังแก

๔. จะปราศจากเคราะห์ร้ายและโพยภัย นิมิตร้ายและสิ่งที่ตั้งขึ้นจากบาปกรรมย่อมพินาศไป ย่อมถึงความมีอายุยืน ความสวัสดีอันยิ่ง และความไม่มีโรค ในกาลทุกเมื่อ

๕. ผู้ที่ฟังพระคาถาอุปปาตะสันติ ถ้าเข้าไปสู่สมรภูมิ ศาสตราวุธจะไม่กล้ำกราย สามารถเอาชนะข้าศึกได้

๖. ย่อมมีความอิ่มอกอิ่มใจในกาลทุกเมื่อ ความวิบัติไม่กล้ำกราย ไร้โรคาพยาธิ เจริญด้วยทรัพย์ศฤงคาร

๗. สัตว์ร้ายน้อยใหญ่ ภูติผีปีศาจ ย่อมสงบลงได้ เมื่อมีการสวดพระคาถาอุปปาตะสันติ

๘. บุคคลผู้ใดสวดพระคาถาอุปปาตะสันติ แล้วอุทิศให้ผู้ใด ที่มีชีวิตอยู่หรือเสียชีวิตไปแล้วก็ตาม ย่อมบังเกิดผลมงคลใหญ่แก่ผู้ที่เราอุทิศให้นั้น

๙. เมื่อมีการสวดพระคาถาอุปปาตะสันติในที่ใด อารักขเทวดาในที่นั้นย่อมได้ประโยชน์จากการสวด แล้วจะรักษาสถานที่นั้นให้เจริญปลอดภัยยิ่งขึ้น

๑๐. เหตุร้ายอันเกิดจากแผ่นดินไหวและน้ำท่วมเป็นต้น เหตุร้ายอันเกิดจากฟากฟ้า เหตุร้ายอันเกิดจากดวงดาว เหตุร้ายที่เกิดจากบาปกรรม ย่อมพินาศไปด้วยเดชของพระคาถาอุปปาตะสันติ

เนื่องจากพระคาถาอุปปาตะสันติมีความยาว ผู้ที่มีความศรัทธาต้องการสวดพระคาถาอุปปาตะสันติ อาจมีวิธีสวดได้หลายแบบ เช่นสวดไม่ต้องจบในวันเดียว วันนี้สวดถึงไหนก็คั่นเอาไว้ วันต่อไปค่อยมาสวดต่อ ส่วนใครจะสวดทั้งคำบาลีและคำแปลไทย หรือใครจะสวดคำบาลีอย่างเดียว หรือว่าสวดเฉพาะคำแปลไทยอย่างเดียวก็ได้ เลือกกันเอาเอง ตามความสมัครใจและความศรัทธา การสวดจะเป็นบ่อเกิดแห่งบุญและกุศลบารมีอันยิ่งใหญ่มาก ขออนุโมทนาสาธุการ ในบุญกุศลของท่านที่มีศรัทธาในการสวดพระคาถาอุปปาตะสันติเป็นอย่างยิ่ง

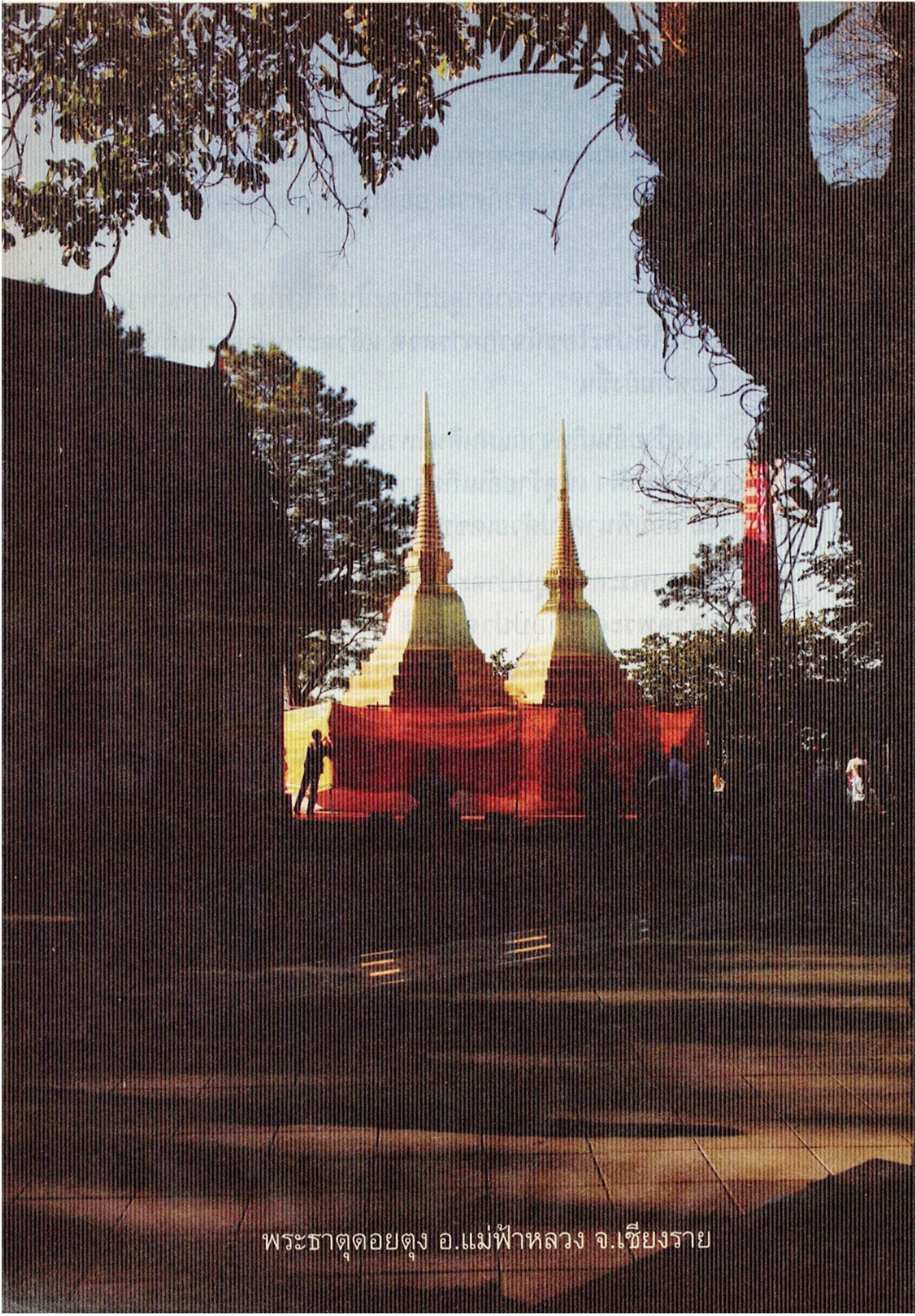

พระธาตุดอยตุง อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย

อุปปาตะสันติ

บทสวดสงบเหตุร้าย

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

ขอความนอบน้อมของข้าพเจ้าจงมีแด่พระผู้มีพระภาค
อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

คันถารัมภะ

(คำเริ่มต้นคัมภีร์)

(ก) สุทุททะโส อะยัง ธัมโม โลกัตถัง ชินะเทสิโต
มะหาสันติกะโร โลเก สัพพะสัมปัตติทายะโก.

ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ เพื่อประโยชน์ของสัตว์โลก เป็นธรรมที่เห็นได้ยากยิ่ง สำหรับธรรมที่จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นธรรมที่สามารถกระทำความสงบอันประเสริฐ และสามารถประทาน ซึ่งสมบัติทั้งปวง

(ข) สัพพุปปาตูปะสะมะโณ ภูตะยักขะนิวาระโณ

อะกาละมัจจุสะมะโณ โสกะโรคะวินาสะโน.

เป็นเครื่องสงบเหตุร้ายทั้งปวง เป็นเครื่องป้องกันอมนุษย์และยักษ์ เป็นเครื่องระงับความตายก่อนกำหนดเวลา เป็นเครื่องขจัดความเศร้าโศกและโรค

(ค) ปะระจักกะปะมัททะโน รัญโญ วิชะยะวัฑฒะโน

สัพพานิฏฐะหะโร สันโต ธัมมัง วักขามิ ภูตะโต.

เป็นเครื่องย่ำยีกำลังของข้าศึก เป็นเครื่องจำเริญชัยชนะแด่พระราชา เป็นเครื่องนำสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาทั้งปวงออกไป เป็นธรรมอันประเสริฐ ข้าพเจ้า (พระสีละวังสะมหาเถระ) จักแสดงคุณธรรมเช่นนั้น ตามสภาพที่เป็นจริง

(ฆ) วัตถุตตะยัสสะ โย ยัตถะ สังวัณเณติ คุณุตตะเม

ตัสสะ ตัตถะ สุขาโรคฺยะ- โสตถิโย โหนติ สัพพะทา.

ณ ที่ใด มีผู้กล่าววาจาสรรเสริญพระคุณอันประเสริฐของพระรัตนตรัย ด้วยจิตที่เลื่อมใส ณ ที่นั้น ความสุข ความสบาย และความสวัสดี ย่อมมีแก่ผู้นั้นตลอดกาลทุกเมื่อ

(พระพุทธเจ้าในอดีต ๒๘ พระองค์)

(ในสารมัณฑกัป ๔ พระองค์)

๑. ตัณหังกะโร มะหาวีโร สัพพะโลกานุกัมปะโก

วันตะสังสาระคะมะโน สัพพะกามะทะโท สะทา.

พระตัณหังกร สัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้แกล้วกล้ามาก ผู้อนุเคราะห์สัตว์โลกทั้งปวง ผู้คลายตัณหาอันเป็นเหตุท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏได้แล้ว ผู้ประทานสิ่งที่น่าปรารถนาทั้งปวงให้ ในกาลทุกเมื่อ

๒. สัพพาภิภู สัพพะวิทู สัพพะเทวะคะรุตตะโม

สัพพาสะวะปะริกขีโณ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ผู้ทรงครอบงำธรรมทั้งปวง ทรงรู้แจ้งธรรมทั้งปวง ทรงเป็นครูผู้ยอดเยี่ยมของมนุษย์และเทวดาทั้งปวง ทรงสิ้นอาสวะทั้งปวงแล้ว โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๓. วะระลักขะณะสัมปันโน เมธังกะโร มะหามุนิ

ชุตินธะโร มะหาสิรี สุวัณณะคิริสันนิภะ.

พระจอมมุนีพระนามว่า **เมธังกร** ผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยพระลักษณะอันเลิศ ผู้ทรงไว้ซึ่งพระรัศมี ผู้ทรงมีพระสิริยิ่งใหญ่รุ่งเรืองดุจสุวรรณคีรี

๔. ทิพพะรูโป มะหากาโย มะหานาโถ มะหัพพะโล

มะหาการุณิโก สัตถา มะหาสันติง กะโรตุ โน.

ผู้ทรงมีพระรูปเพียงดังท้าวมหาพรหม มีพระวรกายอันประกอบด้วยมหาปุริสลักษณะ ทรงเป็นที่พึ่งอันประเสริฐมีพระกำลังมาก ทรงประกอบด้วยพระมหากรุณา ทรงเป็นพระศาสดาโปรดประทานความสงบอันยิ่งใหญ่ แก่พวกข้าพระองค์เถิด

๕. มะหาโมหะตะมัง หันตฺวา โย นาโถ สะระณังกะโร

เทวาเทวะมะนุสสานัง โลกานัญจะ หิตังกะโร.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **สรณังกร** ทรงเป็นที่พึ่ง ทรงกำจัดความมืดมนคืออวิชชาได้แล้ว ทรงกระทำประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลก กล่าวคือเหล่าทวยเทพ อสูร และมนุษย์ทั้งหลาย

๖. พฺยามัปปะภาภิรุจิโต นิโคฺรธะปะริมัณฑะโล

นิโคฺรธะปักกะพิมโพฏโฐ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่า **สรณังกร** พระองค์นั้น ผู้ทรงรุ่งเรืองด้วยพระรัศมีแผ่ออกไปหนึ่งวาโดยรอบ ผู้ทรงมีพระวรกายเป็นปริมณฑลดุจต้นนิโครธ (ความสูงของกายเท่ากับความยาวของวา) ผู้ทรงมีพระโอฏฐ์แดงเรื่อดุจผลตำลึงสุก ที่ต้นนิโครธ (นิสสยะฉบับพม่า แปลว่า ดุจผลนิโครธสุก) โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๗. อะสีติระตะนุพเพโธ ทีปังกะโร มะหามุนิ
ปะภา นิทธาวะเต ตัสสะ ฐาเน ทฺวาทะสะ โยชะเน.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **ทีปังกร** มีพระวรกายสูงแปดสิบศอก ทรงเป็นพระมหามุนี พระรัศมีของพระองค์แผ่ออกไปในที่สิบสองโยชน์

๘. วัสสัสสะตะสะหัสสานิ ฐัตฺวา โลเก วินายะโก
โลกาโลกะกะโร สัตถา สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระองค์ทรงพระชนม์อยู่ในโลกหนึ่งแสนปี ทรงนำเวไนยสัตว์สู่พระนิพพาน ทรงเป็นพระศาสดาผู้ประทานแสงสว่างแก่โลก โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

(ในสารกัป ๑ พระองค์)

๙. อัฏฐาสีติหัตถุพเพโธ โกณฑัญโญ นามะ นายะโก
สัพพะธัมเมหิ อะสะโม สัพพะปาระมิตาคะโม.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **โกณฑัญญะ** มีพระวรกายสูงแปดสิบแปดศอก ทรงเป็นผู้นำ ทรงเป็นผู้ไม่มีบุคคลเสมอด้วยธรรมทั้งปวง ทรงถึงความเป็นผู้มีบารมีทั้งปวง

๑๐. วัสสัสสะตะสะหัสสานิ อายุ ตัสสะ มะเหสิโน
โมเจตุ โส สัพพะภะยา สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ทรงเป็นพระผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ มีพระชนมายุหนึ่งแสนปี ขอพระองค์โปรดเปลื้องพวกข้าพระองค์ ให้พ้นจากภัยทั้งปวง โปรดประทานความสวัสดีแก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

(ในสารมัณฑกัป ๔ พระองค์)

๑๑. อัฏฐาสีติระตะนานิ อัจจุคคะโต ชุตินธะโร

มังคะโล นามะ สัมพุทโธ นะวุติสะหัสสายุโก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **มังคละ** ทรงมีพระวรกายสูงแปดสิบแปดศอก ทรงไว้ซึ่งพระรัศมี ทรงมีพระชนมายุเก้าหมื่นปี

๑๒. ฉัพพัณณะรังสิโย ทะสะ- สะหัสสะโลกะธาตุโย

ผะรันตา ตัสสะ ฉาเทนติ เอสะ โสตถิง กะโรตุ โน.

พระฉัพพรรณรังสีของพระองค์ แผ่ปกคลุมโลกธาตุหนึ่งหมื่น ขอพระองค์โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์เถิด

๑๓. นะวุติระตะนุพเพโธ สุมะโน นามะ นายะโก

กัญจะนาจะละสังกาโส นะวุติสะหัสสายุโก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **สุมนะ** ทรงมีพระวรกายสูงเก้าสิบศอก ทรงเป็นผู้นำ ทรงเป็นผู้เปรียบประดุจสุวรรณคีรี ทรงมีพระชนมายุเก้าหมื่นปี

๑๔. อุเปโต พุทธะคุเณหิ สัพพะสัตตะหิเตสะโก

กะโรตุ โน มะหาสันติง อาโรคฺยัญจะ สุขัง สะทา.

ทรงประกอบด้วยพระพุทธคุณทั้งหลาย ทรงแสวงหาความเกื้อกูลแก่เหล่าสัตว์โลกทั้งปวง โปรดประทานความสงบร่มเย็น ความไม่มีโรค และความสุข แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๕. อะสีติระตะนุพเพโธ สัฏฐีสะหัสสะอายุโก

เรวะโต นามะ สัมพุทโธ สัพพะโลกุตตะโร มุนิ.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **เรวตะ** ทรงมีพระวรกายสูงแปดสิบศอก ทรงมีพระชนมายุหกหมื่นปี ทรงประเสริฐกว่าสัตว์โลกทั้งปวง ทรงรู้แจ้งโลกทั้งปวง

๑๖. ตัสสะ สะรีเร นิพพัตตา ปะภามาลา อะนุตตะรา

ผะรันตา โยชะเน นิจจัง สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แสงแห่งพระรัศมีอันไม่มีที่เปรียบ อันเกิดแต่พระวรกายของพระองค์ แผ่ไปตลอดแนวหนึ่งโยชน์เป็นนิจ โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๗. โสภิโต นามะ สัมพุทโธ นะวุติสะหัสสายุโก

สังสาระสาคะเร สัตเต พะหู โมเจติ ทุกขะโต.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **โสภิตะ** ทรงมีพระชนมายุเก้าหมื่นปี ทรงเปลื้องสัตว์โลกเป็นจำนวนมาก จากทุกข์ในห้วงมหาสมุทร คือ สังสารวัฏ

๑๘. อัฏฐะปัญญาสะระตะนัง อัจจุคคะโต มะหามุนิ

โอภาเสติ ทิสา สัพพา สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระองค์ ทรงมีพระวรกายสูงห้าสิบแปดศอก ทรงเป็นพระมหามุนีผู้ประเสริฐ ทรงยังทิศทั้งปวงให้สว่างไสว โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด.

(ในวรกัป ๓ พระองค์)

๑๙. อะโนมะทัสสี สัมพุทโธ เตชัสสี ทุระติกกะโม

อัฏฐะปัณณาสะระตะโน โอภาเสนโต สะเทวะเก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **อโนมทัสสี** ผู้อันศัตรูไม่สามารถกล้ำกรายได้ ทรงมีพระวรกายสูงห้าสิบแปดศอก ทรงกระทำมนุษย์โลกพร้อมทั้งเทวโลกให้สว่างไสวอยู่

๒๐. นิพพานะปาปะโก โลเก วัสสัสสะตะสะหัสสายุ

กะโรตุ โน มะหาสันติง สุขิตา จะ มะยัง สะทา.

พระองค์ทรงยังสัตว์โลกให้ถึงพระนิพพาน ทรงมีพระชนมายุหนึ่งแสนปี โปรดประทานความสงบร่มเย็น แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด อนึ่งขอให้พวกข้าพระองค์ จงเป็นผู้มีความสุข ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๒๑. ปะทุโม นามะ สัมพุทโธ โลกะเชฏโฐ นะราสะโภ

อัฏฐะปัญญาสะระตะโน อาทิจโจวะ วิโรจะติ.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **ปทุมะ** ทรงเป็นผู้ประเสริฐกว่าเหล่าสัตว์โลกทั้งปวง ทรงมีพระวรกายสูงห้าสิบแปดศอก ทรงรุ่งโรจน์ประดุจพระอาทิตย์

๒๒. วัสสัสสะตะสะหัสสานิ อายุ ตัสสะ มะเหสิโน

โสปิ พุทโธ การุณิโก สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระองค์ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ทรงมีพระชนมายุหนึ่งแสนปี แม้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงมีพระมหากรุณา ขอทรงโปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๓. อัฏฐาสีติระตะนุพเพโธ นาระโท สัพพะกามะโท

นิรันตะรัง ทิวารัตติง โยชะนัง ผะระเต ปะภา.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **นารทะ** ทรงมีพระวรกายสูงแปดสิบแปดศอก ทรงประทานสิ่งที่น่าชอบใจทั้งปวง พระรัศมีของพระองค์แผ่ไปสู่ที่หนึ่งโยชน์ ตลอดวันและคืนเป็นนิจ

๒๔. นะวุติวัสสะสะหัสสานิ ฐัตฺวา โลเก วินายะโก

โมเจติ ทุกขะโต สัตเต โสปิ โสตถิง กะโรตุ โน.

พระองค์ทรงแนะนำสั่งสอนสัตว์โลก ให้หลุดพ้นจากวัฏฏทุกข์ ทรงมีพระชนมายุเก้าหมื่นปี โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์เถิด

(ในสารกัป ๑ พระองค์)

๒๕. อัฏฐะปัณณาสะระตะโน ปะทุมุตตะโร มะหามุนิ

ตัสสะ ปากะติกา รังสี ผะรันติ ทฺวาทะสะ โยชะเน.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **ปทุมุตตระ** ทรงมีพระวรกายสูงห้าสิบแปดศอก พระรัศมีอันมีอยู่โดยธรรมชาติของพระองค์ แผ่ไปถึงสิบสองโยชน์

๒๖. วัสสัสสะตะสะหัสสานิ ฐัต๎วา โลเกมะตันทะโท
โมเจติ พันธะนา สัตเต โสปิ ปาเลตุ โน สะทา.

พระองค์ทรงประทานอมฤตธรรม คือ พระนิพพาน ทรงดำรงพระชนม์อยู่ในโลกตลอดหนึ่งแสนปี ทรงเปลื้องหมู่สัตว์โลก ให้พ้นจากกิเลสเครื่องผูกมัด ขอพระองค์โปรดคุ้มครองพวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

(ในมัณฑกัป ๒ พระองค์)

๒๗. อัฏฐาสีติระตะนานิ อัจจุคคะโต มะหามุนิ
สุเมโธ นามะ สัมพุทโธ นะวุติสะหัสสายุโก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **สุเมธะ** ทรงมีพระวรกายสูงแปดสิบแปดศอก ทรงเป็นพระมหามุนีผู้ประเสริฐ ทรงมีพระชนมายุเก้าหมื่นปี

๒๘. ตัสสะ ปากะติกา รังสี ผะรันติ โยชะนัง สะทา
ปาเลตุ โน สะทา พุทโธ ภะเยหิ วิวิเธหิ จะ.

พระรัศมีอันมีอยู่โดยปกติของพระองค์ แผ่ไปตลอดหนึ่งโยชน์ในกาลทุกเมื่อ ขอพระพุทธเจ้าพระนามว่า สุเมธะ นั้น โปรดคุ้มครองพวกข้าพระองค์ ให้พ้นจากภัยต่าง ๆ

๒๙. ปัญญาสะระตะนุพเพโธ สุชาโต นามะ นายะโก
เหมะวัณโณ มะหาวีโร มะหาตะมะวิโนทะโน.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **สุชาตะ** ทรงมีพระวรกายสูงห้าสิบศอก ทรงเป็นผู้นำ ทรงมีพระฉวีประดุจทอง ทรงเป็นผู้แกล้วกล้ายิ่ง ทรงบรรเทาความมืด คือ โมหะ

๓๐. นะวุติวัสสะสะหัสสานิ อายุ ตัสสะ มะเหสิโน
โสปิ พุทโธ การุณิโก สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ขอพระพุทธเจ้าพระนามว่า **สุชาตะ** แม้นั้น ผู้ทรงมีพระชนมายุเก้าหมื่นปี ทรงมีพระมหากรุณา โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

(ในวรกัป ๓ พระองค์)

๓๑. อะสีติระตะนุพเพโธ ปิยะทัสสี มะหามุนิ
นะวุติวัสสะสะหัสสานิ ฐัตฺวา โลกัคคะนายะโก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **ปิยทัสสี** ทรงมีพระวรกายสูงแปดสิบศอก ทรงเป็นมุนีผู้ประเสริฐ ทรงเป็นผู้นำสัตว์โลกสู่พระนิพพาน ทรงดำรงพระชนม์อยู่ตลอดเก้าหมื่นปี

๓๒. โสปิ สัพพะคุณูเปโต สัพพะโลกะสุขัปปะโท
สัพพะโทสัง วินาเสนโต สัพพัง โสตถิง กะโรตุ โน.

ขอพระพุทธเจ้าพระนามว่า **ปิยทัสสี** แม้นั้น ผู้ทรงประกอบด้วยคุณทั้งปวง ทรงให้ความสุขแก่โลกทั้งปวง ทรงกำจัด

โทษทั้งปวง โปรดประทานความสวัสดีทั้งปวง แก่พวกข้าพระองค์เถิด

๓๓. อะสีติระตะนุพเพโธ อัตถะทัสสี นะราสะโภ
วัสสัสสะตะสะหัสสานิ โลเก อัฏฐาสิ นายะโก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **อัตถทัสสี** ทรงมีพระวรกายสูงแปดสิบศอก ทรงเป็นนระผู้ประเสริฐ ทรงเป็นผู้นำ ทรงดำรงพระชนม์อยู่ในโลกตลอดหนึ่งแสนปี

๓๔. ตัสสะ ปากะติกา รังสี ผะรันติ โยชะนัง สะทา
นิรันตะรัง ทิวารัตติง นาโถ โสตถิง กะโรตุ โน.

พระรัศมีอันมีอยู่โดยปกติของพระองค์ แผ่ไปได้หนึ่งโยชน์ตลอดกลางวันและกลางคืน ในกาลทุกเมื่อเป็นนิจ พระองค์ผู้เป็นที่พึ่ง โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์เถิด

๓๕. ธัมมะทัสสี จะ สัมพุทโธ อะสีติหัตถะมุคคะโต
อะติโรจะติ เตเชนะ สะเทวาสุระมานุเส.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **ธัมมทัสสี** ทรงมีพระวรกายสูงแปดสิบศอก ทรงรุ่งโรจน์ด้วยพระเดชานุภาพยิ่งกว่าโลกซึ่งประกอบด้วยเหล่าทวยเทพ อสูร และมนุษย์ทั้งหลาย

๓๖. วัสสัสสะตะสะหัสสานิ ฐัตฺวา โลเก มะหายะโส
สัพพะสัตเต ปะโมเจติ ภะยา รักขะตุ โน สะทา.

พระองค์ผู้ทรงมีชื่อเสียงและบริวารอันยิ่งใหญ่ ดำรงพระชนม์อยู่ในโลกตลอดหนึ่งแสนปี ทรงเปลื้องสัตว์ทั้งปวงจากภัย โปรดคุ้มครองพวกข้าพระองค์ให้พ้นจากภัย ในกาลทั้งปวงเถิด

(ในสารกัป ๑ พระองค์)

๓๗. สิทธัตโถ นามะ สัมพุทโธ สัฏฐิระตะนะมุคคะโต
ติภะเว โสตถิชะนะโก สะตัสสะหัสสะ อายุโก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **สิทธัตถะ** ทรงมีพระวรกายสูงหกสิบศอก ทรงยังความสวัสดีให้เกิดขึ้นในภพทั้งสาม ทรงมีพระชนมายุหนึ่งแสนปี

๓๘. สังสาระสาคะรา โลเก สันตาเรตฺวา สะเทวะเก
นิพพาเปสิ จะ โส สัตถา สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ขอพระศาสดาพระนามว่า **สิทธัตถะ** นั้น ผู้ทรงยังหมู่มนุษย์พร้อมทั้งเหล่าทวยเทพ ให้ข้ามพ้นจากห้วงมหาสมุทร คือสังสารวัฏ และให้ถึงพระนิพพาน โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

(ในมัณฑกัป ๒ พระองค์)

๓๙. สัฏฐิระตะนะมุพเพโธ ติสโส โลกัคคะนายะโก
อะนูปะโม อะสะทิโส อะตุโล อุตตะโม ชิโน.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **ติสสะ** ทรงมีพระวรกายสูงหกสิบศอก ทรงเป็นบุคคลผู้นำชั้นเลิศของโลก ไม่มีบุคคลเทียบเท่า ไม่มีบุคคลเสมอเหมือน ไม่มีบุคคลเปรียบปาน ทรงเป็นผู้สูงสุด ทรงเป็นผู้ชนะมารทั้งปวง

๔๐. วัสสัสสะตะสะหัสสานิ อายุ ตัสสะ มะเหสิโน
อาโรคฺยัญจะ มะหาสุขัง โหตุ โน ตัสสะ เตชะสา.

ด้วยพระเดชานุภาพของพระพุทธเจ้า พระนามว่า **ติสสะ** พระองค์นั้น ผู้ทรงมีพระชนมายุหนึ่งแสนปี ขอความไม่มีโรคและความสุขอันประเสริฐ จงมีแก่พวกข้าพระองค์เถิด

๔๑. อัฏฐะปัณณาสะระตะโน ผุสโส โลกัคคะนายะโก
ชะนัมพุชัง วิโพเธนโต นิพพาเปนโต สะเทวะเก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **ผุสสะ** ทรงมีพระวรกายสูงห้าสิบแปดศอก ทรงเป็นบุคคลผู้นำชั้นเลิศของโลก ทรงยังดอกบัวคือหมู่ชนให้เบิกบาน ทรงยังหมู่มนุษย์ พร้อมทั้งเหล่าทวยเทพให้ถึงพระนิพพาน

๔๒. นะวุติวัสสะสะหัสสานิ ฐัตฺวา โลเก มะหายะโส
อุทธะรันโต พะหู สัตเต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระองค์ทรงมีชื่อเสียงและบริวารอันยิ่งใหญ่ ทรงดำรงพระชนม์อยู่ในโลกตลอดเก้าหมื่นปี ผู้ทรงนำสัตว์โลกจำนวนมากออกจากสังสารวัฏ โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

(ในสารกัป ๑ พระองค์)

๔๓. อะสีติระตะนุพเพโธ วิปัสสี โลกะนายะโก
ปะภา นิทธาวะเต ตัสสะ สะมันตา สัตตะ โยชะเน.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **วิปัสสี** ทรงมีพระวรกายสูงแปดสิบศอก ทรงเป็นผู้นำของสัตว์โลก พระรัศมีของพระองค์แผ่ไปตลอดเจ็ดโยชน์โดยรอบ

๔๔. โสปิ เทวะมะนุสสานัง พันธะนา ปะริโมจะยิ
อะสีติสะหัสสายุโก นาโถ โสตถิง กะโรตุ โน.

ขอพระพุทธเจ้าพระนามว่า **วิปัสสี** แม้นั้น ผู้ทรงมีพระชนมายุแปดหมื่นปี ทรงเป็นที่พึ่ง ทรงเปลื้องเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายจากเครื่องผูกคือกิเลส โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์เถิด

(ในมัณฑกัป ๒ พระองค์)

๔๕. สัตตะตีหัตถะมุพเพโธ สิขี นาเมสะ นายะโก

ปะภา นิทธาวะเต ตัสสะ สะมันตา โยชะนัตตะเย.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ใด ทรงมีพระวรกายสูงเจ็ดสิบศอก พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นพระนามว่า **สิขี** ทรงเป็นผู้นำ พระรัศมีของพระองค์แผ่ไปตลอดสามโยชน์โดยรอบ

๔๖. โสปิ อะตุลฺโย สัมพุทโธ สัตตะตีสะหัสสายุโก

กะโรตุ โน มะหาสันติง สุขิตา จะ มะยัง สะทา.

ขอพระพุทธเจ้าพระนามว่า **สิขี** แม้นั้น ผู้ทรงไม่มีผู้เปรียบ ทรงมีพระชนมายุเจ็ดหมื่นปี โปรดประทานความสงบอันประเสริฐแก่พวกข้าพระองค์ อนึ่ง ขอพวกข้าพระองค์ จงเป็นผู้ถึงความสุข ในกาลทุกเมื่อเถิด

๔๗. เวสสะภู นามะ สัมพุทโธ เหมะรูปะสะมูปะโม

สัฏฐีระตะนะมุพเพโธ สัฏฐี จะ สะหัสสายุโก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **เวสสภู** ผู้มีพระฉวีประดุจทอง ทรงมีพระวรกายสูงหกสิบศอก ทรงมีพระชนมายุหกหมื่นปี

๔๘. พฺรัหฺมะเทวะมะนุสเสหิ นาคาสุระทิเชหิ วา

ปูชิโตปิ สะทา นาโถ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ขอพระพุทธเจ้าพระนามว่า **เวสสภู** แม้นั้น ผู้อันหมู่พรหม เทวดา มนุษย์ นาค อสูร และครุฑพากันบูชาแล้ว ทรงเป็นที่

พึ่ง โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

ในภัททกัปนี้ ๕ พระองค์

(ผ่านไปแล้ว ๓ พระองค์)

๔๙. ตาพีสะระตะนุพเพโธ กะกุสันโธ มะหามุนิ

ตัสสะ กายา นิจฉะรันติ ปะภา ทฺวาทะสะ โยชะเน.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **กกุสันธะ** ทรงมีพระวรกายสูงสี่สิบศอก ทรงเป็นมุนีผู้ประเสริฐ พระรัศมีจากพระวรกายของพระองค์ แผ่ซ่านไปสิบสองโยชน์

๕๐. จัตตาฬีสะสะหัสสานิ ตัสสะ อายุ อะนุตตะโร

กะโรตุ โส สะทา นาโถ อายุง สุขัง พะลัญจะ โน.

ขอพระพุทธเจ้าพระนามว่า **กกุสันธะ** แม้นั้น ผู้ทรงมีพระชนมายุสี่หมื่นปี ทรงเป็นผู้ไม่มีใครเปรียบ ทรงเป็นที่พึ่ง โปรดประทานอายุ ความสุข และกำลังแก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๕๑. โกนาคะมะนะ สัมพุทโธ ติงสะหัตถะสะมุคคะโต

ติงสะวัสสะสะหัสสานิ อายุ ตัสสะ มะเหสิโน.

พระ **โกนาคมนะ** สัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงมีพระวรกายสูงสามสิบศอก ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ทรงมีพระชนมายุสามหมื่นปี

๕๒. ธัมมามะเตนะ ตัปเปตา เทวะสังฆัง สุราละเย

มะหีตะเล จะ ชะนะตัง สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ทรงยังหมู่ทวยเทพบนสวรรค์ และหมู่มนุษย์บนพื้นโลก ให้อิ่มเอิบด้วยอมตธรรม คือพระนิพพาน โปรดประทานความสวัสดีแก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๕๓. กัสสะโป นามะ สัมพุทโธ ธัมมะราชา ปะภังกะโร

วีสะตีหัตถะมุพเพโธ วีสัสสะหัสสะอายุโก.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **กัสสปะ** ผู้ทรงเป็นพระธรรมราชา ทรงมีพระรัศมี ทรงมีพระวรกายสูงยี่สิบศอก ทรงมีพระชนมายุสองหมื่นปี

๕๔. อะนูปะโมสะมะสะโม เทวะสัตถา อะนุตตะโร

กะโรตุ โน มะหาสันติง อาโรคฺยัญจะ ชะยัง สะทา.

พระองค์ไม่มีผู้เปรียบปานเสมอเหมือน ทรงเป็นศาสดาของเหล่าทวยเทพ ทรงเป็นผู้ยอดเยี่ยม โปรดประทานความสงบอันประเสริฐ ความไม่มีโรค และชัยชนะ แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

(พระพุทธเจ้าในปัจจุบัน ๑ พระองค์)

๕๕. อัฏฐาระสะหัตถุพเพโธ โคตะโม สักกะยะวัฑฒะโน

สัพพัญญู สัพพะติละโก สัพพะโลกะสุขัปปะโท.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **โคตมะ** ทรงมีพระวรกายสูงสิบแปดศอก ทรงเป็นผู้เชิดชูศากยวงศ์ ทรงตรัสรู้ธรรมทั้งปวง

ทรงเป็นผู้โดดเด่นกว่าชนทั้งปวง ทรงประทานความสุขให้แก่สัตว์โลก (ในคัมภีร์พุทธวงศ์แสดงไว้ว่า ทรงมีพระวรกายสูง ๑๖ ศอก)

๕๖. สัมพุทโธ สัพพะธัมมานัง ภะเคหิ ภาคฺยะวา ยุโต

วิชชาจะระณะสัมปันโน โสตฺถฺยาโรคฺยัง ทะทาตุ โน.

ขอพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **โคตมะ** ผู้ตรัสรู้ธรรมทั้งปวง ทรงประกอบด้วยบุญ ทรงมีพระบารมีอันสูงสุด ทรงเพียบพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ โปรดประทานความสวัสดี และความไม่มีโรค แก่พวกข้าพระองค์เถิด

๕๗. อัพภาตีตา จะ สัมพุทธา อะเนกะสะตะโกฏิโย

สัพพะโลกะมะภิญญายะ สัพพะสัตตานุกัมปิโน.

อนึ่ง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย หลายร้อยโกฏิซึ่งเสด็จล่วงลับไปแล้ว ทรงประจักษ์โลกทั้งปวงด้วยพระญาณแล้ว จึงทรงอนุเคราะห์เหล่าสรรพสัตว์

๕๘. สัพพะเวระภะยาตีตา สัพพะโลกะสุขัปปะทา

สัพพะโทสัง วินาเสนตา สัพพะโสตถิง กะโรนตุ โน.

ทรงล่วงพ้นเวรและภัยทั้งปวง ทรงประทานความสุขแก่สรรพสัตว์ ทรงกำจัดโทษทั้งปวง ขอทรงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์เถิด

(พระพุทธเจ้าในอนาคต ๑ พระองค์)

๕๙. อะนาคะเต จะ สัมพุทโธ เมตเตยโย เทวะปูชิโต

มะหิทธิโก มะหาเทโว มะหาสันติง กะโรตุ โน.

ก็ในอนาคต พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า **เมตเตยยะ** ทรงเป็นผู้ที่หมู่ทวยเทพบูชาแล้ว ทรงมีฤทธิ์มาก ทรงเป็นผู้ประเสริฐกว่าเทวดาทั้งปวง โปรดประทานความสงบอันประเสริฐแก่พวกข้าพระองค์เถิด

(พระปัจเจกพุทธเจ้า)

๖๐. สัพเพ ปัจเจกะสัมพุทธา นิโรธะฌานะโกวิทา

นิราละยา นิราสังกา อัปปะเมยยา มะเหสะโย.

พระปัจเจกสัมพุทธเจ้าทั้งปวง ทรงปรีชาญาณในนิโรธสมาบัติและฌานสมาบัติ ทรงปราศจากความกำหนัดยินดี หมดความรังเกียจ ทรงคุณอันหาประมาณมิได้ ทรงแสวงหาคุณอันประเสริฐ

๖๑. ทูเรปิ วิเนยเย ทิสฺวา สัมปัตตา ตังขะเณนะ เต

สันทิฏฐิกะผะเล กัตฺวา สะทา สันติง กะโรนตุ โน.

พระปัจเจกสัมพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่านี้ เห็นหมู่เวไนยสัตว์แม้ในที่ไกล ก็ทรงเสด็จไปช่วยเหลือสัตว์เหล่านั้น ให้ได้รับประโยชน์โดยพลัน โปรดประทานความสงบ แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

(นวโลกุตตรธรรม ๙ และปริยัติธรรม ๑)

๖๒. สฺวากขาตะตาทิสัมปันโน ธัมโม สะปะริยัตติโก
สังสาระสาคะรา โลเก ตาเรติ ชินะโคจะโร.

พระธรรม พร้อมทั้งปริยัติที่สมบูรณ์ด้วยคุณ มีความเป็นธรรม ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้วเป็นต้น เป็นอารมณ์ของพระพุทธเจ้า เป็นเหตุยังสัตว์โลกให้ข้ามพ้นสาครคือ สังสารวัฏ

๖๓. กิเลสะชาละวิทธังสี วิสุทโธ พุทธะเสวิโต
นิพพานะคะมะโน สันโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ขอพระธรรมอันบริสุทธิ์ยิ่ง อันมีปกติทำลายข่ายคือกิเลส เป็นธรรมที่พระพุทธองค์ทรงเจริญแล้ว เป็นธรรมอันประเสริฐอันยังสัตว์ให้ถึงพระนิพพาน โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

(พระสังฆรัตนะ)

๖๔. สีลาทิคุณะสัมปันโน สังโฆ มัคคะผะเล ฐิโต
ชิตินทฺริโย ชิตะปาโป ทักขิเณยโย อะนุตตะโร.

พระสงฆ์ผู้สมบูรณ์ด้วยคุณมีศีลเป็นต้น ดำรงอยู่ในมรรคและผล ชนะอินทรีย์แล้ว ชนะบาปแล้ว เป็นทักขิเณยยบุคคลผู้ยอดเยี่ยม

๖๕. อะนาสะโว ปะริสุทโธ นิราสาโส ภะวาภะเว

นิพพานะโคจะโร สันโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ขอพระอริยสงฆ์ผู้ไม่มีอาสวะ ผู้บริสุทธิ์ ผู้หมดความปรารถนาในภพน้อยภพใหญ่ ผู้มีจิตจดจ่อในพระนิพพาน เป็นสัตบุรุษ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

(พระเถระชั้นผู้ใหญ่ ๑๐๘ องค์)

๖๖. อัญญาตะโกณฑัญญัตเถโร รัตตัญญูนัง อัคโค อะหุ

ธัมมะจักกาภิสะมะโย สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอัญญาโกณฑัญญะเถระ เป็นผู้เลิศกว่าเหล่าภิกษุผู้รู้ราตรี ผู้บรรลุเป็นพระโสดาบันด้วยพระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๖๗. วัปปัตเถโร มะหาปัญโญ มะหาตะมะวิโนทะโน

มะหาสันติกะโร โลเก มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระวัปปะเถระ ผู้มีปัญญามาก ผู้กำจัดความมืดคือโมหะ ผู้กระทำความสงบอันประเสริฐในโลก ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๖๘. ภัททิโย ภัททะสีโล จะ ทักขิเณยโย อะนุตตะโร

โลกัตถะจะริโต เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระภัททิยเถระ ผู้มีศีลงาม ผู้เป็นทักขิเณยยบุคคลผู้ยอดเยี่ยม ผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่โลก ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๖๙. มะหานาโม มะหาปัญโญ มะหาธัมมะวิทู สุโต

มะหาขีณาสะโว เถโร มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระมหานามะเถระ ผู้มีปัญญามาก ผู้ตรัสรู้ธรรมอันประเสริฐ ผู้มีชื่อเสียง เป็นพระขีณาสพผู้ประเสริฐ ขอจงประทานความสงบอันยิ่งใหญ่ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๗๐. อัสสะชิตเถโร มะหาปัญโญ ชิตะมาโร ชิตินทฺริโย

ชิตะปัจจัตถิโก โลเก สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอัสสชิเถระ ผู้มีปัญญามาก ผู้ชนะมาร ผู้ชนะอินทรีย์ ผู้ชนะศัตรูในโลก ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๗๑. อะนุปุพพิกะถัง สุตฺวา ยะโส เอกัคคะมานะโส

อัคคะธัมมะมะนุปปัตโต โสตถฺยาโรคฺยัง ทะทาตุ โน.

พระยสะเถระ ผู้ฟังอนุปุพพิกถาแล้ว มีจิตตั้งมั่นบรรลุพระอรหัตผล อันเป็นธรรมอันเลิศ ขอจงประทานความสวัสดี และความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๗๒. จัตฺวาธิกา จะ ปัญญาสะ เถรา คิหิสะหายะกา

ปัตฺวานะ ปะระมัง สันติง สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

และพระเถระผู้เป็นพระอรหันต์ ๕๔ รูป ผู้เคยเป็นสหายของพระยสะ เมื่อครั้งยังเป็นผู้ครองเรือน บรรลุแล้วซึ่งพระนิพพานอันประเสริฐ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๗๓. เย ติงสะ ภัททะวัคคิยา รูเปนาตุละวัณณิโน

ขีณาสะวา วะสีภูตา เต กะโรนตุ อะนามะยัง.

พระภัททวัคคีย์ผู้เป็นเถระสามสิบองค์ ผู้มีรูปทรงและผิวพรรณอันหาใครเปรียบปานมิได้ สิ้นอาสวะแล้ว เป็นผู้ชนะตนมีความชำนาญในการเข้าฌาน ขอจงประทานความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๗๔. อุรุเวละกัสสะโปปิ มะหาปะริสานะมุตตะโม

ฐะปิโต อัคคัฏฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แม้ **พระอุรุเวลกัสสปะ** ผู้เป็นเลิศในตำแหน่งแห่งภิกษุผู้มีบริษัทมาก ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๗๕. โย นะทีกัสสะปัตเถโร ปุญญักเขตโต อะนุตตะโร
สะสังโฆ สีละสัมปันโน สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แม้พระเถระนามว่า **นทีกัสสปะ** ผู้เป็นเนื้อนาบุญอันประเสริฐ ผู้มีภิกษุเป็นศิษย์ ๓๐๐ เป็นบริวาร ผู้สมบูรณ์ด้วยศีล ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๗๖. ธัมมะปัชชะลิโต สันโต โย เถโร คะยากัสสะโป
สังยุตโต ภะวะนิสฺเนเห สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **คยากัสสปะ** ผู้รุ่งเรืองด้วยธรรม ผู้สงบ ผู้เข้าถึงพระนิพพาน อันเป็นที่ปราศจากภวตัณหา ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๗๗. โลกะนาถัง ฐะเปตฺวานะ ปัญญะวันตานะ ปาณินัง
ปัญญายะ สาริปุตตัสสะ กะลัง นาคฆะติ โสฬะสิง.

ในบรรดาสรรพสัตว์ผู้มีปัญญาทั้งหลาย เว้นพระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่งของโลกแล้ว สัตว์ใด ๆ ย่อมไม่ถึงเสี้ยวที่สิบหกแห่งปัญญาของ**พระสารีบุตร**

๗๘. สาริปุตโต มะหาปัญโญ ปะฐะโม อัคคะสาวะโก
ธัมมะเสนาปะตี เสฏโฐ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ขอ **พระสาริปุตตะ** ผู้มีปัญญามาก ผู้เป็นอัครสาวกองค์ที่หนึ่ง ผู้เป็นธรรมเสนาบดี ผู้ได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้เลิศทางปัญญา ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๗๙. ปาทังคุลิกะมัตเตนะ เวชะยันตะปะกัมปะโน
ปะฐะวิง มะหะติง สัพพัง สะมัตโถ ปะริวัตติตุง.

พระมหาเถระใด ผู้สามารถยังเวชยันต์ปราสาท (ปราสาทของพระอินทร์) ให้หวั่นไหวแม้ด้วยเพียงหัวแม่เท้านั้น ผู้สามารถพลิกแผ่นดินผืนใหญ่ทั้งหมดได้

๘๐. โมคคัลลาโน มะหาเถโร ทุติโย อัคคะสาวะโก
อิทธิมันตานัง โส อัคโค สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระมหาเถระนั้นนามว่า **โมคคัลลานะ** ผู้เป็นพระอัครสาวกองค์ที่สอง เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีฤทธิ์ทั้งหลาย ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๘๑. มะหากัสสะปัตเถโรปิ อุตตัตตะกะนะกันนิโภ
ธุตะคุณัคคะนิกขิตโต ตะติโย สัตถุสาวะโก.

พระมหาเถระนามว่า **กัสสปะ** ผู้มีผิวพรรณอันงดงามดุจเนื้อทองคำอันบริสุทธิ์ ผู้ได้รับยกย่องให้เป็นผู้เลิศ ในทางธุดงค์คุณเป็นพระอัครสาวกองค์ที่สามของพระศาสดา

๘๒. อะรัญญะวาสาภิระโต ปังสุกูละธะโร มุนิ
สุคะตัสสาสะนะธะโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

เป็นผู้ยินดียิ่งในการอยู่ป่า ผู้ทรงผ้าบังสุกุล เป็นมุนีผู้รู้โลกทั้งภายในและภายนอก ผู้ทรงไว้ซึ่งคำสอนของพระสุคต ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๘๓. อาปัตติอะนาปัตติยา สะเตกิจฉายะ โกวิโท

วินะเย อัคคะนิกขิตโต อุปาลิ สัตถุวัณณิโต.

พระอุบาลีเถระ ผู้ฉลาดในอาบัติและมิใช่อาบัติ และในอาบัติที่เยียวยาได้และเยียวยาไม่ได้ ผู้อันพระศาสดาทรงแต่งตั้งให้ เป็นผู้เลิศในทางทรงพระวินัย

๘๔. วินะเย ปาระมิปปัตโต วินะยัคโคจะโร มุนิ

กะโรตุ โน มะหาสันติง โสตถฺยาโรคฺยัง ทะทาตุ โน.

ผู้อันพระศาสดาทรงยกย่อง ให้เป็นผู้ถึงซึ่งความเป็นผู้เลิศในทางทรงจำพระวินัย ผู้สำรวมกาย วาจา และใจ ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้า และขอให้ความสวัสดี ความไม่มีโรค จงมีแก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๘๕. อะนุรุทธะมะหาเถโร ทิพพะจักขุนะมุตตะโม

ญาติเสฏโฐ ภะคะวะโต โสตถฺยาโรคฺยัง ทะทาตุ โน.

พระอนุรุทธมหาเถระ เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีตาทิพย์ เป็นพระประยูรญาติผู้ประเสริฐของพระผู้มีพระภาค ขอจงประทานความสวัสดี และความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๘๖. อุจจากุลิกานัง อัคโค ภัททิโย สุสะมาหิโต

กาฬิโคธายะ ปุตโต จะ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระภัททิยะเถระ เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุ ผู้มีตระกูลสูง เป็นผู้มีจิตอันตั้งมั่น เป็นบุตรของนางกาฬิโคธา ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๘๗. อานันโท พุทธุปัฏฐาโก สังคีติสาธุสัมมะโต

พะหุสสุโต ธัมมะธะโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอานันทะเถระ (ผู้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้า) ผู้ยังการทำสังคายนาให้สำเร็จ ผู้เป็นพหูสูต ผู้ทรงธรรม ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๘๘. กิมิโล สิริสัมปันโน มะหาสุขะสะมัปปิโต

มะหาขีณาสะโว ชาโต มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระกิมพิละเถระ ผู้สมบูรณ์ด้วยสิริ เพียบพร้อมด้วยบรมสุข เป็นพระขีณาสพผู้ประเสริฐ ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๘๙. คะรุวาสัง วะสิตฺวานะ ปะสันโน พุทธะสาสะเน

ภะคุ จาระหะตัง ปัตโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระภคุเถระ ผู้เลื่อมใส และอยู่ด้วยความเคารพในคำสอนของพระพุทธเจ้า ผู้บรรลุเป็นพระอรหันต์ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๙๐. กุลัปปะสาทะชะนะโก กาฬุทายี มะหิทธิโก

เอตะทัคคัฏฐิโต เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระกาฬุทายีเถระ ผู้มีฤทธิ์มาก เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ทำให้คนเลื่อมใส ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๙๑. เสฏโฐ ธัมมะกะถิกานัง ติณณัง เวทานะ ปาระคู

ปุณโณ มันตานิยา ปุตโต เถโร โสตถิง กะโรตุ โน.

พระปุณณะเถระ ผู้เป็นบุตรของ**นางมันตานี** เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้เป็นธรรมกถึก ผู้จบไตรเพท ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๙๒. ภาระทฺวาโช มะหาเถโร สีหะนาทานะมุตตะโม

ฐะปิโต อัคคัฏฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระ(ปิณโฑล)ภารทวาชะมหาเถระ ผู้อันพระศาสดาทรงตั้งไว้ในตำแหน่ง เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้บรรลือสีหนาท ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๙๓. สังขิตตะภาสิตะมัตถัง วิตถาเรนะ วิชานะโก

กัจจาโน ภะวะนิสฺเนโห เถโร โสตถิง กะโรตุ โน.

พระกัจจายนะเถระ ผู้สามารถอธิบายเนื้อความที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้โดยสังเขปให้พิสดาร ผู้ปราศจากความสิเนหาในภพ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๙๔. ละกุณฏะภัททิโย เถโร มัญชุสสะรานะมุตตะโม

ฐะปิโต อัคคัฏฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระลกุณฏกภัททิยะเถระ ผู้อันพระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้ ในตำแหน่งเป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีเสียงไพเราะ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๙๕. อะระณะวิหารินัง อัคโค ทักขิเณยโย อะนุตตะโร
สุภูติ ภูตะทะมะโน เถโร โสตถิง กะโรตุ โน.

พระสุภูติเถระ เป็นผู้แสดงธรรมแก่สัตว์ตามพุทธดำรัส เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้อยู่ด้วยธรรมอันปราศจากข้าศึก และเลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ควรรับทักษิณาทาน ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๙๖. อะรัญญะวาสินัง อัคโค เรวะโต ขะทิระวะนิโย
วิเวกาภิระโต เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเรวตะ ผู้อาศัยอยู่ในป่าไม้สีเสียด ผู้ยินดีในความวิเวก เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีปกติอยู่ในป่า ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๙๗. ฌายีนัง อุตตะโม เถโร กังขาเรวะตะนามะโก
สะมาธิฌานะกุสะโล สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **กังขาเรวตะ** เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีปกติยินดีในการเข้าฌาน เป็นผู้ฉลาดในสมาธิและฌาน ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๙๘. โสโณ จะ โกฬิวีโสปิ อารัทธะวีริยานะมุตตะโม
ปะหิตัตโต สะทา เถโร โสตถิง ผาสุง กะโรตุ โน.

แม้ **พระโสณโกฬิวีสะเถระ** เป็นผู้มีจิตดิ่งไปในนิพพาน เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ปรารภความเพียร ขอจงประทานความสวัสดี และความผาสุก แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๙๙. กัลยาณะวากกะระณานัง โสโณ กุฏิกัณโณปิ จะ

อัคโคติ วัณณิโต เถโร โสตถิง ผาสุง กะโรตุ โน.

แม้ **พระโสณกุฏิกัณณะเถระ** ผู้อันพระศาสดาทรงสรรเสริญว่าเป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้กล่าววาจาไพเราะ (สาธยายธรรมด้วยเสียงอันไพเราะ) ขอจงประทานความสวัสดี และความผาสุกแก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๐๐. ลาภีนะมุตตะโม เถโร สีวะลิ อิติ วิสสุโต

โส ระโต ปัจจะยาทิมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **พระสีวลิ** ผู้มีความสันโดษในปัจจัยสี่ เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีลาภ ขอจงประทานความสวัสดีแก่ข้าพเจ้าในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๐๑. สัทธาธิมุตตานัง อัคโค วักกะลิ อิติ นามะโก

ปาโมชชะพะหุโล เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **พระวักกลิ** เป็นผู้มากด้วยความปราโมทย์ เป็นเลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีศรัทธา ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๐๒. ราหุโล พุทธะปุตโตปิ สิกขากามานะมุตตะโม

ทายาโท สัพพะธัมเมสุ มะหาสันติง กะโรตุ โน.

แม้พระเถระนามว่า **ราหุละ** ผู้เป็นพุทธบุตร ผู้เป็นทายาทในธรรมทั้งปวง เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มุ่งต่อการศึกษา ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๐๓. สัทธายะ ปัพพะชิตฺวานะ รัฏฐะปาโล ปะรักกะมี

เอตะทัคเค ฐิโตเยวะ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **รัฏฐะปาละ** ผู้มีความเพียรยิ่ง เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้บวชด้วยศรัทธา ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๐๔. กุณฑะธาโน มะหาเถโร สะลากัง ปะฐะมัง คะโต

ฐะปิโตเยวะ ฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระกุณฑธานะมหาเถระ ผู้ถึงซึ่งความเป็นที่หนึ่งในการจับสลาก จึงดำรงอยู่ในตำแหน่งที่เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ร่วมจับสลาก ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๐๕. ปะฏิภาณะวันตานัมปิ อัคโคติ พุทธะวัณณิโต

วังคีโส อะระหา เสฏโฐ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอรหันต์นามว่า **วังคีสะเถระ** ผู้ประเสริฐ เป็นผู้ได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่า เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีปฏิภาณกวี ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๑๐๖. สะมันตะปาสาทิกานัง อัคคัฏฐานัมหิ ฐะปิโต

อุปะเสโน วังคันตะปุตโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอุปเสนวังคันตบุตรเถระ พระศาสดาทรงตั้งไว้ในตำแหน่งผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีบริษัทอันน่าเลื่อมใส ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๑๐๗. ทัพโพ มัลละปุตโต เถโร เสนาสะนะปัญญาปะโก
ฐะปิโต อัคคัฏฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระทัพพมัลละบุตรเถระ พระศาสดาทรงตั้งไว้ในตำแหน่งที่เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้จัดแจงเสนาสนะ ขอจงประทานความสวัสดีแก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๑๐๘. ปิลินทะวัจฉะสะมะโณ เทวะตานัง ปิโย อะหุ
ฐะปิโต อัคคัฏฐานัมหิ โสตถฺยาโรคฺยัง ทะทาตุ โน.

พระปิลินทวัจฉะเถระ พระศาสดาทรงตั้งไว้ในตำแหน่งที่เลิศกว่าบรรดาภิกษุทั้งหลาย ที่เป็นที่รักของเหล่าเทวดา ขอจงประทานความสวัสดี และความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้าด้วยเถิด

๑๐๙. พาหิโยทารุจีริโย ขิปปาภิญญานะมุตตะโม
กะโรตุ โน มะหาสันติง อาโรคฺยัญจะ ชะยัง สะทา.

พระพาหิยทารุจีริยะเถระ เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ตรัสรู้เร็ว ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ ความไม่มีโรคและชัยชนะ แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๑๐. กุมาระกัสสะปัตเถโร จิตตะกะถีนะมุตตะโม
มิจฉาวิตักกฺปัจเฉโท สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระกุมารกัสสปะเถระ เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้แสดงธรรมได้อย่างวิจิตร ผู้สามารถละมิจฉาวิตกได้ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๑๑. ปะฏิสัมภิทาปัตตานัง อัคคัฏฐานัมหิ ฐะปิโต

โกฏฐิโต อะระหา เสฏโฐ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอรหันต์นามว่า **โกฏฐิตะเถระ** เป็นผู้ประเสริฐ เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ได้ปฏิสัมภิทา ๔ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๑๒. อัปปาพาโธ มะหาเถโร อัปปาพาธานะมุตตะโม

พากุโล อะระหาชาโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระพากุละเถระ ผู้เป็นพระอรหันต์ เพราะเหตุที่เป็นผู้มีอาพาธน้อย จึงเป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีอาพาธน้อย ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๑๑๓. ปุพเพนิวาสะเวทีนัง อัคโคติ พุทธะวัณณิโต

โสภิโต นามะ โส เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **โสภิตะ** ผู้อันพระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่าเป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ระลึกชาติในปางก่อนได้ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๑๔. มะหากัปปินัตเถโรปิ ภิกขุโอวาทะโก อะหุ

กุสะโล โอวาทะทาเน สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แม้ **พระมหากัปปินะเถระ** เป็นผู้ให้โอวาทภิกษุ เป็นผู้เลิศในการให้โอวาท ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๑๕. ภิกขุโนวาทะกานัคโค นันทะโก อิติ วิสสุโต

ปาเลตุ โน สะทา เถโร โสตถิง ผาสุง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **นันทกะ** เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ให้โอวาทแก่นางภิกษุณี โปรดรักษาพวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด ขอจงประทานความสวัสดี และความผาสุก แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๑๖. อินทฺริเยสุ คุตตะทฺวาโร อัคคัฏฐาเน ฐิโต อะหุ

นันทัตเถโร วะสิปปัตโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระนันทะเถระ ผู้ได้วสี (ความชำนาญในการเข้า-ออกฌานสมาบัติ) เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้สำรวมอินทรีย์ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๑๑๗. เตโชธาตุกุสะลานัง อัคคัฏฐานัมหิ ฐะปิโต

สาคะโต นามะ โส เถโร โสตถิง ผาสุง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **สาคตะ** ผู้อันพระศาสดาทรงตั้งไว้ในตำแหน่งเป็นผู้เลิศกว่า บรรดาภิกษุผู้ฉลาดในเตโชธาตุ (เตโชกสิณ คือกรรมฐานที่เพ่งไฟเป็นอารมณ์) ขอจงประทานความสวัสดี และความผาสุก แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๑๘. สัญญาวิวัฏฏะกุสะโล ปะธาโน ภาวะนาระโต

พุทธะสิสโส มะหาปันโถ มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระมหาปันถกะเถระ ผู้ชำนาญในสัญญาวิวัฏฏะ (ได้แก่วิปัสสนา) เป็นผู้มีความเพียร มีความยินดีในภาวนา เป็นศิษย์

ของพระศาสดา ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าด้วยเถิด

๑๑๙. จูฬปันถะกัตเถโรปิ มะโนมะยาภินิมมิโต

ฐะปิโต อัคคัฏฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แม้ **พระจูฬปันถกะเถระ** ผู้อันพระศาสดาทรงตั้งไว้ในตำแหน่งผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้นิรมิตกายได้มาก และในตำแหน่งผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ฉลาดในเจโตวิวัฏฏะ (คือฉลาดในฌานสมาบัติ) ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๒๐. ปะฏิภาเณยยะกานัง ตุ อัคคัฏฐานัมหิ ฐะปิโต

ราโธ เถโร มะหาโสตถิง กะโรตุ โน อะนามะยัง

พระราธะเถระ ผู้อันพระพุทธเจ้าตั้งไว้ในตำแหน่งผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้มีปฏิภาณในคำสอน ขอจงประทานความสวัสดีอันประเสริฐ และความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๒๑. ลูขะจีวะระธะรานัง ภิกขูนัง อุตตะโม อะหุ

โมฆะราชะมะหาเถโร มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระโมฆราชะมหาเถระ เป็นผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ทรงจีวรที่เศร้าหมอง (คือผ้าเก่า ผ้าเนื้อหยาบ สีเศร้าหมอง) ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๒๒. วิมะโล วิมะลัปปัญโญ สุรูโป สุสะมาหิโต

ระโช นะ ลิมปะติ ขันเธ มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระวิมละเถระ ผู้มีปัญญาปราศจากมลทิน ผู้มีรูปงาม ผู้มีจิตตั้งมั่น กิเลสเพียงดังธุลีไม่ฉาบทาขันธ์ห้าของท่าน ขอจงประทานซึ่งความสงบอันยิ่งใหญ่ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๒๓. ธัมมะปาโล มะหาปาโล มะหาธัมมะธะโร ยะติ

มะหาขีณาสะโว โลเก มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **ธัมมปาละ** ผู้รักษาธรรมอันประเสริฐ ผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมอันประเสริฐ ผู้เป็นพระมหาขีณาสพในโลก ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๒๔. จักขุปาโล มะหาเถโร ปะธาโน สีละสังวุโต

ปะหิตัตโต มะหากาโย มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระจักขุปาละมหาเถระ ผู้มีความเพียร ผู้สำรวมแล้วในศีล ผู้มีจิตดิ่งไปในนิพพาน ผู้มีรูปกายอันประเสริฐ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๒๕. สัพพะเวระภะยาตีโต นาระโท อาสะวักขะโย

มะหาสันติกะโร โลเก สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระนารทะเถระ ผู้ก้าวล่วงเวรและภัยทั้งปวงแล้ว สิ้นอาสวะแล้ว กระทำความสงบอันประเสริฐในโลก ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๒๖. พุทธะปูชายะ นิระโต ชินะภัตติปะรายะโน

สัทธัมมะสะวะโน เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระสัทธัมมสวนะเถระ ผู้ยินดีในการบูชาพระพุทธเจ้า มีความภักดีในพระพุทธเจ้าเป็นอย่างยิ่ง ขอจงประทานความสวัสดีแก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๒๗. ปัจฉิมะภะวะสัมปัตโต โคตะโม ภาวะนาระโต

ราคักขะยะมะนุปปัตโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระโคตมะเถระ ผู้เข้าถึงภพสุดท้ายแล้ว ยินดีในภาวนาถึงความสิ้นไปแห่งราคะ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้าในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๒๘. เสนาสะเนสุ สัปปายัง ลัทธา ฌานัง สะมาระภิ

โคธิโก พุทธะฌายันโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระโคธิกะเถระ เมื่อเพ่งความตรัสรู้ ได้เสนาสนะที่สัปปายะแล้ว จึงได้บำเพ็ญฌาน ท่านเป็นผู้ที่พระพุทธเจ้าทรงทำฌาปนกิจให้ในเวลาปรินิพพาน ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้าในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๒๙. พุทเธ ปะสันนะมานะโส สุพาหุ อัญชะลีกะโต

ขีณาสะโว วะสีภูโต มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระสุพาหุ ผู้มีใจเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า เคยกระทำอัญชลีมาแล้ว ๙๔ กัป เป็นพระอรหันต์ผู้มีความชำนาญในฌานสมาบัติ

ของจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๓๐. **วิปัสสะนายะ ปะสุโต วัลลิโย สุสะมาหิโต**

สะโต ฌายี วะเนวาสี สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระวัลลิยะเถระ ผู้ขวนขวายในวิปัสสนากรรมฐาน มีจิตตั้งมั่นดีแล้ว มีสติ ได้ฌาน มีปกติอยู่ป่า ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๓๑. **อุตติโย วินะยะธะโร อะติกกันโต นะรามะเร**

ธาเรนโต อันติมัง เทหัง สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอุตติยะเถระ ผู้ทรงพระวินัย ผู้เป็นจอมแห่งหมู่มนุษย์และทวยเทพ ผู้ทรงร่างกายอันมีในที่สุด (คือสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว ไม่มีการเกิดต่อไปอีก) ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๓๒. **วิมะโล วิระโชชัลโล ชาโต ปัณฑะระเกตุนา**

พิมพิสารัทธะโช เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระวิมลโกณฑัญญะเถระ ผู้บังเกิดเป็นโอรสของพระเจ้าพิมพิสาร ผู้มีวัตรปฏิบัติอันขาวสะอาด ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๓๓. **รัมมารัญเญ วะสิตฺวานะ ภาเวนโต กุสะลัง พะหุง**
โยคักเขมะมะนุปปัตโต สะภิโย สันติง กะโรตุ โน.

พระสภิยะเถระ ผู้อยู่ในป่าอันน่ารื่นรมย์ เจริญกุศลเป็นเอนก บรรลุพระนิพพานอันเป็นที่สิ้นไปแห่งโยคะ (คือกิเลสอันเป็นเครื่องผูกสัตว์ไว้ในสังสารวัฏ) ขอจงประทานความสงบ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๓๔. **ปุพเพนิวาสัง ชานันโต ทิพพะจักขุวิโสธะโน**
นาคิโตระหะตัง ปัตโต โสตถฺยาโรคฺยัง ทะทาตุ โน.

พระนาคิตะเถระ ผู้ระลึกชาติในปางก่อนได้ ผู้มีทิพจักษุอันบริสุทธิ์ บรรลุถึงความเป็นพระอรหันต์แล้ว ขอจงประทานความสวัสดี และความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๓๕. **ปาติโมกขะมะนุปปัตโต วิชะโยรัญญะโคจะโร**
ลาภาลาภี ตะถาสังสี สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระวิชยะมหาเถระ ผู้เข้าถึงปาติโมกข์สังวรศีล ผู้มีป่าเป็นที่โคจร ผู้มีปกติกล่าวสรรเสริญ ตามที่ตนได้ปัจจัยมา ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๓๖. **ตัณหาชะฏัง วิชะเฏตฺวา วัฑเฒตฺวานะ วิปัสสะนัง**
สังฆะรักขิโต มะหาเถโร มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระสังฆรักขิตะมหาเถระ ผู้ถางรกชัฏคือตัณหา ยังวิปัสสนาให้เจริญ ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๓๗. อรัญญะวาสาภิระโต ภะวะเนตติสะมูหะโต
ธัมมานัง ปาระมิปปัตโต อุตตะโร ปาตุ โน ภะยา.

พระอุตตระเถระ ผู้ยินดียิ่งในการอยู่ป่า ผู้ถอนตัณหา อันเป็นเครื่องนำไปสู่ภพได้แล้ว บรรลุถึงฝั่งแห่งธรรมทั้งหลายคือ มรรค ผล นิพพาน ขอจงรักษาพวกข้าพเจ้า ให้พ้นจากภัยเถิด

๑๓๘. ปุพเพ ปุญญานิ กัตฺวานะ ปุพพะโยคัง สะมาระภิ
อุสะโภระหะตัง ปัตโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอุสภะเถระ ผู้กระทำบุญทั้งหลายไว้ในกาลก่อนแล้ว ปรารภกรรมฐานอันเป็นส่วนเบื้องต้นแห่งอริยมรรค บรรลุความเป็นพระอรหันต์ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๓๙. สะมาปัตติสะมาปันโน ฉะพะภิญโญ มะหิทธิโก
สิวะโก พุทธะฌายันโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระสิวกะเถระ ผู้ถึงพร้อมด้วยสมาบัติ มีอภิญญาหก มีฤทธิ์มาก เป็นผู้พิจารณาตัณหา ดังที่พระพุทธองค์ทรงพิจารณา ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๔๐. สัตตาริยะธะโน เถโร ธะนิโย ธัมมะสาคะโร
วันตะสังสาระคะมะโน สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระธนิยะเถระ ผู้มีอริยทรัพย์เจ็ดประการ ผู้เป็นดุจทะเลแห่งธรรม ผู้สำรอกกิเลส อันเป็นเหตุท่องเที่ยวในสังสารวัฏได้แล้ว ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๔๑. ปัญจักขันเธ ปะริญญายะ ภาวะยิตฺวานะ นิพพุติง

ปัตตฺวานะ ปะระมัง สันติง โปสิโย ปาตุ โน ภะยา.

พระโปสิยะเถระ ผู้กำหนดรู้เบญจขันธ์แล้ว เสวยอรหัตผลสมาบัติ เข้าถึงพระนิพพานอันประเสริฐ ขอจงรักษาพวกข้าพเจ้าให้พ้นจากภัยเถิด

๑๔๒. อุปะนิสสะยะสัมปันโน อุชชะโย พุทธะมามะโก

โลกัตถะปะสุโต เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอุชชยะเถระ ผู้สมบูรณ์ด้วยธรรมอันเป็นเหตุออกจากวัฏฏะ ผู้นับถือพระพุทธเจ้าเป็นอย่างยิ่ง ผู้ขวนขวายประโยชน์เพื่อชาวโลก ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๔๓. พุทธัปปะสาทะสัมปันโน ปัพพะชี ชินะสาสะเน

สัญชะโย นามะ โส เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **สัญชยะ** ผู้ถึงพร้อมด้วยความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า บวชแล้วในศาสนาของพระพุทธเจ้า ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๑๔๔. มารัญชะโย มะหาเถโร ราเมะเณยโย มะหิทธิโก

นิพพานะนินนะจิตโต โส สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระมหาเถระนามว่า **มารัญชยะ** ผู้มีฤทธิ์มาก และพระมหาเถระนามว่า **รามะเณยยะ** เป็นผู้มีจิตดิ่งสู่พระนิพพาน ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๑๔๕. อุโภ ปาปัญจะ ปุญญัญจะ วีติวัตโต อะนาสะโว

วีรัตเถโรระหัปปัตโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระวีระเถระ ผู้ข้ามพ้นบาปและบุญทั้งสองประการแล้ว ผู้ไม่มีอาสวะ บรรลุถึงความเป็นพระอรหันต์ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๔๖. ปุณณะมาสะมะหาเถโร ปังสุกูละธะโร ยะติ

ปุพพะกิจจะวิธิง กัตฺวา มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระปุณณมาสะมหาเถระ เป็นผู้ทรงผ้าบังสุกุล กระทำบุพพกิจเบื้องต้นแล้ว ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๔๗. ปัญจะฉินโน ปัญจะชะโห ปัญจะจุตตะริภาวะโน

ปัญจะสังคาติโค เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระปัญจสังคาติคเถระ ผู้ข้ามพ้นกิเลสเป็นเครื่องข้อง (นิวรณ์) ๕ อย่าง ผู้ตัดโอรัมภาคิยะสังโยชน์ (สังโยชน์เบื้องต่ำ) ๕ อย่างได้แล้ว ผู้ละอุทธัมภาคิยะสังโยชน์ (สังโยชน์เบื้องสูง) ๕ อย่างได้แล้ว ผู้เจริญอินทรีย์ ๕ (ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา) ให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๔๘. ปุพเพ ราคัง วิจาเรนโต ชินะภัตติปะรายะโน
เพลัฏฐะสีโส วังสะธะโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเพลัฏฐสีสะเถระ ผู้เคยจัดแจงการบูชายัญในกาลที่ตนเป็นฤษี ผู้ถวายความภักดีต่อพระพุทธเจ้า ผู้ทรงไว้ซึ่งวงศ์แห่งอริยะ (วงศ์แห่งอริยะคือสันโดษในจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ และยินดีในการภาวนา) ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๔๙. ปัจจุปปันนานิ อะภะโย นิกันติ นัตถิ ชีวิเต
อะชิโต โส มะหาเถโร มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระมหาเถระนามว่า **อชิตะ** ผู้ไม่มีความกลัวภัย ๕ อย่าง (ราชภัย โจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย) ที่กำลังเกิดขึ้น ผู้ไม่มีความเยื่อใยในชีวิต ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๕๐. วิวัฏฏะนิสสะเย ปุญเญ กัตฺวา สัมพุทธะภัตติมา
กุลลัตเถโรระหัปปัตโต มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระกุลละเถระ ผู้มีความภักดีในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ได้กระทำบุญบารมี อันมีนิพพานเป็นที่รองรับ บรรลุถึงความเป็นพระอรหันต์ ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๕๑. วิปัสสี ธัมมะทายาโท　　เถโร นิโครธะนามะโก

นิพพานาคะมะสันทิฏโฐ　　สะทา สันติง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **นิโครธะ** ผู้มีปกติเจริญวิปัสสนา ผู้เป็นธรรมทายาท เป็นผู้ได้ประจักษ์แจ้งธรรมที่เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน ขอจงประทานความสงบ แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๕๒. ติสโส วิชชา อะนุปปัตโต　　สุคันโธ นามะ โสระหา

สัพพะปาปะปะริกขีโณ　　สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอรหันต์นามว่า **สุคันธะ** ได้บรรลุวิชชาสาม เป็นผู้หมดสิ้นจากบาปทั้งปวง ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๕๓. นันทิโย สัทธาสัมปันโน　　ชิตะกเลโส มะหาเถโร

อะภิญญาปาระมิปปัตโต　　สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระนันทิยะมหาเถระ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ผู้ชนะกิเลสทั้งปวง ผู้ถึงที่สุดแห่งอภิญญา ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๕๔. กิเลสา ฌาปิตา เยนะ　　ชิตะธัมมะระเตนะ โส

กัมมาระปุตตะวิมะโล　　สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระรูปใด เป็นบุตรของนายช่างทอง เป็นผู้ยินดีในธรรมอันเป็นเครื่องพิชิตมาร ชนะกิเลสด้วยมรรคญาณแล้ว พระเถระนั้นนามว่า **วิมละ** ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๕๕. เทวะโลกะมะนุสเสสุ อะนุภุตฺวา วิภูติโย

ติสสัตเถโร มะหาภูโต มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระติสสะเถระ เสวยสมบัติในเทวโลกและมนุษย์โลกแล้ว สำเร็จเป็นพระอรหันต์ผู้ประเสริฐ ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๕๖. สุวิมุตโต มะหานาโค ตีหิ วังเกหิ มุตตะโก

สุมังคะโล มะหาเถโร มะหาสันติง กะโรตุ โน.

พระสุมังคละมหาเถระ ผู้หลุดพ้นจากกิเลสแล้ว เป็นพระอรหันต์ผู้ประเสริฐ พ้นแล้วจากความคดกาย วาจา ใจทั้งสาม ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๕๗. นิรัคคะโพ นิราสาโส มะละขีละวิโสธะโน

วิเวกาภิระโต คุตโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระมหาเถระนามว่า **คุตตะ** ผู้ปราศจากลิ่มคืออวิชชา ผู้ปราศจากกิเลสคือความอยาก ผู้ชำระมลทินได้ทั้งหมด ผู้ยินดีในความวิเวก โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๕๘. ปะวิเวกะมะนุปปัตโต คิริมานันทะนามะโก

ภาเวนโต กุสะเล ธัมเม สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระนามว่า **คิริมานันทะ** เจริญกุศลธรรมทั้งหลายอยู่ ได้บรรลุวิเวก ๓ แล้ว (กายวิเวก จิตวิเวก อุปธิวิเวก) ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๕๙. พุทธะสาสะนะมารัทโธ สะมิทธิ ภาวะนาระโต

สะมิทธิคุณะสัมปันโน สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระสมิทธิเถระ ผู้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าผู้ยินดีในภาวนา ผู้สมบูรณ์ด้วยคุณ อันเป็นเหตุแห่งความสำเร็จ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๖๐. อาราธิตะชิโน สันโต โชติตเถโร มะหาระหา

วิมุตโต สัพพะสังสารา สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระโชติตเถระ ผู้ชนะตัณหา อันเป็นเหตุให้ยินดีได้แล้ว เป็นผู้สงบ เป็นพระอรหันต์ผู้ประเสริฐ หลุดพ้นแล้วจากสังสาระทั้งปวง ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๖๑. เสนาสะนานิ ปันตานิ เสวันโต ฌานะมาระภิ

ฉะพะภิญโญ มะหาจุนโท สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระมหาจุนทะเถระ อาศัยเสนาสนะอันสงัดอยู่ เข้าฌาน ได้อภิญญา ๖ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๖๒. ฉันนัตเถโร สะหะชาโต สุฌันโต ชินะสาสะนัง

โยคักเขมะมะนุปปัตโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระฉันนะเถระ ผู้เป็นสหชาตกับพระพุทธเจ้า เมื่อเชื่อฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ได้บรรลุธรรมอันเป็นแดนเกษมจาก

โยคะ (คือพระนิพพาน) แล้ว ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๖๓. เมฆิโย พุทธุปปัฏฐาโก ชินะภัตติปะรายะโน

มิจฉาวิตักกุปัจเฉโท สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเมฆิยะเถระ ผู้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้า ผู้มีความภักดี ในพระพุทธเจ้าเป็นอย่างยิ่ง ตัดมิจฉาวิตกคือความดำริผิดได้แล้ว ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๖๔. อุปะวาโณ มะหาเถโร มะหากาโย มะหาระหา

มะหิทธิโก มะหาเตโช สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอุปวาณะ ผู้เป็นมหาเถระ มีร่างกายใหญ่ เป็นพระอรหันต์ผู้ประเสริฐ มีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๑๖๕. สังกิจโจ โจระทะมะโน สัพพะสังโยชะนักขะโย

ปาเลตุ โน สัพพะภะยา โสตถุยาโรคฺยัง ทะทาตุ โน.

พระสังกิจจะเถระ ผู้ฝึกโจรห้าร้อย สิ้นสังโยชน์คือกิเลสเครื่องผูกสัตว์ไว้ในสังสารวัฏแล้ว ขอจงรักษาพวกข้าพเจ้าให้พ้นจากภัยทั้งปวง ขอจงประทานความสวัสดี และความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๑๖๖. ปัญหะพุยากะระเณ เฉโก เมตตาฌานะระโต ยะติ
โสปาโกปายะสัมปันโน สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระโสปากะเถระ เป็นภิกษุผู้ฉลาดในการทูลตอบปัญหาของพระพุทธเจ้า ผู้ยินดีในฌานอันประกอบด้วยเมตตา ผู้ถึงพร้อมด้วยอุบาย เพื่อให้ได้มรรคผล ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๖๗. เขตตะสัมปัตติสัมปัตโต วัฑฒะมาโนวะ โสตถินา
สุมะโน อะระหา ชาโต สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระสุมนะเถระ ผู้สมบูรณ์ด้วยกาลเวลา อันสมควรที่จะบรรลุธรรม ผู้เจริญเติบโตด้วยความสุข เป็นพระอรหันต์แล้ว ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๖๘. ปิโย เทวะมะนุสสานัง สานุตเถโร พะหุสสุโต
เมตตาฌายี ตะโมฆาตี สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระสานุเถระ ผู้เป็นที่รักของเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย ผู้เป็นพหูสูต ผู้มีปกติเข้าฌานประกอบด้วยเมตตา ผู้ทำลายความมืดคือโมหะ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๖๙. โย จะ ปุพเพ กะตัง ปาปัง กุสะเลนะ ปิธียะติ
อังคุลิมาโล โส เถโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถระใด ได้เคยทำบาปมาก่อน เป็นผู้ตัดบาปอกุศลได้ด้วยอริยมรรค พระเถระนั้นนามว่า **องคุลีมาละ** ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๗๐. วิปัสสะนาธุรา เยปิ เถรา สะมะถะยานิกา
ขีณาสะวา มะหาเตชา มะหาตะมะวิโนทะนา.

พระเถระแม้เหล่าใด ผู้สิ้นอาสวะ ผู้มีอานุภาพอันยิ่งใหญ่ ผู้ขจัดความมืดมิดคือโมหะ ผู้เจริญวิปัสสนาเป็นธุระก็ดี พระเถระเหล่าใด ผู้เป็นสมถยานิกะก็ดี

๑๗๑. ฌานิกาฌานิกา เยปิ ธัมมาภิสะมะยาทะโย
สัพเพ โสตถิง สะทา เทนตุ ชะยามาโรคฺยะมายุ โน.

และพระเถระเหล่าใด ผู้ได้ฌานและไม่ได้ฌานก็ดี พระเถระเหล่าใด ผู้ถูกกำหนดด้วยการบรรลุอริยสัจธรรมก็ดี ขอพระเถระทั้งปวง ที่กล่าวมาแล้วนี้ จงประทานความสวัสดี ชัยชนะ ความไม่มีโรค และอายุ แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

(พระเถรีชั้นผู้ใหญ่ ๑๓ รูป)

๑๗๒. รัตตัญญูนัง ภิกขุนีนัง โคตะมี ชินะมาตุจฉา
ฐะปิตา อัคคัฏฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระโคตมีเถรี ผู้เป็นพระน้านางของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้ ในตำแหน่งผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุณีผู้รู้ราตรี

ขอพระเถรี ได้โปรดประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๗๓. มะหาปัญญานะมัคคัฏฐา เขมาเถรีติ ปากะฏา

สาวิกา พุทธะเสฏฐัสสะ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

พระพุทธสาวิกาผู้ประเสริฐสุด ปรากฏนามว่า **พระเขมาเถรี** ผู้ดำรงอยู่ในตำแหน่งผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้มีปัญญามาก ขอพระเถรีจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๗๔. เถรี อุปปะละวัณณา จะ อิทธิมันตีนะมุตตะมา

สาวิกา พุทธะเสฏฐัสสะ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระอุบลวรรณาเถรี เป็นพุทธสาวิกาผู้ประเสริฐสุด เป็นผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้มีฤทธิ์ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๗๕. วินะยัทธะรีนัง อัคคา ปะฏาจาราติ วิสสุตา

ฐะปิตา อัคคัฏฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถรีผู้ปรากฏชื่อว่า **พระปฏาจารา** พระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้ในตำแหน่งผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้ทรงพระวินัย ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๗๖. ธัมมักกะถิกะปะวะรา ธัมมะทินนาติ นามิกา

ฐะปิตา อัคคัฏฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถรีผู้มีนามว่า **ธัมมทินนา** พระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้ ในตำแหน่งผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้เป็นธรรมกถึก ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๗๗. ฌายิกานัง ภิกขุนีนัง นันทาเถรีติ นาเมสา

อัคคัฏฐาเน ฐิตา อะหุ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระสาวิกานามว่า **นันทาเถรี** เป็นผู้ดำรงอยู่ในตำแหน่งผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้มีฌาน ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๗๘. อารัทธะวีริยานัง อัคคา โสณาเถรีตินามิกา

ฐะปิตา ตัตถะ ฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถรีนามว่า **โสณา** พระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้ในตำแหน่งผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณี ผู้ปรารภความเพียร ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๗๙. ทิพพะจักขุกานัง อัคคา พะกุลา อิติ วิสสุตา

วิสุทธะนะยะนา สาปิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระเถรีผู้ปรากฏชื่อว่า **พกุลา** เป็นผู้มีจักษุอันบริสุทธิ์ เป็นผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้มีตาทิพย์ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๘๐. กุณฑะละเกสี ภิกขุนี ขิปปาภิญญานะมุตตะมา

ฐะปิตาเยวะ ฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

ภิกษุณีชื่อว่า **กุณฑลเกสี** พระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้แล้วในตำแหน่ง เป็นผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้ตรัสรู้เร็ว ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๘๑. เถรี ภัททะกาปิลานี ปุพพะชาติมะนุสสะรี

ตาสังเยวะ ภิกขุนีนัง อัคคา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระภัททกาปิลานีเถรี ผู้ระลึกถึงชาติในปางก่อนได้ เป็นผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้ระลึกชาติปางก่อนได้ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้าเถิด.

๑๘๒. เถรี ตุ ภัททะกัจจานา มะหาภิญญานะมุตตะมา

ชิเนนะ สุขะทุกขัง สา สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

พระภัททกัจจานาเถรี (พระนางยโสธรา) ผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุขเป็นคู่บารมีกับพระชินเจ้า พระพุทธเจ้าทรงตั้งพระนางไว้ในตำแหน่ง เป็นผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้มีอภิญญาอันพิเศษ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๘๓. ลูขะจีวะระธารีนัง อัคคา กิสาปิ โคตะมี

ฐะปิตา อัคคัฏฐานัมหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แม้ **พระกิสาโคตมี** พระศาสดาตั้งไว้ในตำแหน่ง เป็นผู้เลิศกว่าเหล่าบรรดาภิกษุณีผู้ทรงจีวรเศร้าหมอง ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๘๔. สิงคาละมาตา ภิกขุนี สัทธาธิมุตตานะมุตตะมา

กะโรตุ โน มะหาสันติง อาโรคฺยัญจะ สุขัง สะทา.

พระสิงคาลมาตาภิกษุณี เป็นผู้ประเสริฐสุดแห่งเหล่าภิกษุณี ผู้มากด้วยศรัทธา ขอจงประทานความสงบอันประเสริฐ ความไม่มีโรค และความสุข แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๘๕. อัญญา ภิกขุนิโย สัพพา นานาคุณะธะรา พะหู

ปาเลนตุ โน สัพพะภะยา โสกะโรคาทิสัมภะวา.

พระภิกษุณีเหล่าอื่นทั้งปวงเป็นจำนวนมาก ผู้ทรงคุณธรรมต่าง ๆ กัน ขอจงรักษาพวกข้าพเจ้าให้พ้นจากภัยทั้งปวงอันเกิดจากความเศร้าโศก และโรคเป็นต้น

๑๘๖. โสตาปันนาทะโย เสกขา สัทธาปัญญาสีลาทิกา

ภาคะโส กิเลสะทะหะนา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

พระภิกษุณีทั้งหลาย ผู้เป็นพระเสขบุคคลมีพระโสดาบันเป็นต้น เป็นผู้ยิ่งยวดด้วยศรัทธา ปัญญา และศีล เป็นผู้เผากิเลสได้เป็นบางส่วน ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

(พญานาค)

๑๘๗. **สุมะโน สุมะนะจะโล อะระวาเพระปัตตะโก**
จัมเปยโย มุจะลินโท จะ กัมพะโล ภุชะคิสสะโร.

สุมนะนาคราช สุมนจละนาคราช อรวาพะนาคราช เอพปัตตกะนาคราช จัมเปยยะนาคราช มุจลินทะนาคราช กัมพละนาคราช ผู้เป็นใหญ่แห่งนาคราช

๑๘๘. **กาละนาโค มะหากาโพ สังขะปาโล มะโหทะโร**
มะณิกัณโฐ มะณิอักขิ นันทะนาโคปะนันทะโก.

กาละนาคราช มหากาพะนาคราช สังขปาละนาคราช มโหทระนาคราช มณิกัณฐะนาคราช มณิอักขินาคราช นันทะนาคราช อุปนันทะนาคราช

๑๘๙. **วะรุโณ ธะตะรัฏโฐ จะ กุงคุวิโลปะลาละโก**
จิตฺระนาโค มะหาวีโร ฉัพฺยาปุตโต จะ วาสุกี.

วรุณะนาคราช ธตรัฏฐะนาคราช กุงคุวิละนาคราช อปลาลกะนาคราช จิตระนาคราช มหาวีระนาคราช ฉัพยาปุตตะนาคราช วาสุกีนาคราช

๑๙๐. **กัณหาโคตะโม ภุชะคินโท อัคคิธูมะสิโข ตะถา**
จูโพทะโร อะหิจฉัตโต นาคา เอราปะถาทะโย.

กัณหาโคตมะนาคราช นาคผู้เป็นจอมนาค อัคคิสิขะนาคราช ธูมะสิขะนาคราช อหิจฉัตตะนาคราช จูโพทระนาคราช พญานาคทั้งหลาย มีเอราปะถะนาคราชเป็นต้น

๑๙๑. อาสีวิสา โฆระวิสา เย สัพเพ นะยะนาวุธา
ชะลัฏฐา วา ถะลัฏฐา วา ปัพพะเตยยา นะทีจะรา
กะโรนตุ โน มะหาโสตถิง อายุมาโรคิยัง สะทา.

หมู่นาคราชทั้งปวงเหล่าใด เป็นนาคราชมีพิษร้ายแรง (คือพิษแล่นไปเร็ว) มีพิษน่าสพึงกลัว มีนัยน์ตาเป็นอาวุธ ดำรงอยู่ในน้ำ ดำรงอยู่บนบก ดำรงอยู่ที่ภูเขา หรือว่าเที่ยวไปในนที ขอนาคราชทั้งปวงเหล่านั้น จงประทานความสวัสดีอันประเสริฐ ความมีอายุ และความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

(เปรต)

๑๙๒. นิชฌามะตัณหิกา เปตา อุสุสัตติ จะ โลมะกา
มังสะปิณฑาทะโย เปตา เปตา เวมานิกาทะโย
ปาเลนตุ โน สัพพะภะยา สะทา เต สุขิโน สะทา.

นิชฌามตัณหิกะเปรต อุสุโลมกะเปรต สัตติโลมกะเปรต มังสปิณฑะเปรตเป็นต้น เวมานิกะเปรตเป็นต้น ขอเปรตทั้งหลายเหล่านั้นจงมีความสุขในกาลทุกเมื่อ จงรักษาพวกข้าพเจ้าให้พ้นจากภัยทั้งปวง ในกาลทุกเมื่อเถิด

(อสูร)

๑๙๓. เย ปะหาราทะสัมพะระ- พะลุยาสุระคะณา จะ เย
เวปะจิตตาสุระคะณา จันทาสุระคะณาทะโย.

หมู่อสูรเหล่าใด คือ หมู่ปหาราทะอสูร หมู่สัมพระอสูร หมู่พลิอสูร หมู่เวปจิตตะอสูร หมู่จันทะอสูรเป็นต้น

๑๙๔. สัพเพ เตปิ มะหาเตชา ภูตะยักขะนิวาระณา

กะโรนตุ โน มะหาโสตถิง อาโรคฺยัญจะ ชะยัง สะทา.

แม้หมู่อสูรเหล่านั้นทั้งปวง มีเดชมาก ผู้สามารถป้องกันภูต และยักษ์ ขอจงประทานความสวัสดีอันประเสริฐ ความไม่มีโรค และชัยชนะ แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

(เทวดา)

๑๙๕. เย ยักขา สัตตะสะหัสสา ภุมมา กาปิละวัตถุกา

อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน.

ยักษ์ผู้เป็นภุมมเทวดาเจ็ดพันตนเหล่าใด อยู่ในเมืองกบิลพัสดุ์ มีฤทธิ์ มีความเจริญรุ่งเรือง มีวรรณะ มีบริวารมาก

๑๙๖. สัพเพ ติสะระณา ยักขา มะเหสักขา ชุตินธะรา

กะโรนตุ โน มะหาโสตถิง อาโรคฺยัญจะ ชะยัง สะทา.

ยักษ์(เทวดา)ทั้งปวง ผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง มีศักดิ์ใหญ่ผู้ทรงไว้ซึ่งความรุ่งเรือง ขอยักษ์เหล่านั้น จงประทานความสวัสดีอันประเสริฐ ความไม่มีโรค และชัยชนะ แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๙๗. ฉะสะหัสสา เหมะวะตา ยักขา นานัตตะวัณณิโน

พุทธะปูชายะ นิระตา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ยักษ์(เทวดา)หกพันตน อยู่ที่เขาเหมวตา มีผิวพรรณวรรณะต่าง ๆ กัน ยินดีในการบูชาพระพุทธเจ้า ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๙๘. สาตาคิรา ติสะหัสสา ยักขา นีลาทิวัณณิโน

นานาปะภายะ สัมปันนา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ยักษ์(เทวดา)สามพันตน อยู่ที่เขาสาตาคีรี มีผิวพรรณวรรณะสีเขียวเป็นต้น ผู้สมบูรณ์ด้วยรัศมีต่าง ๆ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๑๙๙. เวสสามิตตา ปัญจะสะตา ยักขา นานัตตะวัณณิโน

อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน

โมทะมานา อะภิกกามุง สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ยักษ์(เทวดา)ห้าร้อยตน อยู่ที่เขาเวสสามิตตะมีผิวพรรณวรรณะต่าง ๆ กัน มีฤทธิ์ มีความรุ่งเรือง มีวรรณะ มีบริวารบันเทิงอยู่ มาชุมนุมกัน ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๐๐. กุมภีโร ราชะคะหิโก เวปุลลัสสะ นิเวสะนัง

ภิยโย นัง สะตะสะหัสสัง ยักขานัง ปะยิรุปาสะติ

โส ยักเขหิ ปะริวาโร สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

เทวดาชื่อว่า **กุมภีระ** อยู่ในพระนครราชคฤห์ วิมานของท้าวเธอนั้น ได้แก่ยอดเขาเวปุลละ ท้าวเธอนั้น เป็นผู้อันหมู่ยักษ์หลายแสนตนเข้ามาปรนนิบัติรับใช้ ขอท้าวกุมภีระผู้มียักษ์เป็นบริวารนั้น จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๐๑. ปุริมัญจะ ทิสัง ราชา ธะตะรัฏโฐ ปะสาสะติ
คันธัพพานัง อะธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.

ท้าวมหาราชนามว่า **ธตรัฏฐะ** ปกครองอยู่ในทิศบูรพา เป็นอธิบดีของพวกคนธรรพ์ ท้าวเธอมีบริวารมาก

๒๐๒. ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
โส ราชา สะหะ ปุตเตหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แม้บุตรของท้าวเธอก็มีมาก นามว่า **อินทะ** มีกำลังมาก ขอท้าวธตรัฏฐะกับบุตรทั้งหลาย จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๐๓. ทักขิณัญจะ ทิสัง ราชา วิรุฬโห ตัง ปะสาสะติ
กุมภัณฑานัง อะธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.

ท้าวมหาราชนามว่า **วิรุฬหกะ** ปกครองอยู่ในทิศทักษิณ เป็นอธิบดีของพวกกุมภัณฑ์ ท้าวเธอมีบริวารมาก

๒๐๔. ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
วิรุฬโห สะหะ ปุตเตหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แม้บุตรของท้าวเธอก็มีมาก นามว่า **อินทะ** มีกำลังมาก ขอท้าววิรุฬหกะกับบุตรทั้งหลาย จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๐๕. ปัจฉิมัญจะ ทิสัง ราชา วิรูปักโข ปะสาสะติ
นาคานัญจะ อะธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.

ท้าวมหาราชนามว่า **วิรูปักขะ** ปกครองอยู่ในทิศปัจฉิมเป็นอธิบดีของพวกนาค ท้าวเธอมีบริวารมาก

๒๐๖. ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
วิรูปักโข สะปุตเตหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แม้บุตรของท้าวเธอก็มีมาก นามว่า **อินทะ** มีกำลังมากขอท้าววิรูปักขะกับบุตรทั้งหลาย จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๐๗. อุตตะรัญจะ ทิสัง ราชา กุเวโร ตัง ปะสาสะติ
ยักขานัญจะ อะธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.

ท้าวมหาราชนามว่า **กุเวระ** ปกครองอยู่ในทิศอุดร เป็นอธิบดีของพวกยักษ์ ท้าวเธอมีบริวารมาก

๒๐๘. ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
กุเวโร สะหะ ปุตเตหิ สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

แม้บุตรของท้าวเธอก็มีมากนามว่า **อินทะ** มีกำลังมาก ขอท้าวกุเวระกับบุตรทั้งหลาย จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๐๙. ปุริมัง ทิสัง ธะตะรัฏโฐ ทักขิเณนะ วิรุฬหะโก

ปัจฉิเมนะ วิรูปักโข กุเวโร อุตตะรัง ทิสัง.

ท้าวธตรัฏฐะ ประจำอยู่ในทิศบูรพา **ท้าววิรุฬหกะ** ประจำอยู่ในทิศทักษิณ **ท้าววิรูปักขะ** ประจำอยู่ในทิศปัจฉิม **ท้าวกุเวระ** ประจำอยู่ในทิศอุดร

๒๑๐. จัตตาโร เต มะหาราชา สะมันตา จะตุโร ทิสา

ทัททัฬหะมานา อัฏฐังสุ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ท้าวมหาราชทั้งสี่ ผู้รุ่งเรืองดุจประทีป ประจำอยู่ในทิศทั้งสี่โดยรอบ ขอท้าวเธอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๑๑. เตสัง มายาวิโน ทาสา อาคุง วัญจะนิกา สะฐา

มายา กุเฏณฑุ วิเฏณฑุ วิตุจจะ วิตุโฏ สะหะ.

พวกบ่าวของท้าวมหาราชทั้งสี่เหล่านั้น ล้วนเป็นผู้มีมายาหลอกลวงเจ้าเล่ห์ ได้แก่บ่าว ชื่อกุเฏณฑุก็ดี ชื่อวิเฏณฑุก็ดี ชื่อวิตุจจะก็ดี ชื่อวิตุฏฏะก็ดี

๒๑๒. จันทะโน กามะเสฏโฐ จะ กินนุฆัณฑุ นิฆัณฑุ จะ

ปะนาโท โอปะมัญโญ จะ เทวะสูโต จะ มาตะลิ.

ชื่อจันทนะก็ดี ชื่อกามเสฏฐะก็ดี ชื่อกินนุฆัณฑุก็ดี ชื่อนิฆัณฑุและปนาทะเทวดาก็ดี ชื่อโอปมัญญะเทวดาก็ดี เทพสารถีชื่อว่ามาตลิก็ดี ต่างก็มาแล้วสู่ที่ชุมนุม

๒๑๓. จิตตะเสโน จะ คันธัพโพ นะโฬราชา ชะเนสะโภ
วะโร ปัญจะสิโข เจวะ ติมพะรู สูริยะวัจฉะสา.

เทพคนธรรพ์ชื่อว่าจิตตะเสนะ ชื่อว่านโฬราชะ ชื่อว่าชเนสภะ ชื่อว่าปัญจสิขะ (ผู้ปรารถนาให้ได้นางสุริยวัจฉสาเทพธิดา) ชื่อว่าติมพรู ชื่อว่าสุริยวัจฉสาเทพธิดา (ผู้เป็นบุตรีของท้าวติมพรู)

๒๑๔. เอเต จัญเญ จะ ราชาโน คันธัพพา จะ มะหัพพะลา
โมทะมานา สะทา โสตถิง โน กะโรนตุ อะนามะยัง.

ขอพระราชาทั้งหลาย เทพคนธรรพ์เหล่านี้ และเทพเหล่าอื่น ผู้มีกองกำลังมหาศาล บันเทิงอยู่ จงประทานความสวัสดีและความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๑๕. มะหันตา นาคะสา นาคา เวสาลา สะหะ ตัจฉะกา
กัมพะลัสสะตะรา จาปิ เมรุปาทะสิตา พะลา.

เหล่านาคผู้อาศัยอยู่ในสระน้ำชื่อว่า นาคสะ จำนวนมาก พร้อมกับบริวารของท้าวตัจฉกะ และนาคผู้อาศัยอยู่ในนครเวสาลี และกัมพละนาคราช อัสสตระนาคราช ผู้มีพละกำลังผู้อาศัยอยู่ที่เชิงเขาสุเมรุ

๒๑๖. ยามุนา ธะตะรัฏฐา จะ สัพเพ นาคา ยะสัสสิโน
เอราวะโณ มะหานาโค โน กะโรนตุ อะนามะยัง.

นาคผู้อยู่ในแม่น้ำยมุนา และนาคชื่อว่าธตรัฏฐะ และนาคทั้งหลายทั้งปวง ผู้มีบริวารเป็นจำนวนมาก และท้าวเอราวัณผู้มีชื่อว่ามหานาค จงประทานความไม่มีโรค แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๒๑๗. มะหิทธิกา สุปัณณา เย นาคะราเช มะหัพพะเล

คะเหตฺวา ชินะเขตเตวะ ปักขันทิงสุ นะเภ พะลา

เต พุทธะสะระณา สัพเพ โสตถิง กะโรนตุ โน สะทา.

ครุฑเหล่าใด เป็นผู้มีฤทธิ์เดช ผู้ทรงพลัง จับนาคราชผู้ทรงพลังในแดนที่ตนชนะนั่นเทียว แล้วบินไปในท้องฟ้า ครุฑทั้งปวงเหล่านั้น เป็นผู้นับถือพระพุทธเจ้าว่าเป็นที่พึ่ง ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๑๘. ปะฐัพฺยาโป จะ เตโช จะ วาโย เทวา มะหิทธิกา

อุปะจาเรนะ นิพพัตตา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

เทวดาชื่อว่า ปฐวี อาโป เตโช และวาโย ผู้มีฤทธิ์มาก บังเกิดด้วยอุปจารฌานของตน ๆ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๑๙. วะรุณา วาระณา เทวา โสโม จะ ยะสะสา สะหะ

เมตตาการุณิกา สัพเพ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

วรุณะเทพ วารณาเทพ โสมะเทพ พร้อมทั้งยะสะเทพ เมตตาเทพ กรุณาเทพ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๒๐. ปัณณาสะโยชะนายาเม วิมาเน ระตะนามะเย

ฐิโต ตะเม วิหันตฺวานะ สูริโย โสตถิง กะโรตุ โน.

สุริยะเทพบุตร ผู้อาศัยอยู่ในสุริยะวิมาน ที่สำเร็จด้วยรัตนะซึ่งมีความยาวห้าสิบโยชน์ ขอจงทำลายความมืด แล้วประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๒๒๑. จันโท สีตะกะโร โลเก ปะภายุชชะลิโตทะโย

มะหันธะการะวิทธังสี สะทา โสตถิง กะโรตุ โน.

จันทะเทพบุตร ผู้ประทานความร่มเย็นแก่ชาวโลก ส่องสว่างปรากฏขึ้น ด้วยรัศมี มีปกติทำลายความมืดมน ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๒๒. เวณฑุ จะ สะหะสี เทวา อะสะมา จะ ทุเว ยะมา

จันทัสสูปะนิสา เทวา เทวา สูริยะนิสสิตา

พุทธัสสะ มามะกา สัพเพ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

เวณฑุเทพ สหสีเทพ อสมะเทพ ยมะเทพทั้งสอง เทพผู้อาศัยจันทะเทพบุตร เทพผู้อาศัยสุริยะเทพบุตร และเทพทั้งหลายทั้งปวง ผู้นับถือพระพุทธเจ้า ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๒๓. นักขัตตานิ ปุรักขัตฺวา เทวา มันทะวะลาหะกา

สักโก ปุรินทะโท เสฏโฐ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

เทพทั้งหลาย ผู้พึ่งพาอาศัยนักษัตร(ดวงดาว) วลาหกะเทพทั้งหลายผู้ยังให้บังเกิดลม ท้าวสักกะผู้เคยให้ทานมาก่อน ผู้ได้รับ

การยกย่อง ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๒๔. มะหันตา สะหะภู เทวา ชะละมัคคิสิขาริวะ
อะริฏฐะกา จะ โรชา จะ อุมมาปุปผะนิภาสิโน.

สหภูเทพผู้ประเสริฐ ผู้รุ่งเรืองดุจเปลวไฟ (หรือชลมัคคิเทพ สิขาริจเทพ) อริฏฐะเทพ โรชะเทพ ผู้มีรัศมีเช่นกับดอกอุมมา คือ ดอกผักตบ

๒๒๕. วะรุณา สะหะธัมมา จะ อัจจุตา จะ อะเนชะกา
สูเลยยะรุจิรา เทวา เทวา วาสะวะเนสิโน
ทะเสเต ทะสะธา กายา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

วรุณะเทพ สหธัมมะเทพ อัจจุตะเทพ อเนชกะเทพ สูเลยยะเทพ รุจิราเทพ วาสวเนสีเทพ ขอเหล่าทวยเทพสิบจำพวกเหล่านี้ จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๒๖. สะมานา มะหาสะมานา มานุสา มานุสุตตะมา
ขิฑฑาปะโทสิกา เทวา เทวา มะโนปะโทสิกา.

สมานะเทพ มหาสมานะเทพ มานุสะเทพ มานุสุตตมะเทพ ขิฑฑาปโทสิกะเทพ มโนปโทสิกะเทพ

๒๒๗. อะถาปิ หะระโย เทวา เทวา โลหิตะวาสิโน

ปาระคา มะหาปาระคา สัพเพ เทวา ยะสัสสิโน

ทะเสเต ทะสะธา กายา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

อนึ่ง หริเทพ โลหิตวาสีเทพ ปารคะเทพ มหาปารคะเทพ เทพทั้งปวงล้วนมีบริวาร ขอเหล่าทวยเทพทั้งสิบจำพวกเหล่านี้ จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๒๘. สุกกา กะรัมภา อะรุณา อาคุง เวฆะนะสา สะหะ

โอทาตะคัยหา ปาโมกขา อาคุง เทวา วิจักขะณา.

สุกกะเทพ กรัมภะเทพ อรุณะเทพ มาแล้วพร้อมกับเวฆนสะเทพ โอทาตคัยหะเทพผู้เป็นใหญ่ และวิจักขณะเทพก็มา

๒๒๙. สะทามัตตา หาระคะชา มิสสะกา จะ ยะสัสสิโน

ถะนะยัง อาคะปัชชุนโน โย ทิสาสวะภิวัสสะติ.

สทามัตตะเทพ หาระคะชะเทพ มิสสะกะเทพ ผู้มีบริวารก็มา ปัชชุนะเทพ ผู้ทำให้ฝนตกทั่วทิศก็มา

๒๓๐. ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน

อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน

โมทะมานา ชินะทานา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

เหล่าเทวดาสิบจำพวกเหล่านี้ทั้งปวง ล้วนมีรัศมีต่าง ๆ กัน มีฤทธิ์ มีความรุ่งเรือง มีวรรณะ มีบริวาร บันเทิงอยู่ ผู้ประทานชัยชนะ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๓๑. โลกะธาตุสะหัสเสสุ ทะสะสเววะ สะมันตะโต

เทวาทะโย ปาณะคะณา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ในหมื่นโลกธาตุโดยรอบนั่นเทียว ขอหมู่สัตว์มีเทวาเป็นต้น จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด.

๒๓๒. เขมิยา กัฏฐะกายา จะ โชตินามา มะหิทธิกา

ลัมพีตะกา ลามะเสฏฐา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ขอเขมิยะเทพ กัฏฐกายะเทพ โชติเทพ ผู้มีฤทธิ์มาก ลัมพีตกะเทพ ลามเสฏฐะเทพ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๓๓. ชะลัฏฐา จะ ถะลัฏฐัญเญ เทวากาสัฏฐะกาทะโย

ยักขะคันธัพพะกุมภัณฑา ปิสาจา เย มะโหระคา

เมตตะจิตตา จะ สัพเพ เต โสตถิง ผาสุง กะโรนตุ โน.

เทพเหล่าอื่นอันมี เทพที่อยู่ในน้ำ เทพที่อยู่บนบก เทพที่อยู่ในอากาศเป็นต้น และยักษ์ คนธรรพ์ กุมภัณฑ์ ปีศาจ และนาคราชทั้งปวง ขอจงมีจิตเมตตา ประทานความสวัสดีและความผาสุก แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๒๓๔. ตาวติงสา จะ เย เทวา ยามา เทวา มะหิทธิกา

ตุสิตา จะ มะหาเทวา นิมมานะระติโนมะรา.

ทวยเทพชั้นดาวดึงส์ ชั้นยามาผู้ทรงฤทธิ์ ทวยเทพชั้นดุสิต ชั้นนิมมานรดี.

๒๓๕. วะสะวัตตีสุ ระติโน สัพเพ เทวา สะวาสะวา
พุทธะปูชายะ นิระตา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ทวยเทพชั้นปรนิมมิตตวสวัตดี ขอทวยเทพทั้งปวงดังที่กล่าวมานี้ พร้อมทั้งท้าววาสวะ (พระอินทร์) ผู้มีความยินดี ในการบูชาพระพุทธเจ้า ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

(พรหม)

๒๓๖. พฺรัหฺมาโน ปาริสัชชา จะ เย จะ พฺรัหฺมะปุโรหิตา
มะหาพฺรัหฺมา จะ สัพเพ เต ปะฐะมัชฌานะสัณฐิโน.

พรหมผู้ดำรงอยู่ในปฐมฌานเหล่านี้คือ **ปาริสัชชาพรหม ปุโรหิตาพรหม** และ **มหาพรหมาพรหม**.

๒๓๗. เมตตาวิหาริโน สันตา สัมพุทธัสสะ ปะรายะนา
กะโรนตุ โน มะหาโสตถิง เสกขาเสกขะปุถุชชะนา.

ขอพรหมทั้งปวงเหล่านั้น ผู้มีปกติอยู่ด้วยเมตตา ผู้สงบ ผู้มีพระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง ผู้เป็นทั้งเสกขะ พระอรหันต์ และปุถุชน จงประทานความสวัสดีอันประเสริฐ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๒๓๘. ปะริตตาภัปปะมาณาภา พฺรัหฺมา จาภัสสะรา ตะถา
พุทธะปูชายะ นิระตา ทุติยัชฌานะสัณฐิโน.

พรหมผู้ดำรงอยู่ในทุติยฌาน ผู้ยินดีในการบูชาพระพุทธเจ้าเหล่านี้คือ **ปริตตาภาพรหม อัปปมาณาภาพรหม** และ **อาภัสสราพรหม**

๒๓๙. เมตตาการุณิกา สัพเพ สัพพะสัตตะหิเตสิโน

กะโรนตุ โน มะหาสันติง โสตถิมาโรคฺยะมายุวัง.

ขอพรหมทั้งปวง ผู้มีปกติเมตตา กรุณา แสวงหาความเกื้อกูล ให้แก่สัตว์ทั้งปวง จงประทานความสงบอันประเสริฐ ความสวัสดี ความไม่มีโรค และความมีอายุ แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๒๔๐. ปะริตตะสุภาพฺรัหฺมาโน อัปปะมาณะสุภา จะ เย

สุภะกิณหา จะ พฺรัหฺมาโน ตะติยัชฌานะสัณฐิโน.

พรหมผู้ดำรงอยู่ในตติยฌาน เหล่านี้คือ **ปริตตสุภาพรหม อัปปมาณสุภาพรหม** และ **สุภกิณหาพรหม**

๒๔๑. ปะภายะ ผะระณา โลเก พุทธะฌานะระตา สะทา

อะหิงสา สัพพะสัตเตสุ สะทา สันติง กะโรนตุ โน.

ขอพรหมทั้งหลายเหล่านั้น ผู้แผ่รัศมีไปในโลก ผู้ยินดีในพุทธฌาน ผู้ไม่เบียดเบียนสรรพสัตว์ทั้งปวง จงประทานความสงบ แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๔๒. เวหัปผะลาปิ พฺรัหฺมาโน จะตุตถัชฌานะสัณฐิโน

เสกขะปุถุชชะนาเสกขา สะทา สันติง กะโรนตุ โน.

พรหมผู้ดำรงอยู่ในจตุตถฌาน ผู้เป็นเสกขะ ปุถุชน และอเสกขะคือ **เวหัปผลาพรหม** ขอจงประทานความสงบ แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๔๓. สัมปัตติยา นะ หายันติ พฺรัหฺมาโน ชินะสาวะกา

อะวิหานามะกา สัพเพ สะทา สันติง กะโรนตุ โน.

พรหมทั้งหลายผู้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ย่อมไม่เสื่อมจากฌานสมาบัติ เพราะเหตุนั้นจึงได้ชื่อว่า **อวิหาพรหม** ขออวิหาพรหมทั้งปวงเหล่านั้น จงประทานความสงบ แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๔๔. อะตัปปา นามะ พฺรัหฺมาโน จะตุตถัชฌานะสัณฐิโน

พฺรัหฺมะวิหาริกา สัพเพ โสตถิง ผาสุง กะโรนตุ โน.

ขอ **อตัปปาพรหม** ทั้งปวง ผู้มีพรหมวิหาร ดำรงอยู่ในจตุตถฌาน จงประทานความสวัสดี และความผาสุก แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๒๔๕. สุทัสสา นามะ พฺรัหฺมาโน- ภิรูปา ฌานะโภคิโน

อะปุนาคะมะนา กาเม สันติง ผาสุง กะโรนตุ โน.

ขอเหล่าพรหมชื่อว่า **สุทัสสา** ผู้มีรูปงาม ผู้เสวยฌาน ผู้ไม่กลับมาในกามภูมิอีก จงประทานความสงบ และความผาสุก แก่พวกข้าพเจ้าเถิด

๒๔๖. พฺรัหฺมะวิหาระสัมปันนา ชินะภัตติปะรายะนา

พฺรัหฺมาโน สุทัสสี นามะ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ขอเหล่าพรหมชื่อว่า **สุทัสสี** ผู้สมบูรณ์ด้วยพรหมวิหาร ผู้มีความนับถือพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะ จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๔๗. อะกะนิฏฐา จะ พฺรัหฺมาโน เชฏฐา สัพพะคุเณหิ จะ

ปะหีนะภะวะนิสเนหา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ขอเหล่าพรหมผู้เจริญที่สุดด้วยคุณทั้งปวง ชื่อว่า **อกนิฏฐา** ผู้ละความสิเน่หาในภพได้แล้ว จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๔๘. ปะฐะมารูปะพฺรัหฺมาโน สัพพะรูปะวิราคิโน

ชินะภัตติระตา สัพเพ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ขอเหล่ารูปพรหมชั้นที่ ๑ ทั้งปวง ผู้ปราศจากความกำหนัดในรูป ยินดีในการภักดีพระชินเจ้า จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๔๙. ทุติยารูปะพฺรัหฺมาโน เหฏฐาฌานะวิราคิโน

ชินะภัตติระตา สัพเพ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ขอเหล่ารูปพรหม ชั้นที่ ๒ ทั้งปวง ผู้ปราศจากความพอใจในฌานเบื้องต่ำ ยินดีในการภักดีพระชินเจ้า จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๕๐. ตะติยารูปะพฺรัหฺมาโน เหฏฐาฌานะวิราคิโน

ชินะภัตติระตา สัพเพ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ขอเหล่ารูปพรหมชั้นที่ ๓ ทั้งปวง ผู้ปราศจากความพอใจในฌานเบื้องต่ำ ยินดีในการภักดีพระชินเจ้า จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๕๑. จะตุตถารูปะพฺรัหฺมาโน เหฏฺฐาฌานะวิราคิโน
ชินะภัตติระตา สัพเพ สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

ขอเหล่าอรูปพรหมชั้นที่ ๔ ทั้งปวง ผู้ปราศจากความพอใจในฌานเบื้องต่ำ ยินดีในการภักดีในพระชินเจ้า จงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

(บุคคลประเภทรวม)

๒๕๒. เวเทเหปะระโคยาเน ชัมพุทีเป กุรุมหิ จะ
เทวะยักขะปิสาเจหิ สัทธิง วิชชาธะราทะโย.

ขอเหล่าวิทยาธร กับเทวดา ยักษ์ และปีศาจ ในวิเทหะทวีป อปรโคยานะทวีป ชมพูทวีป และอุตตรกุรุทวีป

๒๕๓. อากาสัฏฐา จะ พฺรัหฺมาโน ชะลัฏฐา จันตะลิกขะชา
ทวิปะทาทะโย เย สัตตา สะทา โสตถิง กะโรนตุ โน.

อากาสัฏฐเทวดา และพรหม สัตว์ทั้งหลายมีสัตว์ ๒ เท้าเป็นต้น ผู้ดำรงอยู่ในน้ำ ผู้เกิดในอากาศ ขอจงประทานความสวัสดี แก่พวกข้าพเจ้า ในกาลทุกเมื่อเถิด

(อานุภาพแห่งพระรัตนตรัย)

๒๕๔. มาระเสนะวิฆาตัสสะ ชินัสสะ สุขะฌายิโน
เตโชพะเลนะ มะหะตา สะทา มังคะละมัตถุ โน.

ด้วยพระเดชานุภาพอันยิ่งใหญ่ ของพระชินเจ้า ผู้ทรงขจัดมาร และเสนามาร ผู้เสวยสุขในฌาน ด้วยพลังเดชอันยิ่งใหญ่ ขอมงคลจงมีแก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๕๕. นานาคุณะวิจิตตัสสะ รูปะกายัสสะ สัตถุโน
สัพพะเทวะมะนุสสานัง มาระพันธะวิโมจิโน
เมตตาพะเลนะ มะหะตา สะทา มังคะละมัตถุ โน.

ด้วยอานุภาพแห่งพระเมตตาอันยิ่งใหญ่ ของพระศาสดาผู้ทรงมีพระวรกายอันงามวิจิตรด้วยคุณต่าง ๆ ผู้ทรงปลดเปลื้องเหล่าทวยเทพ และมนุษย์ทั้งปวง ให้หลุดพ้นจากบ่วงแห่งมาร ขอมงคลจงมีแก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๕๖. สัพพัญญุตาทิกายัสสะ ธัมมะกายัสสะ สัตถุโน
จักขาทยะโคจะรัสสาปิ โคจะรัสเสวะ ภูริยา
เตโชพะเลนะ มะหะตา สัพพะมังคะละมัตถุ โน.

ด้วยพระเดชานุภาพอันยิ่งใหญ่ แห่งพระธรรมกาย คือ หมู่ธรรม มีพระสัพพัญญุตญาณเป็นต้น ของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย อันไม่ใช่อารมณ์ของจักษุเป็นต้น แต่เป็นอารมณ์ของปัญญาเท่านั้น ขอสรรพมงคล จงมีแก่พวกข้าพระองค์เถิด

๒๕๗. รูปะกายะสะทิสัสสะ นิมมิตัสสะ มะเหสิโน
ธัมมัสสะ วัตตุโน สัคเค เทวานัง สุคะตา ปะติ
เตโชพะเลนะ มะหะตา สะทา มังคะละมัตถุ โน.

ด้วยพระเดชานุภาพอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธปฏิมาที่ทรงเนรมิตขึ้น ให้เหมือนรูปจริง แทนพระพุทธองค์ ผู้ทรงแสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ เมื่อทรงแสดงอภิธรรมแก่เหล่าทวยเทพในชั้นดาวดึงส์ ขอมงคลจงมีแก่พวกข้าพระองค์ ในกาลทุกเมื่อเถิด

๒๕๘. สิกขิตฺวา มานุเส เทเว โมจะยิตฺวา สะเทวะเก
สังขาเร ปะชะหันตัสสะ นิพพุตัสสะ มะเหสิโน
มะหันเตนานุภาเวนะ สัพพะมังคะละมัตถุ โน.

ด้วยพระอานุภาพอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้า ผู้ทรงฝึกเหล่ามนุษย์และเทวดา ให้หลุดพ้นจากบ่วงมาร ผู้ทรงละสังขารดับขันธ์ปรินิพพาน ขอสรรพมงคล จงมีแก่พวกข้าพระองค์เถิด

๒๕๙. จะตุราสีติสะหัสสะ- ธัมมักขันธัสสะ เตชะสา
นะวังคะสาสะนัสสาปิ นะวะโลกุตตะรัสสะ จะ
สัพพะปาปะปะวาเหนะ สัพพะมังคะละมัตถุ โน.

ด้วยพระเดชานุภาพของพระธรรม แปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์ ด้วยพระเดชานุภาพแห่งนวังคสัตถุศาสน์ และด้วยพระเดชานุภาพแห่งนวโลกุตตรธรรม อันนำบาปทั้งปวงออกไป ขอสรรพมงคลจงมีแก่พวกข้าพระองค์เถิด

๒๖๐. มะหะโตริยะสังฆัสสะ ปุญญักเขตตัสสะ ตาทิโน
ปะหีนะสัพพะปาปัสสะ สีลาทิกขันธะธาริโน
มะหาเตชานุภาเวนะ สัพพะมังคะละมัตถุ โน.

ด้วยพระเดชานุภาพอันยิ่งใหญ่ ของพระอริยสงฆ์ผู้ประเสริฐ ผู้เป็นเนื้อนาบุญ ผู้ไม่หวั่นไหวต่อโลกธรรม ผู้ละบาปทั้งปวง ผู้ทรงไว้ซึ่งคุณมีศีลเป็นต้น ขอสรรพมงคลจงมีแก่พวกข้าพเจ้าเถิด

(อานุภาพของเทวดาต่าง ๆ)

๒๖๑. ปาตาเล ภูตะลากาเส เทวะยักขะปิสาจะกา
วิชชาธะรา จะ คันธัพพา นาคะกุมภัณฑะรักขะสา
สัพเพสะมานุภาเวนะ สัพพะมังคะละมัตถุ โน.

ด้วยอานุภาพแห่งหมู่เทวดา ยักษ์ ปีศาจ และวิทยาธร คนธรรพ์ นาค กุมภัณฑ์ และรากษส ผู้อาศัยอยู่ในบาดาลก็ดี บนพื้นดินก็ดี ในอากาศก็ดี ขอสรรพมงคลจงมีแก่พวกข้าพเจ้าเถิด

(อานุภาพของอุปปาตะสันติ)

๒๖๒. อิจเจวะมุปปาตะสันติง โย วะเทยยะ สุเณยยะ วา
วิเชยยะ สัพพะปาปานิ วุทธัตตัญจะ ภะวิสสะติ.

ผู้ใดสวด หรือฟังคัมภีร์ อุปปาตะสันติ อันกล่าวแล้วด้วยประการฉะนี้ จะพึงชนะบาปทั้งปวง และจักเจริญด้วยคุณ ๕ ประการคือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ

๒๖๓. โสตถิกาโม ละเภ โสตถิง สุขะกาโม สุขัง ละเภ
อายุกาโม ละเภยยายุง ปุตตะกาโม ละเภ ปุตตัง.

ผู้ใดปรารถนาความสวัสดี พึงได้ความสวัสดี ผู้ปรารถนาความสุข พึงได้ความสุข ผู้ปรารถนาอายุ พึงได้อายุ ผู้ประสงค์บุตร พึงได้บุตร

๒๖๔. นะ ตัสสะ โรคา พาเธนติ วาตะปิตตาทิสัมภะวา

อะกาละมะระณัง นัตถิ นะ เทโว วิสะโมสะเร.

โรคที่เกิดจากลม จากดีเป็นต้น ย่อมไม่เบียดเบียนบุคคลนั้น ความตายในกาลอันไม่สมควร ย่อมไม่มีแก่บุคคลนั้น มิจฉาเทวดา ย่อมไม่รังแกต่าง ๆ นา ๆ

๒๖๕. นะ จุปปาตะภะยัง ตัสสะ โนปิ ปีตตะภะยัง ตะถา

นัสสันติ ทุนนิมิตตานิ ปาปะกัมมัฏฐิตานิ จะ

ทีฆะมายุ มะหาโสตถิง อาโรคฺยัญจะ สะทา ภะเว.

เคราะห์ร้ายและภัยย่อมไม่มีแก่เขา นิมิตร้ายและสิ่งที่ตั้งขึ้นเพราะบาปกรรมย่อมพินาศไป ความมีอายุยืน ความสวัสดี อันประเสริฐ และความไม่มีโรคจะพึงมีแก่เขา ในกาลทุกเมื่อ

๒๖๖. โย สุตฺวาปิ มะหาสันติง สังคามัง ปะวิเส นะโร

วิชะเย เวริโน สัพเพ นะ สัตเถหยะภิภูยะเต.

ผู้ใดฟังคัมภีร์อุปปาตะสันติอันประเสริฐแล้ว พึงเข้าไปสู่สมรภูมิ บุคคลนั้นอันศาสตราไม่กล้ำกราย ย่อมชนะข้าศึกทั้งมวล

๒๖๗. สัพพะทา ละภะเต ปีติง วิปัตติง นาวะคาหะติ

โรเคหิ นาภิภูยะเต สะวัตถูหิ วิวัฑฒะเต.

เขาย่อมได้ซึ่งความอิ่มใจในกาลทุกเมื่อ ความวิบัติ ย่อมไม่มากล้ำกราย ย่อมไร้โรคา ย่อมเจริญด้วยทรัพย์ศฤงคาร

๒๖๘. ยัตฺระ เทเส วะโกวะกา พาพหะกา รักขะสาทะโย
อุปปาตะสันติโฆเสนะ สัพเพ ตัตถะ สะมันติ เต.

สัตว์ร้ายน้อยใหญ่ และรากษสเป็นต้น ผู้อยู่ในป่าเขาลำเนาไพรทั้งหลายทั้งปวง ย่อมสงบด้วยเสียงแห่งการสวดคาถาอุปปาตะสันติ

๒๖๙. ยะมุททิสสะ วะเท สันติง สะชีวัญจาปยะชีวิตัง
โส มุจจะเต มะหาทุกขา ปัปโปติ สุคะติง สะทา.

บุคคลสวดคัมภีร์อุปปาตะสันติ อุทิศให้ผู้ใดที่มีชีวิตอยู่หรือไม่มีชีวิตอยู่ บุคคลนั้นย่อมพ้นจากมหันตทุกข์ ย่อมเข้าถึงสุคติภพในกาลทุกเมื่อ

๒๗๐. เทวัฏฐาเน นะคะเร วา นิจจะมุปปาตะสันติยา
ปาละกา เทวะราชาโน เตชะสิรีวิวัฑฒะนา.

ท้าวเทวราชทั้งหลายผู้ปกปักรักษาเนืองนิจ ในสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ หรือในพระนคร เป็นผู้เจริญด้วยเดชและสิริมงคลด้วยคัมภีร์อุปปาตะสันตินี้

๒๗๑. ปะฐัพฺยาปาทิสัญชาตา อุปปาตา จันตะลิกขะชา
อินทาทิชะนิตุปปาตา ปาปะกัมมะสะมุฏฐิตา
สัพพุปปาตา วินัสสันติ เตชะสุปปาตะสันติยาติ.

เหตุร้ายอันเกิดจากแผ่นดินไหว และน้ำท่วมเป็นต้น เหตุร้ายที่เกิดจากฟากฟ้า เหตุร้ายอันเกิดจากจันทรุปราคาเป็นต้น

เหตุร้ายที่เกิดขึ้นจากบาปกรรม เหตุร้ายทั้งปวงเหล่านั้นจักพินาศไป ด้วยเดชแห่งอุปปาตะสันติ

อุปปาตะสันติ นิฏฐิตา.

จบอุปปาตะสันติ

มนต์สำหรับระงับเหตุร้ายทั้งปวง

ประวัติคัมภีร์อุปปาตะสันติ

"อุปปาตะสันติ" ทางเมืองเหนือเรียกว่า "มหาสันติงหลวง" แปลว่า บทสวดเพื่อสงบเคราะห์กรรม สวดเพื่อสงบเหตุร้าย และสวดเพื่อสงบสิ่งที่กระทบกระเทือน

คัมภีร์อุปปาตะสันติ เป็นวรรณกรรมภาษาบาลีของล้านนาไทย แต่งโดยพระมหามังคละสีละวังสะ พระเถระนักปราชญ์ของชาวเชียงใหม่รูปหนึ่ง ในสมัยของพระเจ้าสิริธรรมจักกวัตติลกราชาธิราช (พระเจ้าติโลกราช) รัชกาลที่ ๑๑ แห่งราชวงศ์มังรายระหว่างพ.ศ. ๑๙๘๕-๒๐๓๐ เป็นคาถาล้วนจำนวน ๒๗๑ คาถา จัดเข้าในหนังสือประเภท "เชียงใหม่คันถะ"

คัมภีร์นี้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ในหมู่ชนชาวล้านนามาแต่โบราณกาล ทั้งพระสงฆ์ สามเณร และชาวบ้าน พากันสวดและฟังอุปปาตะสันติ เพื่อกลับความร้ายให้กลายเป็นความดี มีคำเล่าว่าสมัยที่ท่านแต่งอุปปาตะสันตินั้น ที่เชียงใหม่มีโจรผู้ร้ายและคนอันธพาลชุกชุมผิดปกติ มีเหตุร้ายและสิ่งกระทบกระเทือนอยู่เสมอ พระมหาเถระสีละวังสะจึงให้พระสงฆ์สามเณรและประชาชนพากันสวด และฟังอุปปาตะสันติ เพื่อสงบเหตุร้ายทั้งมวลที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง

ต่อมาชาวพม่ามีความเลื่อมใส นำคัมภีร์นี้เข้าไปในประเทศพม่า ชาวพม่าทั้งพระสงฆ์และประชาชน นับถือว่าพระคัมภีร์อุปปาตะสันตินี้มีความศักดิ์สิทธิ์มาก พากันนิยมท่อง นิยมสวด และนิยม

ฟังกันอย่างกว้างขวาง แพร่หลายไปทั่วประเทศพม่าในสมัย ๕๐๐ ปีที่ล่วงแล้ว ในงานพิธีสืบชะตา งานขึ้นบ้านใหม่เป็นต้น

เนื้อความในอุปปาตะสันติคาถานั้น สรุปได้ว่า ...

- เป็นธรรมที่กระทำความสงบอันยิ่งใหญ่
- เป็นธรรมเครื่องสงบเหตุร้ายทั้งปวง
- เป็นธรรมเครื่องป้องกันอมนุษย์ และยักษ์
- เป็นธรรมเครื่องพ้นจากความตายก่อนกำหนดเวลา
- เป็นธรรมเครื่องย่ำยีกำลังของข้าศึก
- เป็นธรรมเครื่องจำเริญชัยชนะแด่พระราชา
- เป็นธรรมเครื่องนำสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาทั้งปวงออกไป

อุปปาตะสันติคาถาเป็นบทสวดอย่างพิสดาร ท่านจึงกล่าวพระนามของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ไว้อย่างครบถ้วน ทั้งที่มีมาในอดีต ในปัจจุบัน และจักมีมาในอนาคต รวมตลอดไปจนถึงท่านที่ทรงคุณ ทรงอำนาจ ทรงฤทธิ์ ในทางที่ดีอื่นๆ เช่น เทวดา อินทร์ พรหม ยักษ์ นาค คนธรรพ์ ครุฑ อสูรเป็นต้น เพื่อขอความเป็นมงคล ความสงบ ความสวัสดี ความไม่มีโรค ชัยชนะ และอายุ รวมทั้งขอให้ท่านคุ้มครองให้พ้นจากเหตุเภทภัยนานัปการ อันจะบังเกิดขึ้นในกาลทุกเมื่อ

คัมภีร์อุปปาตะสันติเป็นคัมภีร์ของไทย แต่ต้นฉบับได้จากเมืองไทยไปอยู่เมืองพม่าเสียนาน จนแทบกล่าวได้ว่าคนไทยในสมัยหลังๆ นี้ ไม่มีใครรู้จัก ไม่เคยได้ยิน แม้แต่ชื่อของคัมภีร์นี้

แต่บัดนี้ เป็นที่โสมนัสยินดียิ่ง ที่เจ้าคุณธรรมคุณาภรณ์ (เช้า ฐิตะปัญโญ) ป.ธ.๙ วัดมหาโพธาราม ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ท่านได้ชำระคัมภีร์นี้เป็นภาษาบาลีอักษรไทย เพื่อความสะดวกแก่ผู้อ่านที่ไม่สันทัดบาลี โดยได้ต้นฉบับภาษาบาลีอักษรพม่า จากท่านพระอาจารย์ภัททันตะ ธัมมานันทมหาเถระอัครมหาบัณฑิต แห่งวัดท่ามะโอ จังหวัดลำปาง

นับว่า เป็นการนำคัมภีร์ของล้านนาไทยโบราณ กลับคืนมาสู่เมืองไทย ให้ชาวไทยในยุคปัจจุบันได้รู้จัก ได้ศึกษา ได้สวด ได้ฟัง ให้เกิดประโยชน์ทางสันติ เพื่อความสงบระงับจากภัยพิบัติทั้งปวง และเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชาวล้านนา ชาวไทย ตลอดจนชาวโลกทั้งมวล

ข้อแนะนำการอ่านบาลีอักษรไทย

ในภาษาบาลี บางคำใช้อ่านควบหรืออ่านกล้ำ คือออกเสียงครึ่งควบพยัญชนะ ๒ ตัว เช่นคำว่า ...

กัตฺวา อ่านว่า กัต-ตฺวา ไม่ควรอ่านว่า กัต-ตะ-วา

ฉะนั้น ในการพิมพ์บาลีอักษรไทย จึงจำเป็นต้องใส่จุดข้างใต้ของพยัญชนะที่จะอ่านออกเสียงกล้ำ เพื่อรักษารูปศัพท์ และความหมายของบาลีไว้ เพื่อให้เป็นที่สังเกตุ เช่น ...

คาถา	**คำ**	**อ่านว่า**	**ไม่ควรอ่านว่า**
๕	หันตฺวา	หัน-ตฺวา	หัน-ตะ-วา
๑๔	อาโรคฺยัญจะ	อาโร-คฺยัญจะ	อาโร-คะ-ยัญจะ
๒๔	ฐัตฺวา	ฐัต-ตฺวา	ฐัต-ตะ-วา
๖๔	ชิตินทฺริโย	ชิติน-ทฺริโย	ชิติน-ทะริโย
๗๑	โสตถฺยา	โสต-ถฺยา	โสต-ถะยา
๘๖	อสิตฺวานะ	อสิ-ตฺวานะ	อสิ-ตะวานะ
๒๑๗	คะเหตฺวา	คะเหต-ตฺวา	คะเหต-ตะวา

แม้ในศัพท์อื่นๆ ก็ขอให้ทราบโดยนัยเดียวกันนี้

ของฝากท้ายเล่ม

ของฝากท้ายเล่ม

ท่านสาธุชนทั้งหลายชายหญิง เวลามีปัญหาชีวิตประเดประดังขึ้นมา หรือเวลาประสบความผิดหวังอย่างแรง เวลาถึงคราวอับจนหนทางแก้ปัญหาไม่ตก ไม่รู้จะตัดสินใจเลือกทางชีวิตไปทางใดดี จะเลี้ยวซ้ายหรือจะหันไปทางขวา ในขณะที่เหตุการณ์ต่างๆ มาทำให้วุ่นวายใจนั้น อย่าเพิ่งรีบด่วนตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมุทะลุ จะไม่เกิดประโยชน์อะไร มีแต่เสียกับเสีย หรือบางทีก็คิดร้ายทำลายตนเองและผู้อื่น ประชดประชันชีวิตต่างๆ นาๆ แล้วเมื่อเหตุการณ์ผ่านไป จะมานั่งเสียใจว่าไม่น่าทำ

ขอแนะนำท่านสาธุชนทั้งหลายว่า เวลามีเรื่องคับขันทั้งหลายดังที่บรรยายมาข้างต้นเกิดขึ้น ให้หันหลังกลับมานั่งสำรวมจิตสวดมนต์ไหว้พระดีกว่า แล้วจะบังเกิดปัญญาสามารถรู้วิธีแก้ปัญหาได้อย่างอัศจรรย์ใจ เพราะว่า บารมีของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า และเทวดาทั้งหลาย ท่านจะดลใจให้รู้วิธีแก้ไขให้เจอวิธีที่ดีที่สุด สูญเสียน้อยที่สุด หรือไม่ท่านก็จะไปชักจูงคนที่เคยมีบุญบารมีเนื่องกับเรามาช่วยเหลือเกื้อหนุน

ถึงแม้ว่าช่วงเวลาที่เรามีปัญหาจะทำให้จิตใจเราฟุ้งซ่านจำบทสวดมนต์ไม่ได้ ก็ให้เอาหนังสือสวดมนต์มาอ่านออกเสียงไป อ่านผิดบ้างถูกบ้างเพราะใจไม่สงบ ก็ยังดีกว่านั่งคิดให้กลุ้มประสาทเสียเปล่าๆ หรือถ้ามันวุ่นวายจริงๆ ก็ให้ถือโอกาสออกไปทำบุญไหว้พระไหว้เจดีย์ไหว้พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ห่างไกลบ้านเรามากนัก อธิษฐานขอพรขอบารมีท่านให้รู้วิธีแก้ไขที่ดีที่สุด และก็อย่าตั้งหน้า

ตั้งตาไปขอท่านอย่างเดียว เอาอะไรไปถวายท่านด้วย เช่น ดอกไม้ ธูป เทียน เตรียมเงินไปหยอดตู้อนุโมทนาที่นั่นด้วย มีกี่ตู้จงหยอดให้ครบทุกตู้ ไม่มีเงินมากก็แลกเหรียญบาทไปหยอดก็ยังดี แต่จงตั้งจิตทำทานด้วยความเคารพ อย่าแสดงอาการเหมือนเอาของไปทิ้ง เพราะว่าการทำบุญโดยเคารพจะช่วยให้เรามีเดชบารมีที่จะแก้ปัญหาชีวิตได้ แต่ถ้าทำบุญโดยไม่เคารพ เราจะไร้เดชบารมีที่จะนำมาแก้ปัญหาตัวเองและคนรอบข้างได้

จงจำไว้ให้มั่น สำเหนียกไว้ในใจว่า เมื่อเจอปัญหาชีวิต จงชนะปัญหาทั้งหลายด้วยความดี อย่าคิดว่าจะไปเอาชนะได้ด้วยความชั่วความเลว ถ้าเอาความเลวไปสู้ จะมีแต่แพ้กับแพ้ เริ่มต้นก็แพ้ใจตัวเอง พ่ายแพ้กิเลสตัวเอง คือกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลงไปแล้ว ต่อไปก็จะไปแพ้คนอื่น พ่ายแพ้ในเกมชีวิต รวมความว่า ถ้าตั้งต้นด้วยความชั่วความเลวแล้ว แพ้หมด จนกระทั่งต้องสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตไป

เมื่อเจอปัญหาชีวิตอับจนหนทางขึ้นมา ขั้นแรกต้องตั้งตนไว้ให้ชอบ ตั้งตนไว้ในความดี ตั้งตนไว้ในทาน ศีล สวดมนต์ภาวนา ไหว้พระ แผ่เมตตา อโหสิ ขอขมา ให้อภัย อุทิศส่วนกุศล กตัญญูรู้คุณคน ตั้งตนไว้ให้ชอบอย่างนี้ให้มั่นคงอยู่เถิด ปัญหาทั้งหลายไม่ว่าใหญ่เพียงใด เราจะสามารถชนะได้ จะสามารถแก้ไข คลี่คลายสลายปัญหาไปได้หมด

ฉะนั้นท้ายหนังสือเล่มนี้จึงรวบรวมคำอธิษฐานดีๆ มาให้ท่านสาธุชนนำไปใช้ เอาไปอธิษฐานบ่อยๆ บทไหนชอบและถูกจริต จงเอาไปอธิษฐานทุกวัน ท่องไม่ได้ก็ไม่เป็นไร อ่านไปตามหนังสือทำใจให้สบาย แล้วชีวิตของท่านจะดีขึ้นเรื่อยๆ มีปัญหาอะไรก็จะ

แก้ไขได้ง่าย ความทุกข์กังวลใจก็จะน้อยลง ปฏิบัติธรรมก็จะบรรลุผลได้เร็ว

ขอให้ท่านสาธุชนจงได้ประโยชน์จากหนังสือทั้งเล่ม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอให้ได้ประโยชน์จากของฝากท้ายเล่มเถิด

ขออนุโมทนา

พระชุมพล พลปญฺโญ

๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๗

บทปลงสังขาร

มนุษย์เราเอ๋ย เกิดมาทำไม
นิพพานมีสุข อยู่ใยมิไป
ตัณหาหน่วงหนัก หน่วงชักหน่วงไว้
ฉันไปมิได้ ตัณหาผูกพัน
ห่วงนั้นพันผูก ห่วงลูกห่วงหลาน
ห่วงทรัพย์สินศฤงคาร จงสละเสียเถิด
จะได้ไปนิพพาน ข้ามพ้นภพสาม
ยามหนุ่มสาวน้อย หน้าตาแช่มช้อย
งามแล้วทุกประการ แก่เฒ่าหนังยาน
แต่ล้วนเครื่องเหม็น เอ็นใหญ่เก้าร้อย
เอ็นน้อยเก้าพัน มันมาทำเข็ญใจ
ให้ร้อนให้เย็น เมื่อยขบทั้งตัว
ขนคิ้วก็ขาว นัยน์ตาก็มัว
เส้นผมบนหัว ดำแล้วกลับหงอก
หน้าตาเว้าวอก ดูน่าบัดสี
จะลุกก็โอย จะนั่งก็โอย
เหมือนดอกไม้โรย ไม่มีเกสร

จะเข้าที่นอน	พึงสอนภาวนา
พระอนิจจัง	พระอนัตตา
เราท่านเกิดมา	รังแต่จะตาย
ผู้ดีเข็ญใจ	ก็ตายเหมือนกัน
เงินทองทั้งนั้น	มิติดตัวไป
ตายไปเป็นผี	ลูกเมียผัวรัก
เขาชักหน้าหนี	เขาเหม็นซากผี
เปื่อยเน่าพุพอง	หมู่ญาติพี่น้อง
เขาหามเอาไป	เขาวางลงไว้
เขานั่งร้องไห้	แล้วกลับคืนมา
อยู่แต่ผู้เดียว	ป่าไม้ชายเขียว
เหลียวไม่เห็นใคร	เห็นแต่ฝูงแร้ง
เห็นแต่ฝูงกา	เห็นแต่ฝูงหมา
ยื้อแย่งกันกิน	ดูน่าสมเพช
กระดูกกูเอ๋ย	เรี่ยรายแผ่นดิน
แร้งกาหมากิน	เอาเป็นอาหาร
เที่ยงคืนสงัด	ตื่นขึ้นมินาน
ไม่เห็นลูกหลาน	พี่น้องเผ่าพันธุ์
เห็นแต่นกเค้า	จับเจ่าเรียงกัน
เห็นแต่นกแสก	ร้องแรกแหกขวัญ

เห็นแต่ฝูงผี ร้องไห้หากัน
มนุษย์เราเอ๋ย อย่าหลงนักเลย
ไม่มีแก่นสาร อุตส่าห์ทำบุญ
ค้ำจุนเอาไว้ จะได้ไปสวรรค์
จะได้ทันพระพุทธเจ้า จะได้เข้านิพพาน

อหํ วนฺทามิ สพฺพโส

อหํ วนฺทามิ นิพฺพานปจฺจโย โหตุ

คาถาเงินล้าน

ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระราชพรหมยาน (ฤาษีลิงดำ)
วัดจันทาราม (ท่าซุง) ต.น้ำซึม อ.เมือง จ.อุทัยธานี
ศิษย์หลวงปู่ปาน วัดบางนมโค อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา

(นะโม 3 จบ เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า ก่อนสวดคาถา)

- **สัมปะจิตฉามิ** (คาถาสนองกลับ หรือ คาถาอภิญญา)
- **นาสังสิโม** (คาถาพญาเต่าเรือน หรือ คาถาพระพุทธกัสสป)
- **พรหมา จะ มหาเทวา สัพเพยักขา ปะรายันติ** (คาถาตัดอุปสรรคลาภที่จะมา)
- **พรหมา จะ มหาเทวา อภิลาภา ภะวันตุเม** (คาถาเงินแสน)
- **มหาปุญโญ มหาลาโภ ภะวันตุเม** (คาถาลาภมาไม่ขาดสาย)
- **มิเตพาหุหะติ** (คาถาเงินล้าน)
- **พุทธะ มะอะอุ นะโมพุทธายะ วิระทะโย วิระโคนายัง วิระหิงสา วิระทาสี วิระทาสา วิระอิตถิโย พุทธัสสะ มานี มามะ พุทธัสสะ สวาโหม** (คาถาพระปัจเจกพุทธเจ้า)
- **สัมปะติจฉามิ** (คาถาเร่งรัดลาภให้ได้เร็วขึ้น)

- **เพ็ง ๆ พา ๆ หา ๆ ฤา ๆ** (คาถามหาลาภของโบราณ)

(บูชา ๙ จบ ตัวคาถาต้องว่าทั้งหมด)

คาถานี้เป็นคาถามหาลาภ จะช่วยให้ผู้ที่ท่องด้วยความเคารพมีลาภไม่ขาดแคลนตามสมควรแก่วาสนาบารมี ก่อนจะว่าคาถาให้นึกถึงพระพุทธเจ้าและท่านเจ้าของคาถาด้วยความเคารพก่อน การท่องคาถาจะท่องในอิริยาบถใดหรือเวลาใดก็ได้ ขอเพียงให้ท่องด้วยใจเคารพ ถ้าผู้ท่องมีการให้ทานด้วย จะทำให้คาถาให้ผลดียิ่งขึ้น ถ้าท่องคาถาก่อนให้ทาน ขณะให้ทาน และหลังให้ทานด้วยคาถายิ่งมีพลัง ยิ่งถ้าทำจิตให้เป็นสมาธิขณะท่องด้วยก็ยิ่งดี วันหนึ่งอย่างน้อยให้ท่องคาถา ๙ จบ ถ้ายิ่งท่องมากจบเท่าไหร่ได้ยิ่งดีจะไม่อัตคัดขาดแคลนในสิ่งทั้งปวง รักษาศีล ๕ ด้วยยิ่งดีมากขึ้น

จริยธรรมของพระโพธิสัตว์ ๑๐ ประการ

๑. พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าร่างกายจะไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ

(มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นธรรมดา)

๒. พระโพธิสัตว์ครองชีพโดยไม่ปรารถนาว่าจะไม่มีภยันตราย

(มีภัยอันตรายเป็นธรรมดา)

๓. พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าจะไม่มีอุปสรรคในการชำระจิตให้บริสุทธิ์

(ย่อมมีอุปสรรคเป็นธรรมดา)

๔. พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าจะไม่มีมารขัดขวางการปฏิบัติภารกิจ

(จะต้องมีมารมาขัดขวางการปฏิบัติโพธิจิตเป็นธรรมดา)

๕. พระโพธิสัตว์คิดว่าจะทำงานให้นานที่สุด โดยไม่ปรารถนาจะให้สำเร็จผลเร็ว

(ปล่อยวางเรื่องกาลเวลา ทำงานเพื่องาน)

๖. พระโพธิสัตว์คบเพื่อนโดยไม่ปรารถนาว่าจะได้ผลประโยชน์จากเพื่อน

(รักผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ)

๗. พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าจะให้คนอื่นตามใจตนเองเสมอไปทุกอย่าง
(ไม่มีความเห็นแก่ตัว)

๘. พระโพธิสัตว์ทำความดีกับคนอื่น ไม่ปรารถนาสิ่งตอบแทน
(ต้องการให้คนอื่นพ้นทุกข์)

๙. พระโพธิสัตว์เห็นลาภแล้ว ไม่ปรารถนาจะมีหุ้นส่วนด้วย
(ไม่ปรารถนาในลาภและสรรเสริญ)

๑๐. พระโพธิสัตว์ เมื่อถูกใส่ร้ายป้ายสี ติเตียน นินทาแล้ว ไม่ปรารถนาจะได้โต้ตอบหรือฟ้องร้อง
(การใส่ร้ายป้ายสี ติเตียน นินทา เป็นธรรมดาของโลก)

จริยธรรมทั้ง ๑๐ ประการนี้ เป็นการปฏิบัติธรรมชั้นสูงของพระโพธิสัตว์ทุกพระองค์ เรียกว่า “มหาอุปสรรค” ซึ่งถ้าท่านผู้ปฏิบัติธรรม นำมาท่องทุกวัน จะช่วยขัดเกลาจิตใจให้ดีงาม ช่วยให้ง่ายต่อการบรรลุมรรคผลนิพพาน

คำอุทิศส่วนกุศลเวลาบำเพ็ญทาน

อิทัง เม ปุญญัง ผลบุญอันนี้ ที่ข้าพเจ้าได้น้อมถวาย ขอให้เป็นปัจจัย แก่มรรคผลนิพพาน ในอนาคตกาล อันใกล้นี้ด้วยเทอญ

อิทัง เม ทานัง ผลทานอันนี้ ที่ข้าพเจ้าได้น้อมถวาย ขอให้ถึง แก่ บิดามารดา วงศาคณาญาติ และมิตรสหาย เปรตอสุรกาย เทวดาทั้งหลาย สรรพสัตว์ทั้งหลาย เจ้ากรรมนายเวร พระภูมิเจ้าที่ และบริวารของพระภูมิเจ้าที่ ที่บ้านของข้าพเจ้า ที่ทำงานของข้าพเจ้า ขอให้ได้รับ เอากุศลอันนี้ ที่ข้าพเจ้าได้น้อมถวาย สิ้นกาลนานเทอญ

คำขอขมาลาโทษทั้ง ๓๑ ภูมิ

ของพระอาจารย์จำเนียร สีลเสฏฺโฐ วัดถ้ำเสือ อ.เมือง จ.กระบี่

กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ กรรมดีอันใด เป็นบุญกุศล ที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้ว ด้วยกาย วาจา ใจ ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ขอให้ถึง แก่ท่านทั้งหลาย ที่มีภพมีภูมิ มีชาติเป็นแดนเกิด มีชรามรณะ มีจิต มีชีวิต มีวิญญาณ มีขันธสันดาน มีวิบากแห่งกรรม มีการกระทำ เจ้ากรรมนายเวร เจ้าการบัญชี จตุโลกบาลทั้ง ๔ ยมบาล มนุษย์ ๑ สวรรค์ ๖ พรหม ๒๐ อบายภูมิทั้ง ๔ บัดนี้ ข้าพเจ้า ได้สร้างกองการกุศล มีผลทานผลศีล ผลภาวนา ผลแผ่เมตตา ขอให้ถึง แก่ท่านทั้งหลาย ที่ข้าพเจ้า ได้ล่วงเกิน ทำกรรมไว้ ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี รู้ก็ดี ไม่รู้ก็ดี ต่อหน้ากันก็ดี ลับหลังกันก็ดี ขอให้ท่านทั้งหลาย จงอโหสิกรรม ให้แก่ข้าพเจ้า ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป อย่ามีเวรภัย เกิดชาติหนึ่งภพใด ขอให้ได้สร้าง แต่กรรมดี สร้างบารมีของตน ให้พ้นภัยพาล ลุล่วงบ่วงมาร ในอนาคตกาล อันใกล้นี้ ด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าคิดจะประกอบกิจการอันใด ที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เป็นอัศจรรย์ เหนือมนุษย์ทั้งปวง

คำถอนอธิษฐานที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ

โดย พระชุมพล พลปญฺโญ ๔ ต.ค. ๒๕๔๓

อิมัง มิจฉา อะธิษฐานัง ปัจจุทธะรามิ

ทุติยัมปิ อิมัง มิจฉา อะธิษฐานัง ปัจจุทธะรามิ

ตะติยัมปิ อิมัง มิจฉา อะธิษฐานัง ปัจจุทธะรามิ

ข้าพเจ้าขอถอนคำอธิษฐาน ถอนคำสาป ถอนคำแช่ง ที่ข้าพเจ้าได้ตั้งขึ้น ถึงพร้อมแล้ว ด้วยกิเลส ด้วยตัณหา ด้วยอุปาทาน ด้วยราคะ ด้วยโทสะ ด้วยโมหะ ด้วยมานะ ด้วยมิจฉาทิฏฐิ เป็นไปเพื่อความพยาบาทเบียดเบียน สร้างเวรสร้างกรรม ไม่ประกอบด้วยธรรม ไม่ประกอบด้วยวินัย ไม่ประกอบด้วยกุศล ไม่ประกอบด้วยปัญญา ไม่ประกอบด้วยบารมี ที่ข้าพเจ้าได้อธิษฐานไว้ สาปไว้ แช่งไว้ ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ระลึกได้ก็ดี ระลึกไม่ได้ก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าขออ้างเอาพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า แม่พระธรณี แม่พระคงคา แม่พระเพลิง แม่พระพาย และเทวดาทั้งหลายทั้งปวง มาเป็นพยาน ว่าข้าพเจ้าขอถอนคำอธิษฐานเหล่านั้น ถอนคำสาปเหล่านั้น ถอนคำแช่งเหล่านั้น ร้อยหน พันหน หมื่นหน แสนหน ล้านหน โกฏิหน ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วยเทอญ

นะถอน โมถอน พุทถอน ธาถอน ยะถอน

นะคลอน โมคลอน พุทคลอน ธาคลอน ยะคลอน

ถอนด้วย นะ โม พุท ธา ยะ

ข้าพเจ้าขอยกโทษ อโหสิกรรม และให้อภัย ในความบกพร่องผิดพลาด ของสรรพสัตว์ ทั้งหลายทั้งปวง ทุกชีวิต ทุกจิตวิญญาณ ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อเทอญ

พระชุมพล พลปญฺโญ เขียนเมื่อ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๓

คำอธิษฐานข้างบนนี้ ถ้าใครใช้อธิษฐานทุกวัน จะช่วยลดวิบากกรรมเวรกรรมทางใจลงได้อย่างมาก

พระชุมพล พลปญฺโญ

๔ ตุลาคม ๒๕๔๓

คำแผ่บารมีกุศลมหาอธิษฐาน

โดย พระชุมพล พลปญฺโญ ๑๖ ก.ค. ๒๕๔๔

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมีของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน จงมาสถิตอยู่เหนือเศียรเกล้าของข้าพเจ้า ขอให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์จงทุกประการเทอญ

บุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญมาในอดีตชาติก็ดี ในปัจจุบันชาติก็ดี และที่จะบำเพ็ญไปจนกว่าที่จะถึงซึ่งพระนิพพานก็ดี ที่จะให้ผลแก่ข้าพเจ้าเพียงใด ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลนั้น ให้แก่จิตวิญญาณทุกดวง ทั้งหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล ขอให้ท่านทั้งหลายจงได้อนุโมทนาในกุศลนั้น และจงพลันบังเกิดเป็นเครื่องสักการะบรรณาการอันเป็นทิพย์ ที่ท่านยินดีพอใจเป็นร้อยเท่าพันทวีที่ท่านต้องการ ขอให้ท่านจงเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธรรมสาร สมบัติ พิพัฒนมงคล สมบูรณ์พูนผล ด้วยลาภ ยศ สุข สรรเสริญ และอธิบดีอันเป็นทิพย์ยิ่งยิ่งขึ้นไป ท่านคิดปรารถนาสิ่งใด ขอจงได้สำเร็จสมความปรารถนาทุกสิ่งทุกประการตลอดเวลา ขอให้ท่านจงสถิตอยู่ในฐานะบิดา มารดา ช่วยบำรุงรักษาข้าพเจ้าซึ่งอยู่ในฐานะลูกสาว-ลูกชาย ให้ปราศจากภัยอันตรายจะมาแผ้วพาน ขอให้เจริญรุ่งเรืองในทุกสิ่งทุกประการจนกว่าจะเข้าถึงซึ่งพระนิพพานในอนาคตกาลอันใกล้นี้ด้วยเทอญ

อนึ่ง บุญใดที่ท่านทั้งหลายได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ขอให้ข้าพเจ้าจงมีส่วนแห่งบุญนั้นจงทุก

ประการ ขออุทิศบุญจากการอนุโมทนานี้ ให้แก่เจ้ากรรมนายเวร และเทวดาที่รักษาข้าพเจ้า ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่าน ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบ คุณงามความดี ที่ท่านได้ทำแล้ว จงทุกประการเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกินท่านทั้งหลายด้วยกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมา ขอท่านทั้งหลายจงโปรดเมตตายกโทษอโหสิกรรมให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

สิ่งใดที่ท่านทั้งหลายได้เคยล่วงเกินข้าพเจ้ามาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ข้าพเจ้าขอยกโทษอโหสิกรรมให้ทั้งหมดทั้งสิ้น

ขออุทิศกุศล ไปกับกระแสเมตตาจิตของท่าน ลูกหลานบริวาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับท่าน จะอยู่ภพใดภูมิใด ขอจงได้รับบุญกุศลจากข้าพเจ้า จงทุกประการเทอญ

ขอท่านทั้งหลายจงช่วยเสริมพลังบารมีแก่ข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าคิดจะประกอบกิจการอันใด ที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้พลันสำเร็จเป็นอัศจรรย์เหนือมนุษย์ทั้งปวงด้วยเทอญ

ขออัญเชิญพระศรีอาริย์ เจ้าแม่กวนอิม พระกษิติครรภ์โพธิสัตว์ พระอรหันต์จี้กง เซียนทั้งแปด พระอิศวรนารายณ์ พระอินทร์ พระพรหม พระยม พระกาล ท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ แม่พระธรณี แม่พระคงคา แม่พระเพลิง แม่พระพาย พระโพธิสัตว์ทั้งหลาย เทวดาทั้งหลาย นายนิริยบาลทั้งหลาย ท่านผู้มีตาทิพย์ หูทิพย์ ใจทิพย์ทั้งหลาย ท่านผู้มีวิชชา อภิญญา ปฏิสัมภิทาทั้งหลาย จงมารับเอาส่วนกุศล และเป็นพยานในการสร้างกุศลและอุทิศส่วนกุศล พร้อม

ทั้งนำข่าวคำอธิษฐานของข้าพเจ้า ไปบอกกล่าวแก่สรรพสัตว์ให้รู้ทั่วหน้ากันทุกภูมิทุกชั้น และช่วยทำคำอธิษฐานนั้นให้เป็นจริงด้วยเทอญ

คำแผ่บารมีกุศลมหาอธิษฐานนี้ ถ้าใครใช้อธิษฐานทุกวันจะช่วยเสริมบารมีให้สำเร็จผลดังใจปรารถนาทุกประการ

(ไม่สงวนลิขสิทธิ์ เอาไปพิมพ์เผยแพร่ได้)

คำอธิษฐานเพื่อพ้นทุกข์โทษเวรภัย

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๗

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยกระทำไปโดยไม่สมควรแก่ศักดิ์ศรีและฐานะ กระทำไปโดยไม่ละอายต่อบาป ไม่เกรงกลัวต่อบาป

ได้เคยหักหลังทรยศ คดโกง ต่อท่านผู้มีพระคุณ ผู้มีบุญคุณต่อท่านผู้มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี จริงใจ ต่อข้าพเจ้า

ได้เคยลบหลู่ล่วงเกิน ต่อท่านผู้มีคุณธรรมอันสูงส่ง เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี หรือเพราะความเย่อหยิ่งถือดี ยกตนข่มท่าน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี

บัดนี้ข้าพเจ้าสำนึกผิดแล้ว ข้าพเจ้ายอมรับผิดแล้ว ข้าพเจ้าขอส่งจิตไปกราบแทบเท้า ขอขมาขอลาโทษ ต่อทุกท่าน ที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน มาแล้วทั้งหลาย

ขอพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆพระองค์ ได้โปรดเมตตามาเป็นพยาน ในการขอขมาขอลาโทษ ณ กาลครั้งนี้ด้วยเทอญ

ขอให้ข้าพเจ้า พ้นจากทุกข์โทษเวรภัยทั้งปวง พ้นจากเคราะห์กรรมทั้งปวง พ้นจากคำสาปแช่งทั้งปวง พ้นจากโรคประสาททั้งปวง พ้นจากความเดือดร้อนกระวนกระวายใจทั้งปวง ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วยเทอญ

คำประกาศโทษตน

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ เขียนเมื่อ ๒๑ พ.ย. ๕๐

ข้าพเจ้าขอป่าวประกาศโทษตนต่อเทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง

อันตัวข้าพเจ้านี้ ได้มีความเคารพต่อพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า ว่าเป็นสรณะที่พึ่งอันสูงสุดมานานแล้ว แต่มีความชั่วที่ยังแก้ไขไม่หมดอยู่หลายข้อ และมีความดีที่ยังทำไม่ลุล่วงอยู่หลายประการ ถือว่าเป็นข้อบกพร่องของข้าพเจ้าอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าขอกราบขอขมาขอลาโทษต่อพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า และเทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง มา ณ โอกาสนี้

ขอให้เทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง จงโปรดเมตตา ยกโทษ อโหสิกรรม ให้อภัย และช่วยเหลือข้าพเจ้าในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อเทอญ

(คำประกาศโทษตนนี้ ใครใช้อธิษฐานทุกวันจะทำให้จิตใจผ่องใสเจริญก้าวหน้าในทางธรรมเป็นที่รักแก่เทวดาทั้งหลายทั้งปวง)

คำอธิษฐานเพื่อเจริญธรรม

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

ความผิดพลาดใดๆ ที่ข้าพเจ้าได้ก่อไว้ ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี แล้วดื้อด้านไม่ยอมรับ หรือปั้นโยนบาปไปให้ผู้อื่นต้องรับโทษเดือดร้อนแทน ที่ข้าพเจ้าระลึกได้ก็ดี ระลึกไม่ได้ก็ดี

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้บังเกิดความละอายต่อบาป ความเกรงกลัวต่อบาปเป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอยอมรับสำนึกผิด ตั้งจิตขอขมาต่อหน้าพระพุทธ ต่อหน้าพระธรรม ต่อหน้าพระสงฆ์ ต่อหน้าพระโพธิสัตว์ทุกองค์ ต่อหน้าเทวดาทั้งหลาย ต่อหน้าจิตวิญญาณทุกดวง

ขอแสดงอาการ ละพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ ขอสำนึกผิดในบาปกรรมที่ทำมา ต่อไปนี้จะตั้งตา ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ เชื่อฟังพระพุทธเจ้า เคารพพระธรรม เดินตามพระอริยสงฆ์

ขอให้ข้าพเจ้าพ้นจากทุกข์โทษเวรภัย พ้นจากเสนียดจัญไร ข้าพเจ้าจะสร้างกุศลอันใด ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เจริญก้าวหน้าในเส้นทางนิพพาน คุณธรรมทุกประการจงบังเกิดขึ้นในใจข้าพเจ้า ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วย เทอญ

คำอธิษฐานเพื่อเจริญธรรมนี้ ใครใช้อธิษฐานทุกวัน จะช่วยให้จิตใจเบิกบาน ไม่เศร้าหมอง เจริญก้าวหน้าในทางธรรม

คาถาเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘

ตั้งเครื่องสักการะขึ้นมา *(คำว่าเครื่องสักการะนั้นอาจเป็นธูปเทียนหรือดอกไม้หรือพวงมาลัยหรือน้ำหนึ่งแก้วก็ได้ ถ้าไม่มีอะไรเลยให้เอาดวงจิตที่อ่อนน้อมเป็นเครื่องสักการะ ขอเพียงให้ทำด้วยความเคารพ เอาใจเป็นใหญ่)* จากนั้นอธิษฐานดังนี้

เครื่องสักการะนี้ ข้าพเจ้าขอประดิษฐาน เพื่อถวายเป็นเกียรติแก่ พระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระศรีอาริยเมตไตรยโพธิสัตว์และบริวาร พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์และบริวาร พระกษิติครรภ์โพธิสัตว์และบริวาร *(อาจเพิ่มพระโพธิสัตว์ที่เราเคารพเป็นพิเศษไปอีกได้ตามสะดวกและตามศรัทธา เช่นหลวงปู่ทวดวัดช้างให้และบริวาร หลวงพ่อปานวัดบางนมโคและบริวาร ครูบาศรีวิชัยและบริวารเป็นต้น ก็ได้)*

บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาในอดีตชาติก็ดีปัจจุบันชาติก็ดี ที่จะให้ผลแก่ข้าพเจ้าเพียงไร ข้าพเจ้าขออุทิศกุศลนั้น ให้แก่พระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง จงทุกประการเทอญ

อนึ่งบุญใดที่พระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง ได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ ข้าพเจ้าขอกราบอนุโมทนา ขอให้ข้าพเจ้า จงมีส่วนแห่งบุญนั้น จงทุกประการ ขออุทิศบุญจากการอนุโมทนานี้ให้แก่เจ้ากรรมนายเวรและเทวดาที่รักษาข้าพเจ้า ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่าน ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบ คุณงามความดี ที่ท่านได้ทำแล้ว จงทุกประการเทอญ

สิ่งใดข้าพเจ้า ได้เคยล่วงเกินท่านทั้งหลาย ด้วยกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมา ขอท่านจงโปรดเมตตา ยกโทษอโหสิกรรม ให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

สิ่งใดที่ท่านได้เคยล่วงเกินข้าพเจ้า มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ข้าพเจ้าขอปวารณาให้เป็นอโหสิกรรมทั้งหมดทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าขออุทิศกุศล ไปกับกระแสเมตตาจิต ของพระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงทั้งหมื่นโลกธาตุแสนโกฏิจักรวาลอนันตจักรวาล จงมีส่วนแห่งกุศล ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาจงทุกประการเทอญ

ข้าพเจ้าขอพรว่า เมื่อใดที่ข้าพเจ้า อุทิศกุศล แผ่เมตตา และอธิษฐานจิต ขอให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ คล้ายประหนึ่งว่า ท่านทั้งหลายได้โปรดเมตตาบันดาลให้เป็นไปด้วยเทอญ

(การเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวงหมายถึงเราได้ทำการผูกมิตรกับท่านผู้ที่อยู่ในสายการสร้างบารมีทั้งหมดทั้งสิ้นเลย ฉะนั้นคาถาเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์นี้ถ้าใครใช้ทุกวันจะทำให้ผู้นั้นมีจิตพิเศษกว่าคนธรรมดาทั่วไป เวลาอธิษฐานอะไร ถ้าไม่ผิดทำนองคลองธรรม จะสัมฤทธิ์ผลง่ายกว่าคนทั้งหลาย เวลาประกอบกิจการอันเป็นกุศลที่อยู่ในขอบข่ายการสร้างบารมีก็จะสำเร็จง่าย เพราะพระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวงจะมาช่วย)

คำแผ่เมตตา ๖ ทิศ

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ เขียนเมื่อ ๒๑ พ.ย. ๕๐

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ใน**ทิศเบื้องหน้า** จงเป็นสุขเถิด จงพ้นทุกข์เถิด จงมีส่วนแห่งกุศล ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วด้วยดี ในกาลทุกเมื่อเถิด

*(เปลี่ยน **ทิศเบื้องหน้า** เป็น **ทิศเบื้องขวา**, **ทิศเบื้องหลัง**, **ทิศเบื้องซ้าย**, **ทิศเบื้องล่าง** และ **ทิศเบื้องบน** ตามลำดับ เพื่อให้ครบ ๖ ทิศ)*

ขอกระแสแห่งความอ่อนน้อมถ่อมตน และกระแสเมตตาจิตของข้าพเจ้า จงแผ่ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณดวงใดสัมผัสกระแสนี้ ขอให้มีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วจงทุกประการ จิตวิญญาณดวงใดที่รู้แล้วขอจงอนุโมทนาเองเถิด จิตวิญญาณดวงใดที่ยังไม่รู้ ขอให้เทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายจงบอกจิตวิญญาณเหล่านั้นให้รู้ เพราะเหตุที่ได้อนุโมทนาในกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญ จิตวิญญาณเหล่านั้นจงเป็นสุขพ้นทุกข์ทั้งปวง ความปรารถนาที่ดีงามของจิตวิญญาณเหล่านั้นจงเต็มรอบบริบูรณ์ทุกประการด้วยเถิด

เทวดาผู้ทรงเกียรติองค์ใดที่นำกระแสจิตของข้าพเจ้าไปปรากฏในที่ต่างๆ ขอให้มีส่วนในบุญของข้าพเจ้าจงทุกประการ

คำอธิษฐานที่พุทธคยา

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ตุลาคม ๒๕๕๐

ขอให้ข้าพเจ้าได้รู้แจ้งแทงตลอดบรรลุเข้าถึงตามในสิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แจ้งที่โพธิมณฑล

ขอให้ข้าพเจ้ามีบารมียิ่งใหญ่ถึงพร้อมด้วยทรัพย์ สุขภาพ ปัญญา อภิญญา คุณธรรมและบริวาร เพื่อที่จะสืบพระศาสนาของพระโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าคิดประกอบในกิจอันเป็นกุศล ขอให้เทวดาและมนุษย์ทั้งปวงช่วยเกื้อหนุนและโอนอ่อนผ่อนตามอุปถัมภ์ค้ำชูให้กิจการนั้นสำเร็จเป็นอัศจรรย์

ขอให้จิตของข้าพเจ้าใกล้ชิดกับพระพุทธคุณเป็นที่ยิ่งจนสามารถเข้าถึงคุณธรรมอันพิเศษทั้งปวงอันเป็นส่วน วิชชา อภิญญา ปฏิสัมภิทา และ โลกุตตร ด้วยวิธีการเพียงแค่ระลึกถึงพระพุทธคุณด้วยความเคารพ

ขอให้เทวดาที่เป็นฝ่ายสัมมาทิฏฐิและฝ่ายอริยะทั้งหลายจงรับรู้จิตที่มีความศรัทธาในพระรัตนตรัยเป็นที่ยิ่งของข้าพเจ้าและมาให้ความเมตตาเอ็นดูคุ้มครองรักษาช่วยเหลือเกื้อหนุนให้ข้าพเจ้าปราศจากภัยอันตรายและมีความเจริญรุ่งเรืองในทิศทางที่บัณฑิตปรารถนาในกาลทุกเมื่อ

ขอให้ข้าพเจ้าได้ตาทิพย์หูทิพย์และเจโตปริยญาณ สามารถระลึกชาติแต่หนหลัง มีญาณรอบรู้เหตุการณ์ทั้งปวง ได้มโนมยิทธิ สามารถหยั่งรู้ความคิดคน ขอให้รู้อดีตอนาคตปัจจุบัน รู้กรรมของ

สัตว์ รู้ภพภูมิทั้งปวง ขอให้หมดอวิชชาตัณหาอุปาทานและอกุศลกรรม สำเร็จอรหันต์พร้อมด้วยปฏิสัมภิทา ๔ อภิญญา ๖ วิโมกข์ ๘ พ้นทุกข์พ้นโศกพ้นโรคพ้นภัยพ้นเคราะห์เสนียดจัญไร ปราศจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าคิดจะให้ทานขออย่าได้ขาดแคลนซึ่งไทยธรรม

ผู้ใดอธิษฐานจิตถึงข้าพเจ้า ขอให้ได้รับการช่วยเหลือตามสมควรแก่กรณี

ผู้ใดคิดถึงข้าพเจ้าหรือเข้าใกล้ข้าพเจ้าขอให้หมดความทุกข์ ความกระวนกระวายใจ ขอให้เป็นสุขสงบใจ

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าอุทิศกุศล แผ่เมตตา และอธิษฐานจิต ขอให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์และถึงทุกคนที่ข้าพเจ้าตั้งใจประสงค์

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าตั้งจิตอธิษฐานอันประกอบด้วยธรรม ขอให้เทวดาทั้งหลายไม่สามารถเพิกเฉยต่อคำอธิษฐานอันเป็นธรรมนั้นได้

ขอให้ข้าพเจ้าชนะมารชนะอุปสรรคทั้งปวงในกาลทุกเมื่อ

ขอให้ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ขึ้นชื่อว่าการเกิดอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าอีกเลย ตายจากชาตินี้ขอให้เข้าถึงพระนิพพานตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

ขอให้ข้าพเจ้าเจริญในพรหมจรรย์ เจริญในพระพุทธศาสนา แตกฉานก้าวหน้าในทางธรรม ขอให้ดับทุกข์ทั้งปวงสิ้นลงในอนาคตอันใกล้นี้

ขอให้มีโอกาสพบบัณฑิต ครูบาอาจารย์ และสหธรรมิก ที่เป็นอริยะหรือที่เป็นพระขีณาสพ พร้อมทั้งได้รับการเกื้อหนุนในเส้นทางไปสู่นิพพาน

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าคิดประกอบกิจการอันเป็นกุศลเป็นธรรม ขออย่าได้มีใครมาขัดขวาง

ขอให้ข้าพเจ้าได้บริวารที่ซื่อสัตย์จงรักภักดี ไม่หักหลังทรยศคดโกงและถึงพร้อมด้วยคุณธรรม

ที่ใดที่ข้าพเจ้าแผ่กระแสเมตตาจิตไป ขอให้ที่นั้นสงบร่มเย็นเป็นสันติสุข

ขอให้ข้าพเจ้ามีลาภ มีความสามารถ มีอำนาจ มีเดช ที่จะตอบแทนบุญคุณพระศาสนา บุพการีชน ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณ และญาติมิตรบริวารที่ซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อข้าพเจ้า

ผู้ใดที่ระลึกถึงข้าพเจ้าด้วยความเคารพขอให้ผู้นั้นจงเข้าสู่อริยมรรค อริยผลได้อย่างง่ายดาย

ข้าพเจ้าอยู่ที่ใดขอให้ที่นั้นเป็นมงคลสถานสำหรับการบำเพ็ญทาน การรักษาศีล การเจริญภาวนา และเข้าถึงธรรมได้อย่างง่ายดาย หรือแม้แต่ว่า ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูก ของข้าพเจ้าประดิษฐานในที่ใด ขอให้สถานที่นั้นเป็นมงคลสถานของผู้ใฝ่ธรรมด้วย

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าแผ่เมตตาและอุทิศส่วนกุศล ขอให้กระแสเมตตาและคำอธิษฐานจิตอุทิศกุศลของข้าพเจ้า จงแผ่ไปตลอดอนันตจักรวาล ถ้าหากไม่มีกรรมมาขวางกั้นแล้ว ขอให้จิตวิญญาณ

ทั้งหลายสามารถรับกระแสเมตตาและส่วนบุญของข้าพเจ้าได้ไม่ว่าจะอยู่ในจักรวาลอาณาเขตใดก็ตาม

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าอธิษฐานจิตในเรื่องที่เป็นกุศลแล้ว ขอให้เทวดาที่เป็นสัมมาทิฏฐิทั้งหลายมาเกื้อหนุนให้คำอธิษฐานนั้นสำเร็จเป็นอัศจรรย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

บุคคลใดที่ช่วยเหลือเกื้อกูลข้าพเจ้าขอให้เขาผู้นั้นได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากเทวดาทั้งหลาย

ขอให้ข้าพเจ้าปราศจากภัยอันตรายต่อการปฏิบัติธรรม ทั้งภัยที่เกิดจากภายนอกและภัยที่เกิดจากภายใน

บุคคลใดระลึกนึกถึงข้าพเจ้า ขอให้ผู้นั้นเกิดศรัทธาคิดบริจาคทานในพระพุทธศาสนา คิดรักษาศีล คิดประพฤติธรรม

บุคคลผู้ใดที่ไม่เป็นอาภัพพบุคคล ที่มีความเคารพศรัทธาและประพฤติตามโอวาทของข้าพเจ้าอย่างจริงจังไม่ลังเล ขอให้เขาเหล่านั้นได้ดวงตาเห็นธรรมอย่างง่ายดาย

ขอให้กระแสจิตและวาจาสุภาษิตของข้าพเจ้าสามารถช่วยให้คนเข้าถึงธรรมได้ง่ายดายยิ่งขึ้น

วันใดที่ข้าพเจ้าดับขันธ์ ขอให้บังเกิดธรรมสังเวชแก่สรรพสัตว์จำนวนมากมาย และจงเป็นเหตุให้สัตว์เหล่านั้นเกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงและได้เข้าสู่ธรรมขั้นสูงในกาลต่อไป

ธรรมะใดที่ข้าพเจ้า เขียน บันทึก แสดงไว้ ขอให้ธรรมะเหล่านั้นได้รับการเผยแพร่สืบทอดต่อไปอีกอย่างน้อย๕๐๐ปี นับจากวันที่ข้าพเจ้าดับขันธ์ ขอให้เรื่องราวของข้าพเจ้าและธรรมะที่

ข้าพเจ้าแสดงไว้จงเป็นปัจจัยให้สัตว์จำนวนมากเข้าถึงพระไตรสรณาคมน์และโลกุตตรธรรม

สถานที่ใดที่ ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูกของข้าพเจ้าประดิษฐานอยู่ ขอให้ที่นั้นไม่มีผู้อดอยากขาดแคลน บุคคลใดที่เคารพบูชา จงเจริญด้วย ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และ คุณธรรมทั้งปวง

เทวดาองค์ใดที่ช่วยทำให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ ขอให้มีส่วนกุศลทั้งปวงของข้าพเจ้า ขอให้เจริญด้วยทิพยสมบัติ ได้เข้าสู่สุคติภูมิที่ละเอียดยิ่งๆขึ้นไปจนถึงนิพพาน

(พระชุมพล พลปญฺโญ เขียนคำอธิษฐานนี้เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๐ ตามคำขอของลูกศิษย์ที่อยากมีตัวอย่างคำอธิษฐานที่จะได้นำไปปรับปรุงเนื้อหาและถ้อยคำ เพื่อนำไปใช้ตามความต้องการและศรัทธาของแต่ละคน จึงได้จินตนาการเขียนตัวอย่างมาให้ดู ส่วนใครอยากจะอธิษฐานเรื่องอะไรแบบไหนอย่างไร ก็เป็นสิทธิที่แต่ละบุคคลจะทำได้ทั้งนั้น ถ้าไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน)

คำอธิษฐานย้ายบัญชีทองคำ

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๒

(ตั้งเครื่องสักการะต่อหน้าพระพุทธรูป เครื่องสักการะนี้อาจจะเป็นบายศรีหรือดอกไม้ธูปเทียนเท่าที่พอจะจัดหาได้ ถ้าไม่มีอะไรเลยก็ตั้งน้ำบริสุทธิ์ขึ้นมาสักแก้ว ให้ตั้งใจเอาเจตนากุศลเป็นสำคัญ)

(คำบูชาครู)

ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมสักการะครูบาอาจารย์เจ้าทั้งหลายอันมีสมเด็จพระพุทธเจ้าทุกพระองค์เป็นอาทิ ในฐานะพระบรมครูของโลกธาตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมเด็จพระพุทธเจ้าองค์ปฐมบรมครู ขอกราบอาราธนาอัญเชิญพระผู้มีพระภาคเจ้าทั้งหลาย มาประสิทธิเหนือเกล้าเหนือเกศของข้าพเจ้า ที่จะดำเนินมงคลพิธีให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ และข้าพเจ้าขอสักการะครูบาอาจารย์ของข้าพเจ้าทุกภพทุกชาติ ครูบาอาจารย์ที่ช่วยให้ข้าพเจ้าแตกฉานในสรรพวิชาการ ครูบาอาจารย์ที่สอนวิชาการที่ไม่เป็นโทษ ขอจงโปรดเมตตาถ่อมองค์ลงมารับการสักการะบูชาครูบาอาจารย์ของข้าพเจ้าด้วยเดชแห่งความอ่อนน้อมถ่อมตนและความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์นี้ ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลายประกอบมงคลพิธี ได้ศักดิ์สิทธิมีฤทธิ์เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของข้าพเจ้าทั้งหลาย ด้วยเดชแห่งบารมีของครูบาอาจารย์เจ้าทั้งหลาย เมตตาบันดาลให้เป็นไปในกาลทุกเมื่อเทอญ

เครื่องสักการะทั้งหลายเหล่านี้ ข้าพเจ้าขอตั้งเพื่อเป็นเกียรติแก่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระอริยสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์ ท่านผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอท่านจงโปรดเมตตาถ่อมองค์ลงมารับการบูชาสักการะเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุขเพื่อมงคลชีวิต เพื่อความเจริญก้าวหน้า ในการปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้า ตลอดสิ้นกาลนาน จนกว่าจะถึงพระนิพพาน ในอนาคตกาล อันใกล้นี้ด้วยเทอญ

(บทบวงสรวงท้าวมหาราชทั้ง ๔)

ปุริมัญจะ ทิสัง ราชา ธะตะรัฏโฐ ปะสาสะติ
คันธัพพานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส
ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อัฏฐังสุ

ทักขินัญจะ ทิสัง ราชา วิรุฬโห ตัปปะสาสะติ
กุมภัณฑานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส
ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อัฏฐังสุ

ปัจฉิมัญจะ ทิสัง ราชา วิรูปักโข ปะสาสะติ
นาคานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส

ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา

อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน

โมทะมานา อัฏฐังสุ

อุตตะรัญจะ ทิสัง ราชา กุเวโร ตัปปะสาสะติ

ยักขานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส

ปุตตาปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา

อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน

โมทะมานา อัฏฐังสุ

ปุริมะทิสัง ธะตะรัฏโฐ ทักขิเณนะ วิรุฬหะโก

ปัจฉิเมนะ วิรูปักโข กุเวโร อุตตะรัง ทิสัง

จัตตาโร เต มะหาราชา สะมันตา จะตุโร ทิสา

ทัททัลละมานา อัฏฐังสุ

(บทชุมนุมเทวดา)

สัคเค กาเม จะ รูเป คิริสิคะระตะเฏ จันตะลิกเข วิมาเน ทีเป รัฏเฐ จะ คาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมหิ เขตเต ภุมมา จายันตุ เทวา ชะละทะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนิวะระวะจะนัง สาธะโว เม สุณันตุ ฯ ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ฯ ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ฯ

ข้าพเจ้าขอตั้งคารวจิตและกัลยาณจิตแก่ เทวดาผู้ทรงคุณและบริวารผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี และที่บำเพ็ญไปจนกว่าที่จะถึงซึ่งพระนิพพานก็ดี ที่จะให้ผลแก่ข้าพเจ้าเพียงไร ขอถวายแก่ท่านทั้งหลายที่มาในมงคลพิธีนี้อย่างเต็มที่จงทุกประการ ขอให้ท่านจงได้อนุโมทนาในกุศลนั้น และจงพลันบังเกิดเป็นเครื่องสักการะบรรณาการอันเป็นทิพย์ ที่ท่านยินดีพอใจเป็นร้อยเท่าพันทวีที่ท่านต้องการ ขอท่านจงเจริญในภูมิทิพย์ภูมิธรรมของท่านยิ่งๆ ขึ้นไปด้วยเทอญ

อนึ่ง บุญใดที่ท่านทั้งหลายได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ขอให้ข้าพเจ้าจงมีส่วนแห่งบุญนั้นจงทุกประการ ขออุทิศบุญจากการอนุโมทนานี้ ให้แก่เจ้ากรรมนายเวรและเทวดาที่รักษาข้าพเจ้า ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่านไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบคุณงามความดีที่ท่านบำเพ็ญมาแล้วด้วยดีในกาลทุกเมื่อด้วยเทอญ ข้าพเจ้าขอฝากฝังท่านไว้ต่อเทวสมาคมและเทวสภาที่ท่านเกี่ยวข้อง เมื่อใดที่ท่านเข้าไปสู่เทวสมาคมและเทวสภานั้นๆ ขอให้ท่านจงได้รับที่นั่งอันมีเกียรติ การต้อนรับอันมีเกียรติ การเชื้อเชิญอันมีเกียรติในเทวสมาคมและเทวสภานั้นๆทุกครั้งไป เทวดาองค์ใดที่เมตตาทำตามคำขอร้องของข้าพเจ้า ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าเคยล่วงเกินท่านทั้งหลายด้วยกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมา ขอท่านจงโปรดเมตตายกโทษอโหสิกรรมให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

สิ่งใดในการเวียนว่ายตายเกิด ท่านทั้งหลายเคยล่วงเกินข้าพเจ้ามาในภพใดชาติใด ข้าพเจ้าขอปวารณาให้เป็นอโหสิกรรมทั้งหมดทั้งสิ้น ขอกรรมอันนั้นอย่าได้ไปเบียดเบียนบีฑาท่าน ในกรณีใดๆต่อไปอีกเลย

ขออุทิศกุศลไปกับกระแสเมตตาจิตของท่าน ลูกหลานบริวารและผู้เกี่ยวข้องของท่านจะอยู่ภพใดภูมิใด ข้าพเจ้าขออุทิศบุญ ไปกับกระแสเมตตาจิตของท่านไปถึงเขาเหล่านั้น ขอลูกหลานบริวารและผู้เกี่ยวข้องของท่านจงได้รับส่วนบุญจากข้าพเจ้าอย่างเต็มที่ ขอท่านทั้งหลายจงอยู่ดีมีสุขพร้อมด้วยลูกหลานบริวารและผู้เกี่ยวข้องพร้อมหน้าพร้อมตา อยู่ดีมีสุขเจริญทั่วหน้าในภูมิทิพย์ภูมิธรรมของท่านยิ่งๆ ขึ้นไปในกาลทุกเมื่อเทอญ

ข้าพเจ้าขอตั้งเครื่องสักการะนี้เพื่อเป็นเกียรติแก่ท่านผู้บำเพ็ญทานทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญศีลทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญภาวนาทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญบารมีทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญความดีทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญกุศลจิตทุกท่าน ขออนุโมทนาในบุญกุศลของท่าน ผู้บำเพ็ญทาน ผู้บำเพ็ญศีล ผู้บำเพ็ญภาวนา ผู้บำเพ็ญบารมี ท่านผู้บำเพ็ญความดี ท่านผู้บำเพ็ญกุศลจิต ทุกท่าน ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่านไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงมาชื่นชมยินดีอนุโมทนาต่อจิตวิญญาณผู้สร้างบารมีสร้างความดีในโลกธาตุทั้งปวงในกาลทุกเมื่อเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยผิดพลาดบกพร่องต่อทานทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อการสร้างบารมีทั้งปวง ต่อการสร้างความดีทั้งปวง ต่อการสร้างกุศลจิตทั้งปวง ข้าพเจ้าขอตั้งจิตด้วยความเจียมตัวเจียมตน แสดงการกราบขอขมาขอลาโทษต่อความบกพร่องของข้าพเจ้าต่อทานทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อภาวนาทั้งปวง ต่อบารมีทั้งปวง ต่อความดีทั้งปวง ต่อกุศลจิตทั้งปวง ต่อไปข้าพเจ้าจะตั้งจิตวิญญาณของข้าพเจ้าให้เป็นผู้เกรงอกเกรงใจ ยำเกรง ต่อทานทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อภาวนาทั้งปวง ต่อบารมีทั้งปวง ต่อความดีทั้งปวง ต่อกุศลจิตทั้งปวง และข้าพเจ้าจะตั้งจิตเคารพยำเกรงต่อท่านผู้บำเพ็ญทานทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญศีลทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญบารมีทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญความดีทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญกุศลจิตทั้งปวง

พระศาสดาตรัสว่า บุคคลใดบำเพ็ญทานและสร้างบารมีโดยเคารพ จะได้อานิสงส์ยิ่งใหญ่กว่าผู้ที่สร้างโดยไม่เคารพ วันนี้ข้าพเจ้าได้มาตั้งเครื่องสักการะแสดงสามีจิกรรม ต่อการบำเพ็ญทานทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญบารมีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญความดีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญกุศลจิตทั้งปวง

ขอให้เทวดาทั้งหลาย จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า ต่อไปนี้ ข้าพเจ้าจะเป็นผู้บำเพ็ญทานด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญศีลด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญภาวนาด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญบารมีด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญความดีด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญกุศลจิตด้วยจิตเคารพ ข้าพเจ้าจะน้อมจิตยำเกรงต่อความดีทั้งปวง สิ่งใดที่ข้าพเจ้าเคยล่วงเกินต่อความดี ต่อคนดีทั้งปวง มาในอดีตชาติก็ดี

ปัจจุบันชาติก็ดี หรือข้าพเจ้าเคยล่วงเกินบุคคลใดๆ ผู้มีเจตนาในการสร้างบารมีในภพชาติใดๆ

ข้าพเจ้าขอตั้งความอ่อนน้อมถ่อมตัว ขอยอมรับสำนึกผิด ตั้งจิตขอขมา ต่อหน้าพระพุทธ ต่อหน้าพระธรรม ต่อหน้าพระสงฆ์ ต่อหน้าพระโพธิสัตว์ทุกองค์ ต่อหน้าเทวดาทั้งหลาย ต่อหน้าจิตวิญญาณทุกดวง ขอแสดงอาการละพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ สำนึกผิดในบาปกรรมที่ทำมา ต่อไปนี้จะตั้งตา ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ เชื่อฟังพระพุทธเจ้า เคารพพระธรรม เดินตามพระอริยสงฆ์ ขอให้ข้าพเจ้าพ้นจากทุกข์โทษเวรภัย พ้นจากเสนียดจัญไร ข้าพเจ้าจะสร้างกุศลอันใด ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เจริญก้าวหน้าในเส้นทางนิพพาน คุณธรรมทุกประการ จงบังเกิดขึ้นในใจของข้าพเจ้า ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วยเทอญ

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้ตั้งจิตเคารพต่อทานทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อการสร้างบารมีทั้งปวง ต่อการสร้างความดีทั้งปวง ต่อการสร้างกุศลจิตทั้งปวง และได้ขอขมาลาโทษต่อความบกพร่องที่ข้าพเจ้าเคยมีต่อการบำเพ็ญทานทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญบารมีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญความดีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญกุศลจิตทั้งปวงแล้ว ข้าพเจ้าขอประกาศต่อเทวดาทั้งหลาย ขอให้ท่านจงนำข่าวสาร ไปบอกนายบัญชีที่จดจารึกคุณความดีของข้าพเจ้าในอดีตกาล ถ้าในอดีตกาล ข้าพเจ้าเคยให้ทานโดยไม่เคารพ รักษาศีลโดยไม่เคารพ บำเพ็ญภาวนาโดยไม่เคารพ สร้างบารมีโดยไม่เคารพ สร้างความดีโดยไม่เคารพ สร้างกุศลจิตโดยไม่เคารพ บัดนี้ข้าพเจ้าได้สำนึกผิดและตั้งจิตกราบขอขมาขอลาโทษแล้ว ขอนายบัญชีทั้งหลายจงเปลี่ยนการจารึกบุญของข้าพเจ้าในอดีตที่ทำโดยไม่

เคารพ ที่จารึกเอาไว้ในบัญชีชั้นรอง ขอนายบัญชีทั้งหลายจงเปลี่ยนการจารึกบุญนั้นไปสู่บัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชร บุญบารมีใดที่ข้าพเจ้าเคยสร้างโดยไม่เคารพในอดีตกาล แล้วเป็นเหตุให้บุญกุศลนั้นมาส่งผลให้ข้าพเจ้าในปัจจุบันนี้อย่างไม่เต็มที่ อย่างเหลือบ่ากว่าแรง อย่างหมดแรง อย่างไม่มีแรง อย่างฝืดเคือง อย่างยากลำบาก

ตั้งแต่นี้ต่อไป ขอนายบัญชีจงป่าวประกาศการจารึกบุญของข้าพเจ้าที่เปลี่ยนมาจารึกใหม่ในบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชร อันเป็นที่จารึกของบุคคลผู้ทำบุญโดยความเคารพ ให้ทานโดยเคารพ รักษาศีลโดยเคารพ เจริญภาวนาโดยเคารพ สร้างบารมีโดยเคารพ สร้างความดีโดยเคารพ สร้างกุศลจิตโดยเคารพ ขอเทวดาทั้งหลายจงป่าวประกาศต่อโลกธาตุว่าเดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าได้เป็นคนใหม่แล้ว ได้เปลี่ยนตัวเองมาเป็นผู้ที่มีความเจียมตัว มีความเคารพยำเกรงอย่างแรงกล้า ต่อความดี และคนดีทั้งปวง ขอให้เทวดาซึ่งเป็นหมู่ญาติทั้งหลายและเทวดาทั้งหลายที่เคยร่วมบุญกุศลกับข้าพเจ้ามาในอดีตกาล จงมาช่วยเหลือข้าพเจ้าอย่างแข็งขัน ให้ข้าพเจ้าเจริญรุ่งเรืองในกาลต่อไป เพราะข้าพเจ้าในตอนนี้ได้เปลี่ยนจิตของข้าพเจ้าให้มาสร้างกุศลบารมีโดยความเคารพแล้ว

ด้วยเดชบารมีแห่งบุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญโดยเคารพและบารมีของเทวดาหมู่ญาติที่รับรู้คำอธิษฐานที่ข้าพเจ้าตั้งขึ้นนี้ ตั้งแต่นี้ต่อไปขอให้ข้าพเจ้าพ้นทุกข์ พ้นโศก พ้นโรค พ้นภัย พ้นเคราะห์เสนียดจัญไร พ้นวิบากกรรมทั้งปวง พ้นหนี้สินทั้งปวง พ้นปัญหาทั้งปวง พ้นอุปสรรคทั้งปวง พ้นคนเลวทั้งปวง พ้นคนชั่วทั้งปวง พ้นคนใส่ร้ายป้ายสีทั้งปวง พ้นคนหักหลังทรยศทั้งปวง ข้าพเจ้าประกอบกิจการอันใด ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เจริญก้าวหน้าทุก

ประการ บุญกุศลทั้งปวงของข้าพเจ้าที่ได้เปลี่ยนมาจารึกในบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชรนี้แล้ว จงมาเกื้อหนุนให้ข้าพเจ้าเข้าถึงพระนิพพานอย่างง่ายดาย ตราบใดที่ยังไม่ถึงพระนิพพาน ขึ้นชื่อคำว่าไม่มีและไม่รู้ อย่าได้ประสบพบเจอ ข้าพเจ้าประกอบกิจการอันใดขอให้คล่องตัวทุกอย่าง ราบรื่นทุกอย่าง รุ่งเรืองทุกอย่าง สำเร็จทุกอย่าง สมปรารถนาทุกอย่างทุกประการในกาลทุกเมื่อเทอญ ข้าพเจ้าประกอบกิจการอันใดที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เป็นอัศจรรย์เหนือมนุษย์ทั้งปวง ด้วยบารมีเทวานุภาพบันดาลให้เป็นไป เทวดาองค์ใดช่วยทำคำอธิษฐานของข้าพเจ้าให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

ด้วยอำนาจบุญกุศลของข้าพเจ้าที่ได้ย้ายมาจารึกบนบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชร ณ กาลบัดนี้แล้ว กุศลบารมีนั้นอันเป็นบารมีสีทอง บารมีแสงทอง บารมีสีธรรม บารมีแสงธรรม ขอบารมีเหล่านั้น จงมารวมตัวกัน ให้ข้าพเจ้าเจริญในพระพุทธศาสนาเจริญในธรรมะทั้งปวง แตกฉานในธรรม แก่กล้าในธรรม ได้บรรลุธรรม ได้บรรลุมรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑อย่างง่ายดาย ได้บรรลุปฏิสัมภิทา ๔ อภิญญา ๖ วิโมกข์ ๘ และคุณธรรมทั้งหลายที่บัณฑิตทางพุทธศาสนาสรรเสริญได้อย่างง่ายดาย ด้วยเดชบารมีบุญกุศลของข้าพเจ้าที่ย้ายมาจารึกในบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชร ตั้งแต่บัดนี้ต่อไป จนกว่าข้าพเจ้าจะถึงพระนิพพานในอนาคตกาลอันใกล้นี้ด้วยเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้หาญกล้ามาอธิษฐานนี้ ถ้าหากว่าล่วงเกินสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในกรณีใดๆ ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมาขอลาโทษ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงโปรดเมตตายกโทษอโหสิกรรมให้อภัยและช่วยเหลือข้าพเจ้าในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อเทอญ

พุทธัง ปสิทธิ ธัมมัง ปสิทธิ สังฆัง ปสิทธิ

ขอให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าในวันนี้ จงศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์อย่างเต็มที่ ด้วยบารมีพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระอริยสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์ทุกท่าน ท่านผู้มีพระคุณผู้มีบุญคุณทุกท่าน และบารมีบุญกุศลของข้าพเจ้าที่ย้ายมาจารึกในบัญชีสีทอง บัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝังเพชร และเทวดาที่เคยสร้างบารมีกับข้าพเจ้าทั้งหลาย เมตตาบันดาลให้เป็นไป ให้สัมฤทธิผล ศักดิ์สิทธิ์ ทุกข้อทุกประการในกาลทุกเมื่อเทอญ

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องหน้า จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องขวา จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องหลัง จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องซ้าย จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องล่าง จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องบน จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงทุกทิศทุกทาง จงเป็นสุขเถิดจงพ้นทุกข์เถิดจงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเถิด

ขอกระแสความอ่อนน้อมถ่อมตน และกระแสเมตตาจิตของข้าพเจ้า จงแผ่ไปตลอดหมื่นโลกธาตุแสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณดวงใดสัมผัสกระแสนี้ ขอให้มีส่วนแห่งบุญจากข้าพเจ้าจงทุกประการ จิตวิญญาณดวงใดที่รู้แล้ว ขอให้อนุโมทนาเองเถิด จิตวิญญาณดวงใดที่ยังไม่รู้ ขอให้เทวดาทั้งหลายจงบอกจิตวิญญาณเหล่านั้นให้รู้ เพราะเหตุที่ได้อนุโมทนาในกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญ จิตวิญญาณเหล่านั้นจงเป็นสุข พ้นทุกข์ทั้งปวง ความปรารถนาที่ดีงามของท่านจงเต็มรอบบริบูรณ์ทุกประการในกาลทุกเมื่อเทอญ เทวดาองค์ใดที่นำกระแสเมตตาจิตของข้าพเจ้าไปปรากฏในที่ต่างๆ ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

ขอเชิญเทวดาทั้งหลายที่เมตตามาสู่สมาคมนี้ มาสู่มงคลพิธีนี้ หรือว่ารับรู้ในมงคลพิธีนี้ ขอน้อมอัญเชิญท่านทั้งหลาย จงโปรดเมตตามาเป็นกัลยาณมิตรฝ่ายภูมิทิพย์ภูมิธรรมของข้าพเจ้า บุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญทั้งปวง ขอจงได้แก่ท่าน เทวดาทั้งหลายที่เมตตาถ่อมองค์ลงมาเป็นกัลยาณมิตรในฝ่ายภูมิทิพย์ภูมิธรรมของข้าพเจ้าในกาลทุกเมื่อ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในบุญกุศลของท่านเทวดาทั้งหลายทั้งปวง ขอให้ข้าพเจ้าจงมีส่วนบุญจากท่านทั้งหลายจงทุกประการ ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่านทั้งหลายไปตลอดหมื่นโลกธาตุแสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบ คุณงามความดีที่ท่านบำเพ็ญมาแล้วด้วยดีในกาลทุกเมื่อเทอญ ขออุทิศกุศลไปถึงเจ้ากรรมนายเวรของท่านที่ท่านเคยล่วงเกินเขามาในอดีตกาล เจ้า

กรรมนายเวรเหล่านั้นจงได้รับบุญกุศลจากข้าพเจ้าและจงยกโทษอโหสิกรรมให้แก่ท่านเทวดาทั้งหลายที่เมตตามาเป็นกัลยาณมิตรในฝ่ายภูมิทิพย์ภูมิธรรมของข้าพเจ้า เมื่อใดที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญบุญกุศล ขออุทิศบุญถวายแก่ท่านเป็นอัตโนมัติทุกครั้ง ท่านจงอนุโมทนาเอาเองทุกครั้ง ทุกครั้งเถิด ขอเราจงมามีส่วนเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนาร่วมกัน ขอให้ท่านจงเจริญในภูมิทิพย์ภูมิธรรมของท่าน ขอให้ข้าพเจ้าที่สร้างบารมีในเมืองมนุษย์นี้จงเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนา เจริญในบุญบารมีธรรมประกอบกิจการอันใดที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้สำเร็จสมปรารถนาเป็นอัศจรรย์เหนือมนุษย์ทั้งปวง ด้วยบารมีเทวานุภาพบันดาลให้เป็นไป เทวดาองค์ใดเมตตาทำคำอธิษฐานของข้าพเจ้าให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

คำอธิษฐานเมื่อออกรถและเดินทางไกล

สาธุ พุทธัง อาราธนานัง ธัมมัง อาราธนานัง สังฆัง อาราธนานัง ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์จงทุกประการเทอญ

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมีของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน จงโปรดเมตตามาคุ้มครองรักษารถคันนี้ ให้สะดวกปลอดภัยปราศจากอันตรายทั้งหลายทั้งปวงด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติจงรวมตัว ขออุทิศให้แก่พระศรีอาริย์ เจ้าแม่กวนอิม ท้าวสักกะเทวราช ท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ และเทวดาทั้งหลายทั้งปวง ขอให้ท่านจงอนุโมทนา และจงโปรดเมตตาส่งเทวดาที่เป็นสัมมาทิฏฐิมาคุ้มครองรักษารถคันนี้ด้วยเทอญ

เทวดาองค์ใดที่โปรดเมตตามาคุ้มครองรักษารถคันนี้ในตอนนี้ก็ดี หรือที่จะมีเมตตามาคุ้มครองรักษารถคันนี้ในโอกาสกาลต่อไปข้างหน้าก็ดี ข้าพเจ้าขอตั้งคำอธิษฐานจิตไว้ว่าขอให้ท่านได้มีส่วนในบุญกุศลทั้งปวงที่ข้าพเจ้าได้เคยบำเพ็ญมา ทั้งในอดีตชาติและปัจจุบันชาติจงทุกประการด้วยเทอญ และขอให้ท่านจงโปรดเมตตาคุ้มครองรักษารถคันนี้และผู้โดยสารให้ปราศจากอันตรายทั้งหลายทั้งปวง คิดประกอบกิจการอันใด ขอให้สำเร็จ

เป็นอัศจรรย์ด้วยเหตุแห่งบุญบารมีของท่านทั้งหลายได้โปรดเมตตาบันดาลให้เป็นไปในกาลทุกเมื่อด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติจงรวมตัว ขออุทิศให้แก่จิตวิญญาณตลอดรายทางที่ข้าพเจ้าขับรถคันนี้ผ่านไป ขอให้ท่านจงมีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วจงทุกประการ และขอให้ท่านจงคุ้มครองรักษาปกป้องคุ้มกันภัยให้แก่รถคันนี้ให้ปราศจากอุปสรรคเภทภัยที่จะมาเบียดเบียนบีฑาในตลอดทุกเส้นทางที่ขับผ่านไปในกาลทุกเมื่อด้วยเทอญ

พุทธัง ปสิทธิ ธัมมัง ปสิทธิ สังฆัง ปสิทธิ ขอบารมีพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆเจ้า ประสิทธิให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้านี้สำเร็จสมความมุ่งมาดปรารถนาจงทุกประการเทอญ สาธุ

พระชุมพล พลปญฺโญ เขียนเมื่อ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๙

บทขอขมากรรมสำนึกผิด

หลวงพ่อชุมพล พลปญฺโญ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ด้วยเดชะ พุทธบารมี ธัมมบารมี สังฆบารมี ข้าพเจ้าจะขอน้อมอัญเชิญ สิ่งศักดิ์สิทธิ์และเทวดาทั้งหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล มาเป็นพยานในการขอขมาลาโทษ ขออโหสิกรรม สำนึกผิด ตั้งจิตใหม่ ของข้าพเจ้า ในกาลบัดนี้ด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าจะขอตั้งความใฝ่ดี ความละอายต่อบาป และความเกรงกลัวต่อบาป ไว้เป็นเบื้องหน้า จะกราบแทบเท้าขอขมา ขอลาโทษ กระทำคืนความผิดของตน ต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดังนี้

๑. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน ต่อพระพุทธเจ้าทุกทุกพระองค์ พระธรรมเจ้าทุกทุกพระธรรมขันธ์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกทุกพระองค์ พระอริยสงฆ์สาวกทุกทุกองค์ และปูชนียวัตถุสถานอันเกี่ยวเนื่องกับพระรัตนตรัยและสิ่งมีคุณทุกทุกสิ่งสถาน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๒. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน ต่อพระโพธิสัตว์ทุกทุกองค์ และท่านผู้ทรงคุณ ซึ่งกำลังขวนขวายสร้างบารมี อยู่ในเส้นทางเครือข่ายแห่งพุทธะทั้งปวง มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๓. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน ต่อบิดามารดาผู้มีพระคุณชุบเลี้ยงข้าพเจ้ามาตั้งแต่เท้าเท่าฝาหอย มีการไม่รู้จักสำนึกบุญคุณที่ท่านชุบเลี้ยงมา ดื้อด้านไม่ฟังคำสั่งสอน ต่อล้อต่อเถียงทำให้ท่านเสียใจ ไม่กระทำตามโอวาทที่ท่านสอนสั่ง ไม่ขวนขวายตอบแทน

บุญคุณท่าน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๔. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน ต่อครูบาอาจารย์ผู้สอนสั่งด้วยหวังดี โอบอ้อมอารีมีพระคุณเกื้อหนุนด้วยเมตตา โดยทำให้ท่านต้องระอา เพราะความดื้อด้านถือตัวหัวแข็ง บ้างก็แข่งดีเข้าใจว่าตัวเองนี้เก่งกล้า ทั้งที่สงวนรักษาความโง่เขลาเบาปัญญาไว้อย่างประคบประหงม ไม่น้อมรับโอวาทที่ท่านเมตตาสอนสั่งด้วยห่วงใย ทำให้ท่านผู้หวังดีต้องคับแค้นแน่นใจ มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๕. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยหักหลัง ทรยศ คดโกง ต่อท่านผู้มีพระคุณ ผู้มีบุญคุณ ต่อท่านผู้มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดีจริงใจต่อข้าพเจ้า มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๖. สิ่งใดที่ข้าพเจ้า ได้เคยลบหลู่ล่วงเกิน ต่อท่านผู้มีคุณธรรมอันสูงส่ง เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี หรือเพราะความเย่อหยิ่งถือดี ยกตนข่มท่าน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๗. สิ่งใดที่ข้าพเจ้า ได้เคยแสดงความไม่ยำเกรง ต่อจิตวิญญาณ ทั้งในภูมิชั้นสูง ภูมิชั้นกลาง ภูมิชั้นต่ำ ได้เคยล่วงเกินทำร้ายทำลายให้ท่านเดือดร้อน ด้วยกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๘. สิ่งใดที่ข้าพเจ้า ได้เคยทำให้ท่านผู้ใกล้ชิดสนิทแน่น ทั้งเป็นญาติมิตรสามีภรรยาลูกหลานเหลนสืบสายโลหิต ต้องคับแค้น

ขัดข้อง ผิดหมองใจ โดยการแสดงนิสัยอันธพาลมารโหดร้ายต่อคนใกล้ชิด มองข้ามคนสนิทไปสนใจแต่คนนอก ทำให้ท่านต้องน้อยใจเสียใจ น้ำตาตก เพราะว่าข้าพเจ้าถือทิฏฐิหยาบกระด้าง เอาแต่ใจและความต้องการของตัวเองเป็นใหญ่ มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๙. สิ่งใดที่ข้าพเจ้า ได้เคยกระทำไปโดยไม่สมควรแก่ศักดิ์ศรีและฐานะ กระทำไปโดยไม่ละอายต่อบาป ไม่เกรงกลัวต่อบาป ผิดสัจจะ ผิดศีล ผิดธรรม ไม่ยำเกรงต่อโอวาทของพระศาสดา โดยละเมิดข้อห้าม หรือไม่เอื้อเฟื้อกระทำตามที่พระองค์สั่งสอน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๑๐. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยกระทำการกักขพะ เหี้ยมโหดเลวร้าย อาฆาต พยาบาท สาปแช่ง จองเวร อิจฉา ริษยา ไม่อยากให้คนอื่นได้ดี ทั้งด่าว่า ใส่ร้ายป้ายสี นินทา กล่าววาจาส่อเสียดยุยงให้แตกสามัคคีกัน ปั้นโยนความผิดให้ผู้อื่นโดยไม่เป็นความจริง หรือพูดจาพล่อย ๆ โดยไม่ยั้งคิดไม่รับผิดชอบ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นต้องลำบากเดือดร้อน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาก็ดี ไม่เจตนาก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน ข้าพเจ้าขอตีแผ่ความจริงใจ ในการยอมรับสำนึกผิดของข้าพเจ้า ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล

ขอพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกทุกพระองค์ ได้โปรดเมตตามาเป็นพระประธาน ในการขอขมาลาโทษของข้าพเจ้าในกาลครั้งนี้ด้วยเทอญ

ขอแสดงอาการ ละพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ ขอสำนึกผิดในบาปกรรมที่ทำมา ต่อไปนี้จะตั้งตา ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ เชื่อฟังพระพุทธเจ้า เคารพพระธรรม เดินตามพระอริยสงฆ์

ด้วยอำนาจเดชพระเมตตาของพระบรมศาสดาจารย์เจ้า ในวาระโอกาสที่ข้าพเจ้าได้กราบขอขมาลาโทษ ยอมรับสำนึกผิดในกาลครั้งนี้ ขอให้ญาณบารมีของข้าพเจ้าได้ผุดเกิดใหม่ ภายใต้ร่มธรรมรอยพระพุทธบาท ปกเกล้า ปกเกศ ให้ข้าพเจ้าได้เจริญรุ่งเรืองร่มเย็นเป็นสุข ในเส้นทางธรรมยาตราของพระพุทธองค์ตลอดไป

ในวาระมงคลโอกาส ที่ข้าพเจ้าได้เกิดใหม่ ภายใต้ร่มพระบารมีธรรมญาณของพระองค์เจ้านี้ ข้าพเจ้าจะพึงแสดงออก ซึ่งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม อันประกอบด้วยกุศลและเมตตา ต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ข้าพเจ้าจะตั้งจิตยำเกรงอย่างแรงกล้า ต่อพระพุทธเจ้า ต่อพระธรรมเจ้า ต่อพระสงฆเจ้า มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป มีความยินดีในการบริจาคทาน ในการรักษาศีล ในการเจริญภาวนา ในการสร้างบารมี ในการสร้างความดี ในการสร้างกุศลจิต ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ

เพราะว่าข้าพเจ้าได้มีศรัทธาความเชื่ออย่างแรงกล้า ในเรื่องกฎแห่งกรรม ว่าบุคคลกระทำการสิ่งใด ไม่ว่าดีหรือชั่วก็ตาม ตนเองนั่นแล ที่จะเป็นผู้รับทั้งผลดีและผลชั่ว ไม่ใช่ผู้อื่นจะมาเป็นผู้รับผล ตนเองนั่นแลที่จะเป็นผู้รับผลอย่างเต็มที่ อย่างถี่ถ้วนทุกคดี ไม่ว่าชั่วหรือดี เป็นกฎตายตัว ตลอดกาลนาน จนสิ้นโลก

ข้าพเจ้าขอตีแผ่ความจริงใจไปตลอดโลกธาตุ ประกาศโทษตน ด้วยความละอายต่อบาป และความเกรงกลัวต่อบาป ข้าพเจ้า

จะขวนขวายปรับปรุงตนเป็นคนใหม่ จะเห็นโทษในความชั่วแม้เล็กน้อย แล้วไม่ฝืนกระทำ จะเห็นคุณในความดีแม้เล็กน้อย แล้วขวนขวายกระทำโดยเคารพเอื้อเฟื้อ จะไม่ประมาท ไม่ทอดธุระ ไม่เชือนแช ต่อความดีและคนดีทั้งปวง จะไม่ทำตัวให้คุ้นเคยเป็นสหายใกล้ชิด ต่อความชั่วและคนชั่วทั้งปวง จะขวนขวายคบหากัลยาณมิตรผู้เป็นบัณฑิต เพื่อเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ในเส้นทางแห่งการปฏิบัติบูชา ด้วยความยำเกรงอย่างแรงกล้าต่อพระธรรมไปจนกว่าที่จะถึงซึ่งพระนิพพาน ในอนาคตกาลอันใกล้นี้ด้วยเทอญ

พระชุมพล พลปญฺโญ เขียนเพื่อเป็นพุทธบูชา ในวันวิสาขบูชา ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓

(บทขอขมากรรมสำนึกผิดนี้ ถ้าใครใช้ทุกวันจะช่วยแก้ไขวิบากเวรกรรมให้เบาบางลง และช่วยให้เจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมเป็นอย่างยิ่ง)

(ไม่สงวนลิขสิทธิ์)

รายนามท่านผู้จัดพิมพ์

บริษัท โสสุโก้ แอนด์ กรุ๊ป (2008) จำกัด

คุณสุทธิวรรณ

คุณศิปาง โยชะนา

คุณบุษรา ศรีศุโมโร

คุณนวลแข ด่านมงคลทิพย์, คุณรุ่งนภา เจนกิจจานุกิจ, คุณนันทินี กิตติเกษมชัย, คุณสมจิต จันทร์คูโต, คุณอรัญญา ทองวงศ์, คุณพรทิพย์ ศรสุรินทร์

ร้านชัยเจริญราชพฤกษ์

คุณนพดล, คุณประดิษฐ์

กลุ่มคุณนงลักษณ์

คุณสุทธิกานต์ รัตนธนกุล และครอบครัว, คุณนาฏฤดี นุ่มแนบ, คุณเรือง อินโต, คุณธนพร รุ่งเรือง, คุณรมย์รวีอร สินธวาชีวะ, คุณดรุณี ศิริวัฒน์, คุณพีระยา วิเศษรจนา, คุณณัฐมณฑ์ ชมชื่น, คุณทัศนีย์ ปนสูงเนิน, คุณสิริพร ศิริรัตนพันธุ์, คุณประพล กิจเจริญไพศาล, คุณปฏิมา หาญไชยนันท์, คุณปรินยากร ศรีแก้ว, คุณมัทธิยาภรณ์ ศรีแก้ว, คุณธวัชชัย เสลศ, คุณศักดา อุ่นแสง, บริษัท สไมล์ ฟรุ๊ต จ.ระยอง, คุณนงลักษณ์ อิสโร, คุณอรมา ขนาน, คุณวัลลภ - คุณบุญนำ จงประสิทธิ์, คุณอรอุมา ชูลี, คุณหฤทัย สนั่นวงศ์สังข์, คุณสุภาภรณ์ ขนาบแก้ว, คุณพรรณี หลักชัย, คุณภัทธญา คาวินทร, คุณมโนรส โรจนปัญญา และครอบครัว,

คุณกัลยา ยถามณีดิน

คุณบุญชัย - คุณอิสรีย์ คุรุวัชรพงค์ และครอบครัว

คุณยุพิณ ทองสอาด

คุณพัชรินทร รินทรามี

คุณปทิดา สังข์ทอง

คุณรุ่งนิรันดร์ - คุณศธัญญา - คุณธกุลรัตน์ - คุณปัญจะ ศรีทอง

คุณซูเชิด เต็งสุวรรณ

คุณสิวลี ลิ้มปิติยากร และครอบครัว

ครอบครัวสุขเจริญสิน, คุณเกรียงฤทธิ์ - คุณมาลาตี - ดร.สรศาสตร์ - ดร.ปริยดา - ดญ.พิริยดา - ดช.ศิรศาสตร์ - คุณนวรัตน์ - คุณสุรวุฒิ - คุณสุทธวดี สุขเจริญสิน

ร้อยเอกภิญโญ - คุณประจวบ อิสโร, คุณอาจิน ทองมณี และครอบครัว, คุณกาญจนา แซ่ซิ่น, คุณมณฑา แก้วประวัติ, คุณสุภาพร ขนาบแก้ว, คุณจิตรกันยา - คุณณัฎฐ์ ควรเอี่ยมธวัช, คุณอรอุม ชูลี, คุณวัลลภ จงประสิทธิ์ และครอบครัว, คุณนวลนิตย์ โหตรวารีกาญจน, คุณโสภิต อักษรนิตย์, คุณอมรรัตน์ อิสโร, คุณอำภร ช่วยเกิด, คุณจิราวรรณ ช่วยเกิด

คุณประสิทธิ์ อิสโร

คุณเทพทัย อุดมจรรยา, คุณสมชาย ตรีสินสกุลชัย, คุณทิวา ตรีสินสกุลชัย, คุณชนานันท์ ตรีสินสกุลชัย, คุณวิทวัส หุตะเมขลิน

คุณสุจินต์ ลีพหาสุกิจ และครอบครัว, คุณอุษากร ลีพหาสุกิจ, คุณอภิญญา ลีพหาสุกิจ

คุณภูมิร์ศิษฏ์ - คุณณภพ อภิอมรรัตน์, คุณอังศนันต์ ชาติพาณิชย์

คุณปุญศยา หทัยนมะ, คุณพิทักษ์ พรหมที

คุณสุธีรา ไทยวัฒนานนท์ และครอบครัว

คุณภาสินี บวรทัต

คุณหงสนาถ ประชากิตติกุล

คุณองอาจ นรากุลมงคล, คุณพิมพ์พันธุ์ นรากุลมงคล, ด.ญ. กันตวรรณ นรากุลมงคล

คุณสิทธิพร สิทธิพรพันธ์, คุณนภาพร สิทธิพรพันธ์

คุณอรรัฐา วิจิตรบรรจง และครอบครัว

คุณศักรินทร์ พันสมตน

คุณทิพย์

ธีรนันท์ ชีวานันท์

คุณไพโรจน์

พระอาจารย์ปรีดา อัคควโร

คุณกาญจนา สร้างเอี่ยม, คุณธารทิพย์ บุญงาม, คุณชาลิสา ลิ้มรุจิวัฒน์

คุณดวงสุดา คงชยาสุขวัฒน์

คุณพ่อบุญชัย - คุณแม่พริ้มเพรา วินยางกูร, คุณครรชิต - คุณกมลวรรณ ทรรศนะวิเทศ, คุณไชยวัฒน์ ปิยัสสพันธ์, คุณชัยวัฒน์ จิระยั่งยืน, คุณสุรพงษ์ ศิริวรรณชัย, คุณบุญสม - คุณณัฐวีณ์ อำนวยสกุล

คุณอนันต์ - คุณอุทัยรัตน์ - คุณกล้าณรงค์ - คุณวรรณภักดิ์ - คุณภาณุ - คุณธนิฏฐ์ - คุณณัฐราดา เภตรา, ครอบครัวเภตรา, คุณสมบัติ - คุณกาญจนา - คุณไพสิษฏ์ - คุณอดิ

ศักดิ์ - คุณรัตนา - คุณวัลลภา - คุณวัลยา ลิมสถายุรัตน์, ครอบครัวปิงคลาศัย, ครอบครัวประดิษฐพงษ์

คุณวิชัย - คุณสุดชดา - คุณไตรสิทธิ์ ทรรศนะวิเทศ, คุณสุคนธ์ บุญรุ่ง , คุณแม่สงัด สุขเกษม

พระอดุลย์ จนฺทาโภ, คุณเรณู - คุณณรงค์ฤทธิ์ - คุณเณริศา แผ้วเฉลิมสุข บุญกุศลขออุทิศให้ ร้อยตรี มานพ แผ้วเฉลิมสุข, คุณพ่อทองดี เทียนคล้าย เจ้ากรรมนายเวร, คุณศิริวัฒน์ หุ่นฉายศรี ขออุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร , คุณวันเพ็ญ เดือนดี ขออุทิศให้ คุณพ่อชุบ - คุณแม่เพลิน เดือนดี และดาบตำรวจ อดุลย์ เดือนดี, คุณแป้งร่ำ เดชศักดิ์แค, คุณเบญจา เปรมศรี, คุณฐิตารีย์ โพธิรัตน์, คุณสุรัตน์ สีแปลก, คุณอัจฉรา คงสุนทร, คุณปราณี เอี่ยมสอาด, คุณสุเนตรา เขียวรำภา, คุณสมใจ เวชสุวรรณ์, คุณอารีพันธ์ - คุณลภาพันธ์ ภมะราภา

ครอบครัวบ่อเที่ยง, แม่เชิ้ม พวงคำ

บจก.เอสพีวี.การพิมพ์

ไม่ประสงค์ออกนาม

คุณสมโภชน์ - คุณรัตนา - คุณสุดาพร จาวทวิภาส, คุณศรีสุวรรรณ บุญข่าย

คุณปุญศยา หทัยนมะ

คุณพิสันต์ - คุณอรอนงค์ วิริยะสืบพงศ์, คุณสุรพล - คุณธนวรรณ - คุณวสุธพ คุณภานุพงศ์ วิริยะสืบพงศ์, คุณวสรรณ์ - คุณดารณี - คุณชนน อนุรักษ์วงศ์ศรี, คุณเมฆลา กุลอัก, คุณอรวรรณ วงศ์ศรียา, คุณภัณฑิรา เจ้าศิริ, คุณวาริช นิคุณรัมย์,คุณเอ๋, คุณสุขทะวี จนปานี, คุณสมจิตร หงษาวงศ์, คุณศรสิทธิ์ - คุณกฤษณา สีเขียว, คุณพงษ์ศักดิ์ ปัญจสกุลวงศ์, ดญ.จิรัชญา - ดช.กษมา เกียรติขุนทด , ดช.ชลชาย บุญวัฒนาศาสตร์

คุณธน - คุณมีหยุด - คุณธีรณัฏฐ์ วรเลิศฤทธิชัย, คุณสมพล - คุณสุชญา เกวี, คุณชูศักดิ์ สุธีรยงประเสิรฐ, คุณวิชัย ทรรศนะวิเทศ พร้อมครอบครัว, ด.ญ.ดลพร บุรมรา - ปิยวัฒน์ บุรมรา พร้อมครอบครัว, คุณณัฐชนันท์ ทรรศนะวิเทศ, คุณบัณฑิต ปานรักษา

คุณชนิภวรรณ์ แผ่นทอง, คุณพัชราพรรณ แผ่นทอง, คุณวรัญญาภรณ์ ภูวดลวัฒนพัฒน์, คุณกฤษฎาภรณ์ เจริญบุตร

นายแพทย์วัชระ วิไลรัตน์, ทันตแพทย์หญิงกุสลี วิไลรัตน์, คุณนลินรัตน์ วิไลรัตน์, คุณพิชญพัชร์ วิไลรัตน์, คุณสุวัชร - คุณสมพร ทองปุสสะ, คุณนลินี อภิพันธ์, คุณคงศักดิ์ สุวรรณลภาพร, คุณชุติมา มานัด, คุณณิชกมล เสือโรจน์, คุณชุติมา สุข

เจริญ, คุณภิญโญ ชินพงสานนท์, คุณบังอร ชินพงสานนท์, คุณศรัณยา ชินพงสานนท์, คุณจุลฉัตร รุธิรโก, คุณปาริชาต ชินพงสานนท์, คุณณัฐญา ชินพงสา, คุณรักชนก อย่างเยื้อง, คุณธารทิพย์ จงสมจิตต์, คุณสุปริญญา บุรพจิตต์, คุณเยาวมาลย์ อำพัน, ทพ.ธำรง ลิมปนาภา

คุณสนธยา กังสนารักษ์

คุณทอง - คุณประนอม หอมสุวรรณ์, คุณซุนเฮียง แซ่อุ่ย และครอบครัว, คุณสุรศักดิ์ ภู่ภรางเดชาชัย, คุณรังสิมา พีรกุล, คุณภัทรานิษฐ์ ธนพงค์ไพศาล, คุณพรทิพา อำไพโรจนวงศ์, คุณพีระเมศร์ ธนพงค์ไพศาล

คุณดวงใจ คชินทรโรจน์, . คุณณัฎฐมณฑ์ ปั้นวงศ์, คุณฉวีวรรณ วิมลทรง

คุณศักรินทร์ - คุณดวงฤดี พันสมตน, คุณสุกัญญา ธรรมจินดา และครอบครัว, คุณพินิจ โอฐเอี่ยม และครอบครัว, คุณทวิท สองสร, คุณสามใจเป็นสุข และครอบครัว, คุณพูลลาภ - คุณวาธินี - คุณพีรวิชญ์ กวีกิจวิไล, คุณทัศณี จักขุจันทร์ และครอบครัว, คุณปาลิตา ประมาพันธ์ และครอบครัว , คุณภคพล พัฒนวัชรกุล และครอบครัว, คุณภาณุ เรือนนุช และครอบครัว ขออุทิศให้เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลาย, คุณพัทธหทัย วงศ์รัตนจันทร์ และครอบครัว, คุณวิชิต อาระหัง, คุณณัฐพงษ์ เลาหพันธ์, คุณพิมพ์รภัช โลกธรรมรักษ์, บจก.ไทยนำวัสดุก่อสร้าง, บจก.สาครซีเมนต์, คุณนิพนธ์ สันธนาภรณ์, คุณณัฐธยานันท์ คีรีธนาวัฒน์, คุณพัตราภรณ์ - คุณจีระศักดิ์ - คุณจันทปภา อางนานนท์, คุณแม่เซี้ยม แซ่จึง, คุณแม่พัน แสงสายฟ้า, คุณปฐม จึงรุ่งเรืองรัตน์, คุณกมลวรรณ แสงสายฟ้า, คุณภัทรานิษฐ์ จึงรุ่งเรืองรัตน์, คุณพรปวีณ์ จึงรุ่งเรืองรัตน์, คุณรัฐกิจพงศ์ เจริญ, คุณแม่บัวเรียน พันสมตน, คุณมทิรา จิรภาทศพร, Mr.George brill, คุณอานนต์ ศรีจันทร์, คุณอาณัฐ พันสมตน, คุณสมบุญ พันสมตน, คุณทองคำ จอยกระโทก, คุณบิน พันสมตน, คุณกฤษดา จอยกระโทก, คุณยุพาพร จอยกระโทก, คุณจิรทีปต์ - คุณจุฑาภรณ์ โชติสกุล, คุณเนตรนภา ผิวอ่อน และครอบครัว, คุณพรพนาเทียมเมฆา และครอบครัว, คุณพรนภา คิ้วงาม, คุณศรัณย์ภัทร์ - คุณณัฐชยา และครอบครัว, คุณพัชรนันท์ กิจจานุลักษณ์, คุณรมิดา แก้วประดิษฐ์, คุณนิตย์รดีกร ง้าตั้ว, คุณฤทธิกร ง้าตั้ว, คุณสุวิจักขณ์ ง้าตั้ว, คุณอรนุช จิตราภัณฑ์, คุณแม่จรัญญา เชาวน์เกษม และครอบครัว, คุณเกษม สุขสันต์แก้ว

และครอบครัว, คุณย้วย โตบึงกอก และครอบครัว, ดช.พีรพล เอี่ยมอ่อน, คุณสุทธิ - คุณเทียมจันทร์ สนิทชน, คุณอัจฉราวรรณ สนิทชน, คุณสุกัญญา พุทธสอน, คุณพัทยา สีดำ, คุณนวม สีดำ, คุณกิ่งเดือน พลภัทร คุณ , คุณบุญเลิศ บุญวัฒโนภาส , คุณวีรชัย พิพัฒน์พวงทอง, คุณ(เรวัตร์)ปิยมิตร ชาตรีวิศิษฏ์, คุณกันติศา สว่างไพร

คุณไพโรจน์ อุดรชลธาร, คุณยินดี อุดรชลธาร, คุณสุ่งยิ้ก แซ่อึ้ง

ครอบครัวหนูพรหม, ครอบครัวอินวิเชียร, คุณกฤตติกา - คุณไพบูลย์ - ด.ช.นนท์ วงศ์อัศวิน, คุณบุปผา - คุณคงพัฒน์ - คุณบัณฑิต วรรณวัฒน์, คุณพัฒนา แสงนวกิจ, คุณเยาวลักษณ์ - คุณอาทิตย์ โสตถิรัตนพันธุ์, คุณจิรัฏฐ์ ผึ้งน้อย, คุณรัตนาภรณ์ รวยร่ำ, คุณอรุณี ฤทธิ์อุดมพล, คุณศศิธร รัตนานันท์, คุณสุเนตรา กระจ่างศรี, คุณจนันท์พร - คุณจิรโรจน์ - คุณธนนริศร์ โสตถิพันธุ์วราภา , คุณแม่สง่า - คุณวัน โยคะวัตร, คุณศุภมาส แถวโนนงิ้ว, คุณทวี แถวโนนงิ้ว, ด.ช.เจษฎาภากร แถวโนนงิ้ว, คุณทัตพิชา เดชมณี, คุณจิรพร กลางสูงเนิน, คุณน้อย กระจ่างพันธ์, คุณสุทิน กระจ่างพันธ์, ด.ช.ธรรมรัตน์ กระจ่างพันธ์, คุณสกล คล่องการ, คุณวันดี ช่างแกะ, คุณสมพร ทัดทอง, คุณมนัสยา ทัดทอง, คุณฐิติยา วงศ์คงสัน, คุณณรงค์ วงศ์คงสัน, คุณวิไล อ่อนแก้ว, คุณสุทธิพงศ์ อินทปัญญ์, คุณอรจิรา ชูวงศ์วุฒิ, คุณสุชาดา เกิดศิริ, คุณหนูกาญจน์ ลาภสาร, คุณสุชีรา รื่นนุสาร, คุณพีระพรรณ ชิตตโสภณ, คุณจำนงค์ - คุณบุญชู - ด.ช.ชนินทร์ แก้วดง, คุณปรวรรณ สุดประเสริฐ, คุณณัฐนิช พลเอี่ยม, คุณสุรินทร์ ทานันท์, คุณกรวรรณ ทานันท์, คุณกสิวัฒน์ ทานันท์, คุณนราวดี ทานันท์ , ด.ช.จิรายุ ทานันท์, คุณอัศวิน แจ่มใส, ด.ต.พัฒพงษ์ โทนแจ้ง อุทิศให้ พ่อแก้ว ปั้นแจ่ม - แม่วุฒิ ปั้นแจ่ม - แม่ดก ทานันท์ - พ่อตู้เอ้บ ทานันท์ - แม่หล่อน โทนแจ้ง, คุณวันเพ็ญ - คุณกมลชนก - คุณศรัณพงษ์ เทศเวช

คุณประวิทย์ - คุณอัถชาณาษ วงห์เส็ง, คุณวิลาวัณย์ ตันประเสริฐ, คุณอำไพ ธรรมภิบาลอุดม

คุณกิตติพงษ์ ไตรสารวัฒนะ, บจก.สุชาดีเวลลอปเมนท์

คุณอรัญญา ชัยเศรษฐ

คุณเจือ - คุณสุภา - คุณปกรณ์ - คุณอุษา - คุณปองใจ - คุณประจิม - คุณจุรีพร สิงห์อินทร์, คุณป้อม ศรีเทพ, คุณประจวบ - คุณบรรจง วัฒนพงษ์พิทักษ์, คุณปราณจิตร์ - คุณรังสรรค์ - คุณศรุตา - คุณศิรดา - คุณ

ศาตนันท์ - คุณอนันต์ - คุณอุทัยรัตน์ - คุณกล้าณรงค์ - คุณวรรณภักดิ์ - คุณภาณุ - คุณธนิฏฐ์ เภตรา, คุณระเบียบ แซ่โต๋ว และครอบครัว, คุณธานี - คุณเย็นจิตต์ โตสัจจะ, คุณมณีรัตน์ โตสัจจะ, คุณสมบัติ - คุณกาญจนา ลิมสถายุรัตน์, คุณปิยะวัฒน์ - คุณณฤมล มังกรพานิชย์, คุณอาภาไกรสุวรรณสาร, คุณภาวนา บุญศิริ, คุณสุดา ฤทธิรงค์วัฒนา, ครอบครัวหมวดเมือง, คุณมีเซฟ นาวิกนิเวท

พล.อ.สมยศ - คุณภคมณ สมบูรณ์ผล

คุณอิสระ กาญจนเวชกุล และครอบครัว, คุณเสริมสันต์ ตั้งวิรุฬห์ และครอบครัว, คุณพิสิฐ เกียรติสุขศรี และครอบครัว

คุณวิทยา - คุณสุวรางคณ์ - คุณธรรมวสุ - คุณอรัชพร ไตรสารวัฒนะ, ร้านชัยเจริญบางกรวย, ร้านชัยเจริญราชพฤกษ์

คุณกฤษณชัย ฤทธิเดช

คุณธรรมฐิตา - คุณประพิศ แซ่ตั้ง และครอบครัว, ด.ญ.ธิดา - ด.ช.ชำนาญ ศรีไชยกิจ, คุณธนดล - คุณธนพล วาทะวุฒิ และครอบครัว

ดร.นิโรธ - คุณสมศรี - คุณจิรภัทร ธนโชติกีรติ

คุณจีรศักดิ์ - คุณอัจฉริยา - ด.ช.ชนุตร - ด.ญ.วีร์สุดา พิศิฏฐศักดิ์

ไม่ประสงค์ออกนาม

ดร.โสภณ - คุณสมหวัง - คุณบุญเลิศ - คุณพงษ์ศักดิ์ ภูเก้าล้วน อุทิศส่วนกุศลให้แก่ คุณพ่อฉุ้น - คุณแม่วุ่น ภูเก้าล้วน, คุณเยาวภา รุ่งทองคำ, คุณสุดาจันทร์ เพียรดี

พอ.บุญไท พุทธประเสริฐ, คุณณีวรรจน์ พุทธประเสริฐ, คุณพรพิมล พุทธประเสริฐ

คุณคมสัน - คุณวินิดา สันติวราคม และครอบครัว

คุณจงรักษ์ - คุณนรินทร์ - ดญ.เบญญา - ดญ.ขวัญชนก - คุณจุไรวรรณ โรจน์พลาเสถียร

คุณสินชัย - คุณทองดี - คุณเจริญชัย - คุณสุนทรี ไตรสารวัฒนะ

คุณชัยสวัสดิ์ - ดช.ชินพัทย์ ศรีรัตนรัฐ, คุณฐาปนีย์ ทวีสุวรรณพร

คุณสุภาพ - คุณจุฑามาส เพชรสุวรรณ, คุณกรรณิการ์ ปัณฑะโชติ, คุณบำเพ็ญ วุฒิผล, คุณประชา หนูประกอบ, คุณนิภา หนูสวัสดิ์, คุณสารภี จันทกูล, คุณผกามาศ เมฆแดง, อุทิศให้คุณสุบรรณ เพชรสุวรรณ, อุทิศให้คุณเขียน อักษรเดช, อุทิศให้คุณพ่อเชย คุณแม่ภิรมย์ มีขวด, คุณสมชัย - คุณทองสุข - คุณ

อนพัทย์ - คุณนันท์ศิริ - คุณอุสา สิทธิเดชบริพัฒน์, คุณโยธิน ชะนะมา , คุณจันทนา วังคพันธ์, คุณพุทธพงษ์ ทองสิทธิ์, คุณบุษบา ตาแปลง และครอบครัว, คุณธิดารัตน์ เรืองเดช และครอบครัว, คุณยายยินดี บุปผชาติ และครอบครัว, คุณอัจฉรา สุคม และครอบครัว, คุณพชรพรรณ - คุณณิศวรางค์ ปุญญา, คุณนงลักษณ์ สีหาบุตร และครอบครัว, คุณสุดารัตน์ - คุณจิระศักดิ์ - คุณศุภเวศน์ พลสกภักดี , คุณธนวัฒน์ - คุณธิดารัตน์ - คุณมนูญ จันทนิตย์ และครอบครัว, คุณปาริชาติ บัวรอด และครอบครัว, คุณธรากร - คุณไสว สมจิตร และครอบครัว, คุณสุกัญญา ศรีสวัสดิ์, คุณฐิตานันท์ ดวงสนิตย์กุล, คุณไตรวิทิน ชัยสิริรัตน์โชค, เด็กชายวชิรวิทย์ โตเต็มโชคชัยการ, คุณธรัตพนธ์ ดวงสุนิตย์กุล, คุณลีเวีย เด ฟาติมา ซิลเวียรา, คุณภาพิมล วรรณชนะ, คุณปรัชญาพันธ์ ทองแก้ว, คุณอนันท์ โมธรรม, คุณอุทัยวรรณ โมธรรม และครอบครัว, คุณอาทิตย์ - คุณสมสมัย - คุณสุภาพ โอภาส, คุณอาติมา ศรีปากดี และครอบครัว, คุณเนตรษลิน อภิชน และครอบครัว, คุณโอมอินทร์ โอภาส, คุณอัจฉรานันท์ - คุณสิทธิเจตน์ - คุณณัฐวัฒน์ - เด็กชาย ณ ภัทร เจริยพงษ์รชา, คุณคำมี - คุณรักรภา - คุณปภาสร บุญเทียม, คุณสมเกียรติ - คุณสุภิชาติ - คุณมาโนช ไชยภูมิ และครอบครัว, คุณวีรวรรณ โกพลรัตน์ และครอบครัว, คุณยุทธเดช - คุณจาตุรงค์ - คุณรักชนก ไชยตา, คุณอ่อนแก้ว - คุณแหวน สุริย์, คุณอัครเดช - คุณธัญญารัตน์ นาโควงศ์, คุณถนัด - คุณหฤทัย ธิพรพันธ์, คุณสมเกียรติ - คุณอัญชลี จันทนิตย์ และครอบครัว, คุณธีรศักดิ์ สร้อยนาค, คุณวิภา มาเชียงผา, คุณบุญมี ปกพันธ์, คุณดวงเนตร ศรีทรัพย์, คุณปัญญา ไชยสุนทร และครอบครัว, คุณสุรีพรรณ ชมภู, คุณปิยะวัฒน์ ศรียี่สุ่น, ดช.สุรเกียรติ เสียงใส และครอบครัว, คุณวิชุดา เต่าทอง, คุณพัชริน โสดี, คุณชัยพิพัฒน์ สุพรรณา, คุณจักรพงษ์ อรรคบุตร, คุณสมศรี อุณศรี, คุณสุนิตย์ ฮุยอวน, คุณพรรนิภา ไร่ทะ, คุณสมพร แดนทองหลาง, คุณภัทรศร เพชรมณี, คุณจำลอง ชัยคำหล้า, คุณพัชรินทร์ ยะอูป, คุณเวรดี เกิดสุข, คุณษมาภรณ์ ตั้งทรงจิตร, คุณฐิติมา ดวงศรี, คุณสุกัญญา หนังทุม, คุณวิวาห์กรณ์ บุญสมบัติ, คุณนุชรา พิจารโชติ, คุณวัชรี ศิริปะกะ, ดญ.พิชญ์ธิดา ชูวงศ์, คุณลัดดาวัลย์ มังสุไร, คุณอ้อ ทองมา, คุณโสภิดา ศิลา, คุณปรางค์ทิพย์ ล้อมจันทร์, คุณสันติ ประมวนพันธุ์, คุณจันทนา โคตรสุโน, คุณราตรี ชิณเพ็ง, คุณอร

อุมา พลโยธา,ดช.ศุภัทรกิตต์ ขุนพิลึก, คุณบุญวีร์ บุญมา, ดญ.เพ็ญพิชชา ถาเมือง, คุณจักรพงษ์ เย็นใจ, ดช.ธิติสรร คณฑา, คุณรัตติรส สุทโธ, คุณจีรนัย คงเจริญ, คุณอรนลิน จิตต์ลีลา, คุณบัญดาล บำรุงภักดี, คุณกรปภา นาเรียนเขตต์, คุณวนิดา ดาราช, คุณภรณ์พรรณ พันธุ์จันดี, คุณธนาวุฒิ นันทะพรม, คุณมโนธรรม มีไชยา, ดช.ปรเมษฐ์ เหลาคม, ดญ.นันทิกานต์ เลิศผล, คุณรุ่ง อุนาศรี, คุณสุวภัทร มีสิงห์, คุณธิราวรรณ ปรีดีย์, คุณสุภาภรณ์ ชุมทอง, คุณสุพัฒน์ จันทรเนตร, คุณนาตยา อยู่มา และครอบครัว, คุณประนอม พลับจีน, คุณหนุ่ม สุนันทา, คุณรัชดา หงษ์ศรีเมือง, คุณสาคร คะเบ็นรัมย์, คุณกัญญรัตน์ แสงสิทธิโยธิน, คุณประภาพรรณ งิ้มนันใจ, คุณชัยณรงค์ วรรณอุดม, ดญ.ณิชาพัชร์ - ดช.ณัฐภัทร ตาซ้อน, คุณตาสิมบุญ - คุณยายประเมิน - คุณปกาณิน สุกรี, คุณรัชนี แซ่ยาง, คุณวาสนา แสงประทีป, คุณนิวัตร ใจมั่น และครอบครัว, คุณกิตติภัทร ปุระเสทะ, คุณศรายุทธ แย้มสิทธิ์,คุณสมใจ บัวชัย, คุณจิรันทร์ ไชยรัตนเมธา, คุณพีรพล สิงห์อุดร, คุณวิทยา - คุณอภิรดี - คุณจุฑามาศ สร้อยนาค, คุณพรนิภา เทียนคล้าย, คุณกุญจิกา มากบุตรดี, คุณภาณุวัฒน์ ธัญยนพพร และครอบครัว, คุณสมพร ไทยเลี้ยง และครอบครัว, คุณณภาภัช เติมมโนธรรม, คุณเยาวรัตน์ สุจิตตกุล, คุณนาถยา นพเกตุ, คุณสายสมร ยมวชิราสิน, คุณนัทธมน ศรีเนตร, คุณภาวนา สุขเกษม, คุณอรวรรณ เข็มสม, คุณเพชรา ท่งศรีแก้ว, คุณจิรนันท์ เกรียงธีรศักดิ์, คุณกรรณิกา แก้วมะเริง, คุณโสภิต อักษรนิตย์, คุณวาสนา รัตนศรีทอง, คุณพนิดา สมบุญพงค์, คุณพลสิทธิ์ - ดช.วชิรวิชญ์ ชูศรี, คุณสมโภชน์ - คุณบุญชอบ สมบุญพงค์ และครอบครัวคุณวัชระ เล็บครุฑ และครอบครัว, คุณสนิท สมบุญพงค์ และครอบครัว, คุณโชติ ชาญถาวรกิจ และครอบครัว, คุณนพรัตน์ - คุณณัฐฐารักษ์ สุประดิษฐ์ และครอบครัว, พนักงานบริษัท โค-แมนเนจ เทรดดิ้ง (ประเทศไทย) จำกัด, คุณอินทร์ ศรีขาว, คุณวารินทร์ เกิดเทพ, คุณบุศรารัตน์ จำปาเงิน, คุณชวดล กิตติโกเศส, คุณเป้งสุน - คุณบุญเกิด แซ่อื้อ, คุณอุทัยวรรณ - คุณอรวรรณ - ร.ต. มานพ - คุณเรณู - คุณณรงค์ฤทธิ์ - คุณเณริศา แผ้วเฉลิมสุข, คุณบุญสม คุณสุมนา คุณกมลวรรณ จอมแก้ว, คุณกล่อมสุข คุณขนิษฐา ศรีแก้ว, คุณศรอนงค์ เขียวพิลาภ, คุณชุติมา - คุณชาญณรงค์ - คุณชุติวัติ เมืองน้อย, คุณวัลเริง คงทรัพย์, คุณ

มนชนก ยิ่งอนุรักษ์วงศ์, คุณสุคนธ์ทิพย์ สมจิตร, คุณธีรวัฒน์ ธีระรางกุล, คุณเตือนจิตร์ - คุณมนัส ยิ่งอนุรักษ์วงศ์, คุณสวนีย์ เทศอินทร์, คุณวนา สกุลดี, คุณกาญจนิต ประภาพัฒน์, คุณจิระพงษ์ ช่วยเกิด, คุณสุธาพร หลวงใจ, คุณวรรณพร ฤกษ์ม่วง, คุณศิรินทิพย์ สุดใจแจ่ม, คุณกฤติเดช เรืองฤทธิ์, คุณมาริสา ชินเวช, คุณดารารัตน์ ปรางค์ทอง, คุณอุไรวรรณ สมรูป, คุณจงใจ แก้วประจำ, คุณปิยคม พลายหนู, คุณหทัยทิพย์ - คุณเตชพัฒน์ - ดญ.ณัฏฐ์ธยาน์ ปิติสิทธิ์, คุณวีณา ฉันทเตยานนท์ และครอบครัว, คุณสมพล วงศ์มณฑา และครอบครัว, คุณวลัยลักษณ์ เงินวิเศษ และครอบครัว, คุณพิชชานันท์ อนันท์วัฒนาชัย, คุณภูวดล สนธิเมือง และครอบครัว, คุณพัณ์นิภา - คุณพิญเรศร์ อนันท์วัฒนาชัย, คุณอัทธเมศร์ - คุณกัญญนันท์ - คุณวุฒิวัฒน์ เดชะสิริเรืองชัย, คุณเดชพนต์ แซ่หลิว และครอบครัว, คุณวรพรรณ - คุณกิตติศักดิ์ - ดช.สุพีรณัฐ - ดช.ณัฏฐ์ธนัน ทึงขำ, คุณนิรมล ยิ่งเมธากุล และครอบครัว, คุณชนินทร หอวัฒนพิบูบย์, คุณมาณี - คุณนวรัตน์ ตันตรตนะ, คุณศิริมาส วิศวชิตมัน, คุณสุนิสา เจริญสุข, คุณนิยม - คุณลำยอง - คุณพวงรัตน์ ตรีจุ้ย, คุณวาทินี ทับทิมดี และครอบครัว, คุณพัชรี จารัตน์ และครอบครัว, คุณศิรินทิพย์ ทับทิมดี, คุณฮุ่ยเอง แซ่ซื้อ อุทิศบุญให้ คุณเชงจิว แซ่ตั้ง, คุณพรศรี พรบุญลาภ, คุณธีรภัทร - คุณธีรกร คมวิเศษ, คุณหงษ์ บัวมา, คุณวิชาญ - คุณสมบัติ - คุณโอภาส - คุณวีรวุฒิ - คุณปุญญิศา ธัญญาวัฒน์ อุทิศให้คุณสมนึก ธัญญาวัฒน์, คุณไพศาล เผ่าพงษ์ไพบูลย์ และครอบครัว, คุณธาตรี ช้วนโนรี, คุณเรืองยศ คงอุดร และครอบครัว, คุณสุชานาฎ เพ็ชรสีช่วง และครอบครัว, คุณสุวรรณา ศรีอุไร และครอบครัว, คุณธนสร คุณาภิรักษ์กุล และครอบครัว, คุณณัทธมน แสนบอโด และญาติธรรม, คุณรัตนา ถุงเงิน, คุณบูเอง แซ่เตี๋ย, คุณสันติ โมลาขาว, คุณสวาท พุฒวงศ์, คุณวิมล ใจบรรจงกุล, คุณพัชรีวรรณ ทนไทย, คุณพูนศักดิ์ ชัยอาสา, คุณสายสวาท อัมพรชัยประทีป และครอบครัว, คุณสุลางค์ ศัพธเสน, คุณกิติมา ศัพธเสน, คุณศิริกุล บุญสวัสดิ์, คุณสุวรรณา - คุณพินิจ - คุณพิมพ์ชนก - คุณอาภาภัทร รักสีทอง, คุณเปี่ยมศักดิ์ จงฟุ้งเฟื่อง และครอบครัว, คุณภัทรพล จงฟุ้งเฟื่อง, คุณวิภา สมส่งกุล และครอบครัว, คุณมาลี จำปาแก้ว และครอบครัว, คุณส่งตี๋ - คุณเล็ก แซ่นิ้ม, คุณธัญสุดา กันชะวงศ์, คุณจันจิรา วร

วาท, คุณสุนีย์ - คุณอัญญารัตน์ กรรฐคง, คุณธัญญธร คงเดชากิตต์, คุณเทียมจันทร์ คันธะวงค์, คุณสมพร ปรีดามาโนชย์, คุณจีรดา สุทธิชื่น, คุณกฤษดา เขียนเจริญ และครอบครัว , คุณรัชฎา เศรษฐนันท์, คุณอัษฎาวุฒิ พึ่งสุจริต, คุณกุสุมาพร แสงสว่าง, คุณกิตติ งามเจตนรมย์, คุณอำพร บัวคำ, คุณสิพิชา สกุลเรือง, คุณธิติ สุขนิยม, คุณนพดล พงศ์สุพพัต, คุณอัศวิน ติระรัตน์ชัยเลิศ, คุณท่อน - คุณพุฒ ด่านสมัคร, คุณสุนันท์ ไทมเนียม, คุณภัทรลดา พิเศษ และครอบครัว, คุณกวินนาถ แหวนเพ็ชร และครอบครัว, คุณฐิตินันท์ สวิสเซอร์ และครอบครัว, คุณสว่าง นาคศรีสด และครอบครัว, คุณตุลารักษ์ ณ นครพนม, คุณทองอยู่ - คุณกิตติศักดิ์ ศุภคติธรรม อุทิศบุญให้ คุณทัศนีย์ ศุภคติธรรม, คุณสมพร บุญรักษา และครอบครัว, คุณผกามาศ กรังสูงเนิน, คุณพรทิพย์ แซ่ตั้ง, คุณสมคิด จูเอี่ยม, คุณพลเดช บุญหว่าน, คุณจำนงค์ เหมาะโสม, คุณพรทิพย์ นิติภัทร์กุล, คุณสุกัญญา อำนวนคณะ, คุณพุธทรง สวัสดีย์, คุณปสุตา จิตตรีขันธ์ และครอบครัว, คุณพิราวรรณ์ ศิริปัญญา และครอบครัว, คุณกาญจนา คล่องแคล่ว, คุณมารุต - คุณปภัชญา - คุณกตวรรณ ศิริวงษ์, คุณอรทัย ศรีรัตนัย, คุณแรม - คุณซิ้ว ขุนนวล อุทิศบุญให้ คุณอารีย์ ขุนนวล, คุณอารมย์ - คุณไกรศร - คุณทรงฤทธิ์ ขุนนวล อุทิศบุญให้ คุณทรงพรหม หวานหวิน, คุณฉัตรวิไล สินธุไชย, คุณเสาวคนธ์ วิลเลียส์, คุณศุภมาศ, คุณบารมี บัวดวง, คุณศศิธร พุทธคุณ, คุณมงคล เต็งรุ่งโรจน์, ดช.ภูริวัฒน์ ช้ามะเลิง, คุณปรียนันท์ นาราเจริญฤทธิ์, คุณพร้อมพันธ์ สุภาสูรย์, คุณเกษร ศิริประสพ , คุณวิภาพรรณ ฟูใจ, คุณรมณี โหมดตาด, คุณปทุมรัตน์ ร่วมชัยภูมิ, คุณอรวรรณ นาคเจริญ, คุณมัชฌิมา ชื่นสาตร์, คุณมงคล แซ่ตั้ง, คุณภัทรศักดิ์ สิงขิตร, คุณมณีรัตน์ - คุณสัมฤทธิ์ - คุณศรีนวล - คุณจันทร์เพ็ญ แสงจันทร์, คุณครองยศ - คุณธันยชนก - คุณลำใย - คุณธนิต ฉันทากร, คุณณฤพรรณ สุทธิภาศนฤพนธ์, คุณวัชรา บุญทองใหม่, คุณวรรณี รัชเกล้าพรพรหม, คุณประนอม แซ่ตั้น, คุณหนูจันทร์ สิทธิ, ดช.นวพรรษ - ดช.นรวีร์ อำไพวัน, คุณเซี้ยม แซ่โก , คุณอุไร ไม้เมือง, คุณธีรเดช นิตย์โชติ, คุณมาริสา นวลใย, คุณสมชาย - คุณกิตติยา - คุณศักดา - คุณศักดิ์ชาย เกรียงไกรเจริญ, คุณณัฐณิฎา - คุณชัญญานุช ผิวขำ, ดญ.ปภาวรินทร์ คำชุ่ม, คุณสุดารัตน์ ศรีจันดา, คุณรัฐนันท์ นิตย์โชติ, คุณจำลอง นาคสุข, คุณศิริชัย พาดน, บจก.

สยาม ที.เอ็ม. ซี. แมนูแฟคเจอริ่ง, คุณสมชาย - คุณงามตา - ดช.ภาคภูมิ ชาญวิริยะพงษ์, คุณสายบัว - คุณธวัช - คุณธณัฐดา - คุณภูมินทร์ สุขบริบูลณ์, คุณชัยรัตน์ - คุณวิลัยวัน - คุณสุมน - คุณสุนทรี - คุณมงคล - ดช.คทาเทพ สุขบริบูรณ์, คุณประชุม อากาศ และครอบครัว, คุณสำเริง ประทุมานนท์ และครอบครัว, คุณทัศนีย์ - คุณทรงพล กายกุล, คุณลษมา คุณวัลลภ, ดช.กวีพัฒน์ บุญเกื้อ, คุณประชา รอดปัญญา, คุณเมวดี ทองประดิษฐ์, คุณปารินทร์ โพธิ์ศรี, คุณบุญฑริกา สีหาบุตร,คุณศราวุธ - คุณชรีพันธุ์ เขียวเรืองศรี, คุณสราวุฒ นิลเปลี่ยน, คุณจรรยา แซ่แก่น, คุณสมบัติ - คุณสุกัญญา - คุณภายเพชร ภู่เชิด, คุณบรรเจิด - คุณอังคณา - ดญ.ณันฐนรี - ดช.ฐิติเนตร ทองประดิษฐ์, คุณสิริ คุณอารยา เทศเนตร, คุณจิลารักษ์ อินแหลง, คุณกาญจนา เดชสิมมา, คุณสายรุ้ง เด็กชายสุริยา เด็กชายชัยวัฒน์ เด็กชายทองแดง จอมพงษ์ คุณทวิช จันทรกูล, คุณจิตรลดา ดวงจิตร, คุณกนกวรรณ วรนิจ, ดญ.โชคนัดดา คงแพ่ง, คุณมนัส, คุณอรพรรณ - คุณอุบลศรี หมีเม่น, คุณสาโรจน์ - คุณเล็ก - คุณศิริลักษณ์ - คุณวาสนา - ดญ.ชลดา - ดช.ปริถกร สุขบริบูรณ์, คุณบานชื่น - คุณลูกชิ้น - คุณวิชิต - คุณจันทิมา - คุณธีรศักดิ์ สุนทรวิภาต, คุณเอกกร ศิริรูป, คุณอภิชาติ แก้วสุวรรณ, คุณอรอุมา ชูลีและครอบครัว, คุณจิระวรรณ รักธรรม, คุณวัลลภ - คุณบุญนำ จงประสิทธิ์ อุทิศให้คุณสมปอง จงประสิทธิ์, คุณอำนาจ - คุณสราลี ทิพย์พิมานชัยกร, คุณบินหลา ทิพย์สุขุม, คุณกุลสตรี เนื่องจำนงค์, คุณสุดาวรรณ เนื่องจำนงค์ และครอบครัว, คุณคุงปอ แซ่อึ้ง, คุณขาเซียะ แซ่ตั้ง, คุณนพรัตน์ สุวรรณวลัยกร, คุณนพวรรณ วงษ์เทียนจันทร์ และ ครอบครัว, รศ.น.พ. สมพงษ์ สุวรรณวลัยกร และครอบครัว, ท.พ. สมชาย สุรรณวลัยกร และครอบครัว, คุณมาลี พุทธเวชมงคล และครอบครัว, คุณสมบัติ สุวรรณวลัยกร และครอบครัว, คุณจารุกิตติ์ โกลากุล, คุณจิระศักดิ์ ขุนนะ, คุณมณฑา แก้วประวัติ, พระศิริพงศ์ พทฺรจิตฺโต, บริษัท สไมล์ฟรุ๊ต จำกัด, คุณสมนึก - คุณอำภร - คุณปริศนา ช่วยเกิด, ร้อยเอกภิญโญ - คุณประจวบ - คุณประสิทธิ์ - คุณนงลักษณ์ อิสโร, คุณอาจิณฑ์ (อิสโร) ทองมณี, คุณสุภาพร ขนาบแก้ว, คุณนวลนิตย์ โหตะวารีกาญจน์, คุณจิราวรรณ ช่วยเกิด

คุณวชิรวัสดร์ - คุณกาญจนรัตน์ - ด.ญ.อชิรญาภารดี ชตานนท์ อุทิศให้

คุณพ่อทองหล่อ อยู่สกุล และด.ช.ธีระพงษ์ ชตานนท์, คุณสอาด - คุณพารินีย์ - คุณพารินา - คุณทิภาพรรณ - คุณสุริยาพร อยู่สกุล, คุณณัฐพัชร์ อมยิ้ม, คุณยายละออง - คุณบุญศรี ปู่เกตุแก้ว, คุณภานุพรรณ - ด.ญ. อุทุมพร บัวอ่อน, คุณสิน - คุณสุธาทิพย์ - ด.ช.เกริกฤทธิ์ ฝอยเหลือง, คุณนิทัศน์ มีสันเทียะ และครอบครัว, คุณณรงค์ ภูผา และครอบครัว, คุณสมชาย แตงอ่อน และครอบครัว, คุณสุรพล - คุณอัจฉรา - คุณอรรสโรจน์ รอดอยู่, คุณพัชรี สุวรรณเกิด อุทิศให้คุณยายตุ๊ จอกลอย, คุณนันทนา เงินถาวร และครอบครัว, จสต. อาณกร บุญส่ง, คุณอุษณีย์ ชูทอง อุทิศให้คุณพ่อเฉลิม - คุณแม่จำเนียร, คุณวิไลวรรณ แก้วใสย์, คุณคมสัน ชาวดง, คุณรำไพร ซื่อดี และครอบครัว, อุทิศให้คุณยายนิ่ม น้ำจันทร์, คุณกาญน์ชิตา สุดใจ, คุณวรางคณา ยังศิริ และครอบครัว, คุณสมปอง มะปรางทอง และครอบครัว, คุณศิริชัย ภาโส, คุณนันท์นภัส ศิริอริยรัชต์ และครอบครัว, คุณวปนันท์ - คุณจีราภรณ์ สิงห์ขอน, คุณณิชาภัทร ซื่อดี, คุณเสาวลักษณ์ ทองสะอาด, คุณเอกกำพล - ด.ญ. ศรุดา ตามา, คุณสุดนารี ทองแถม, คุณพรทิพย์ - ด.ช. ศรายุทธ - ด.ช.สราวุธ ผาสุข, คุณธรรมรงค์ อ่อนฉะเวียง, คุณปิ่นแก้ว แอ่งเนียม, คุณสายใจ เจริญชอบ และครอบครัว, คุณสุพรรณี สมุติรัมย์ และครอบครัว, คุณชมเชย ชะนะบัว และครอบครัว, คุณธัญกร จักร์เพ็ชร และครอบครัว, คุณสำราญ - คุณมยุรี - คุณสรายุช - ด.ญ. สุรางคนา ภูผา, คุณวิมลรัตน์ หาญกอบกุล และครอบครัว, คุณมณเฑียร ทองหล่อ และครอบครัว, คุณภิไรวรรณ บูชากรณ์ และครอบครัว อุทิศให้ลูกฟ้า, คุณดารนี นิจกรรม และครอบครัว, คุณสุทัศน์ คนเพียร และครอบครัว, คุณฉลองเกียรติ์ หมุดเงิน, คุณสายพิน แย้มนาค และครอบครัว, คุณศศิโรจน์ ชูสกุล และครอบครัว, คุณยุพิน - ด.ญ.ภัทรนรินทร์ แก่นจันทร์, คุณบุญชู โตบัวงาม และครอบครัว, คุณนวรัตน์ เศรษฐชัยภรณ์, คุณสุทธิพงศ์ - คุณณภัค สุทธิจิตต์, คุณเอกลักษณ์ นาคประสิทธิ์, คุณสุมาลี ปานทองคำ และครอบครัว, คุณนพรัตน์ - คุณอมรรัตน์ - คุณณัฐพร - ด.ญ.ธันยพร ตันติสาครเขต, คุณสมชาย - คุณอนุชา - คุณปรียานุช - คุณสุทธินัน ธนวรารักษ์, คุณประเชิญ - คุณขนิษฐา - คุณวารีรวยทรัพย์, คุณกิมเกียว - คุณทัศนีย์ รัตนปรีชาชัย, คุณบุญส่ง - คุณทองกร ขวัญ ธำรงเลาะหพันธ์ และครอบครัว, คุณณัฐพล อุ้มญาติ, คุณกาญจนา อุตพล, คุณอารีรัตน์ พาคำ, คุณรติกร

สว่างการ, คุณพิทยา สำเนียงเสนาะ และครอบครัว, คุณวรารุธ อินทร์เพ็ญ และครอบครัว, คุณณัฐพงษ์ คงคาลัย และครอบครัว, คุณกังตี่เชียง แซ่กัง, ลูกๆ ตระกูล ธนวรารักษ์, คุณชฎาพร พงษ์พานิช - ด.ช.ณัฐชนน เกตะมะ

คุณสายพิณ กิจดาวรุ่ง

คุณณัฐญา จันทวรางกูร

คุณทศพร ศรีเอี่ยม และครอบครัว, คุณแม่เฟื่องฟ้า ศรีเอี่ยม อุทิศให้คุณพ่อช่อ ศรีเอี่ยม

คุณแสวง - คุณจินตนา - คุณจิตติ - คุณจิรวุฒิ - คุณจิณณพัต ชนะฤทธิชัย

คุณวรรธนา - คุณนฤทธิ์ - คุณกรภัทร์ - ด.ญ.กรพัชรา มงคลศรี

คุณสุรพล สิทธินันทน์

คุณยายประทุม วิชัยดิษฐ์, คุณอำนวย - คุณลักษณา - คุณน้ำเพ็ชร - คุณอดิเรก - คุณเพียงเพ็ญ - คุณเนาวรัตน์ ศุภขจรวนิช,

คุณเกียม่วย แซ่เซียว, คุณเดชา ไวยศรณ์, ด.ญ.พิมพรรณวดี ไวยศรณ์ , ด.ช.วุฒิศักดิ์ ไวยศรณ์, คุณวิทวัส - คุณปราณี - ด.ญ.ภัทราภา วิชัยดิษฐ์, คุณพรรณี ภารดี และครอบครัว

คุณอรุณศรี - คุณธานัท ปิ่มณีอรุณศรี

คุณวลัยวัลย์ สมบุญโต

คุณบรรจง ชุติกุศล และครอบครัว

คุณสุธาสินี รัตนไพโรจน์

คุณพนิต - คุณสุดารัตน์ - ด.ญ.ณัชชา - ด.ญ.ชัญญา วรสุวัฒน์, คุณวิภาดา บุญเตชพิทักษ์, คุณวิทิตา ประสพอัครกิจ, คุณกำธร เหาตะวานิช, คุณสรรเสริญ เจริญสุดใจ

ชมรมมหาบารมี โดยชลิดา - ปารณ และคณะฯ

คุณธนพร นาคสุทธิ และคณะ

คุณภูมิพัฒน์ - คุณเพ็ญพิชญา - คุณภูมิสิทธิ์ สุขเกษม

ร้อยโทประพาส วรรณงาม ค่ายอิงคยุทธ จังหวัดปัตตานี

คุณสราลี ทิพย์พิมาน

โรงเรียนพระแม่สกลสงเคราะห์

คุณชัชวาล - คุณเพ็ญศรี - คุณชนานิศ ชาครียาณิชย์ อุทิศให้ คุณณัฐวุฒิ ชาครียวณิชย์

คุณนิคม อาสนทอง

คุณพรรณราย แย้มยิ้ม อุทิศให้ คุณสถิตย์ แย้มยิ้ม

คุณรัชนี - ดญ.อชิรญา ธนบุญขัย

โรงหล่อพระเสรีการช่างพุทธนิมิต, คุณพิชัย - คุณวิภาณี - คุณสฤษฏ์ พูสมจิตต์

คุณธนศักดิ์ สาคริกกานนท์, คุณสุภาพร จันทร์จำเริญ, คุณกัญญา บุญสุภาพร, คุณเมตตญา นาคะสุวรรณ,

คุณโอฬารวิทย์ อินทสุวรรณ, คุณพิมพ์ชพัฒน์ เทศวิศาล, คุณพรทิพย์ ศุภกิตติวงศ์, คุณวนิดา สิทธิบุตร์, คุณสานิต พูลสวัสดิ์, คุณมานะ จันทะสด, คุณอัครวัฒน์ อนันตศิริจินดา

คุณสุธรรม - คุณปารณ - คุณนพรัตน์ - ดญ.อภิชญา - ดช.พบธรรม ยอดไกรศรี อุทิศให้ คุณเรณู ยอดไกรศรี

คุณกาญจนา เลิศชัยประเสริฐ, ครอบครัวตรีทรัพย์ธนกุล

คุณพรทิพย์ แสงสริยวงค์, คุณเฉลิมพร แต่งงาม, ด.ญ.ญาณิศา - ด.ช.จิรภัทร งามบุญชื่น, คุณกัญญา บุญอ่อน และครอบครัว, คุณวรรวิลัย โอริส และครอบครัว, คุณกัญญา คุณมณฑาทิพย์ ลือพืช, คุณภณิตา เกิดพุ่ม และครอบครัว, คุณพัฒนี ผลยาม และครอบครัว, คุณคมศักดิ์ จำแนกยุทธ์, คุณกันยารัตพ์ สมวงค์ และครอบครัว, คุณจงรัก บุญสริม และครอบครัว, คุณเอกวิทย์ เวียงยศ และครอบครัว, คุณณิชานันทน์ พวงทอง และครอบครัว, คุณสถาพร อริยพงศ์ภักดี และครอบครัว, คุณปราณี - คุณธงชัย แจ้งธรรม และครอบครัว, คุณเพชรดา - คุณสนชาญ และครอบครัว, คุณภาวนา - คุณสุทัศน์ ม่วงผล และครอบครัว, คุณนิรุตติ์ นารี และครอบครัวโพธิ์พันธุ, คุณพิมพันธ์ ชนะสงคราม และครอบครัว, คุณพรเทพ นาฉิม และครอบครัว, คุณฐนิชา พูลพิพัฒน์ อุทิศให้ย่าหอม พูลพิพัฒน์, คุณสุกานดา ไตรศิริ และครอบครัว, คุณโสจิตต์ สุทธศิริ และครอบครัว, คุณปภาณี สุนย์ตะคุ และครอบครัว, คุณคำ ไชยศรี, คุณเสาวลักษณ์ แจงธรรม อุทิศให้คุณยายสำรวน นามเณร , คุณต้อม หาไมตรี, คุณธวัชชัย พาอินทร์ และครอบครัว, คุณณรงค์ ชาลีกร และครอบครัว, คุณอุไร ไวยสุภี และครอบครัว, ด.ช. มีนธดา - คุณสุรีย์วรรณ งามยิ่ง และครอบครัวน้ำพุรุ่งเรือง, คุณกฤษฎากรณ์ เจริญบุตร และครอบครัว,คุณวราโชติ ธัญธนาศุภเดช, คุณชูศรี เพิ่มสมบัติ และครอบครัว, คุณสุกัญญา หาโภคี และครอบครัว, คุณนงลักษณ์ ตั้นเจริญ และครอบครัว, คุณธนากร - คุณจารุภา - คุณภัทรภร อัสสาโย, คุณณีรนุช - ด.ญ.ปาณีสก สดับพจน์, คุณอุเทน มารี และครอบครัว, คุณรัศรินทร์ แผ่นทองธราพัฒน์ และครอบครัว

คุณหญิงสุวรรณี พัวไพโรจน์

คุณชนิดา จงเจริญใจ และครอบครัว

คุณขอขวัญ แก้วพิภพ, บริษัท ยู ซี เอส (ไทยแลนด์) จำกัด, ครอบครัวจรัสภัคโชค, ครอบครัวประดิษฐ์เวียงคำ, ครอบครัวมีสุวรรณ

บริษัท บัวไทยอุตสาหกรรม จำกัด,
บริษัท ท่อปูนบางปลากด จำกัด,
บริษัท บัวจักรวาลขนส่ง จำกัด

กราบอนุโมทนา
ต่อท่านผู้ร่วมจัดพิมพ์
ท่านผู้ร่วมแจกจ่าย
และท่านผู้อ่านทุกท่าน

บรรยากาศการแจกหนังสือ "ทิศที่ ๑๑" ณ พุทธมณฑล

ปีพ.ศ.๒๕๕๒ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ขอจงได้อนุโมทนาร่วมกัน

อธิบายภาพ

ภาพปกหน้า เป็นภาพพระอจนะ วัดศรีชุม อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จ.สุโขทัย

วัดศรีชุม สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นวัดสำคัญมาแต่ครั้งสุโขทัย คำ “ศรีชุม” นั้น มาจากคำโบราณว่า “สะหลี” หมายถึงต้นโพธิ์ วัดนี้จึงอาจเป็นสัญลักษณ์แทนพุทธคยาของกรุงสุโขทัย

คำว่า “อจนะ” มาจากคำว่า “อจละ” และ “อจลนะ” แปลว่าไม่หวั่นไหว เมื่อรวมกับปางมารวิชัยขององค์พระ จึงมีความหมายว่า มีชัยชนะโดยไม่หวั่นไหวต่อกิเลสภายในใจ คือ “ทิศที่ ๑๑” นั่นเอง

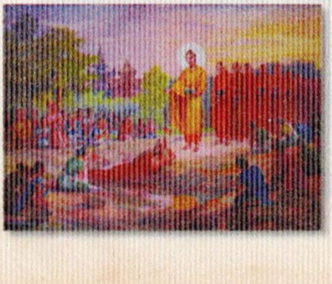

ภาพปกหลัง เป็นภาพท่านสุเมธดาบสนอนทอดกายให้พระทีปังกรสัมมาสัมพุทธเจ้าและเหล่าพระอรหันตสาวกเหยียบดำเนินข้ามเลน

ตม สุเมธดาบสตั้งความปรารถนาว่า ขอให้ได้สร้างบารมีจนตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งในอนาคตกาลภายภาคหน้า พระทีปังกรสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงพยากรณ์ว่า ต่อไปในภายภาคหน้า กาลเวลาอีก ๔ อสงไขยกำไรแสนมหากัปป์ สุเมธดาบสที่นอนทอดกายให้เราเหยียบนี้ จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าพระโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งก็คือพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้นั่นเอง ส่วนสตรีชุดเขียวในภาพที่นั่งอยู่ด้านข้างคือ นางสุมิตตากุมารี เมื่อได้สดับฟังพุทธพยากรณ์ดังนั้นแล้ว ก็ได้นำดอกบัว ๘ ดอกมาบูชาพระพุทธเจ้า ตั้งปรารถนาให้ได้เป็นผู้ร่วมสร้างบารมีกับสุเมธดาบสที่อธิษฐานปรารถนาสร้างบารมีเพื่อไปสู่พุทธภูมิท่านนี้ ภายหลังนางสุมิตตากุมารีได้มาบังเกิดเป็นพระนางพิมพายโสธรา อัครมเหสีของเจ้าชายสิทธัตถะ

เชิญอ่านรายละเอียดการสร้างบารมีของพระนางพิมพายโสธราเพิ่มเติมได้ที่ http://www.palapanyo.com/pimpa

หากพบหนังสือเสียหาย กรุณาส่งคืน
บริษัท สุพีเรียพริ้นติ้งเฮาส์ จำกัด
ตามที่อยู่ด้านหน้า
ทางโรงพิมพ์จะจัดส่งหนังสือเล่มใหม่ไปให้
โดยไม่คิดมูลค่า

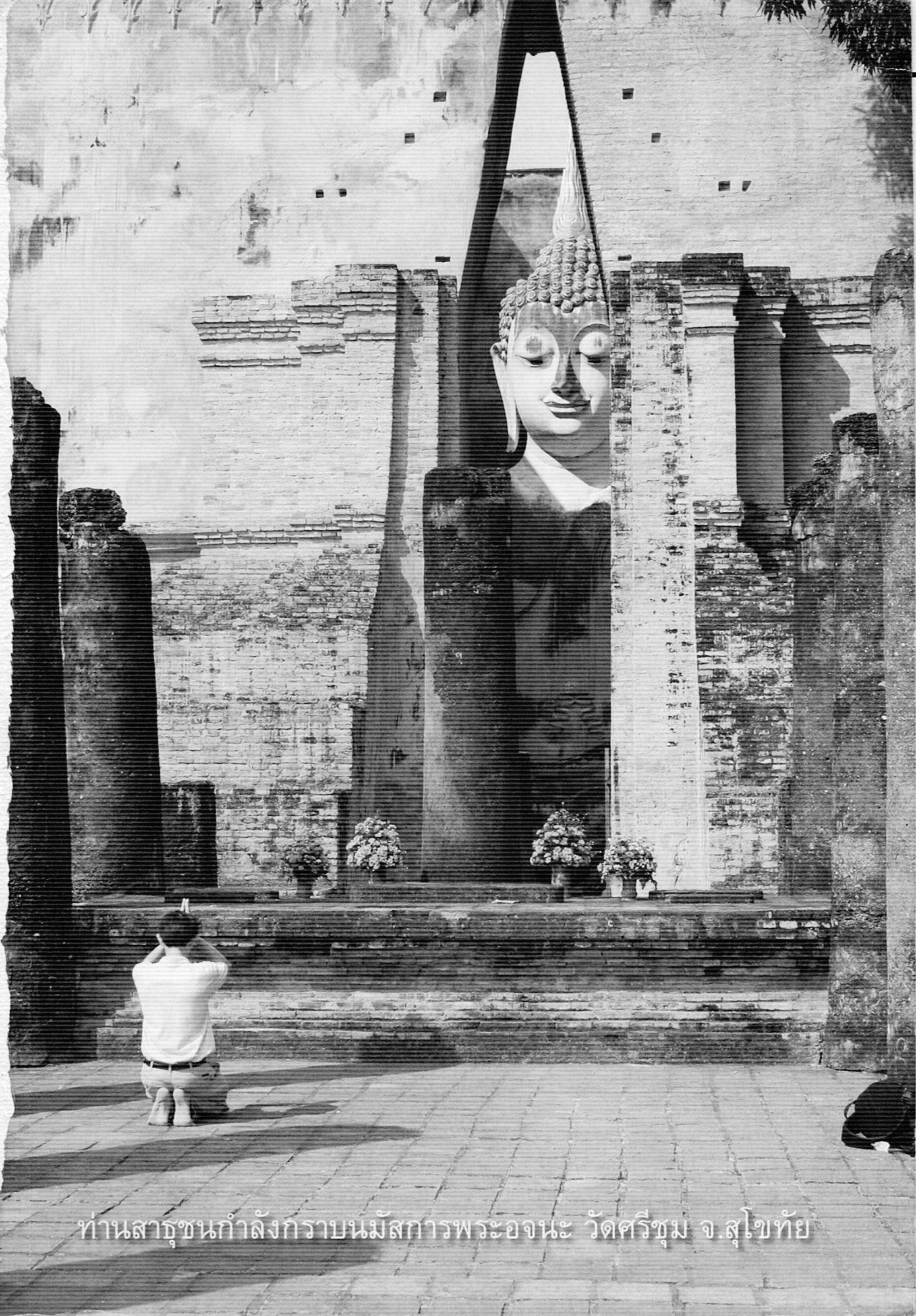

ท่านสาธุชนกำลังกราบนมัสการพระอจนะ วัดศรีชุม จ.สุโขทัย

ทิศที่ ๑๑

หลวงพ่อชุ่มพล พลปญฺโญ